

جامع آیات و احادیث

موضوعی نماز

جلد ۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامع آیات و احادیث موضوعی نماز (۱-۲)

نویسنده:

عباس عزیزی

ناشر چاپی:

نبوغ

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۴۳	جامع آیات و احادیث موضوعی نماز جلد اول
۴۳	مشخصات کتاب
۴۴	سخن ناشر
۴۶	مقدمه
۴۸	فصل اول : اهمیت و فضیلت نماز
۴۸	آیات
۴۸	۱ - نماز جزء برنامه های حکومت اسلامی
۴۹	۲ - نماز پیوند با خدا و پیوند با خلق
۴۹	۳ - یکی از صفات متقین اقامه نماز است
۴۹	۴ - نماز ، خصلت مؤمنین
۴۹	۵ - نماز همراه با مشورت
۴۹	۶ - نماز و تنبیه
۵۰	۷ - نماز و زکات
۵۰	۸ - نماز و صفات مؤمنان و مجاهدان
۵۰	۹ - اوصاف مصلحان
۵۰	۱۰ - نماز و قرآن
۵۱	۱۱ - علم و نماز
۵۱	۱۲ - برپاداشتن نماز یکی از برنامه های اولوالالباب
۵۱	۱۳ - نماز یکی از اصول نیکبهاست
۵۱	۱۴ - قسم و نماز
۵۲	۱۵ - نماز و قرض الحسنه
۵۲	احادیث
۵۲	۱ - اهمیت نماز

- ۲ - برتری نماز ۵۲
- ۳ - معراج مؤ من ۵۲
- ۴ - نماز نور مؤ من ۵۳
- ۵ - نشانه ایمان ۵۳
- ۶ - نماز ستون دین ۵۳
- ۷ - تقرب به وسیله نماز ۵۳
- ۸ - پرچم اسلام ۵۴
- ۹ - نماز وسیله تقرب مؤ من ۵۴
- ۱۰ - نماز و پایه های دین ۵۴
- ۱۱ - اهل بیت (ع) و اقامه نماز ۵۴
- ۱۲ - نماز آخرین توصیه انبیاء ۵۵
- ۱۳ - جایگاه نماز ۵۵
- ۱۴ - سیمای دین ۵۵
- ۱۵ - توجه خدا به نمازگزار ۵۵
- ۱۶ - نماز نور چشم و محبوب پیامبر (ص) ۵۶
- ۱۷ - وصیت امیرالمؤمنین (ع) ۵۶
- ۱۸ - کلید بهشت ۵۶
- ۱۹ - نماز و دین ۵۶
- ۲۰ - محافظت از نماز ۵۷
- ۲۱ - بهترین واجبات ۵۷
- ۲۲ - بهترین عمل ۵۷
- ۲۳ - تداوم نماز و انتظار ۵۷
- ۲۴ - نماز ، بهترین عمل ۵۸
- ۲۵ - نماز نوری از خدا ۵۸
- ۲۶ - روشنائی چشم پیامبر (ص) ۵۸
- ۲۷ - نماز و خدمت ۵۸

- ۲۸ - حقیقت نماز ۵۹
- ۲۹ - نخستین سؤال در روز قیامت ۵۹
- ۳۰ - بهترین اعمال در قیامت ۵۹
- ۳۱ - نماز ، روش پیامبران ۵۹
- ۳۲ - توجه خدا به نمازگزار ۶۰
- ۳۳ - سهم اسلام ۶۰
- ۳۴ - نماز ، سفره الهی ۶۰
- ۳۵ - مثل نماز ۶۱
- ۳۶ - نماز روش انبیاء ۶۱
- ۳۷ - محبوبترین اعمال ۶۱
- ۳۸ - ماهیت نماز ۶۱
- ۳۹ - جایگاه نماز نزد خدا ۶۲
- ۴۰ - زائر پروردگار ۶۲
- ۴۱ - نماز ، راءس اسلام ۶۲
- ۴۲ - آخرین سفارش رسول خدا (ص) ۶۲
- ۴۳ - فریاد ابلیس از نمازگزار ۶۳
- ۴۴ - نماز ، بهترین عبادت ۶۳
- ۴۵ - نماز ، نیکوترین صورت خلق ۶۳
- ۴۶ - سفارش اکید برای نماز ۶۳
- ۴۷ - ارزش نماز ۶۴
- ۴۸ - علامت عامل دین ۶۴
- ۴۹ - باعث نجات انسان ۶۴
- ۵۰ - قوام اسلام ۶۵
- ۵۱ - باقیات صالحات ۶۵
- ۵۲ - برتری نماز ۶۵
- ۵۳ - سؤال در قیامت ۶۵

- ۵۴ - نماز ، عطيه الهی ۶۶
- ۵۵ - نماز ، نشانه دين ۶۶
- ۵۶ - راءس دين ۶۶
- ۵۷ - اولين سؤ ال از انسان ۶۶
- ۵۸ - نخستين عملی که بالا برده می شود ۶۷
- ۵۹ - نماز ، موجب گشایش مشکل ۶۷
- ۶۰ - بهترين عمل بنده ۶۷
- ۶۱ - نور نماز ۶۸
- ۶۲ - ريزش گناهان با نماز ۶۸
- ۶۳ - زيادی خواب ، سبب قلت نماز ۶۸
- ۶۴ - تاءثير زياد سجده کردن ۶۸
- ۶۵ - نماز ، ستون دين ۶۹
- ۶۶ - دو رکعت نماز و بخشش گناهان ۶۹
- ۶۷ - نماز برای وحشت قبر ۶۹
- ۶۸ - سيمای مکتب ۷۰
- ۶۹ - بسيار نماز بخوانيد ۷۰
- ۷۰ - وسيله سنجش ۷۰
- ۷۱ - آخرين فريضة تا دم مرگ ۷۰
- ۷۲ - نماز در سفر ۷۱
- ۷۳ - همت بر نماز ۷۱
- ۷۴ - چهار نياز شيعه ۷۱
- ۷۵ - نماز برترين چيز بعد از توحيد ۷۲
- ۷۶ - اولين مساءله مورد بازجویی ۷۲
- ۷۷ - نماز ، بهترين عمل ۷۳
- ۷۸ - استقبال از نماز ۷۳
- ۷۹ - توجه خدا به نماز ۷۳

- ۸۰ - ارکان دین و ایمان ۷۳
- ۸۱ - دعای فرشتگان برای نمازگزار ۷۴
- ۸۲ - امتحان شیعه از طریق نماز ۷۵
- ۸۳ - بهترین شیوه زندگی ۷۵
- ۸۴ - وصف نماز معراج ۷۵
- ۸۵ - جایگاه والای نماز ۷۸
- ۸۶ - مثل نماز ۷۸
- ۸۷ - نماز ، عامل غبطه مردگان ۷۸
- ۸۸ - نماز نگهبان الهی ۷۸
- ۸۹ - زن و نماز ۷۹
- ۹۰ - محبوبترین اعمال ۷۹
- ۹۱ - نماز در خفا ۷۹
- ۹۲ - عامل علو درجه ۸۰
- ۹۳ - خواب با علم ۸۰
- ۹۴ - اجر نماز ، پس از مرگ ۸۰
- ۹۵ - زاد و توشه مؤمن ۸۰
- ۹۶ - عوامل رستگاری ۸۱
- ۹۷ - موجب اجابت دعا ۸۱
- ۹۸ - سلاح مؤمن ۸۱
- فصل دوم : اسرار و آثار نماز ۸۱
- آیات ۸۱
- ۱ - نماز بازدارنده از فحشاء و منکرات ۸۱
- ۲ - یاد خدا مایه آرامش دلها ۸۲
- ۳ - نماز سبب رستگاری ۸۲
- ۴ - نماز و یاد خدا ۸۲
- ۵ - اهداف شیطان از بازداشتن نماز ۸۲

- ۶ - نماز یکی از علایم ایمان ۸۲
- ۷ - نماز ، وسیله محو گناهان ۸۳
- ۸ - نماز ، یکی از صفات تواضع کنندگان ۸۳
- ۹ - رکوع و سجود یاران پیامبر (ص) ۸۳
- ۱۰ - نماز ، کارخانه انسان سازی ۸۳
- ۱۱ - نماز و عمل صالح ۸۴
- ۱۲ - عبادت ، عامل نجات یونس ۸۴
- ۱۳ - نماز وسیله تقرب به خدا ۸۴
- ۱۴ - نماز ، شست و شو در چشمه زلال ۸۴
- ۱۵ - نماز وسیله نجات ۸۵
- ۱۶ - نگاه شیطان بر نمازگزار ۸۵
- ۱۷ - برکات نماز ۸۵
- ۱۸ - سیاه شدن چهره شیطان ۸۵
- ۱۹ - نماز ، دژ محکم در مقابل شیطان ۸۶
- ۲۰ - بهره مندی اموات از نماز ۸۶
- ۲۱ - هفت خصلت نماز ۸۶
- ۲۲ - سازندگی نماز ۸۷
- ۲۳ - کمک ملائکه به نمازگزار هنگام مرگ ۸۸
- ۲۴ - گناه زدایی نماز ۸۸
- ۲۵ - پاداش نماز ۸۸
- ۲۶ - نزدیکی به وسیله نماز ۸۹
- ۲۷ - حق نماز ۸۹
- ۲۸ - راهیابی به درگاه خداوند ۹۰
- ۲۹ - نماز ، عامل شکست شیطان ۹۰
- ۳۰ - نماز رحمت الهی ۹۰
- ۳۱ - نماز ، عامل دوری شیطان ۹۰

- ۳۲ - نماز و باران رحمت ۹۱
- ۳۳ - اعمال ، تابع نماز ۹۱
- ۳۴ - بی بهره از نماز ۹۱
- ۳۵ - کبرzdایی نماز ۹۱
- ۳۶ - فلسفه و راز نماز ۹۲
- ۳۷ - نماز ، خانه اخلاص ۹۳
- ۳۸ - نجوای نمازگزار ۹۳
- ۳۹ - نماز و شست و شوی گناهان ۹۳
- ۴۰ - نماز ، وسیله شفا ۹۴
- ۴۱ - کفاره گناه ۹۴
- ۴۲ - ثمره نماز سالخوردگان ۹۴
- ۴۳ - آثار نماز ۹۴
- ۴۴ - محو گناهان ۹۶
- ۴۵ - مثل نماز ۹۶
- ۴۶ - نماز وسیله تقرب ۹۶
- ۴۷ - گرمی ترین چیز ۹۶
- ۴۸ - تاءثیر دو رکعت نماز مقبول ۹۷
- ۴۹ - وسیله راندن شیطان ۹۷
- ۵۰ - تاءثیر منقطع از جمیع خلائق ۹۷
- ۵۱ - نورانیت منزل ۹۸
- ۵۲ - نماز وسیله خاموشی آتشفها ۹۸
- ۵۳ - مونس نمازگزار در قبر ۹۸
- ۵۴ - نماز وسیله پاکسازی از کبر ۹۸
- ۵۵ - تاءثیر انتظار نماز ۹۹
- ۵۶ - انوار الهی ۹۹
- ۵۷ - ریزش خطاها ۹۹

- ۵۸ - دوری جسم نمازگزار از آتش ----- ۱۰۰
- ۵۹ - شهادت زمین در قیامت ----- ۱۰۰
- ۶۰ - نماز بی تأثیر ----- ۱۰۰
- ۶۱ - تاثیر سجده طولانی ----- ۱۰۰
- ۶۲ - نماز ، وسیله تقرب بنده ----- ۱۰۱
- ۶۳ - رفع بلا به وسیله نمازگزار ----- ۱۰۱
- ۶۴ - نماز کفاره گناهان ----- ۱۰۱
- ۶۵ - شست و شوی بدن از آلودگی ----- ۱۰۱
- ۶۶ - نجات از عذاب ----- ۱۰۳
- ۶۷ - پاکي از گناهان به وسیله نماز پنجگانه ----- ۱۰۳
- ۶۸ - ریزش گناه به وسیله نماز ----- ۱۰۴
- ۶۹ - نماز ناظر بر اعمال ----- ۱۰۴
- ۷۰ - آثار رعایت و مراقبت از نماز ----- ۱۰۴
- ۷۱ - توجه خدا به نمازگزار ----- ۱۰۶
- ۷۲ - نماز ، مانع عذاب ----- ۱۰۶
- ۷۳ - نزول رحمت بر نمازگزار ----- ۱۰۶
- ۷۴ - نماز موجب بخشش گناهان ----- ۱۰۶
- ۷۵ - تقرب به وسیله نماز ----- ۱۰۷
- ۷۶ - نماز ، طریق کوبیدن درب خانه خدا ----- ۱۰۷
- ۷۷ - عامل ورود بهشت نماز واقعیت ----- ۱۰۷
- ۷۸ - ملاقات پروردگار ----- ۱۰۸
- ۷۹ - میزان توجه قیس به نماز ----- ۱۰۸
- ۸۰ - معنای حقیقی نماز ----- ۱۰۸
- ۸۱ - نماز ، نشانه ایمان ----- ۱۰۹
- ۸۲ - کفایت خداوند بر نماز ----- ۱۱۰
- ۸۳ - تمسک و استعانت از نماز ----- ۱۱۱

- ۸۴ - بیشترین سعی و قصد ۱۱۱
- ۸۵ - نماز ، همچون ستون خیمه ۱۱۱
- ۸۶ - طالب خشنودی خدا ۱۱۱
- ۸۷ - نماز و برطرف شدن اندوه ۱۱۲
- ۸۸ - سه خلصت نمازگزار ۱۱۲
- ۸۹ - بهترین عمل ۱۱۲
- ۹۰ - توجه ملک الموت به نمازگزار ۱۱۳
- ۹۱ - نماز همراه زکات ، باعث تقرب ۱۱۳
- ۹۲ - نشانه قبولی نماز ۱۱۳
- ۹۳ - اثر وضوی خوب و خواندن نماز ۱۱۴
- ۹۴ - رهایی از گرما ، با نماز ۱۱۴
- ۹۵ - تأثیر نماز در آینده ۱۱۴
- ۹۶ - نماز قلبی ۱۱۴
- ۹۷ - التجا به نماز در سختیها ۱۱۵
- ۹۸ - ثمره نماز کامل ۱۱۵
- ۹۹ - جبران ناراحتی با نماز ۱۱۵
- ۱۰۰ - استقبال خدا از نمازگزار ۱۱۵
- ۱۰۱ - آتش گناه را با اقامه نماز خاموش کنید ۱۱۶
- ۱۰۲ - نماز و بخشش گناهان ۱۱۷
- ۱۰۳ - سلام نماز و خروج از معاصی ۱۱۷
- ۱۰۴ - مثل نمازهای پنجگانه در محو گناهان ۱۱۷
- ۱۰۵ - پناه به نماز ۱۱۹
- ۱۰۶ - نماز ، بازدارنده از فحشاء و منکرات ۱۱۹
- ۱۰۷ - هفت خلصت موجب ایمان کامل است ۱۲۰
- ۱۰۸ - عبور از صراط ۱۲۱
- ۱۰۹ - اثر نماز میت ۱۲۱

- ۱۱۰ - دوری شیطان از نمازگزار ۱۲۲
- ۱۱۱ - نماز پاسدار انسان ۱۲۲
- ۱۱۲ - تقویت روحیه به وسیله نماز ۱۲۲
- ۱۱۳ - روح نماز در عالم برزخ ۱۲۲
- ۱۱۴ - مقایسه نماز با حج و روزه ۱۲۴
- ۱۱۵ - حایل آتش دوزخ ۱۲۴
- ۱۱۶ - شفیع نمازگزار ۱۲۴
- ۱۱۷ - راز سجود بر آدم ۱۲۴
- ۱۱۸ - اثر خلوص در نماز ۱۲۵
- ۱۱۹ - نماز محبوب پارسایان ۱۲۵
- ۱۲۰ - تقسیم نماز بین خدا و بنده ۱۲۵
- ۱۲۱ - بهره برداری از نماز ۱۲۷
- ۱۲۲ - اجر نماز ۱۲۷
- ۱۲۳ - حق نماز را چه کسانی می شناسند؟ ۱۲۷
- ۱۲۴ - نماز ، فروتنی کامل ۱۲۸
- ۱۲۵ - تاءثیر تکبیره الاحرام ۱۲۸
- ۱۲۶ - سرالله اکبر ۱۲۸
- ۱۲۷ - تاءثیر (الله اکبر) گفتن ۱۲۹
- ۱۲۸ - تاءثیر خواندن حمد و سوره ۱۳۰
- ۱۲۹ - اسرار به رکوع رفتن ۱۳۱
- ۱۳۰ - اسرار سر از رکوع برداشتن ۱۳۱
- ۱۳۱ - اسرار سجده کردن ۱۳۱
- ۱۳۲ - اسرار تشهد ۱۳۳
- ۱۳۳ - اسرار سر برداشتن از سجده اول ۱۳۵
- ۱۳۴ - اسرار سجده دوم ۱۳۵
- ۱۳۵ - اسرار سر برداشتن از سجده دوم ۱۳۵

۱۳۶	تاثیر قنوت و سجده طولانی	۱۳۶
۱۳۶	اسرار تشهد	۱۳۶
۱۳۷	اسرار سلام نماز	۱۳۷
۱۳۸	تاثیر سلام نماز	۱۳۸
۱۳۸	فصل سوم : وجوب نماز	۱۳۸
۱۳۸	آیات	۱۳۸
۱۳۸	۱ - نمازهای پنجگانه روزانه	۱۳۸
۱۳۸	۲ - نماز و وقت شناسی	۱۳۸
۱۳۹	۳ - ثابت بودن وقت نماز	۱۳۹
۱۳۹	۴ - اهمیت نماز ظهر	۱۳۹
۱۳۹	۵ - وقت نماز صبح و ظهر	۱۳۹
۱۳۹	۶ - نماز ، اولین فرمان به موسی (ع)	۱۳۹
۱۳۹	۷ - ارزش نماز واجب	۱۳۹
۱۴۰	۸ - طلب عبادت	۱۴۰
۱۴۰	۹ - نمازهای واجب یومیه	۱۴۰
۱۴۰	۱۰ - ادای واجب ، موجب نجات	۱۴۰
۱۴۱	۱۱ - سؤال از نمازهای پنجگانه	۱۴۱
۱۴۱	۱۲ - نشانه شیعه بودن	۱۴۱
۱۴۱	۱۳ - افضل واجبات	۱۴۱
۱۴۱	۱۴ - تعداد رکعات نماز واجب	۱۴۱
۱۴۲	۱۵ - نخستین عمل واجب	۱۴۲
۱۴۲	۱۶ - وجوب نماز	۱۴۲
۱۴۲	۱۷ - علت وجوب نماز صبح	۱۴۲
۱۴۲	۱۸ - علت وجوب نماز ظهر	۱۴۲
۱۴۴	۱۹ - علت وجوب نماز عصر	۱۴۴
۱۴۵	۲۰ - علت وجوب نماز مغرب	۱۴۵

۱۴۶	۲۱ - علت وجوب نماز عشاء
۱۴۷	۲۲ - شرط قبولی نماز نافله
۱۴۷	۲۳ - وجوب نماز بر امت رسول الله (ص)
۱۴۷	۲۴ - نشانه های مؤمن
۱۴۸	۲۵ - چند چیز واجب در نماز
۱۴۸	۲۶ - حاجت خواستن بعد از نماز
۱۴۸	۲۷ - عابدترین مردم
۱۴۸	۲۸ - اصل نماز چند رکعت است
۱۵۰	فصل چهارم : آداب و مستحبات نماز
۱۵۰	آیات
۱۵۰	۱ - آداب نماز
۱۵۰	۲ - مواظبت بر نمازها
۱۵۰	۳ - مهندسی خانه و نماز
۱۵۰	۴ - اخلاص در نماز
۱۵۱	۵ - تحریم نماز در حال مستی
۱۵۱	۶ - نماز در سفر
۱۵۱	احادیث
۱۵۱	۷ - مراقبت حدود و آداب نماز
۱۵۱	۸ - تربیت امام حسین (ع)
۱۵۲	۹ - صحیح بودن نماز
۱۵۲	۱۰ - طهارت
۱۵۲	۱۱ - مسواک با هر نماز
۱۵۲	۱۲ - لباس نمازگزار
۱۵۲	۱۳ - نماز و عطر
۱۵۲	۱۴ - نماز و مسواک
۱۵۲	۱۵ - نماز صحیح

- ۱۶ - انتظار بعد نماز - - - - - ۱۵۴
- ۱۷ - قنوت طلایی - - - - - ۱۵۴
- ۱۸ - صلوات در رکوع و سجود - - - - - ۱۵۴
- ۱۹ - نماز همراه با اذان واقامه - - - - - ۱۵۴
- ۲۰ - لباس تمیز برای نماز - - - - - ۱۵۵
- ۲۱ - نماز در مسجد - - - - - ۱۵۵
- ۲۲ - سلام بر نمازگزار - - - - - ۱۵۵
- ۲۳ - سلام بر نمازگزار ممنوع - - - - - ۱۵۵
- ۲۴ - لباس نمازگزار - - - - - ۱۵۶
- ۲۵ - لباس دارای تصویر - - - - - ۱۵۶
- ۲۶ - نماز کامل همراه با صلوات - - - - - ۱۵۶
- ۲۷ - شک در نماز - - - - - ۱۵۶
- ۲۸ - کلید نماز - - - - - ۱۵۸
- ۲۹ - نماز در مکانهای مقدس - - - - - ۱۵۸
- ۳۰ - نماز کامل با پرداخت زکات - - - - - ۱۵۸
- ۳۱ - بی احترامی به نماز - - - - - ۱۵۸
- ۳۲ - خواب قبل از نماز عشاء - - - - - ۱۵۹
- ۳۳ - رهنمودهای امام صادق (ع) در آداب نماز - - - - - ۱۵۹
- ۳۴ - رهنمودهای حضرت ادریس (ع) در آداب نماز - - - - - ۱۶۰
- ۳۵ - صبر در اطاعت - - - - - ۱۶۰
- ۳۶ - نماز و زینت - - - - - ۱۶۱
- ۳۷ - با سر وریش بازی نکنید - - - - - ۱۶۱
- ۳۸ - حدود نماز - - - - - ۱۶۱
- ۳۹ - نماز خواندن با آگاهی - - - - - ۱۶۱
- ۴۰ - آداب وضو به حسب باطن و قلب - - - - - ۱۶۲
- ۴۱ - رسیدن به کمال نماز به وسیله آداب آن - - - - - ۱۶۳

۱۶۴	۴۲ - آداب و شرایط نماز
۱۶۹	فصل پنجم : افعال و اذکار نماز
۱۶۹	آیات
۱۶۹	۱ - رکوع و سجود
۱۶۹	۲ - ناظر به افعال
۱۶۹	۳ - رکوع ، راهی برای توبه
۱۶۹	۴ - اثر سجده
۱۷۰	۵ - قبله
۱۷۰	۶ - نیت
۱۷۰	۷ - تاثیر تکبیره الاحرام
۱۷۰	۸ - تقسیم نماز بین بنده و خدا
۱۷۱	۹ - قرائت نماز
۱۷۱	۱۰ - قرائت صد آیه در نماز
۱۷۱	۱۱ - تلاوت قرآن در نماز
۱۷۱	۱۲ - قرائت قرآن در نماز
۱۷۲	۱۳ - رکوع کامل
۱۷۲	۱۴ - رکوع
۱۷۲	۱۵ - رکوع و سجده طولانی
۱۷۳	۱۶ - سجده
۱۷۳	۱۷ - حق سجود
۱۷۳	۱۸ - سجده نزدیکترین حالت
۱۷۳	۱۹ - آداب سجده
۱۷۴	۲۰ - روح سجده
۱۷۴	۲۱ - عادت به نماز
۱۷۴	۲۲ - تشهد
۱۷۵	۲۳ - تسبیحات چهارگانه

- ۲۴ - سلام ۱۷۵
- ۲۵ - فلسفه سجده بر خاک ۱۷۵
- ۲۶ - سجده مایه تقرب ۱۷۵
- ۲۷ - سوره حمد ، عطیه الهی ۱۷۶
- ۲۸ - رکوع و سجود ناقص ۱۷۶
- ۲۹ - سجود و رکوع بهترین عبادت ۱۷۶
- ۳۰ - تاثیر طولانی رکوع وسجود ۱۷۶
- ۳۱ - ثواب سجده شکر ۱۷۷
- ۳۲ - طولانی کردن سجده ۱۷۷
- ۳۳ - نزدیکترین حالات ۱۷۷
- ۳۴ - مقدمه نماز ۱۷۷
- ۳۵ - توجه خداوند به نمازگزار هنگام قبله ۱۷۸
- ۳۶ - ذکر پس از رکوع ۱۷۸
- ۳۷ - واجب در نماز ۱۷۸
- ۳۸ - سجده طولانی ۱۷۸
- ۳۹ - نیت ۱۷۹
- ۴۰ - سجده طولانی و بهشت ۱۷۹
- ۴۱ - حمد و سوره درنماز ۱۷۹
- ۴۲ - فضیلت بسم الله ۱۸۰
- ۴۳ - امام صادق (ع) و سجده بر تربت امام حسین (ع) ۱۸۰
- ۴۴ - گواهی محل سجود در روز قیامت ۱۸۰
- ۴۵ - شروع نماز با تکبیر ۱۸۰
- ۴۶ - ذکر و تسبیح در شبانه روز ۱۸۱
- ۴۷ - سجده فراوان ۱۸۱
- ۴۸ - اسرار تکبیره الاحرام ۱۸۲
- ۴۹ - فلسفه رکوع ۱۸۳

۱۸۵	۵۰ - اسرار بلند شدن رکوع
۱۸۶	۵۱ - ذکر سجده
۱۸۶	۵۲ - اثرات سجده حقیقی
۱۸۸	۵۳ - فلسفه گفتن هفت تکبیر
۱۸۹	۵۴ - تعلیم سوره حمد
۱۹۰	۵۵ - تفسیر عبارت (بسم الله . . .)
۱۹۱	فصل ششم : حضور قلب و خشوع
۱۹۱	آیات
۱۹۱	۱ - آسان بودن نماز برای خاشعان
۱۹۱	۲ - نماز و رستگاری
۱۹۱	۳ - خشوع در نماز
۱۹۱	۴ - خشوع زینت نماز
۱۹۲	۵ - تفاوت دو نماز
۱۹۲	۶ - خشوع در نماز
۱۹۲	۷ - خشوع بدن
۱۹۲	۸ - نماز با قلب پاک
۱۹۳	۹ - خشوع چیست ؟
۱۹۳	۱۰ - نماز و حضور قلب
۱۹۳	۱۱ - چهار بخش نماز
۱۹۴	۱۲ - حضور در عبادت
۱۹۴	۱۳ - حضور قلب
۱۹۴	۱۴ - محبت خداوند و محبت مؤمنین در دل
۱۹۵	۱۵ - حواس پرتی در نماز توسط شیطان
۱۹۵	۱۶ - آخرین نماز
۱۹۵	۱۷ - نماز و تفکر
۱۹۵	۱۸ - دو رکعت نماز آگاهانه

- ۱۹ - مانع خشوع ۱۹۶
- ۲۰ - دو رکعت با حضور قلب ۱۹۶
- ۲۱ - نماز وداع ۱۹۶
- ۲۲ - عارف به حق نماز ۱۹۶
- ۲۳ - ثمره توجه به جایگاه نماز ۱۹۷
- ۲۴ - نماز با توجه ۱۹۷
- ۲۵ - نگاه به اطراف در حال نماز ۱۹۷
- ۲۶ - آفات توجه قلب به غیر خدا ۱۹۷
- ۲۷ - قلب ، فقط متوجه خدا ۱۹۸
- ۲۸ - آداب حضور قلب ۱۹۹
- ۲۹ - ثمره توجه به خدا ۱۹۹
- ۳۰ - خاشع بودن قلب و جوارح ۱۹۹
- ۳۱ - نماز ناقص ۱۹۹
- ۳۲ - بازی در حال نماز ۲۰۰
- ۳۳ - فقط یاد خدا در حال نماز ۲۰۰
- ۳۴ - سه بار غافل شدن در نماز ۲۰۰
- ۳۵ - تاءثیر حضور قلب ۲۰۱
- ۳۶ - لازمه غرق در نماز شناخت کامل خداوند است ۲۰۱
- ۳۷ - موانع حضور قلب ۲۰۲
- ۳۸ - آن مقدار از نماز بالای می رود ۲۰۲
- ۳۹ - حضور قلب شرط قبولی نماز ۲۰۲
- ۴۰ - آثار حضور قلب در نماز ۲۰۲
- ۴۱ - توجه به نماز ۲۰۴
- ۴۲ - علی (ع) و هدیه پیامبر (ص) ۲۰۴
- ۴۳ - نماز باترس ۲۰۴
- ۴۴ - توجه حورالعین به نمازگزار ۲۰۵

- ۴۵ - نماز با تفکر ۲۰۵
- ۴۶ - تعقل در نماز ۲۰۵
- ۴۷ - آگاهی از نماز ۲۰۵
- ۴۸ - آداب نماز چیست ؟ ۲۰۶
- ۴۹ - نماز بدون حضور قلب ۲۰۶
- ۵۰ - آداب حضور قلب ۲۰۶
- ۵۱ - علت محبوبیت نمازگزاران حقیقی ۲۰۸
- ۵۲ - نماز مودع ۲۰۸
- ۵۳ - قبولی نماز با حضور قلب ۲۰۹
- ۵۴ - حضور قلب ، شرط قبولی نماز ۲۰۹
- ۵۵ - طلب خیر به وسیله نماز ۲۰۹
- ۵۶ - حالت خشوع در نماز ۲۰۹
- ۵۷ - خضوع رسول خدا (ص) در نماز ۲۱۰
- ۵۸ - حضرت علی (ع) و خوف از خداوند ۲۱۰
- ۵۹ - خشوع امیرالمؤمنین (ع) در نماز ۲۱۰
- ۶۰ - خوف حضرت فاطمه (س) در نماز ۲۱۱
- ۶۱ - خشوع امام حسن (ع) ۲۱۱
- ۶۲ - خشوع امام سجاد (ع) ۲۱۱
- ۶۳ - حضور قلب کامل امام سجاد (ع) ۲۱۱
- ۶۴ - خشوع امام باقر و امام صادق (ع) ۲۱۲
- فصل هفتم : قبولی و کمال نماز ۲۱۲
- آیات ۲۱۲
- ۱ - قبولی نماز ۲۱۲
- احادیث ۲۱۳
- ۱ - ملاک قبولی نماز ۲۱۳
- ۲ - قبولی یک نماز ۲۱۳

- ۳ - نشانه قبولی نماز ۲۱۴
- ۴ - نماز ، ملاک قبولی اعمال ۲۱۴
- ۵ - حضور قلب ۲۱۴
- ۶ - مقدار قبولی نماز ۲۱۴
- ۷ - استخفاف در نماز مانع قبولی نماز ۲۱۵
- ۸ - سخت ترین چیز ۲۱۵
- ۹ - نماز و ولایت ۲۱۵
- ۱۰ - حلال و مباح ، شرط قبولی نماز ۲۱۵
- ۱۱ - نماز و پاکدامنی و رستگاری ۲۱۶
- ۱۲ - آگاهی به نماز ۲۱۶
- ۱۳ - نماز کامل ، شرط قبولی نماز ۲۱۶
- ۱۴ - چهار چیز مانع قبولی نماز ۲۱۷
- ۱۵ - قبولی اعمال بستگی به نماز دارد ۲۱۷
- ۱۶ - مانع قبولی نماز زن ۲۱۷
- ۱۷ - شرط قبولی نماز واجب و نافله ۲۱۸
- ۱۸ - توجه به خدا و قبولی نماز ۲۱۸
- ۱۹ - مقدار قبولی نماز ۲۱۸
- ۲۰ - شرط قبولی نماز ۲۱۸
- ۲۱ - نماز کامل و نجات از آتش ۲۱۹
- ۲۲ - غیبت ، مانع قبولی نماز ۲۱۹
- ۲۳ - خشم بر والدین ، مانع قبولی نماز ۲۱۹
- ۲۴ - قبولی نماز ، عید است ۲۲۰
- ۲۵ - نتیجه لقمه حرام ۲۲۰
- ۲۶ - امر به نماز ۲۲۰
- ۲۷ - ثمره قبول شدن نماز ۲۲۱
- ۲۸ - مقدار قبولی نماز ۲۲۲

- ۲۲۲ ۲۹- نماز و زکات
- ۲۲۲ ۳۰- ولایت اهل بیت (ع) شرط قبولی نماز
- ۲۲۲ ۳۱- حبط عمل
- ۲۲۳ فصل هشتم: موانع قبولی و کمال نماز
- ۲۲۳ آیات
- ۲۲۳ ۱- اهداف شیطان از بازداشتن نماز
- ۲۲۳ ۲- نماز و بازار
- ۲۲۳ ۳- مزاحمت کافران نسبت به نمازگزاران
- ۲۲۳ احادیث
- ۲۲۳ ۱- کینه به والدین مانع نماز
- ۲۲۴ ۲- گناه مانع نماز شب
- ۲۲۴ ۳- سه گروه نمازش بالا نمی رود
- ۲۲۴ ۴- شرب خمر مانع نماز
- ۲۲۵ ۵- انجام نماز برای خودنمایی
- ۲۲۵ ۶- مال حرام مانع قبولی نماز
- ۲۲۵ ۷- وسوسه در نماز
- ۲۲۵ ۸- نماز و زکات
- ۲۲۶ ۹- منع نماز در وسط جاده
- ۲۲۶ ۱۰- غیبت مانع قبولی نماز
- ۲۲۶ ۱۱- آمادگی کامل برای نماز
- ۲۲۷ ۱۲- وسوسه شیطانی
- ۲۲۷ ۱۳- روزه مانع نماز
- ۲۲۷ ۱۴- دروغ، مانع نماز شب
- ۲۲۷ ۱۵- نگاه بیجا، مانع کمال نماز
- ۲۲۸ ۱۶- نماز و آزردن همسر
- ۲۲۹ ۱۷- نتیجه غلط خواندن نماز

- ۱۸ - مانع تقرب به خدا ۲۲۹
- ۱۹ - کیفر مضاعف ۲۲۹
- ۲۰ - مانع کمال نماز ۲۲۹
- ۲۱ - آفت پرخوری ۲۳۰
- ۲۲ - عذاب نمازگزار ریاکار ۲۳۰
- ۲۳ - مانع زکات ۲۳۰
- ۲۴ - نمازگزار غیبت کننده ۲۳۰
- ۲۵ - مستی مانع نماز ۲۳۱
- ۲۶ - عقوبت اخروی شرابخوار ۲۳۱
- ۲۷ - عاقبت غفلت از نماز ۲۳۱
- ۲۸ - نماز ریایی ۲۳۲
- ۲۹ - پنج چیز مانع قبولی نماز ۲۳۲
- فصل نهم : سهل انگاری در نماز ۲۳۲
- آیات ۲۳۲
- ۱ - سبک شمردن نماز ۲۳۳
- ۲ - نماز از روی کسالت ۲۳۳
- ۳ - نماز منافقان ۲۳۳
- احادیث ۲۳۳
- ۴ - تحقیر نماز و محروم از شفاعت ۲۳۳
- ۵ - سه مرتبه غفلت از نماز ۲۳۳
- ۶ - دزدترین مردم ۲۳۴
- ۷ - با عجله خواندن نماز ۲۳۴
- ۸ - نماز ناتمام ۲۳۴
- ۹ - بی توجهی در نماز ۲۳۵
- ۱۰ - شتابزدگی در نماز ۲۳۵
- ۱۱ - پرهیز از سبک شمردن نماز ۲۳۵

- ۱۲ - کاهلی در نماز ۲۳۵
- ۱۳ - سبک شمردن نماز ۲۳۶
- ۱۴ - نماز با عجله ۲۳۶
- ۱۵ - نتیجه سبک شمردن نماز ۲۳۶
- ۱۶ - پنجاه سال نماز غیرمقبول ۲۳۶
- ۱۷ - آفات سستی در نماز ۲۳۸
- ۱۸ - پرهیز از سستی در نماز ۲۳۸
- ۱۹ - آفات سریع خواندن نماز ۲۳۹
- ۲۰ - ترس شیطان از نمازگزار ۲۳۹
- ۲۱ - عذاب ضایع کننده نماز ۲۳۹
- ۲۲ - محرومیت از شفاعت ۲۴۰
- ۲۳ - سبک شمردن نماز ۲۴۰
- ۲۴ - کیفر سبک شمارنده نماز ۲۴۰
- ۲۵ - نماز بی اثر ۲۴۲
- ۲۶ - عقوبت کوتاهی در نماز ۲۴۲
- ۲۷ - با حالت خستگی نماز نخوانید ۲۴۳
- ۲۸ - نتیجه محافظت از نماز ۲۴۳
- ۲۹ - کوچک شمردن نماز ۲۴۳
- فصل دهم : نتیجه ترک کردن نماز ۲۴۳
- آیات ۲۴۴
- ۱ - تداوم نماز ۲۴۴
- ۲ - لجاجت کافران در مورد نماز ۲۴۴
- ۳ - عذاب سخت ترک کنندگان نماز ۲۴۴
- ۴ - ترک نماز ۲۴۴
- ۵ - نتیجه ترک عبادت ۲۴۴
- ۶ - مخالفت ابلیس از سجده بر آدم ۲۴۵

- ۲۴۵ ----- ۷- ترک نکردن نمازحتی در صحنه جنگ -
- ۲۴۵ ----- ۸- ترک نماز ، باعث انهدام دین -----
- ۲۴۵ ----- ۹- نتیجه کمک به تارک نماز -----
- ۲۴۶ ----- ۱۰- ترک نماز باعث حبط عمل -----
- ۲۴۶ ----- ۱۱ - فاصله کفر و ایمان -----
- ۲۴۶ ----- ۱۲ - مورد لعن واقع شدن -----
- ۲۴۶ ----- ۱۳ - دین و بی نمازی -----
- ۲۴۷ ----- ۱۴ - راه ترک نماز -----
- ۲۴۷ ----- ۱۵ - ترک نماز و هنگام مردن -----
- ۲۴۷ ----- ۱۶ - عاقبت ترک نماز -----
- ۲۴۷ ----- ۱۷ - ترک نماز عمدی -----
- ۲۴۸ ----- ۱۸ - ترک کننده نماز -----
- ۲۴۸ ----- ۱۹ - ترک نماز -----
- ۲۴۸ ----- ۲۰ - مرز ایمان و کفر -----
- ۲۴۸ ----- ۲۱- رفع بلا از بی نماز -----
- ۲۴۹ ----- ۲۲ - پاسخ اهل دوزخ -----
- ۲۴۹ ----- ۲۳ - نتیجه ترک نماز -----
- ۲۴۹ ----- ۲۴ - ترک نماز نزد خداوند -----
- ۲۵۰ ----- ۲۵ - لعن خدا بر تارک الصلوه -----
- ۲۵۰ ----- ۲۶ - تفاوت ترک کننده نماز و زناکار -----
- ۲۵۱ ----- ۲۷ - بیزاری از تارک الصلوه -----
- ۲۵۱ ----- ۲۸ - عقاب تارک الصلوه -----
- ۲۵۱ ----- ۲۹ - نشانه کفر و نفاق -----
- ۲۵۱ ----- ۳۰ - درخواست بی نماز در برزخ -----
- ۲۵۲ ----- ۳۱ - زیانکار -----
- ۲۵۲ ----- ۳۲ - ترک نماز موجب کفر -----

- ۳۳ - نتیجه ترک نماز ۲۵۴
- ۳۴ - بی بهره از اسلام ۲۵۴
- فصل یازدهم : اهمیت و فضیلت وضو ۲۵۴
- آیات ۲۵۵
- ۱ - نماز و وضو ۲۵۵
- احادیث ۲۵۵
- ۱ - وضو کلید نماز ۲۵۵
- ۲ - وضو در هوای سرد ۲۵۵
- ۳ - آداب وضو ۲۵۵
- ۴ - تاثیر وضو ۲۵۶
- ۵ - مقدار آب وضو ۲۵۶
- ۶ - نصف ایمان ۲۵۶
- ۷ - اثر تجدید وضو ۲۵۷
- ۸ - تجدید وضو ۲۵۷
- ۹ - پاکی به وسیله وضو ۲۵۷
- ۱۰ - وضو هنگام خواب ۲۵۷
- ۱۱ - آثار وضو ۲۵۸
- ۱۲ - مسواک و وضو ۲۵۸
- ۱۳ - مسواک هنگام هر وضو ۲۵۸
- ۱۴ - مسواک در سحر ۲۵۸
- ۱۵ - وضو کامل ۲۵۹
- ۱۶ - قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - : ۲۵۹
- ۱۷ - پاکی ، کلید نماز ۲۵۹
- ۱۸ - وضو امام سجاده (ع) ۲۵۹
- ۱۹ - بسم الله گفتن هنگام وضو ۲۵۹
- ۲۰ - اهمیت (بسم الله) هنگام وضو ۲۶۰

- ۲۶۰ - تائیر (بسم الله) هنگام وضو ۲۱
- ۲۶۰ - نماز کامل با طهارت ۲۲
- ۲۶۱ - طهارت پنج عضو ۲۳
- ۲۶۱ - آب وضو در اختیار دیگران گذاشتن ۲۴
- ۲۶۱ - وضو ، موجب رفعت درجه ۲۵
- ۲۶۳ - وضو قسمتی از نماز ۲۶
- ۲۶۳ - نور و برهان در قیامت ۲۷
- ۲۶۳ - خروج از خانه با وضو ۲۸
- ۲۶۳ - کامل گرفتن وضو ۲۹
- ۲۶۴ - مرگ با وضو ۳۰
- ۲۶۴ - وضوی کامل ۳۱
- ۲۶۴ - ورود به مسجد با وضو ۳۲
- ۲۶۴ - گشایش در بهای بهشت ۳۳
- ۲۶۵ - بستر همانند مسجد ۳۴
- ۲۶۵ - اقتداء فرشتگان ۳۵
- ۲۶۵ - تاءثیر اذکار وضو ۳۶
- ۲۶۶ - آفات وسوسه در وضو و نماز ۳۷
- ۲۶۷ - وضو مطلوب ۳۸
- ۲۶۷ - طهارت ۳۹
- ۲۶۷ - وضو پیش و بعد از نماز ۴۰
- ۲۶۷ - تجدید وضو ۴۱
- ۲۶۸ - وضو هنگام غذا ۴۲
- ۲۶۸ - اثر وضو در قیامت ۴۳
- ۲۶۸ - وضو برای نماز مغرب ۴۴
- ۲۶۸ - وضو برای نماز صحیح ۴۵
- ۲۶۹ - طهارت جزئی از ایمان ۴۶

- ۴۷ - اثر وضو نیکو ۲۶۹
- ۴۸ - توصیه هایی از پیامبر (ص) ۲۶۹
- ۴۹ - بهشت هشتگانه ، پاداش وضو ۲۷۰
- ۵۰ - وضو در حال طهارت ۲۷۰
- ۵۱ - وضو برای تلاوت قرآن ۲۷۰
- ۵۲ - طهارت ظاهر و باطن ۲۷۱
- ۵۳ - یاد گرفتن وضو و نماز ۲۷۱
- ۵۴ - یاد دادن وضو به فرزند ۲۷۱
- ۵۵ - همیشه وضو داشته باشید ۲۷۱
- ۵۶ - وضوی امام حسن مجتبی (ع) ۲۷۴
- ۵۷ - پاکی به وسیله وضو ۲۷۴
- ۵۸ - فلسفه وضو ۲۷۴
- ۵۹ - وضوی واجب ۲۷۶
- ۶۰ - نحوه گرفتن وضو ۲۷۶
- ۶۱ - با طهارت به مسجد رفتن ۲۷۷
- فصل دوازدهم : وقت نماز و اهمیت آن ۲۷۷
- آیات ۲۷۷
- ۶۲ - ثابت بودن وقت نماز ۲۷۷
- ۶۳ - مراقبت از اوقات نماز ۲۷۷
- ۶۴ - نمازهای پنج گانه روزانه ۲۷۸
- ۶۵ - نماز و وقت شناسی ۲۷۸
- ۶۶ - وقت نماز صبح و ظهر ۲۷۸
- احادیث ۲۷۸
- ۶۷-اهمیت نماز اول وقت ۲۷۸
- ۶۸-کار مانع از اول وقت ۲۷۹
- ۶۹-مانع وقت نماز ۲۷۹

- ۲۷۹ ----- ۷۰-وقت نماز صبح
- ۲۷۹ ----- ۷۱-کمال نماز در اول وقت
- ۲۸۰ ----- ۷۲-محبوبیت نماز در وقت
- ۲۸۰ ----- ۷۳-ضایع نمودن وقت نماز
- ۲۸۰ ----- ۷۴-دو وقت نماز
- ۲۸۰ ----- ۷۵-تأخیر نماز و محرومیت از شفاعت
- ۲۸۱ ----- ۷۶- نماز در وقت خودش
- ۲۸۱ ----- ۷۷- غفلت از اول وقت
- ۲۸۱ ----- ۷۸- مذمت تأخیر نماز
- ۲۸۲ ----- ۷۹- ثواب نماز صبح در اول وقت
- ۲۸۲ ----- ۸۰- اذان در اول وقت نماز
- ۲۸۲ ----- ۸۱- تأخیر نماز صبح
- ۲۸۲ ----- ۸۲- تأخیر نماز مغرب
- ۲۸۳ ----- ۸۳- به گونه ای نماز بخوان که گویا با آن وداع می کنی
- ۲۸۳ ----- ۸۴- آزمایش شیعیان در وقت نماز
- ۲۸۳ ----- ۸۵- تأخیر نماز اول وقت موجب خشم خداوند
- ۲۸۳ ----- ۸۶- تأثیر نماز اول وقت
- ۲۸۴ ----- ۸۷- پاداش نماز اول وقت
- ۲۸۴ ----- ۸۸- نماز اول وقت نوری از در قیامت
- ۲۸۴ ----- ۸۹- مواظبت از وقت نماز
- ۲۸۵ ----- ۹۰- برتری نماز اول وقت
- ۲۸۵ ----- ۹۱- اهمیت وقت نماز
- ۲۸۵ ----- ۹۲- بخشایش یا عذاب خداوند
- ۲۸۵ ----- ۹۳- فضیلت اول وقت
- ۲۸۶ ----- ۹۴- آثار نماز اول وقت
- ۲۸۶ ----- ۹۵- نماز اول وقت ، جدایی از غافلین

- ۹۶ - تاءخیر نماز برای مریض ----- ۲۸۶
- ۹۷ - سفارش به نماز اول وقت ----- ۲۸۷
- ۹۸ - فضیلت اول وقت ----- ۲۸۷
- ۹۹ - ملاقات رسول خدا (ص) در قیامت ----- ۲۸۷
- ۱۰۰ - مجوز برای تاخیر نماز ----- ۲۸۷
- ۱۰۱ - تاخیر نماز در لحظه آخر عمر ----- ۲۸۹
- ۱۰۲ - مراقبت بر وقت نماز ----- ۲۸۹
- ۱۰۳ - تاویل کلمه (سahون) ----- ۲۸۹
- ۱۰۴ - بهترین اعمال ----- ۲۸۹
- ۱۰۵ - تاکید نماز در اول وقت ----- ۲۹۰
- ۱۰۶ - مراقبت از اوقات نماز ----- ۲۹۰
- ۱۰۷ - نماز در غیر وقت ----- ۲۹۰
- ۱۰۸ - خصلت خروس ----- ۲۹۰
- ۱۰۹ - گشوده شده درهای آسمان ----- ۲۹۱
- ۱۱۰ - بهترین اوقات ----- ۲۹۱
- ۱۱۱ - سفارش به اول وقت ----- ۲۹۱
- ۱۱۲ - نتیجه ترک اوقات نماز ----- ۲۹۱
- ۱۱۳ - اوقات نماز ----- ۲۹۲
- ۱۱۴ - محروم از آفات آسمانی ----- ۲۹۲
- ۱۱۵ - دفع شیطان ----- ۲۹۲
- ۱۱۶ - دو وقت رضوان الله و عفو الله ----- ۲۹۳
- ۱۱۷ - تاخیر نماز عمدا ----- ۲۹۳
- ۱۱۸ - منظور از ساهون ----- ۲۹۳
- ۱۱۹ - مراقبت وقت نماز توسط شیعیان ----- ۲۹۳
- ۱۲۰ - نماز اول وقت ، میزان انتخاب دوست ----- ۲۹۴
- ۱۲۱ - غفلت از وقت نماز ----- ۲۹۴

- ۱۲۲ - ضایع کردن وقت معین ۲۹۴
- ۱۲۳ - نمره مراقبت وقت نماز ۲۹۶
- ۱۲۴ - زائر پروردگار ۲۹۶
- ۱۲۵ - وقت نماز ، بهترین اوقات ۲۹۶
- ۱۲۶ - پیامبر (ص) و نماز اول وقت ۲۹۷
- ۱۲۷ - جاذبه نماز ۲۹۷
- ۱۲۸ - موقعیت وقت نماز ۲۹۷
- ۱۲۹ - نماز امام رضا (ع) در اول وقت ۲۹۷
- ۱۳۰ - رسیدن وقت نماز ۲۹۸
- ۱۳۱ - نماز در وقت خود ۲۹۸
- ۱۳۲ - تاخیر نماز صبح تا طلوع آفتاب ۲۹۸
- ۱۳۳ - دارای دو خصلت ۳۰۰
- ۱۳۴ - اهمیت به وقت نماز ۳۰۰
- ۱۳۵ - نماز در غیر وقت ۳۰۱
- ۱۳۶ - هنگام وقت نماز ۳۰۱
- ۱۳۷ - مواظبت از وقت نماز ۳۰۲
- ۱۳۸ - برتری نماز اول وقت ۳۰۲
- ۱۳۹ - منتظر وقت نماز ۳۰۳
- ۱۴۰ - معنی وقت نماز ظهر ۳۰۳
- ۱۴۱ - نمازگزار اهل آتش نیست ۳۰۴
- ۱۴۲ - بازرگانی هنگام وقت نماز ۳۰۴
- ۱۴۳ - وقت نماز هنگام جنگ ۳۰۴
- ۱۴۴ - محبوبترین کارها ۳۰۶
- ۱۴۵ - ندای فرشته هنگام وقت نماز ۳۰۶
- ۱۴۶ - نماز را به تاخیر نیندازید ۳۰۶
- ۱۴۷ - اهمیت اوقات نماز ۳۰۸

- ۱۴۸ - یادآوری برای نماز اول وقت ۳۰۹
- ۱۴۹ - تاخیر نماز از وقت فضیلت ۳۰۹
- ۱۵۰ - محاسن نماز اول وقت ۳۱۰
- ۱۵۱ - وقت شرعی نماز ۳۱۰
- ۱۵۲ - امتحان شیعه ۳۱۰
- ۱۵۳ - تاخیر نماز بدون علت ۳۱۰
- ۱۵۴ - نماز اول وقت بهترین عمل ۳۱۲
- ۱۵۵ - اوقات نمازهای پنجگانه ۳۱۲
- ۱۵۶ - دو وقت برای نماز ۳۱۳
- ۱۵۷ - بهترین کارها ۳۱۳
- ۱۵۸ - نماز در اول وقت نیکوست ۳۱۳
- فصل سیزدهم: اهمیت و فضیلت اذان ۳۱۳
- آیات ۳۱۳
- ۱ - اذان و نماز ۳۱۳
- احادیث ۳۱۴
- ۱ - اذان به خاطر خدا ۳۱۴
- ۲ - اذان در گوش امام حسین (ع) ۳۱۴
- ۳ - نخستین اذان گو ۳۱۴
- ۴ - شنیدن اذان و شرکت در نماز جماعت ۳۱۵
- ۵ - اذان نابالغ ۳۱۵
- ۶ - هنگام شنیدن اذان ۳۱۵
- ۷ - اهل آسمان و شنیدن اذان ۳۱۵
- ۸ - مزد مؤذن ۳۱۶
- ۹ - رفع بداخلاقی به وسیله اذان ۳۱۶
- ۱۰ - اذان و اقامه در گوش نوزاد ۳۱۶
- ۱۱ - نماز همراه با اذان و اقامه ۳۱۶

- ۱۲ - دعای بین اذان و اقامه ۳۱۷
- ۱۳ - ندای خروس ۳۱۷
- ۱۴ - صفت مؤذنین ۳۱۷
- ۱۵ - پاداش یک اذان ۳۱۷
- ۱۶ - پاداش یک سال اذان ۳۱۸
- ۱۷ - پاداش ده سال اذان ۳۱۸
- ۱۸ - پاداش بیست سال اذان ۳۱۸
- ۱۹ - پاداش چهل سال اذان ۳۱۹
- ۲۰ - آداب اذان ۳۱۹
- ۲۱ - مقام اذان گویان ۳۱۹
- ۲۲ - ندای زمین ۳۱۹
- ۲۳ - تنها اقامه گفتن ۳۲۰
- ۲۴ - اذان گویان راستین ۳۲۰
- ۲۵ - شهادت زمین در قیامت ۳۲۰
- ۲۶ - اقتداء فرشتگان ۳۲۰
- ۲۷ - اذان روز جمعه ۳۲۱
- ۲۸ - اذان و اقامه جبرئیل ۳۲۱
- ۲۹ - پاداش عظیم ۳۲۱
- ۳۰ - اذان و اقامه در بیابان ۳۲۲
- ۳۱ - لبیک به اذان نماز ۳۲۲
- ۳۲ - شنونده اذان ۳۲۲
- ۳۳ - درود فرشتگان بر مؤذن ۳۲۳
- ۳۴ - آیه نماز جمعه مراد اذان است ۳۲۳
- ۳۵ - تعداد کلمات اذان و اقامه ۳۲۳
- ۳۶ - شاهدان اذان ۳۲۳
- ۳۷ - آداب گفتن اذان و اقامه ۳۲۴

- ۳۲۴ ۳۸ - اذان در میدان جنگ
- ۳۲۴ ۳۹ - حق موذن
- ۳۲۵ ۴۰ - کراهت حرف زدن بین اذان و اقامه
- ۳۲۵ ۴۱ - گفتن اذان در هر حال
- ۳۲۵ ۴۲ - فصاحت موذن
- ۳۲۵ ۴۳ - اذان در وقت نماز
- ۳۲۶ ۴۴ - به سمت قبله
- ۳۲۶ ۴۵ - اذان ، عطیه الهی
- ۳۲۶ ۴۶ - سنت مستحب
- ۳۲۶ ۴۷ - تاثیر گفتن اذان و اقامه
- ۳۲۷ ۴۸ - تاثیر اذان در خانه
- ۳۲۷ ۴۹ - مشروع و پایان اذان
- ۳۲۷ ۵۰ - مقام اولین موذن در اسلام
- ۳۲۸ ۵۱ - تعلیم اذان به بلال
- ۳۲۸ ۵۲ - تعلیم اذان از طریق وحی به پیامبر (ص)
- ۳۲۸ ۵۳ - نخستین اذان گوی اسلام
- ۳۲۹ ۵۴ - خوشحالی پیامبر (ص) با نماز
- ۳۲۹ ۵۵ - نورانیت اذان
- ۳۲۹ ۵۶ - پاداش موذن بهتر است
- ۳۲۹ ۵۷ - آفات بی توجهی به اذان
- ۳۳۰ ۵۸ - سربلندی اذان گویان در قیامت
- ۳۳۰ ۵۹ - نجات از آتش
- ۳۳۰ ۶۰ - ثواب برای اذان گو
- ۳۳۰ ۶۱ - پاداش شهید
- ۳۳۱ ۶۲ - واجب شدن بهشت بر مؤذن
- ۳۳۱ ۶۳ - تاثیر گفتن اذان و اقامه

- ۳۳۱ - ۶۴ - ثواب حکایت کردن اذان مؤذن
- ۳۳۳ - ۶۵ - طلب حاجت و شفاعت
- ۳۳۳ - ۶۶ - اذان با صدای بلند
- ۳۳۳ - ۶۷ - سربلندی اذان گویان در قیامت
- ۳۳۴ - ۶۸ - محشور با شهداء و پیامبران
- ۳۳۴ - ۶۹ - تاثیر هفت سال اذان گفتن
- ۳۳۴ - ۷۰ - اجابت اذان مؤذن
- ۳۳۴ - ۷۱ - فرار شیطان از اذان
- ۳۳۵ - ۷۲ - قرعه برای اذان گفتن
- ۳۳۵ - ۷۳ - اذان گفتن در همه حال
- ۳۳۵ - ۷۴ - دعا هنگام اذان
- ۳۳۶ - ۷۵ - اذان گفتن یک وظیفه است
- ۳۳۶ - ۷۶ - استغفار فرشتگان برای اذان گو
- ۳۳۶ - ۷۷ - تاثیر اذان و اقامه در گوش نوزاد
- ۳۳۶ - ۷۸ - اقامه تنها در سفر
- ۳۳۷ - ۷۹ - اذان ، درمان بداخلاقی
- ۳۳۷ - ۸۰ - فایده اذان
- ۳۳۷ - ۸۱ - اجابت ندای مؤذن
- ۳۳۷ - ۸۲ - تکرار اذان مؤذن
- ۳۳۸ - ۸۳ - علاقه بلال به رسول خدا (ص)
- ۳۳۸ - ۸۴ - همسایگان پیامبر (ص)
- ۳۳۸ - ۸۵ - مؤذن ، دشمن ابلیس
- ۳۳۹ - ۸۶ - اذان با صدای بلند
- ۳۴۰ - ۸۷ - آشنایی به وقت اذان
- ۳۴۰ - ۸۸ - تحقیر اذان
- ۳۴۰ - فصل چهاردهم : اهمیت نماز جماعت

آیات - ۳۴۰

۱ - توصیه به نماز جماعت - ۳۴۰

۲ - توصیه به حضرت مریم برای نماز ۳۴۰

احادیث - ۳۴۱

۱- علت نماز جماعت - ۳۴۱

۲ - خوش گمانی به نمازگزار ۳۴۱

۳ - ثواب پشت سر عالم ۳۴۱

۴ - صف جهاد و صف جماعت ۳۴۱

۵ - ثواب اقتدا به عالم ۳۴۲

۶ - صف اول جماعت ۳۴۲

۷ - لبیک به اذان نماز ۳۴۲

۸ - امام جماعت ۳۴۲

۹ - عذاب دنیوی برای تارک نماز جماعت ۳۴۳

۱۰ - نماز جماعت در صبح ۳۴۳

۱۱ - آفات جدایی از جمعیت ۳۴۳

۱۲ - فضیلت نماز جماعت ۳۴۴

۱۳ - اخطار پیامبر و ترک نماز جماعت ۳۴۴

۱۴ - بی اعتنایی به نماز جماعت ۳۴۴

۱۵ - برائت از آتش دوزخ و نفاق ۳۴۴

۱۶ - ترک نماز جماعت ۳۴۵

۱۷ - نماز جماعت با هر دشواری ۳۴۵

۱۸ - رعایت حال ماءمومین ۳۴۵

۱۹ - دوری از ایمان ۳۴۶

۲۰ - ترک نماز جماعت بدون عذر ۳۴۶

۲۱ - نظم صفهای جماعت ۳۴۶

۲۲ - نماز و وحدت اسلامی ۳۴۶

- ۲۳ - نماز به صورت نماز جماعت ۳۴۷
- ۲۴ - نماز جماعت پیامبران در بیت المقدس ۳۴۷
- ۲۵ - پرخاش رسول خدا (ص) ۳۴۷
- ۲۶ - تاخیر نماز به خاطر جماعت ۳۴۹
- ۲۷ - آفات بی میلی به مساجد ۳۴۹
- ۲۸ - جبران و فوت تکبیراول ۳۴۹
- ۲۹ - مداومت بر نماز جماعت ۳۵۰
- ۳۰ - فضیلت نماز جماعت ۳۵۰
- ۳۱ - غیبت و قطع رابطه با تارک نماز جماعت ۳۵۰
- ۳۲ - امام جماعت فکر مامومین ۳۵۰
- ۳۳ - اهمیت نماز جماعت ۳۵۱
- ۳۴ - تنظیم صفوف نماز جماعت ۳۵۱
- ۳۵ - فضیلت دو رکعت نماز جماعت ۳۵۱
- ۳۶ - فضیلت سمت راست ۳۵۲
- ۳۷ - پاداش قدم برداشتن برای نماز جماعت ۳۵۲
- ۳۸ - انتظار نماز جماعت کفار گناهان ۳۵۲
- ۳۹ - محو گناه ۳۵۲
- ۴۰ - پاداش حرکت به سوی مسجد ۳۵۴
- ۴۱ - برتری نماز جماعت در مسجد ۳۵۴
- ۴۲ - کامل کننده نماز ۳۵۵
- ۴۳ - ترک همسایگی مسجد ۳۵۵
- ۴۴ - همسایه مسجد و حضور در نماز جماعت ۳۵۵
- ۴۵ - حضور در نماز جماعت با قصد پاک ۳۵۵
- ۴۶ - سبب ورود بهشت ۳۵۶
- ۴۷ - اخطار به همسایه مسجد ۳۵۶
- ۴۸ - صفوف نماز جماعت ، مثل صفوف ملانکه ۳۵۶

- ۴۹ - صف اول و صف ملائکه ۳۵۷
- ۵۰ - فضیلت یک رکعت ۳۵۷
- ۵۱ - نماز جماعت سبب ورود به بهشت ۳۵۷
- ۵۲ - اقتداء به امام جماعت اهل ولایت ۳۵۷
- ۵۳ - بهترین صفوف نماز جماعت ۳۵۸
- ۵۴ - استجاب دعا ۳۵۸
- ۵۵ - اقتداء به امام جماعت عادل ۳۵۸
- ۵۶ - محافظت بر صف اول ۳۵۸
- ۵۷ - تنظیم صفوف نماز جماعت ۳۵۹
- ۵۸ - اقتداء به سه گروه ممنوع است ۳۵۹
- ۵۹ - آفات بی نظمی در نماز جماعت ۳۵۹
- ۶۰ - فضیلت صف اول بر صف دوم ۳۶۰
- ۶۱ - تاثیر تکبیر اول ۳۶۰
- ۶۲ - مانع اقتدا به مامومین ۳۶۰
- ۶۳ - توجه رسول خدا (ص) به نماز جماعت ۳۶۰
- ۶۴ - آفات بی نظمی در نماز جماعت ۳۶۱
- ۶۵ - فضیلت تکبیر اول ۳۶۱
- ۶۶ - خروج بدون علت از مسجد ۳۶۱
- ۶۷ - نمازهای پنجگانه با جماعت ۳۶۲
- ۶۸ - محرومیت از امور اجتماعی ۳۶۲
- ۶۹ - مقدار نماز جماعت ۳۶۲
- ۷۰ - بهترین جای صف اول ۳۶۲
- ۷۱ - مورد شفیع امام جماعت ۳۶۳
- ۷۲ - اولین نماز جماعت ۳۶۳
- ۷۳ - سفارش رسول خدا (ص) در مقدار نماز جماعت ۳۶۳
- ۷۴ - شفاعت کننده ۳۶۴

- ۳۶۴ - ۷۵ - برتری نماز جماعت بر فردی
- ۳۶۴ - ۷۶ - نماز صبح به صورت نماز جماعت
- ۳۶۵ - ۷۷ - ثمره چهل روز جماعت
- ۳۶۵ - ۷۸ - مذمت نماز فردی در خانه
- ۳۶۵ - ۷۹ - نماز جماعت میزان تایید
- ۳۶۵ - ۸۰ - نجات از سختیها و دشواریهای قیامت
- ۳۶۶ - ۸۱ - عبور از صراط
- ۳۶۶ - ۸۲ - پیوند دلها در نماز جماعت
- ۳۶۶ - ۸۳ - تسریع در نماز جماعت
- ۳۶۷ - ۸۴ - به فکر ناتوان ترین مامومین باش
- ۳۶۷ - ۸۵ - نماز با جماعت
- ۳۶۷ - ۸۶ - تاخیر محافظت بر نماز جماعت
- ۳۶۸ - ۸۷ - علت نماز جماعت
- ۳۶۹ - ۸۸ - استجاب دعا و نماز جماعت
- ۳۶۹ - ۸۹ - فضایل نماز جماعت
- ۳۷۲ - ۹۰ - اخطار پیامبر در ترک نماز جماعت
- ۳۷۲ - ۹۱ - نماز خواندن در خانه
- ۳۷۳ - ۹۲ - کناره گیری از جماعت
- ۳۷۳ - ۹۳ - وجوب نماز جماعت بر همسایگان مسجد
- ۳۷۳ - ۹۴ - تشکیل صف نماز جماعت
- ۳۷۴ - ۹۵ - امام جماعت و رعایت حال نمازگزاران
- ۳۷۵ - ۹۶ - رضایت مامومین
- ۳۷۵ - ۹۷ - فریضه بودن نماز جماعت
- ۳۷۵ - ۹۸ - خداوند بالای سر جماعت
- ۳۷۶ - ۹۹ - مواظبت بر نماز جماعت
- ۳۷۶ - ۱۰۰ - اقتضاء ایمان

۱۰۱ - اقامه نماز جماعت امام زمان (عج) ۳۷۶

۱۰۲ - حق امام جماعت ۳۷۶

پی نوشتها ۳۷۸

درباره مرکز ۳۷۹

جامع آیات و احادیث موضوعی نماز جلد اول

مشخصات کتاب

سرشناسه: عزیزی عباس ۱۳۴۲ - عنوان و نام پدیدآور: جامع آیات و احادیث موضوعی "بخش فروع دین / مولف عباس عزیزی اراکی

مشخصات نشر: قم نبوغ ۵۷۳۱

مشخصات ظاهری: ۲ ج

شابک: ۹۰۰۰ ریال (ج. ۱)؛ ۰۰۰۰۱ ریال (ج. ۱)، چاپ سوم؛ ۰۰۰۶۱ ریال (ج. ۱)، چاپ پنجم؛ ۰۰۰۵۱ ریال (ج. ۲)، چاپ اول

وضعیت فهرست نویسی: برون سپاری

یادداشت: ج. ۱ چاپ دوم: پاییز ۱۳۷۵).

یادداشت: ج. ۱ (چاپ سوم: زمستان ۱۳۷۵).

یادداشت: ج. ۱ (چاپ پنجم: ۱۳۷۹).

یادداشت: ج. ۲ (چاپ اول: زمستان ۱۳۷۵).

یادداشت: کتابنامه .

مندرجات: ج ۱. جامع آیات و احادیث نماز مشتمل بر ۱۵۰ آیه و ۲۰۰۰ حدیث - ج ۲. جامع آیات و احادیث نماز مشتمل بر ۲۰۰ آیه و ۲۰۰۰ حدیث .

موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۴

موضوع: نماز -- احادیث

رده بندی کنگره: BP۱۳۶/۹ ع/ج ۴ ۲ ۱۳۷۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۲

شماره کتابشناسی ملی: م ۲۳۵-۷۶

و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون (ليعرفون)

(قرآن کریم)

غایت کمال انسان معرفت خداست و رسیدن به باب معرفت الله، جز از طریق قرآن و ائمه اطهار - علیهم السلام - میسر نیست ، و بی شک آینه جان آدمی جز در پرتو این دو ، فروغ نمی یابد و زنگار دل جز با کلام ربوبی و مفسران کلام الهی زدوده نمی شود .

قرآن کریم صحیفه نور و ودیعه الهی است ، نوری که اشعه آن پایان نمی گیرد و چراغی که شعله آن خاموش نمی گردد و

دریایی که به قعر آن نتوان رسید و جاده وسیعی که هرگز گمراهی در آن نیست . پس قرآن معدن علم و مرکز دانش و سرچشمه دریای دانایی و فضیلت است . خداوند با قرآن دانشمندی را که تشنه فضیلت می باشند سیراب می کند و ائمه اطهار - علیهم السلام - مفسر و ناطق کلام خدا و کشتی نجات در گرداب ضلالت می باشند ، و هر یک از آنها مشعلی هستند در کوره راه تاریک بشریت ، تا راه نجات و هدایت را فراروی انسان بگشایند و او را از خاک تا خدا و از ملک تا ملکوت پرواز دهند . پس سعادت انسان در دنیا و آخرت در گرو ثقل اکبر و ثقل کبیر است و در حدیث معروف ثقلین از رسول خدا - صلی الله علیه و آله و سلم - بیان شده است : (انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی . . .) .

بدین ترتیب کلام الهی و گفته پیشوایان دین ، نور است و از جهل ، خرافه پرستی و اوهام پرده بر می دارد و آدمی را با حقیقت خالص و ناب آشنا می سازد .

در سر لوحه دستورات هدایتگرانه الهی و سخنان معصومین - علیهم السلام - معراج مؤمن ، نماز قرار دارد و دستوری است که همه انبیاء به آن سفارش کرده اند و وسیله شکر و مایه پاکی و سعادت انسان است . بخش عظیمی از کلام بزرگان دین ، معصومین - علیهم السلام - به همین فریضه مهم تعلق گرفته و سخنان گهربار این عزیزان به انحاء مختلف پیرامون

آن پرتو افشانی می کند .

از این رو ، مؤ سسه فرهنگی نبوغ بر خود لازم دانسته است برای نشر فرهنگ نماز کتابهایی را به چاپ برساند . یکی از این کتابها که از اهمیت و امتیازات فراوانی برخوردار است ، کتاب (جامع آیات و احادیث موضوعی) است که جلد اول و دوم آن در نماز می باشد و در قالب ۲۶ فصل ، شامل ۱۵۰ آیه و حدود دو هزار حدیث به صورت موضوعی جمع آوری شده است . این کتاب برای همه ، بخصوص قشر طلبه و محققین و دانشجویان و مربیان مفید و ارزنده خواهد بود .

در اینجا لازم می دانیم از زحمات برادر فاضل حضرت حجه الاسلام عباس عزیزی تشکر نماییم . ایشان کتابهای فراوانی تالیف نموده اند که سهم موضوع نماز در آنها ۱۲ عنوان بوده است که ستاد اقامه نماز و این مؤ سسه توفیق نشر آن را داشته اند .

امید است خداوند متعال ما را از نمازگزاران واقعی قرار دهد و نماز را مایه سعادت ما در دنیا و نوری در عالم برزخ و شفیع در روز قیامت برایمان قرار دهد .

مؤ سسه فرهنگی انتشارات نبوغ

مقدمه

گفته های پیشوایان دین ، نور است و پرده از تاریکی برداشته ، جهالت را می زداید و آدمی را با حقیقت ناب ، آشنا می سازد .

وقتی در این آینه شفاف و چشمه زلال معرفت به نظاره و تماشای نماز می نشینیم ، ابعادی تازه تر و سیمایی درخشانتر از نماز را مشاهده می کنیم .

کتاب حاضر ، ما را به این تماشا دعوت کرده ،

دنیايي ديگر از نماز را در برابر ديدهگان ما خاكيان ترسيم مي کند .

هنگامي که ديده مي گشايم و به اين آينه مي نگريم ، نماز را چنين مي بينيم :

بهترين نردبان قرب ؛

چشمه جوشان خير و برکت ؛

کلید گشايش مشکلات ؛

شست و شو دهنده دل ؛

روح عرفان و اخلاص ؛

برترين شعار پيامبران و امامان (ع) .

اينها گوشه اي از افق بيكران نماز در آينه حديث است .

در اين نوشتار ، سخني نوراني از قرآن كريم و اولياء دين در باب نماز ، گردآوري شده و در ۲۶ فصل منظم گشته است و شامل ۱۵۰ آيه و حدود ۲۰۰۰ حديث ، غير از بعد احكام ، مي باشد که از اکثر کتب شيعه و سني جمع آوري شده است .

اين تعداد حديث ، نشان دهنده اهميت فوق العاده نماز و مظلوميت آن است که در کتابهاي مختلف تدوين شده و نمازگزاران ، دستشان از اين احاديث کوتاه بوده است ؛ اما با مساعي مؤسسه انتشارات نبوغ ، که امر طبع و نشر اين کتاب را بر عهده گرفته است ، نمازگزاران پي به اهميت و اسرار نماز خواهند برد که اميد است جامعه ، يکپارچه به سوي نماز حرکت کرده و قلمها در راستاي اين امر مهم به کار افتند و محققين و مؤلفين و مبلغين براي نشر و ترويج بزرگترين واجب الهي تلاش نمايند .

امتيازات اين کتاب از اين قرار است :

۱ - دسته بندي آيات و احاديث به سبک موضوعي .

۲ - اعراب گذاري کامل .

- اختصاص عنوان برای هر حدیث .

۴ - جمع آوری احادیث از منابع شیعی و سنی با ذکر کامل مآخذ آن .

۵ - ترجمه روان .

۶ - نگارش آیات و احادیث با خط درشت .

۷ - فهرست اجمالی و تفصیلی عناوین .

خداوند را سپاسگزارم که مرا توفیق داد تا در راستای این مهم قدم بردارم و امیدوارم که سخنان گوهربار ائمه اطهار - علیهم السلام - ما را به بهره کافی برساند .

در خاتمه لازم می دانم از همه کسانی که برای احیاء نماز تلاش می نمایند ، خصوصا از جناب حجه الاسلام آقای قرائتی که دلسوزانه و عاشقانه در این راه گام بر می دارند ، و نیز از برادر گرامی ام حجه الاسلام قربانعلی دهدایی که در ویراستاری این مجموعه همکاری لازم را به عمل آوردند ، و همچنین از برادر عزیزم آقای برقی و همکاران ایشان در مؤسسه پژوهش که در حروفچینی و صفحه آرایی زحمت فراوانی را متحمل شدند ، و نیز از مؤسسه فرهنگی انتشارات نبوغ که برای چاپ و نشر این اثر با بهترین کیفیت اقدام نمودند ، صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری نمایم .

(رب اجعلنی مقیم الصلاه و من ذریتی)

عباس عزیزی اراکی

حوزه علمیه قم

خرداد ۱۳۷۵ / شوال ۱۴۱۶

فصل اول : اهمیت و فضیلت نماز

آیات

۱ - نماز جزء برنامه های حکومت اسلامی

الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه و امروا بالمعروف و نهوا عن المنکر و لله عاقبه الامور ؛

یاران خدا کسانی هستند که هرگاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم نماز را برپا می دارند و زکات را ادا می کنند و امر به معروف

و نهی از منکر می نمایند و پایان همه امور از آن خداست .

(سوره حج ، آیه ۴۱)

۲ - نماز پیوند با خدا و پیوند با خلق

واقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و ماتقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله ان الله بما تعملون بصیر ؛

نماز را برپا دارید و زکات را ادا کنید (با این دو وسیله روح و جسم اجتماع خود را نیرومند سازید و بدانید) هر کار خیری برای خود (در سرای آخرت) از پیش می فرستید آن را نزد خدا خواهید یافت ، خداوند به اعمال شما آگاه است .

(سوره بقره ، آیه ۱۱۰)

۳ - یکی از صفات متقین اقامه نماز است

الذین یؤمنون بالغیب و یقیمون الصلوه و مما رزقناهم ینفقون ؛

پرهیزکاران آنهایی هستند که به غیب ایمان می آورند و نماز را برپا می دارند و از تمام نعمتها و مواهبی که به آن هاروزی داده ایم ، انفاق می کنند .

(سوره بقره ، آیه ۳)

۴ - نماز ، خصلت مؤمنین

والمؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یاءمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر و یقیمون الصلوه ؛

مردان و زنان با ایمان یار و یاور همدیگرند ، امر به معروف و نهی از منکر می کنند و نماز را برپا می دارند .

۵ - نماز همراه با مشورت

والذین استجابوا للربهم و اقاموا الصلوه و امرهم شوری بینهم ؛

و آنها که دعوت پروردگارشان را اجابت کرده و نماز را برپا داشته و کارهایشان به طریق مشورت در میان آنها صورت می گیرد .

(سوره شوری ، آیه ۳۸)

۶ - نماز و تنبیه

ولا تصل على احد منهم مات ابدا ولا تقم على قبره انهم كفروا بالله ورسوله و ماتوا وهم فاسقون ؛

بر هیچ یک از آنها که بمیرد ، نماز نخوان و بر کنار قبرش (برای دعا و طلب آمرزش) نایست ؛ چرا که آنها به خدا و رسولش کافر شدند و در حالی که فاسق بودند از دنیا رفتند .

(سوره توبه ، آیه ۸۴)

۷- نماز و زکات

فاقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و اعتصموا بالله هو مولاکم ؛

پس نماز بگذارید و زکات بدهید و به خدا توسل جوئید ، اوست مولای شما .

(سوره حج ، آیه ۷۸)

۸- نماز و صفات مؤمنان و مجاهدان

التائبون العابدون الحامدون السائحون الراكعون الساجدون الامرون بالمعروف و الناهون عن المنکر و الحافظون لحدود الله و بشر المؤمنین ؛

(مؤمنان کسانی هستند که) توبه کنندگان و عبادت کنندگان و سپاس گویان و سیاحت کنندگان و رکوع کنندگان و سجده آوران و آمران به معروف و نهی کنندگان از منکر و حافظان حدود (و مرزهای) الهی و بشارت بده مؤمنان را .

(سوره توبه ، آیه ۱۲)

۹- اوصاف مصلحان

والذین یمسکون بالکتاب و اقاموا الصلوه انا لانضیع اجر المصلحین ؛

و آنهایی که به کتاب (خدا) تمسک جویند و نماز را برپا دارند (پاداش بزرگی خواهند داشت زیرا) ما پاداش مصلحان را ضایع نخواهیم کرد .

(سوره اعراف ، آیه ۱۷۰)

۱۰- نماز و قرآن

ان الذین یتلون کتاب الله و اقاموا الصلوه ؛

کسانی که قرآن تلاوت می کنند و نماز به پای می دارند .

(سوره فاطر ، آیه ۲۶)

۱۱ - علم و نماز

لكن الراسخون فى العلم منهم و المؤمنون يؤمنون بما انزل اليك و ما انزل من قبلك و المقيمون الصلوه و المؤمنون الزكوه و المؤمنون بالله و اليوم الاخر اولئك سنؤتيهم اجرا عظيما ؛

ولى دسته اى از آنها كه راسخ در علم اند ، و آنها كه ايمان دارند به تمان آن چه بر تو نازل شده و آن چه كه پيش از تو نازل گرديده ، ايمان مى آورند و آن ها كه نماز را برپا مى دارند و آنان كه زكات مى دهند و آن ها كه به خدا و روز قيامت ايمان مى آورده اند ، به زودى به همه آنان پاداش عظيمى خواهيم داد .

(سوره نساء ، آیه ۱۶۲)

۱۲ - برپاداشتن نماز يکى از برنامه هاى اولوالباب

والذين صبروا ابتغاء وجه ربهم و اقاموا الصلوه و انفقوا مما رزقناهم سرا و علانية و يدرؤن بالحسنه السيئه اولئك لهم عقبى الدار ؛

وهم در طلب رضای خدا راه صبر پيش مى گیرند ، نماز به پا مى دارند و از آن چه نصيبشان کردیم به فقرا پنهان و آشکار انفاق مى کنند و در عوض بديهاى مردم نيکى مى کنند ، اينان هستند كه عاقبت منزلگاه نيکو يافتند .

(سوره رعد ، آیه ۲۲)

۱۳ - نماز يکى از اصول نيکيهاست

... و لكن البر من امن بالله و اليوم الاخر و الملائكه و الكتاب و النبيين ... و اقام الصلوه ... ؛

بلکه نيکى (و نيکوکار) كسانى هستند كه به خداوند و روز رستاخيز و فرشتگان و كتاب آسمانى و پيامبران ايمان آورده اند . . و نماز برپا مى دارند . . .

(سوره بقره ، آیه ۱۷۷)

۱۴ - قسم و نماز

تجسونا هما من بعد الصلوه و فيقسمان بالله ... ؛

(در صدق آنها شك كرديد) آنها را بعد از نماز نگاه مى داريد تا سوگند ياد كنند .

(سوره مائده ، آیه ۱۰۶)

۱۵ - نماز و قرض الحسنه

... واقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و اقرضوا الله قرضا حسنا؛

نماز را برپا دارید و زکات را پردازید و به خدا قرض الحسنه دهید .

(سوره مزمل ، آیه ۲۰)

احادیث

۱ - اهمیت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اول ما افترض الله على امتي ، الصلوات الخمس و اول ما يرفع من اعمالهم ، الصلوات الخمس و اول ما يساء لون عنه ، الصلوات الخمس ؛

اولین چیزی که خداوند بر امت من واجب کرد ، نمازهای پنج گانه است و اولین چیزی که از اعمال ایشان بالا برده می شود ، نمازهای پنج گانه است و اولین چیزی که نسبت به آن مورد سؤال واقع می شوند ، نمازهای پنج گانه است .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۵)

۲ - برتری نماز

قال علی - عليه السلام - :

اوصيكم بالصلاه و حفظها ، فانها خير العمل و هي عمود دينكم ؛

شما را به نماز و مراقبت از آن سفارش می کنم ، زیرا نماز برترین عمل و ستون و اساس دین شما است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۶۸ ، بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۹)

۳ - معراج مؤمن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه ، معراج المؤمن ؛

نماز ، معراج مؤمن است .

(کشف الاسرار ، ج ۲ ، ص ۶۷۶ ، سرالصلوه ، ص ۷ ، اعتقادات مجلسی ، ص ۲۹)

۴ - نماز نور مؤمن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه نور المؤمن ؛

نماز نور مؤمن است .

(شهاب الاخبار ، ص ۵۰ ، نهج الفصاحه ، ص ۳۹۶)

۵ - نشانه ایمان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

علم الايمان الصلوه ؛

علامت و نشانه ایمان نماز است .

(شهاب الاخبار ، ص ۵۹)

۶ - نماز ستون دین

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه عماد دينكم ؛

نماز ، پایه و ستون دین شما است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۰)

۷ - تقرب به وسیله نماز

قال الكاظم - عليه السلام - :

افضل ما يتقرب به العبد الى الله بعد معرفه به ، الصلوه ؛

بهترین چیزی که بنده بعد از شناخت خدا به وسیله آن به درگاه الهی تقرب پیدا می کند ، نماز است .

(تحف العقول ، ص ۴۵۵)

۸- پرچم اسلام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

علم الاسلام الصلاة ؛

نماز ، پرچم اسلام است .

(کنز العمال ، ج ۷ ، ص ۲۷۹ ، حدیث ۱۸۸۷)

۹- نماز وسیله تقرب مؤمن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الصلوه قربان المؤمن ؛

همانا نماز خواندن وسیله نزدیکی مؤمن به خداست .

(کنز العمال ، حدیث ۱۸۹۰۷)

۱۰- نماز و پایه های دین

قال الباقر - عليه السلام - :

بنی الاسلام علی خمس : الصلوه و الزکوه ، و الصوم و الحج و الولایه ؛

اسلام بر روی پنج پایه بنا شده است : نماز ، روزه ، زکات ، حج ، ولایت .

(کافی ، ج ۲ ، ص ۱۷)

۱۱- اهل بیت (ع) و اقامه نماز

قال الحسين - عليه السلام - فی قوله تعالى :

(الذین ان مکنهم فی الارض اقاموا الصلاه) قال : هذه فینا اهل البیت ؛

(در تفسیر آیه) (کسانی که اگر ما به آنها در زمین قدرت و حکومت دهیم ، نماز را به پا می دارند) این در مورد ما خاندان اهل بیت است .

(بحار الانوار، ج ۲۴، ص ۱۶۶)

۱۲ - نماز آخرین توصیه انبیاء

قال الصادق - علیه السلام - :

احب الاعمال الى الله - عز و جل - الصلوه و هي اخر وصايا الانبياء ؛

نماز، بهترین کارها نزد خداوند و آخرین وصیتهای پیامبران الهی است .

(میزان الحکمه، ج ۵، ص ۳۹۷)

۱۳ - جایگاه نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

موضع الصلوه من الدين كموضع ضع الرءس من الجسد ؛

جایگاه نماز در دین، مانند جایگاه سر در بدن است .

(کنز العمال، ج ۷، حدیث ۱۸۹۷۲)

۱۴ - سیمای دین

قال علی - علیه السلام - :

لكل شیء وجه و وجه دينكم الصلاه ؛

هر چیزی دارای سیماست، سیمای دین شما نماز است .

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۷)

۱۵ - توجه خدا به نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

ذكر الله لاهل الصلاه اكبر من ذكرهم اياه ؛ الاترى انه يقول : (اذكروني اذكرکم) ؛

یاد خدا برای اهل نماز، بالاتر از یاد آنها از خداست ؛ آیا نمی بینی که خداوند می فرماید : (مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم) .

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۱۹۹)

۱۶ - نماز نور چشم و محبوب پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا اباذر! ان الله جعل قره عيني في الصلوه و حبيها الي كما حبب الي الجائع ، الطعام و الي الظمآن ، الماء و ان الجائع اذا اكل شبع و ان الظمآن اذا شرب روى و انا لاشبع من الصلوه ؛

ای ابوذر! همانا خداوند نور چشم مرا در نماز قرار داده و نماز را محبوب من نمود ؛ همان گونه که طعام را برای گرسنه و آب را برای تشنه . گرسنه با خوردن سیر ، و تشنه با نوشیدن سیراب می گردد ، اما من هرگز از نماز سیر نمی شوم ساءله

(بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۷۷، مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۱۷۴)

۱۷ - وصیت امیر المؤمنین (ع)

قال علی - عليه السلام - :

الله ، الله في الصلوه ، فانها عمود دينكم ؛

خدا را ، خدا را درباره نماز ؛ چرا که ستون دین شماست .

(نهج البلاغه ، نامه ها ، ص ۴۷)

۱۸ - کلید بهشت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه مفتاح الجنة ؛

نماز کلید بهشت است .

(نهج الفصاحه ، حدیث ۱۵۸۸)

۱۹ - نماز و دین

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و اما الصلوه فانه لاخير في دين ، لا صلوه فيه ؛

اما نماز ، همانا در دینی که نماز نداشته باشد ، خیری نیست .

(سیره ابن هشام ، ج ۳ - ۴ ، ص ۵۰۴)

۲۰ - محافظت از نماز

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلوه و حافظوا علیها و استکثروا منها ؛

نماز را مراعات کنید و محافظت کنید آن را ، و آن را زیاد به جا آورید .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۲ ، نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۹)

۲۱ - بهترین واجبات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان افضل الفرائض بعد المعرفه الصلاه ؛

بهترین واجبات پس از شناخت (خدا) نماز است .

(تفسیر ابوالفتح ، ج ۱ ، ص ۱۰۲)

۲۲ - بهترین عمل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما عمل ابن ادم شیئا افضل من الصلاه و صلاح ذات البین و خلق حسن ؛

فرزند آدم (انسان) هیچ عملی انجام نمی دهد که بهتر از نماز و آشتی دادن مردم و خوش اخلاقی باشد .

(نهج الفصاحه ، ص ۵۴۷ ، حدیث ۲۶۵۱)

۲۳ - تداوم نماز و انتظار

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا يزال العبد فی صلوه ما انتظر الصلوه ؛

بنده مادام که منتظر نماز است در حال نماز است .

(نهج الفصاحه ، ص ۵۲۷ ، حدیث ۲۵۳۸)

۲۴ - نماز ، بهترین عمل

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه خير موضوع فمن شاء استقل و من شاء استكثر ؛

نماز بهترین چیزی است که مقرر شد ، پس هر که خواهد کم بخواند و هر که خواهد زیاد کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ص ۴ و ۶ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۳۰۸)

۲۵ - نماز نوری از خدا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه نور المؤمن و الصلاه نور من الله ؛

نماز نور مؤمن است و نماز نوری از خداوند است .

(جامع احادیث الشیعه ، ص ۴ و ۱۵)

۲۶ - روشنایی چشم پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قره عینی فی الصلاه ؛

روشنی چشم من در نماز است .

(نهج الفصاحه ، ص ۲۸۳ ، حدیث ۱۳۴۳ ، بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۱۹۳)

۲۷ - نماز و خدمت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان طاعه الله خدمته من الارض فليس شیء من خدمته يعدل الصلاه ؛

پیروی و اطاعت از پروردگار خدمت کردن به او در زمین است و هیچ چیز در خدمت به پروردگار معادل نماز نیست .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۱۸)

۲۸ - حقیقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

مثل الصلاة مثل عمود الفسطاط ، اذا ثبت العمود ثبتت الاطناب و الاوتاد و الغشاء ، و اذا انكسر العمود لم ينفع وتد و لاطنب و لاغشاء ؛

مثل نماز مانند مثل ستون خیمه است ، هرگاه ستون ثابت باشد طنابها و میخها و پرده ها ثابت و سودمند خواهند بود و هرگاه ستون بشکند و در هم فرو ریزد ، نه میخ نافع است و نه ریسمان سودی دارد و نه پرده ای اثری خواهد داشت .

(من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، شماره ۶۳۹)

۲۹ - نخستین سؤال در روز قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

حافظوا علی الصلوات الخمس فان الله - عزوجل - اذا كان يوم القيامة يدعوا العبد فاول شىء يسأل عنه ، الصلاة فان جاء بها تامه و الا زخ به فی النار ؛

نمازهای پنج گانه را محافظت کنید ، زیرا روز قیامت که می شود خداوند بنده اش را فرا می خواند و نخستین چیزی که از او می پرسد نماز است ، اگر آن را به طور کامل انجام داده باشد ، (به بهشت می رود) و گرنه در آتش افکنده می شود .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۱ ، جامع الاخبار ، ص ۸۶ و ۸۷)

۳۰ - بهترین اعمال در قیامت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان افضل الاعمال عند الله يوم القيامة ، الصلوه ؛

همانا بهترین عمل در روز قیامت نزد خداوند ، نماز است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۷)

۳۱ - نماز ، روش پیامبران

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه من شرايع الدين ، وفيها مرضاه الرب - عزوجل - فهي منهاج الانبياء ؛
نماز از سنتهای دین ، و مایه خشنودی پروردگار و راه و روش پیامبران است .

(جامع احاديث الشيعه ، ج ۴ ، ص ۲۲ ، بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۱)

۳۲ - توجه خدا به نمازگزار

قال الباقر - عليه السلام - :

اذا احرم العبد في صلاته ، اقبل الله عليه بوجهه و يوكل به ملكا يلتقط القران من فيه التقاطا ، فان اعرض الله عنه و وکله الى الملك ؛

آن گاه که بنده در نمازش تکبیره الاحرام گفت ، خداوند به او روی می کند و فرشته ای را ماء مور او می سازد که آیات قرآن را از دهان او بر می چیند . اگر اعراض کرد ، خداوند از او روی می گرداند و او را به فرشته واگذارد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۳۳۲)

۳۳ - سهم اسلام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

... و اسهم الاسلام ثلاثه : الصلوه و الصوم و الزكوه ؛

بهره اسلام برای شما سه چیز است : نماز ، روزه ، و زکات .

(نهج الفصاحه ، ص ۲۴۴ ، حديث ۱۲۱۲)

۳۴ - نماز ، سفره الهی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الا ان الصلاه مادبه الله في الارض قد هناها لاهل رحمته في كل يوم خمس مرات ؛

آگاه باشید نماز سفره گسترده خدا در زمین است که خداوند آن را روزی پنج بار برای اهل رحمتش (افراد شایسته رحمت) گوارا نموده است .

(مستدرک الوسایل ، ج ۱ ، ص ۱۷۰)

۳۵ - مثل نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

انما مثل الصلاه لصاحبها ، كمثل رجل دخل علی ذی سلطان فانصت له حتی فرغ من حاجته ، و كذلك المرء المسلم باذن الله - عزوجل - مادام فی الصلاه لم یزل الله - عز و جل - ینظر الیه حتی یفرغ من صلاته ؛

همانا مثل نماز برای نمازگزار ، مثل مردی است که برسلطانی وارد گردد و اظهار حاجت کند ؛ پس آن شخص سلطان ، ساکت و آماده استماع سخنان صاحب حاجت گردد تا اینکه از درخواستش فارغ شود ، همچنین است نمازگزار مسلمان تا هنگامی که به نماز ایستاده ، خداوند نظر مرحمتش را از او قطع نخواهد کرد و انوار الهی شامل اوست تا وقتی که از نمازش فارغ گردد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۱)

۳۶ - نماز روش انبیاء

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه منهاج الانبیاء ؛

نماز راه و روش انبیاء است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۱)

۳۷ - محبوبترین اعمال

قال علی - علیه السلام - :

احب الاعمال الی الله الصلاه ؛

محبوبترین اعمال نزد خداوند ، نماز است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۳)

۳۸ - ماهیت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

... لان الصلاه تسيح و تهليل و تحميد و تكبير و تمجيد و تقديس و قول و دعوه ؛

چون نماز ، تسيح ، تهليل ، تحميد ، تكبير ، تمجيد ، تقديس ، قول ، و دعوت به حق است .

(جامع احاديث الشيعه ، ج ۴ ، ص ۲۲ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۲)

۳۹ - جاينگاه نماز نزد خدا

اوحى الله الى نبيه ، موسى - عليه السلام - عليك بالصلوه فانها بمكان و لها عندى عهد و ثيق ؛

خداوند به حضرت موسى (ع) وحى نمود : بر تو باد نماز ، پس همانا نماز داراى مكان رفيعى و پيمان محكمى پيش من است .

(كلمه الله ، ص ۲۵۷)

۴۰ - زائر پروردگار

قال على - عليه السلام - :

المنتظر وقت الصلاه بعد العصر ، زائر الله و حق على الله - عزوجل - ان يكرم زائره و يعطيه ما سال ؛

هر مسلمانى كه منتظر وقت نماز ، بعد از عصر است ، زائر پروردگار مى باشد و بر عهده خداوند عزيز و جليل است كه زائر خود را گرامى بدارد و به او هر چه را كه خواهد عطا فرمايد .

(الخصال باب الثلاثه ، حديث ۱۲۷ . جامع احاديث الشيعه ، ج ۴ ، ص ۷۸)

۴۱ - نماز ، راءس اسلام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه راءس الاسلام ؛

نماز (به منزله) راءس اسلام است .

(بحار الانوار ، ج ۱۷ ، ص ۱۲۷ . ميزان الحكمه ، ج ۵ ، ص ۳۶۷)

۴۲ - آخرين سفارش رسول خدا (ص)

قال الصادق - عليه السلام - :

عليك بالصلاه! فان اخر ما اوصى به رسول الله و حث عليه الصلاه ؛

بر تو باد به نماز! زیرا آخرین چیزی که رسول خدا (ص) به آن سفارش نمود (وانسان) را بر انجام آن تاءکید نمود ، نماز بود

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۶)

۴۳ - فریاد ابلیس از نمازگزار

قال علی - علیه السلام - :

ان العبد اذا سجد نادى ابليس : يا ويله اطاع و عصيت و سجد و ابیت ؛

وقتی که بنده ای سجده کرد ، ابلیس فریاد می زند وای بر من ! او اطاعت کرد ، ولی من معصیت کردم ، او سجده کرد و من از این عمل سرباز زدم .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۳)

۴۴ - نماز ، بهترین عبادت

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الصلوه افضل العباده لله :

همانا ، نماز بهترین عبادت برای خداست .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۵۰)

۴۵ - نماز ، نیکوترین صورت خلق

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الصلوه احسن صوره خلقها الله ؛

به درستی نماز نیکوترین صورتی است که خدا آن را خلق کرد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۵۰)

۴۶ - سفارش اکید برای نماز

فیما اوصی به امیرالمؤمنین - علیه السلام - عند وفاته : الصلوه ، الصلوه ، الصلوه ؛

در آن چیزی که امیرالمؤمنین (ع) هنگام وفاتش وصیت کرد ، این بود : نماز ، نماز ، نماز .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ۱۷۳)

۴۷ - ارزش نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

إذا قام المصلی الی الصلوه ، نزلت علیه الرحمه من اعنان السماء الی اعنان الارض و حفت به الملائکه و : اداه ملک لو یعلم هذا المصلی ما فی الصلاه ما انفتل ؛

هنگامی که انسان به نماز ایستاد ، رحمت خدا از آسمان بر او نازل می شود و ملائکه اطرافش را احاطه می کنند و فرشته ای می گوید : اگر این نمازگزار ارزش نماز را می دانست هیچ گاه از نماز منصرف نمی شد .

(اصول کافی ، ج ۳ ، ص ۲۶۵)

۴۸ - علامت عامل دین

قال الصادق - علیه السلام - :

قال لقمان لابنه : لكل شیء علامه یعرف بها و یشهد علیها و ان للدين ثلاث علامات : العلم و الايمان و العمل به ، (الی ان قال) و للعامل ثلاث علامات الصلوه و الصيام و الزکوه ؛ حضرت لقمان به فرزندانش فرمود : برای هر چیزی علامتی است که به وسیله آن علامت شناخته می شود و به او شهادت داده می شود ، به درستی که برای دین سه علامت است : ۱ - علم ۲ - ایمان ، ۳ - عمل به ایمان ، تا آن جا که فرمود : برای عامل به دین سه علامت است : ۱ - نماز ۲ - روزه ، ۳ - زکات .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۳)

۴۹ - باعث نجات انسان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

نجوا انفسکم اعمالوا و خیر اعمالکم الصلوه ؛

خود را آموزشی از عذاب الهی (نجات دهید ، و عمل کنید ، که بهترین اعمال شما نماز است

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۵)

۵۰ - قوام اسلام

قال علی - علیه السلام - :

اوصیکم بالصلوه التي هي عمود الدين و قوام الاسلام فلا تغفلوا عنها ؛

سفارش می کنم شما را به نمازی که ستون دین و قوام اسلام است ؛ پس از نماز غافل نشوید .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۲)

۵۱ - باقیات صالحات

عن ادريس القمي :

سئلت ابا عبدالله - عليه السلام - عن الباقيات الصالحات ، فقال : هي الصلوه فحافظوا عليها ؛

(ادريس قمی میگوید :) از امام صادق (ع) در مورد باقیات و صالحات سؤال کردم ، امام فرمود : آن نماز است ، پس محافظت بر نماز کنید .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۲)

۵۲ - برتری نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

اما انه ليس شيء افضل من الحج الا الصلوه ؛

به درستی که هیچ عملی بالاتر از حج نیست ، مگر نماز .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۲۶)

۵۳ - سؤال در قیامت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان اول ما يسئل عنه العبد اذا وقف بين يدي الله - عز و جل - الصلوات المفروضات و عن الزكاه المفروضه و عن الصيام المفروض ، و عن الحج المفروض و عن ولايتنا اهل البيت ؛

وقتی بنده (فردای قیامت) در مقابل خدای عز و جل قرار گرفت ، اولین چیزی که از او سؤال می کنند ، نمازهای واجب ،

زکات واجب ، روزه واجب ، حج واجب و ولایت ما اهل بیت است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۹۰)

۵۴ - نماز ، عطیه الهی

قال الرضا - علیه السلام - :

(الصلوه) صله الله للعبد بالرحمه ؛

نماز عطیه و احسانی است از طرف خداوند برای بنده ، که از راه رحمت و عنایت بخشیده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۶)

۵۵ - نماز ، نشانه دین

قال علی - علیه السلام - :

و اقام الصلاه فانها المله ؛

برپا داشتن نماز ، نشانه اصلی دین است .

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۱۰)

۵۶ - راءس دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلوه راءس الدین ؛

نماز (به منزله) سر دین است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۴)

۵۷ - اولین سؤال از انسان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اول ما یساءلون عنه الصلوات الخمس ؛

اولین چیزی که از انسانها سؤال می شود ، نمازهای پنج گانه است .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۵۹)

۵۸ - نخستین عملی که بالابرده می شود

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اول ما يرفع من اعمالهم الصلوات الخمس ؛

اولین عملی که از انسانها بالابرده می شود ، نماز پنج گانه است .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۹۹)

۵۹ - نماز ، موجب گشایش مشکل

فی مکارم الاخلاق :

عن ابی عبيده الخداء قال : كنت مع الباقر - عليه السلام - فضل بعيري ، فقال - عليه السلام - صل ركعتين ثم كما اقول : اللهم راد الضاله ، مادئا من الضلاله رد على ضالتي فانها من فضلك و عطائك ، ثم قال - عليه السلام - : يا ابا عبيده تعال فاركب مع ابی جعفر - عليه السلام - فلما يسرنا اذا سواد على الطريق فقال - عليه السلام - : يا ابا عبيده ! هذا بعير فاذا هو بعيري ؛

ابی عبيده خداء گفت : با حضرت باقر (ع) بودم ، مرکبم گم شد . امام - عليه السلام - فرمود : دو رکعت نماز بگذار و بعد بگو : خداوند! تو که گمشده را باز می گردانی ، و از گمراهی به هدایت می آوری گمشده ام را به من بازگردان که آن از احسان و بخشش توست ، بعد امام (ع) فرمود : ای اباعبیده ! پیش آی و سوار شو . با حضرت سوار شدم ، همچنان که راه می پیمودم در راه یک سیاهی به چشم ما خورد ، امام (ع) فرمود : این شتر توست . چون دقت کردم دریافتم که شتر من است .

(مکارم الاخلاق ، ص ۲۵۹)

۶۰ - بهترین عمل بنده

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه من افضل اعمال العباد ؛

نماز از بهترین اعمال بندگان است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۴)

۶۱ - نور نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوة نور ؛

نماز ، روشنی است .

(میزان الحکمه ، ج ۱۰ ، ص ۲۳۴)

۶۲ - ریش گناهان با نماز

عن سلمان الفارسی قال :

كنا مع رسول الله صلى الله عليه و اله في ظل شجرة فاخذ غصنا منها فنفضه فتساقط ورقه ، فقال الا تسالوني عما صنعت ؟ فقالوا اخبرنا يا رسول الله . قال : ان العبد المسلم اذا قام الى الصلوة تحاطت خطاياهم كما تحاطت ورق هذه الشجرة ؛

از سلمان فارسی نقل شده گوید : با پیامبر خدا (ص) در سایه درختی بودیم ، یک شاخه از آن برداشت و آن را تکان داد تا برگهای آن ریخت ، سپس فرمود : آیا از آن چه کردم نمی پرسید : عرض کردند : یا رسول الله ! به ما خبر بده ، فرمود : همانا بنده مسلمان هرگاه که به نماز قیام می کند گناهان او ریخته می شود ، همان طور که برگ این درخت ریخته شد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۰)

۶۳ - زیادی خواب ، سبب قلت نماز

قال عیسی بن مریم - علیه السلام - :

یا بنی اسرائیل لا تکثروا الاکل فانه من اکثر الاکل اکثر النوم و من اکثر النوم اقل الصلاه و من اقل الصلاه کتب من الغافلین ؛

ای بنی اسرائیل در خوردن زیاده روی نکنید ، همانا محصول زیاد خوردن بسیار خوابیدن است و هر کس بسیار بخوابد ، نماز و عبادتش کم خواهد بود و آن گاه در زمره غافلان به شمار خواهد آمد .

(تنبيه الخواطر و نزهه النواظر ، ص ۳۸)

۶۴ - تأثیر زیاد سجده کردن

جاء رجل الى رسول الله - صلى الله عليه وآله - فقال :

ادع الله ان يدخلني الجنة ، فقال : اعني بكثره السجود ؛

مردی به حضور پیامبر اسلام (ص) آمد و عرض کرد: دعا کن خدا مرا به بهشت داخل کند، فرمود: مرا با زیادی سجده کردن همراهی کن.

(وسائل الشیعه، ج ۳۰، ص ۳۰)

۶۵ - نماز، ستون دین

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان عمود الدین الصلاة، و هی اول ما ینظر فیہ من عمل ابن ادم فان صحت نظر فی عمله، و ان لم تصح لم ینظر فی بقیه عمله؛ همانا ستون دین نماز است، و آن اول چیز است که به آن از عمل فرزند آدم رسیدگی می شود. اگر صحیح باشد، به سایر عمل رسیدگی می شود و اگر صحیح نباشد، به سایر عملهای او توجهی نمی شود.

(وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۲۳)

۶۶ - دو رکعت نماز و بخشش گناهان

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی رکعتین ینظر فیہما انصرف و لیس بینہ و بین الله - عز و جل - ذنب الا غفره له؛

هر کس دو رکعت نماز بخواند و بداند چه می گوید، از نماز فارغ می شود، در حالی که میان او و میان خدای عز و جل گناهی نیست، مگر خداوند برای او می بخشد.

(بحار الانوار، ج ۸۴، ص ۲۴۰، اصول وافی، ج ۲، ص ۱۰۰)

۶۷ - نماز برای وحشت قبر

قال الباقر - علیه السلام - :

وقف ابوذر - رحمه الله علیه - عند حلقه باب الکعبه فوعظ الناس، ثم قال: حج حجه لعظام الامور، و صم یوما لجزه النشور، و صل رکعتین فی سواد اللیل لوحشه القبور؛

ابوذر خدا رحمتش کند، در کنار در کعبه ایستاد و به مردم پند داد، سپس گفت: حجی برای کارهای بزرگ به جا آور و برای راندن و خروش رستاخیز روزه بگیر، در تاریکی شب برای وحشت قبر دو رکعت نماز بخوان.

(بحار الانوار، ج ۸۷، ص ۱۶۰)

۶۸ - سیمای مکتب

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه وجه دينكم ؛

نماز سیمای مکتب است .

(فروع کافی ، ج ۱ ، ص ۲۷۰)

۶۹ - بسیار نماز بخوانید

قال علی - عليه السلام - :

تعاهدوا امر الصلوه و حافظوا عليها و استكثرها منها و تقربوا بها ؛

مراقب نماز خود باشید و آن را حفظ کنید و زیاد (نماز مستحبی) بخوانید و به وسیله آن تقرب جوئید .

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۰)

۷۰ - وسیله سنجش

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه میزان ؛

نماز وسیله سنجش است .

(پرتوی از اسرار نماز ، ص ۸۰)

۷۱ - آخرین فریضه تا دم مرگ

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان اول ما فرض الله على عباده الصلاه ، و اخر ما يبقى عند الموت الصلاه ، و اول ما يحاسب يوم القيمة الصلاه ، فمن اجاب فقد سهل ما بعده و من لم يجب فقد اشد ما بعده ؛

همانا اولین فریضه ای که از طرف خداوند بر بندگانش واجب شد نماز بود و آخرین فریضه ای که تا دم مرگ از او ساقط نمی گردد و وجوبش همچنان باقی است نماز است و اولین چیزی که بنده به آن در روز قیامت محاسبه می گردد ، نماز است

. پس اگر کسی جواب داد بعد از آن ، کار بر او آسان می گردد و اگر جواب نداد ، بعد از آن کار بر او سخت می شود .

(لئالی الاخبار ، ج ۴ ، ص ۸)

۷۲ - نماز در سفر

قال علی - علیه السلام - :

لا یرج فی سفر یخاف فیه علی دینه و صلاته ؛

در سفری که می ترسید بر دیتان و نمازتان خارج نشوید .

(بحار الانوار ، ج ۱۰ ، ص ۱۰۸ . میزان الحکمه ، ج ۴ ، ص ۴۷۵)

۷۳ - همت بر نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اظهر امر الاسلام کله صغیره و کبیره و لکن اکثر همک الصلوه ؛

همه دستورات اسلام را از کوچک و بزرگ آشکار کن ، ولی بیشتر همت تو درباره نماز باشد .

(بحار الانوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۲۹ ، روایت ۳۳)

۷۴ - چهار نیاز شیعه

قال الکاظم - علیه السلام - :

لا تستغنی شیعتنا عن اربع : خمره یصلی علیها ، و خاتم یتختم به و سواک یرتاک به و سبحة من طین قبر ابی عبدالله - علیه السلام - ؛

پیروان ما از چهار چیز بی نیاز نیستند :

۱ - سجاده ای که بر روی آن نماز خوانده شود .

۲ - انگشتری که در انگشت باشد .

۳ - مسواکی که با آن دندانها را مسواک کنند .

۴ - و تسییحی از خاک مرقد امام حسین (ع) .

(تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۷۵)

۷۵ - نماز برترین چیز بعد از توحید

سئلت اباعبدالله - علیه السلام - :

عن افضل ما يتقرب به العباد الى ربهم و احب ذلك الى الله - عز و جل - ما هو ؟ فقال : ما اعلم شيئا بعد المعرفه افضل من هذه الصلاه الا ترى ان العبد الصالح عيسى بن مريم قال : و اوصاني بالصلاه ... ؛

از امام صادق - عليه السلام - پرسیدم : برترین چیزی که بندگان می توانند به وسیله آن به درگاه خدا تقرب جویند و محبوبترین آنها وی چیست ؟ فرمود : پس از مسئله معرفت خدا برتر از این نماز چیزی را سراغ ندارم ساءله مگر ندیدی که بنده صالح خدا (حضرت مسیح) گوید : خدا مرا به نماز سفارش کرده ...

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۰۹)

۷۶ - اولین مسأله مورد بازجویی

عن الساباطی عن الامام الصادق - علیه السلام - قال :

اول ما يسئل عن العبد اذا وقف بين يدي الله - عز و جل - الصلوات المفروضات ، و عن الزكاه ، و عن الحج ، و عن الجهاد ، و عن ولايتنا اهل البيت ، فمن اقر بولايتنا اهل البيت ثم مات عليها ، قبلت صلاته و زكاته و صومه و حجه ؛

امام صادق (ع) در پاسخ عمار ساباطی فرمود : اولین چیزهایی که در پیشگاه خداوند متعال از انسان سؤ ال می شود : نمازهای واجب ، زکات ، روزه ، حج ، جهاد ، و (ولایت ما اهل بیت) است . و افزود : پس کسی که به ولایت ما اهل بیت ، اقرار و اعتراف دارد و با این اعتقاد از دنیا

برود، نماز، زکات، روزه، و حج وی مورد پذیرش خداوند متعال قرار می گیرد.

(معالم زلفی، باب ۹۸، ص ۲۲۸)

۷۷ - نماز، بهترین عمل

قال الصادق - علیه السلام - :

يا هشام! افضل ما يتقرب به العبد الى الله بعد معرفه به الصلوه و بر الوالدين و ترك الحسد و العجب و الفخر؛

بهترین وسیله ای که انسان را به خداوند نزدیک می سازد، بعد از خداشناسی، نماز و نیکوکاری به پدر و مادر و ترک رذیله های حسد و عجب و فخرفروشی است.

(تحف العقول، ص ۴۵۵)

۷۸ - استقبال از نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من عرف الله و عظمه منع فانه من الكلام و بطنه من الطعام و عنا نفسه بالصيام و القيام؛

کسی که خدا را شناخت و به عظمتش پی برد، دهان خود را از سخن (بی مورد)، و شکم را از غذای حرام باز می دارد، و به استقبال سختی روزه و نماز جهت دریافت پاداش و جلب رضایت حق می شتابد.

(سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۸)

۷۹ - توجه خدا به نماز

فی الحدیث :

ان ربك یصلی یقول : (سبوح قدوس رب الملائکه و الروح) ؛

همانا پروردگار تو نماز می گزارد و می فرماید : (منزه و مقدس است پروردگار ملائکه و روح).

(اصول کافی، ج ۲، ص ۳۲۹)

۸۰ - ارکان دین و ایمان

عن الصادق - علیه السلام - قال :

شهاده ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله و الاقرار بما جاء من عند الله و اقامه الصلاه و ايتاء الزكاه و حج البيت و صوم رمضان و الولايه لنا و البراءه من عدونا و تكونوا مع الصديقين ؛

(هشام بن عجلان می گوید : به امام صادق (ع) گفتم : درباره مساءله ای از شما می پرسم که با احدی به غیر از شما در میان نخواهم گذاشت . (وی افزود) از شما سؤال می کنم از ایمان : از پایین ترین درجه آن ، امام صادق (ع) پاسخ داد :) ارکان دین و ایمان عبارت است از (شهادت و اقرار به وحدانیت خدا ، و رسالت محمد بن عبدالله (ص) و اقرار بدانچه که از سوی خداوند متعال مقرر گشته است ، برپا داشتن نماز ، پرداخت زکات ، حج خانه خدا ، روزه ماه مبارک رمضان ، پذیرفتن ولایت ما و دشمنی با دشمنان ما ؛ و اینکه بکوشید تا با راستگویان باشید . (مراد از راستگویان ، ائمه معصومین و پیروان راستین آنهاست) .

(بحار الانوار ، ج ۲۷ ، ص ۵۳)

۸۱ - دعای فرشتگان برای نماز گزار

قال الباقر - علیه السلام - :

ما من عبد من شیعتنا یقوم الی الصلوه الا اکتفتة بعدد من خالفه ملائکه یصلون خلفه و یدعون الله - عز و جل - له حتی یفرغ من صلاته ؛

هیچ بنده ای از پیروان ما نیست که به نماز بایستد ، مگر آن که به اندازه مخالفینش ملائکه پشت سر او نماز می خوانند و در پیشگاه خداوند

متعال برای او دعا می کنند تا از نمازش فارغ شود .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۵)

۸۲ - امتحان شیعه از طریق نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

امتحان شیعتنا عند ثلاث : عند مواقیت الصلاة کیف محافظتهم علیها ، و عند اسرارهم کیف حفظهم لها عند عدونا و الی اموالهم کیف مواساتهم لاخوانهم فیها ؛

شیعیان ما و پیروان ما را به سه مسأله امتحان کنید :

۱ - اهمیت به اوقات نماز ، که آیا اول وقت نماز را بر پای می دارند یا خیر ؟

۲ - حفظ اسرار ، یعنی در حفظ اسرار و مسائل محرمانه کوشا هستند یا خیر ؟

۳ - و از حیث توانمندیهای مالی ، یعنی آیا در مال خود برای برادران دینی سهمی قائلند و دست آنها را می گیرند یا خیر ؟

(خصال صدوق ، ج ۱ ، ص ۱۰۳)

۸۳ - بهترین شیوه زندگی

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الصلوه افضل العباده لله و هی احسن صوره خلقها الله من اداها بکمالها و تمامها فقد ادى واجب حقها و من تهاون فیها ضرب بها وجهه ؛

همانانماز بهترین شیوه بندگی خداست و آن زیباترین شکلی است که خداوند آن را آفریده ، پس کسی که به طور کامل و تمام آن را به جا آورد حق واجب آن را ادا کرده و کسی که در انجام آن کوتاهی کند خدا آن را به صورتش می زند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۶)

۸۴ - وصف نماز معراج

عن العلل باسناده عن اباعبدالله - علیه السلام - فی حدیث طویل یصف صلوه المعراج : قال انزل الله العزیز الجبار علیه محملا من نور فیه اربعون نوعا من انواع النور کانت محدقه حول العرش عرشه تبارک و تعالی تغشی ابصار الناظرین . اما واحد منها فاصفر ؛ فمن اجل ذلك اصفرت الصفرة ، و واحد منها احمر ؛ فمن اجل ذلك احمرت الحمرة . الی ان قال : فجلس فیه ثم

عرج به الى السماء الدنيا فنفرت الملائكة الى اطراف السماء ثم خرت سجدا فقالت : سبح قدوس ربنا و رب الملائكة و الروح ، ما اشبه هذا النور بنور ربنا! فقال جبرئيل : الله اكبر ، الله اكبر . فسكت الملائكة و فتحت السماء و اجتمعت الملائكة ؛ ثم جاءت و سلمت على النبي - صلى الله عليه و آله - افواجا ، ثم قالت : يا محمد كيف اخوك ؟ قال : بخير . قالت فان ادركته فاقراه منا السلام له فقال النبي - صلى الله عليه و آله - : اتعرفونه ؟

فقالوا: كيف لم نعرفه و قد اخذ الله - عزوجل - ميثاقك و ميثاقه منا ؟

از کتاب علل الشرایع نقل شده است به سندی که آورده از امام صادق (ع) در حدیثی بلند که در آن نماز معراج را وصف می فرماید؛ روایت کرده که فرمود: خداوند عزیز جبار بر پیامبر، محملی از نور فرو فرستاد که چهل نوع از انواع نور در آن بود که گرداگرد عرش خداوند تبارک و تعالی را احاطه کرده بودند آن سان که دیدگان بینندگان را خیره می ساختند. یکی از آن نورها نور زرد بود، و به این جهت زردی، زرد شد؛ و یکی از نورها سرخ بود، به این سبب سرخی، سرخ شد. تا اینکه فرمود: پس پیامبر (ص) در آن بنشست و سپس به آسمان دنیا عروج کرد؛ پس ملائکه به اطراف آسمان گریختند و سپس به سجده افتادند و گفتند: (منزه و مقدس است پروردگار ما و پروردگار ملائکه و روح؛ این نور چه قدر به نور پروردگار ما شبیه است! پس جبرئیل گفت: (الله اکبر) پس ملائکه ساکت شدند و آسمان گشوده شد و ملائکه مجتمع گشته؛ سپس آمدند و گروه گروه بر پیامبر (ص) سلام کردند و سپس گفتند: (ای محمد! برادرت چگونه است؟) فرمود: (خوب است). گفتند: (چون او را دیدی از جانب ما سلامش برسان) پس پیامبر (ص) فرمود: آیا او را می شناسید؟ گفتند:

(چگونه شناسیمش در حالی که خداوند عزوجل برای تو و او از ما پیمان گرفته است .)

(بحارالانوار ، ج ۱۸ ، ص ۳۵۴)

۸۵ - جایگاه والای نماز

قال علی - علیه السلام - :

ما اهمنی ذنب امهلت بعده حتی اصلی رکعتین ، و اسأل الله العافیة ؛

از آن گناه پروایی ندارم که پس از آن فرصت یابم دو رکعت نماز گزارم و از خدا عافیت و سلامتی بطلبم .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۱۲۳۰)

۸۶ - مثل نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

الصلاه عمود الدین ، مثلها کمثل عمود الفسطاط اذا ثبت العمود ثبتت الاوتاد الاطناب و اذا مال العمود و انکسر لم یثبت و تد و لا طنب ؛

نماز ستون دین است ، مثل نماز همانند عمود و ستون خیمه است که هرگاه ستون ثابت باشد طنابها و میخها و پرده آن ثابت است . هنگامی که ستون آن کج و شکسته شود هیچ کدام از آنها استوار نمی ماند .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۸ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۶۹)

۸۷ - نماز ، عامل غبطه مردگان

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

ما من ليله الا- و ملک الموت ینادی یا اهل القبور لمن تغبطون الیوم فیقول الموتی : انما نغبط المؤمنین فی مساجدهم لانهم یصلون و لا نصلی . . . ؛

هر شب فرشته مرگ ندا می کند : ای اهل قبور! نسبت به چه کسی غبطه می خورید ؟ .. مردگان در جواب گویند : ما به مؤمنانی غبطه می خوریم که در مساجد نماز می خوانند در حالی که ما نماز نمی خوانیم .

(ارشاد القلوب ، ص ۶۵)

۸۸ - نماز نگهبان الهی

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الصلوه حجره الله فى الارض ؛

همانا نماز نگهبان الهی در زمین است .

(بحار الانوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۹۹)

۸۹ - زن و نماز

قال على - عليه السلام - :

معاشر الناس ، ان النساء نواقص الايمان . . . فاما نقصان ايمانهن فقعودهن عن الصلوه و الصيام ؛

ای مردم زنان نسبت به مردان ایمان کمتری دارند ، و دلیل بر کمتر بودن ایمان آنها این است که در ایام عادت از نماز و روزه باز نشسته می شوند .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۱۷۹)

۹۰ - محبوبترین اعمال

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان احب الاعمال الى الله - عز و جل - الصلاه و البر و الجهاد ؛

همانا محبوبترین اعمال در نزد خداوند : نماز ، نیکی کردن و جهاد در راه خداست .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۷)

۹۱ - نماز در خفا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

صلاه الرجل تطوعا حيث لا يراه الناس تعدل صلاته على اعين الناس خمسا و عشرين ؛

نماز مرد که به دلخواه درجایی که مردم او را نبینند به جا آورد ، برابر بیست و پنج نماز است که در برابر چشم مردم انجام دهد .

(نهج الفصاحه ، م ۱۸۴۸ ، ص ۳۹۱)

۹۲ - عامل علو درجه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

بالصلاه يبلغ العبد الى الدرجه العليا لان الصلاه تسبيح و تهليل و تحميد و تكبير و تمجيد و تقديس و قول و دعوه ؛

به وسيله نماز بنده به درجه عالی و مقام والا می رسد ، زیرا نماز تسبیح و تهلیل و تحمید و تکبیر و تمجید و تقدیس الهی است ، نماز قول حق و دعوت به سوی حق می باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۲ . جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۲۲)

۹۳ - خواب با علم

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

نوم علی علم خیر من صلاه علی جهل ؛

خواب با علم بهتر از نماز با جهل است .

(نهج الفصاحه ، م ۳۱۴۰ ، ص ۶۳۳)

۹۴ - اجر نماز ، پس از مرگ

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه انس فی قبره و فراش تحت جنبه و جواب لمنکر و نکیر ؛

نماز مونس (نماز گزار) در قبر ، فراش نیکو در زیرش ، و پاسخ نماز گزار برای نکیر و منکر می باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۲)

۹۵ - زاد و توشه مؤمن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه زاد للمؤمن من الدنيا الى الاخره ؛

نماز زاد و توشه مؤمن در دنیا برای آخرت می باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۲)

۹۶ - عوامل رستگاری

قال الصادق - عليه السلام - :

المنجيات : اطعام الطعام و افشاء السلام و الصلاه بالليل و الناس نيام ؛

عوامل رستگاری : اطعام کردن ، آشکار سلام کردن ، نماز شب خواندن در حالی که مردم آرمیده اند .

(محاسن برقی ، ص ۳۸۷)

۹۷ - موجب اجابت دعا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه اجابه للدعاء و قبول للاعمال ؛

نماز موجب اجابت دعا و قبولی اعمال است .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۱)

۹۸ - سلاح مؤمن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه سلاح على الكافر ؛

نماز سلاح مؤمن علیه کافر است .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۵۶ و ۲۳۱)

فصل دوم : اسرار و آثار نماز

آیات

۱ - نماز بازدارنده از فحشاء و منکرات

واقم الصلوه ان الصلوه تنهى عن الفحشاء و المنکر و لذكر الله اکبر :

نماز را برپا دار ، زیرا نماز انسان را از کارهای زشت و ناپسند باز می دارد و یاد خدا بسیار بزرگتر است .

(سوره عنكبوت ، آیه ۴۵)

۲ - یاد خدا مایه آرامش دلها

الا بذكر الله تطمئن القلوب ؛

آگاه باشید تنها با یاد خدا دلها آرامش می یابد .

(سوره رعد ، آیه ۲۸)

۳ - نماز سبب رستگاری

قد افلح من تزكى ، و ذكر اسم ربه فصلی :

مسلم رستگار می شود کسی که خود را تزکیه کند ، و نام پروردگارش را به یاد آورد و نماز بخواند .

(سوره اعلی ، آیات ۱۴ و ۱۵)

۴ - نماز و یاد خدا

واقم الصلوه لذكری :

نماز را برای یاد من به پا دارید .

(سوره طه ، آیه ۱۴)

۵ - اهداف شیطان از بازداشتن نماز

انما يريد الشيطان ان يوقع بينكم العداوه و البغضاء فى الخمر و الميسر و يصدكم عن ذكر الله و عن الصلوه فهل انتم منتهون :

شیطان می خواهد در میان شما به وسیله شراب و قمار عداوت ایجاد کند و شما را از ذکر خدا و از نماز بازدارد ، آیا (با این همه زیان و فساد و با این نهی اکید) خودداری خواهید کرد ؟

(سوره مائده ، آیه ۹۱)

۶ - نماز یکی از علایم ایمان

انما المؤمنون الذين اذا ذكر الله و جلت قلوبهم و اذا تليت عليهم اياته زادتهم ايماناً و على ربهم يتوكلون ، الذين يقيمون الصلوه و مما رزقناهم ينفقون ، اولئك هم المؤمنون حقا لهم درجات عند ربهم و مغفره و رزق كريم :

مؤمنان کسانی هستند که هرگاه خدا نزد آنها یاد شود دل‌های آنها می‌ترسد و هرگاه آیات خدا بر آنها تلاوت شود، ایمانشان بیشتر می‌گردد و بر پروردگار خود توکل می‌کنند، آنان که نماز را به پا می‌دارند و از آن چه به آنها داده ایم انفاق می‌کنند و مؤمنان حقیقی آنها هستند، برای آنان درجات (فوق العاده ای) نزد پروردگارشان است و برای آنها آمرزش و روزی بی‌نقص و عیب است.

(سوره انفال، آیات ۲ - ۴)

۷ - نماز، وسیله محو گناهان

واقم الصلوه طرفی النهار و زلفا من اللیل ان الحسنات یذهبن السيئات ذلک ذکرى للذاکرین :

نماز بگذار در آغاز و انجام روز و ساعتی از شب، زیرا نیکبها، بدبها را از میان می‌برند، این تذکری است برای آنها که اهل تذکرند.

(سوره هود، آیه ۱۱۴)

۸ - نماز، یکی از صفات تواضع کنندگان

الذین اذا ذکر الله و جلت قلوبهم و الصابرين علی ما اصابهم و المقیمى الصلوه و مما رزقناهم ینفقون :

همانها که وقتی نام خدا برده می‌شود دل‌هایشان مملو از خوف پروردگار می‌گردد، و آنها که در برابر مصائبی که به آنان می‌رسد شکیبا و استوارند، و آنها که نماز برپا می‌دارند و از آن چه روزیشان دادیم انفاق می‌کنند.

(سوره حج، آیه ۳۵)

۹ - رکوع و سجود یاران پیامبر (ص)

محمد رسول الله و الذین معه اشداء علی الکفار رحماء بینهم تریمهم رکعا سجدا یتتغون فضلا من الله و رضوانا سیماهم فی وجوههم من اثر السجود :

محمد فرستاده خدا است و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شدید، و در میان خود مهربانند، آنها را در حال رکوع و سجود می‌بینی، آنها همواره فضل خدا و رضای او را می‌طلبند، نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان است.

(سوره فتح، آیه ۲۹)

۱۰ - نماز، کارخانه انسان سازی

ان الانسان خلق هلوعا، اذا مسه الشر جروعا، و اذا مسه الخیر منوعا، الا المصلین :

انسان حریص و کم طاقت آفریده شد ، هنگامی که بدی به او رسد بی تابی می کند و هنگامی که خوبی به او رسد مانع دیگران می شود ، مگر نماز گزاران .

(سوره معارج ، آیات ۱۹ - ۲۲)

۱۱ - نماز و عمل صالح

ان الذین امنوا و عملوا الصالحات و اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه لهم اجرهم عند ربهم و لا خوف علیهم و لا هم یحزنون :

آنان که اهل ایمان و عمل شایسته هستند و نماز را برپا داشته و زکات می پردازند ، نزد خداوند دارای اجر و بر آنان ترس و غصه ای نخواهد بود .

(سوره بقره ، آیه ۲۷۷)

۱۲ - عبادت ، عامل نجات یونس

فلولا انه کان من المسبحین ، للبت فی بطنه الی یوم یبعثون :

اگر یونس اهل تسبیح نبود ، هر آینه تا قیامت در شکم ماهی مانده بود .

(سوره صافات ، آیات ۱۴۳ و ۱۴۴)

احادیث

۱۳ - نماز وسیله تقرب به خدا

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه قربان کل تقی ؛

نماز خواندن وسیله نزدیکی به خدا است برای هر شخص پرهیزکار .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۶۷ . بحار الانوار ، ج ۱۰ ، ص ۹۹ . من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۵۶ ، ح ۱۶)

۱۴ - نماز ، شست و شو در چشمه زلال

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الصلوات الخمس کمثل نهر جار عذب علی باب احدکم یغتسل فیه کل یوم خمس مرات فما بقی ذلک من الدنس ؛

نمازهای پنج گانه به نهر جاری گوارایی می مانند که بر در خانه هایتان روان است و هر روز پنج بار خود را در زلال آن شست و شو می دهید ، دیگر هیچ پلیدی باقی نمی ماند .

(کنز العمال ، ج ۷ ، ص ۲۹۱ ، حدیث ۱۸۹۳۱)

۱۵ - نماز وسیله نجات

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

خمس صلوات ، من حافظ عليهن كانت له نورا و برهانا و نجاه يوم القيامة ؛

کسی که بر نمازهای پنج گانه محافظت و مراقبت نماید ، این نمازها برای او در قیامت نور و وسیله نجات خواهد بود .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۶۲)

۱۶ - نگاه شیطان بر نماز گزار

قال علي - عليه السلام - :

إذا قام الرجل إلى الصلاة أقبل إليه ابليس ينظر إليه حسدا لما يرى من رحمه الله التي تغشاه ؛

هنگامی که کسی به نماز بر می خیزد ، شیطان می آید و به نظر حسادت به او نگاه می کند ، زیرا می بیند که رحمت خدا او را فرا گرفته است .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۷)

۱۷ - برکات نماز

قال علي - عليه السلام - :

ان الانسان اذا كان في الصلاة ، فان جسده و ثيابه و كل شىء حوله يسبح ؛

هنگامی که انسان در حال نماز است ، اندام و جامه او و هر چه پیرامون اوست ، خدا را تسبیح می گویند .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۷ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۳ . علل الشرایع ، ج ۱ ، ص ۲۳۷)

۱۸ - سیاه شدن چهره شیطان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه تسود وجه الشيطان ؛

نماز چهره شیطان را سیاه می کند .

(نهج الفصاحه ، ص ۳۹۶)

۱۹ - نماز ، دژ محکم در مقابل شیطان

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه حصن من سطوات الشيطان ؛

نماز قلعه و دژ محکمی است که نماز گزار را از حملات شیطان نگاه می دارد .

(غررالحکم ، ص ۵۶ ، میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۶۷)

۲۰ - بهره مندی اموات از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الصلوه و الصوم و الصدقه و الحج و العمره و کل عمل صالح ینفع المیت حتی ان المیت لیکون فی ضیق فیوسع علیه و یقال :
هذا بعمل ابنک فلان او بعمل اخیک فلان اخوه فی الدین ؛

نماز ، روزه ، صدقه ، حج ، عمره ، و نیز هر عمل صالحی برای میت سود دارد ، حتی اگر میت در تنگنا هم باشد ، به واسطه این اعمال ، گشایشی برای او به عمل می آید و به وی می گویند : این گشایش به خاطر عملی است که پسر تو فلانی یا برادر دینی تو فلانی به جا آورده است .

(بحار الانوار ، ج ۸۵ ، ص ۳۱۲)

۲۱ - هفت خصلت نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه من شرایع الدین و فیها مرضاه الرب - عز و جل - و هی منهاج الانبیاء و للمصلی حب الملائکه و هدی و ایمان و نور المعرفه و برکه فی الرزق و راحه للبدن و کراهه للشیطان و سلاح علی الکافر و اجابه للدعاء و قبول للاعمال و زاد للمؤمن من دنیا الی الاخره و شفیع بینه و بین ملک الموت و انیس فی قبره و فراش تحت جنبه و جواب لمنکر و نکیر و تکون صلاه العبد عند المحشر تاجا علی راسه و نورا علی وجهه و لباسا علی بدنه و سترای بینه و بین النار و حجه بینه و بین الرب - عز و جل - و نجاه لبدنه من النار و جوازا علی الصراط و مفتاحا للجنه و مهورا للحدود العین

و ثمناً للجنة بالصلوه يبلغ العبد الى الدرجة العليا لان الصلاه تسبيح و تهليل و تكبير و تمجيد و تقدیس و قول و دعوه ؛

۱ - نماز از سنتهای دین و مایه خشنودی پروردگار و راه روشن پیامبران است .

۲ - نماز گزار از محبت فرشتگان و هدایت و ایمان و نور شناخت و روزی با برکت و راحتی بدن برخوردار است .

۳ - نماز مایه ناخشنودی شیطان و سلاحی بر زیان کافر و باعث استجاب دعا و پذیرش اعمال و توشه مؤمن از دنیا به سوی آخرت است .

۴ - نماز شفاعت کننده ای میان نماز گزار و فرشته مرگ و همدمی در قبر وی و بستری زیر پهلوی او و پاسخی برای نکیر و منکر است .

۵ - نماز آدمی را به هنگام محشر ، ناجی بر سر او و نوری بر سیمای او و پوشش بر بدنش و حاجابی میان او و آتش و حاجتی میان وی و پروردگارش می باشد ، باعث رهایی بدن او از آتش است .

۶ - نماز وسیله عبور از صراط و کلید بهشت و مهریه حوریان و بهای بهشت است .

۷ - آدمی به وسیله نماز به بالاترین درجه می رسد ، زیرا نماز تسبیح و تهلیل و تکبیر و تمجید و تقدیس و دعا و سخن است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۲۲ - الحکم الزاهره ، ص ۲۷۶)

۲۲ - سازندگی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

لاصلوه لمن لم يطع الصلوه ، و طاعه الصلوه ان تنهی عن الفحشاء و المنکر ؛

کسی

که مطیع نماز نباشد ، نمازش کامل نیست و اطاعت از نماز همان دوری از فحشاء و منکر است . (نمازی نیست برای کسی که اطاعت و پیروی از نماز نکند . سپس پیامبر (ص) می افزاید : طاعت و پیروی از نماز به این است که نماز او را از فحشاء و منکرات و زشتیها باز دارد .)

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۱۹۸)

۲۳ - کمک ملائکه به نماز گزار هنگام مرگ

قال الصادق - علیه السلام - :

ان ملك الموت يدفع الشيطان عن المحافظ على الصلوه و يلفنه شهاده ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله في تلك الحاله العظيمة ؛

همانا (ملك الموت) شیطان را در دم مرگ از کسی که حافظ نماز است ، دور می کند و شهادت بر وحدانیت خدا و رسالت رسول خدا (ص) را در هنگام هولناک مرگ به او تلقین می کند (توفیق شهادتین پیدا می کند) .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۹)

۲۴ - گناه زدایی نماز

قال علی - علیه السلام - :

و انهالتحت الذنوب حت الورق ؛

نماز گناهان را مانند ریزش برگ درختان فرو می ریزد .

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۹)

۲۵ - پاداش نماز

عن رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قال الله تعالی : افترضت علی امتك خمس صلوات و عهدت عندي عهدا انه من حافظ عليهن لوقتهن ادخلته الجنة و من لم يحافظ عليهن فلا عهد له عندي ؛

خداوند متعال فرمود : نمازهای پنج گانه را بر امت تو واجب کردم و با خود پیمان بستم که هر کس مراقب آن نمازها و وقت آنها باشد ، او را به بهشت داخل نمایم ، و کسی که مراقب آنها نباشد من تعهدی نسبت به او ندارم ساءله

۲۶ - نزدیکی به وسیله نماز

قال الكاظم - عليه السلام - :

يا ابت ان الذى كنت اصلى له اقرب الى منهم يقول الله - عز و جل - : (و نحن اقرب اليه من جبل الوريد) ؛

(امام کاظم (ع) در پاسخ فرمود :) ای پدر! آن خدایی که من برای او نماز می خوانم از مردم به من نزدیکتر است ، خداوند می فرماید : (و ما از رگ گردن به انسان نزدیکتریم .)

(بحار الانوار ، ج ۱۰ ، ص ۲۰۴ . مناقب آل ابی طالب ، ج ۴ ، ص ۳۱۱)

۲۷ - حق نماز

قال زين العابدين - عليه السلام - :

و حق الصلاة ان تعلم انها وفادة الى الله - عز و جل - و انت فيها قائما بين يدي الله - عز و جل - فاذا علمت ذلك فمت مقام العبد الذليل الحقير الراغب الراهب الراجي الخائف المسكين المتضرع المعظم لمن كان بين يديه بالسكون والوقار و تقبل عليها بقلبك و تقيمها بحدودها و حقوقها ؛

و حق نماز این است که بدانی ، آن هجرتی است به سوی خدای عز و جل و تو در حال نماز ، در مقابل خداوند گرانقدر و شکوهمند ایستاده ای . هنگامی که این را دانستی ، در جایگاه بنده خوار کوچک مشتاق نگران امیدوار ترسان بیچاره ای قرار می گیری که آن را که در برابرش ایستاده ای ، بزرگ و با آرامش و هیبت دانسته ، عظمت او را پاس می داری و با قلبت به نماز روی آورده و با تمام حد و مرزها و حقوق لازم برپا می داری .

(میزان الحکمه ، ج ۵

، ص ۳۹۶ . بحار الانوار ، ج ۷۴ ، ص ۴)

۲۸ - راهیابی به درگاه خداوند

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا اباذرا! مادمت في الصلاة فانك تفرع باب الملك الجبار و من يكثر قرع باب الملك فانه يفتح له ؛

ای ابوذر! تا هنگامی که در نماز هستی درب خانه ملک جبار را می کوبی ، و هر کس درب خانه ملک را بسیار بکوبد ، به رویش باز می شود .

(بحار الانوار ، ج ۷۷ ، ص ۸۰ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۷)

۲۹ - نماز ، عامل شکست شیطان

عن الامام المهدي - عليه السلام - :

ما ارغم انف الشيطان بشيء مثل الصلاة فصلها و ارغم انف الشيطان ؛

هیچ چیز مثل نماز بینی شیطان را به خاک نمی مالد و او را خوار نمی کند ، پس نماز بخوان و بینی شیطان را به خاک بمال .

(بحار الانوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۸۴)

۳۰ - نماز رحمت الهی

قال علي - عليه السلام - :

لو يعلم المصلي ما يغشاء من الرحمه لما رفع رءسه من السجود ؛

اگر نمازگزار بداند که چقدر از رحمت (خداوند تعالی) او را فرا گرفته است ، سرش را از سجده بر نمی دارد .

(غرر الحکم ، ص ۲۶۱)

۳۱ - نماز ، عامل دوری شیطان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لايزال الشيطان يربع من بني ادم ما حافظ على الصلوات الخمس فاذا ضيعهن تجرء عليه و اوقعه في العظام ؛

شیطان پیوسته از فرزندان آدم در وحشت و هراس است تا آن گاه که نمازهایش را به دقت و با شرایط و آداب می خواند .

پس اگر نماز را ضایع نموده (و در وقت مقرر آن به جا نیاورد)، شیطان بر او چیره می شود و او را در گناهان کبیره می اندازد و وی را گرفتار می کند .

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۲۰۲)

۳۲ - نماز و باران رحمت

قال علی - علیه السلام - :

الصلوة تنزل الرحمه ؛

نماز رحمت الهی را نازل می کند .

(غررالحکم، ص ۵۲، میزان الحکمه، ج ۵، ص ۳۶۷)

۳۳ - اعمال، تابع نماز

قال علی - علیه السلام - :

و اعلم ان کل شیء من عملک تبع لصلاتک ؛

بدان که تمام اعمال تابع نماز خواهند بود .

۳۴ - بی بهره از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من لم تنهه صلاته عن الفحشاء و المنکر لم تزده من الله الا بعدا ؛

هرکس که نمازش او را از فحشاء و منکر باز ندارد، هیچ بهره ای از نماز جز دوری از خدا حاصل نکرده است .

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸ . شهاب الاخبار، ص ۲۱۵)

۳۵ - کبرزدایی نماز

قالت فاطمه الزهراء - علیها السلام - :

(جعل الله) الصلاه تنزیها لکم عن الکبر ؛

خداوند نماز را جهت دوری شما از کبر و خودپسندی مقرر فرمود .

۳۶ - فلسفه و راز نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

عله الصلاه انها اقرار بالربوبیه الله - عزوجل - و خلع الانداد و قیام بین یدی الجبار جل جلاله بالذل و المسکنه و الخضوع و الاعتراف ، و الطلب للاقاله من سالف الذنوب ، و وضع الوجه علی الارض کل یوم خمس مرات اعظاما لله - عز و جل - و ان یکون ذا کرا غیر ناس و لا بطر ، و یکون خاشعا متذللا راغبا طالبا للزیاده فی الدین و الدنیا ، مع ما فیہ من الانزجار و المداومه علی ذکر الله - عز و جل - باللیل و النهار لثلا ینسی العبد سیده و مدبره و خالقه فیبطر و یطغی و یکون فی ذکره لربه و قیامه بین یدیہ زاجرا له من المعاصی مانعا من انواع الفساد ؛

۱ - نماز اقرار به ربوبیت خدا و نفی هرگونه شریک برای او و ایستادن با کمال خضوع و کوچکی و بیچارگی در پیشگاه خداست .

۲ - ایستادنی که با اعتراف به گناه و درخواست آمرزش گناهان پیشین و نهادن صورت بر زمین ، پنج نوبت در شبانه روز به احترام عظمت خدا ، مقرون می باشد .

۳ - موجب یاد خدا و دوری از غفلت و سرکشی ، و باعث خشوع ، فروتنی و اشتیاق ، و خواهان طلب افزایش معنوی و مادی است .

۴ - نماز انسان را به

مداومت بر ذکر خدا در شب و روز بر می انگیزاند تا بنده ، مولا و آقا و مدبر و آفریدگار خویش را فراموش نکند ، چرا که فراموشکاری موجب طغیان و سرکشی خواهد شد .

۵ - انسان در حال نماز ، در پیشگاه خدا و در یاد خدا است و همین حالت او را از گناهان باز می دارد و از انواع تباهیها ، جلوگیری می نماید .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۶۱ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۶ . وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۴)

۳۷ - نماز ، خانه اخلاص

قال الباقر - علیه السلام - :

الصلاه بیت الاخلاص ؛

نماز (حقیقی و کامل) جایگاه و خانه اخلاص است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۵ . بحارالانوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۸۳)

۳۸ - نجوای نمازگزار

حدیث قدسی :

يقول الله تعالى : المصلی یناجینی ؛

نمازگزار (هنگام خواندن نماز با من) نجوا می کند .

(کلمه الله ، ص ۲۵۵)

۳۹ - نماز و شست و شوی گناهان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو كان علی باب دار احدكم نهر و اغتسل فی كل یوم منه خمس مرات اكان یبقی فی جسده من الدرن شیء ؟ قلت : لا . قال : فان مثل الصلاه كمثل النهر الجاری كلما صلی صلاه كفرت ما بینهما من الذنوب ؛

- اگر باشد در کنار خانه شما نهری و در آن هر روز پنج نوبت خود را شست و شو دهید ، آیا در بدن شما چیزی از آلودگی می ماند ؟

- هرگز! (انسان از آلودگی پاک می شود) .

- نماز نیز مثل نهر جاری و روانی است که هرگاه برپا می شود گناهان را می شوید و از بین می برد .

(وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۷)

۴۰ - نماز ، وسیله شفا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قم فصل فان في الصلوه شفاء ؛

برخیز نماز به جا آور! پس همانا در نماز شفا است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۲۸)

۴۱ - كفاره گناه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه كفاره الخطايا ثم قراء : (ان الحسنات يذهبن السيئات) ؛

نماز كفاره گناهان می باشد . سپس آن حضرت این آیه را خواند که : (حسنات سیئات را از بین می برد) .

(تفسیر ابوالفتوح رازی ، ج ۱ ، ص ۲۴۸)

۴۲ - ثمره نماز سالخوردگان

قال علي - عليه السلام - :

ان الله - عز و جل - ليهم بعذاب اهل الارض جميعا حتى لا يحاشي منهم احدا اذا عملوا بالمعاصي واجتروا السيئات ، فاذا نظر الى الشيب ناقلی اقدامهم الى الصلاه و الولدان يتعلمون القرآن رحمهم فاخر ذلك عنهم ؛

اهل زمین چون به عصیان و تبهکاران مبتلا شوند ، خدای عز و جل اراده کند که همه آن ها را بدون استثناء عذاب کند ، اما هنگامی که به سالخوردگان نظر کند که به سوی نماز گام بر می دارند و کودکان که مشغول یادگیری قرآنند ، عفو رحمت خود را به آنان نثار کند و عذاب آنها را تاءخیر اندازد .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۶)

۴۳ - آثار نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

إذا قام العبد المؤمن في صلاته نظر الله - عز وجل - إليه أو قال أقبل الله عليه حتى ينصرف و اظلمت الرحمة من فوق رءسه الى افق السماء و الملائكة تحفه من حوله الى افق السماء و كل الله به ملكا قائما على رءسه يقول له ايها المصلي لو تعلم من ينظر اليك و من تناجي ما التفت و لازلت من موضعك ابدا ؛

هرگاه بنده مؤمن به نماز برخیزد ، خداوند به او نظر می کند (یا فرمود) خداوند به او روی می کند تا از نماز فارغ شود و رحمت از بالای سرش تا افق آسمان بر او سایه می افکند و فرشتگان اطراف او را تا آسمان می پوشانند و خداوند فرشته ای را بر سر او موکل می کند که به او می

گوید ای نمازگزار! اگر بدانی چه کسی به تو نظر می کند و با چه کسی مناجات می کنی ، به چیز دیگری توجه نخواهی کرد و هرگز از جایگاه خود کنار نخواهی رفت .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۱۰ . وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۱)

۴۴ - محو گناهان

قال علی - علیه السلام - :

الصلوات الخمس كفارة لما بينهن ما اجتنب من الكبائر و هي التي قول الله - عز و جل - : (ان الحسنات يذهبن السيئات) ؛ نمازهای پنج گانه كفاره گناهانی است که میان آنها انجام گرفته است ؛ به شرط آن که از گناهان کبیره اجتناب شده باشد و همین است گفتار خداوند بزرگ : (نیکیها ، بدیها را از بین می برد) .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۱۰ . بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۷)

۴۵ - مثل نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

فان مثل الصلاة كمثل النهر الجاري ، كلما صلى صلاة كفرت ما بينهما من الذنوب ؛

همانا مثل نماز همچون مثل نهر جاری است ، هرگاه آدمی نماز بگذارد گناهانی را که میان دو نماز او سرزده است می پوشاند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۷)

۴۶ - نماز وسیله تقرب

قال علی - علیه السلام - :

تقرب الى الله سبحانه بالسجود و الركوع و الخضوع لعظمته و الخشوع ؛

به وسیله سجده و رکوع و خضوع و خشوع در برابر عظمت خدا به او تقرب جوی .

(غررالحکم ، ص ۳۵۶)

۴۷ - گرامی ترین چیز

قال علی - علیه السلام - :

عباد الله ! ان افضل ما توسل به المتوسلون الى الله جل ذكره ، الايمان بالله و برسله و ما جائت به من عند الله ، و اقام الصلاه فانها المله ؛

ای بندگان خدا! به راستی گرامی ترین چیزی که بندگان صالح به وسیله او به خداوند تقرب می جویند ، ایمان به خدا و پیامبران ، و آن چه که از جانب خداوند آورده اند و اقامه نماز می باشد ، زیرا که نماز ملت است .

(بحار الانوار ، ج ۷۷ ، ص ۲۹۰ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۵)

۴۸ - تائیر دو رکعت نماز مقبول

قال الصادق - علیه السلام - :

من قبل الله منه صلاه واحده لم يعذبه ؛

اگر خداوند از کسی دو رکعت نمازش را قبول کند ، او را عذاب نمی کند .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۲۲)

۴۹ - وسیله راندن شیطان

قال علی - علیه السلام - :

الصلوه حصن الرحمن و مدخره الشيطان ؛

نماز قلعه خدای بسیار مهربان ، و وسیله ای برای دور کردن شیطان است .

(غرر الحکم ، ج ۲ ، ص ۱۶۶ ، چاپ دانشگاه)

۵۰ - تائیر منقطع از جمیع خلائق

عن العسکری - علیه السلام - :

فاذا توجه العبد الى مصلاه ليصلي ، قال الله - عزو جل - لملائكته يا ملائكتي الا ترون هذا عبدي كيف قد انقطع عن جميع الخلائق الى ، و امل رحمتي و جودي و راءفتي اشهدكم اني اخصه برحمتي و كرامتي ؛

زمانی که بنده جانب مصلايش برای نماز می ایستد ، خداوند به ملائکه اش خطاب می کند : ای ملائکه من ! آیا نمی بینید بنده من چگونه از جمیع خلق منقطع شده و به طرف من آمده ، در حالی که امیدوار به رحمت وجود و راءفت من است .

شاهد می گیریم شما را ، به درستی که رحمت و کرامت خود را مخصوص او گردانم .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۲۲)

۵۱ - نورانیت منزل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

نوروا منازلکم بالصلاه و قرائه القرآن ؛

به خانه هایتان با خواندن نماز ، و قرائت قرآن ، نورانیت ببخشید .

(کنز العمال ، ج ۱۵ ، ص ۳۹۲ ، حدیث ۴۱۵۱۸)

۵۲ - نماز وسیله خاموشی آتشیها

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما من صلاه يحضر وقتها الا نادى ملك بين يدى الناس : ايها الناس ! قوموا الى نيرانكم التي اوقدتموها على ظهوركم فاطفئوها بصلاتكم ؛

هیچ نمازی نیست مگر اینکه چون وقت آن فرا می رسد فرشته ای در پیش روی مردمان ندا می کند : ای مردم ! برخیزید به سوی آتشی که بر پشت خودافروخته اید ، تا آن را با نماز خویش خاموش کنید .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۳۹)

۵۳ - مونس نمازگزار در قبر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان الصلاه تاتي الى الميت في قبره بصورة شخص انور اللون يونسه في قبره و يدفع عنه احوال البرزخ ؛

نماز به صورت انسانی سفید چهره وارد قبر میت شده و با او انس می گیرد و وحشتهای برزخ را از او برطرف می کند .

(لالی الاخبار ، ج ۴ ، ص ۱ . الحکم الزهراء ، ص ۲۸۳)

۵۴ - نماز وسیله پاکسازی از کبر

قال علی - علیه السلام - :

فرض الله الايمان تطهيرا من الشرك و الصلوه تنزيها عن الكبر ؛

خداوند ، ايمان را برای پاکسازی انسانها از شرک واجب کرده است ، و نماز را برای پاکسازی از کبر .

(نهج البلاغه ، کلمات قصار ۲۵۲)

۵۵ - تاءثير انتظار نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

من اقام في مسجد بعد صلوته انتظارا للصلوه فهو ضيف الله و حق على الله ان يكرم ضيفه ؛

کسی که بعد از هر نماز در مسجد بایستد ، در حالیکه انتظار نماز بعدی را می کشد ، پس او مهمان خدا است ، و بر خداست که مهمانش را اکرام کند .

(جامع احاديث الشيعه ، ج ۴ ، ص ۷۸)

۵۶ - انوار الهی

قال الباقر - عليه السلام - :

المرء المسلم باذن الله - عز و جل - مادام في الصلوه لم يزل الله - عز و جل - ينظر اليه حتى يفرغ من صلاته ؛

فرد مسلمان تا هنگامی که به نماز ایستاده خداوند نظر مرحمتش را از او قطع نخواهد کرد و انوار الهی شامل اوست تا وقتی که انسان از نمازش فارغ گردد .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۷)

۵۷ - ريزش خطاها

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان العبد المسلم اذا قام الى الصلاه تحانت عنه خطاياهم كما تحانت ورق هذه الشجره ؛

همانا که بنده مسلمانی وقتی که برای نماز می ایستد ، ساقط می شود از او خطایای او ، چنان که ساقط می شوند برگهای این درخت .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۸)

۵۸ - دوری جسم نمازگزار از آتش

قال الباقر - عليه السلام - :

فما من مؤمن يوافق تلك الساعه ان يكون ساجدا او راكعا او قائما الا حرم الله جسده على النار ؛

هیچ مؤمنی نیست که در چنین وقت نماز در حال سجود و یا رکوع یا قیام باشد ، مگر این که خدا جسمش را بر آتش حرام کرده است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۲۷)

۵۹ - شهادت زمین در قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ما من رجل يجعل جبهته فى بقعه من بقاع الارض الا شهدت له بها يوم القيامة ؛

هر انسانی که پیشانی خود را برای سجده بر قطعه ای از زمین بگذارد ، آن زمین در روز قیامت به نفع وی شهادت خواهد داد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۴۷۴ . مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۵)

۶۰ - نماز بی تأثیر

فیما اوحى الله الى داود - عليه السلام - :

و کم رکعه طویلہ فیہا بکاء بخشیه قد صلاها صاحبها لاتساوی عندی فتیلا حین نظرت فی قلبه فوجدته ان سلم من الصلاه و برزت له امراء و عرصت علیه نفسها اجابها و ان عامله مؤمن خانه ؛

خداوند تبارک و تعالی به حضرت داود وحی نمود : چه بسا نمازگزار که رکعتی طولانی با گریه طولانی از خوف پروردگار می خواند که در نزد من به فتیلی ارزش ندارد ؛ چون هنگامی که نظر در قلب او کردم ، دیدم که اگر نمازش را سلام دهد و زنی بر او عرضه شود ، فوراً او را اجابت می نماید و یا اگر مؤمنی با او معامله ای کند به او خیانت می کند .

(بحار الانوار ، ج ۱۴ ، ص ۴۳ . عده الداعی ، ص ۲۳۰)

۶۱ - تأثیر سجده طولانی

قال الصادق - عليه السلام - :

ان العبد اذا سجد فاطال السجود نادى ابليس ؛

وقتی بنده به سجده افتاد و سجده اش را طول داد ، شیطان فریاد می زند .

(اصول کافی ، ج ۳ ، ص ۲۶۴)

۶۲- نماز ، وسیله تقرب بنده

قال الرضا - علیه السلام - :

(الصلوه) طلب الوصال الى الله من العبد ؛

(نماز) مطالبه وصال و تقرب بنده به سوی خداوند است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۴)

۶۳- رفع بلا به وسیله نماز گزار

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الله يدفع بمن یصلی من شیعتنا عن لایصلی من شیعتنا و لو اجمعوا علی ترک الصلوه لهلکوا ؛

همانا خداوند به وسیله شیعیانی که نماز به جا می آورند ، از شیعیان بی نماز (بلا) را دفع می کند ، ولی اگر همه تارک نماز بودند ، هر آینه همه هلاک می شدند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۴)

۶۴- نماز كفاره گناهان

راءى النبى - صلى الله عليه وآله - رجلا يقول : اللهم اغفرلى و لا اراك تفعل فقال له - صلى الله عليه وآله - : لم يسوء ظنك قال : لانى اذنبت فى الجاهليه و الاسلام فقال - صلى الله عليه وآله - : اما ما اذنبت فى الجاهليه فقد محاه الايمان و فقلت فى الاسلام ، الصلوه الى الصلوه كفاره لما بينهما ؛

رسول خدا (ص) مردی را دید که چنین می گوید : خدایا مرا ببامرز و نمى بینم تو را که مرا ببامرزى ، رسول گرامی به او فرمودند : به خدا سوء ظن نداشته باش ، آن مرد گفت : من در جاهلیت (قبل از اسلام) و بعد از اسلام گناه کردم ، حضرت فرمودند : اما گناهانی که در جاهلیت کردی ، ایمان و اسلام ، آنها را محو کرده است و گناهی که در اسلام مرتکب شده ای ، كفاره گناهان بین دو نماز از این نماز تا نماز بعدی است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۱۶)

۶۵- شست و شوی بدن از آلودگی

قال علی - علیه السلام - :

و شبهها رسول الله - صلی الله علیه و آله - بالحمة تكون علی باب الرجل فهو یغتسل منها فی الیوم و اللیلة خمس مرات فما عسی ان یتقی علیه من الدرن ؛

پیامبر خدا (ص) نماز را به چشمه آب گرم که بر در خانه شخص باشد و روزی پنج نوبت خود را در آن شست و شو دهد ، تشبیه کرد و فرمود : آیا با چنین شست و شوها چیزی از آلودگی بر بدن باقی می

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۹)

۶۶ - نجات از عذاب

قال الصادق - عليه السلام - :

یوتی بشیخ یوم القیامه فیدفع الیه کتابه ظاهره مما یری الناس و لایری الا مساویا فیطول ذلک علیہ ، فیقول : یا رب اءتاء مرنی الی النار ؟ فیقول الجبار جل جلاله : یا شیخ انا استحیی ان اعذبک و قد کنت تصلی لی فی دار الدنیا اذهبوا بعبدی الی الجنه ؛

پیرمردی را در قیامت حاضر می کنند ، سپس پرونده عملش را به دستش می دهند ، پرونده به صورتی است که مردم آن را می بینند و در آن پرونده جز بدیهای او نمی نگرند . این برنامه به طول می انجامد تا پیرمرد به حضرت حق عرض می کند : امر می کنی که مرا به آتش ببرند ؟ خطاب می رسد : ای پیرمرد! من حیا می کنم تو را عذاب کنم ، در حالی که در دنیا برای من نماز خواندی ، ای ملائکه ! بنده مرا به بهشت ببرید .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۵ ، بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۴)

۶۷ - پاکی از گناهان به وسیله نماز پنجگانه

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

تحترقون تحترقون فاذا صلیتم الفجر غسلتها ، ثم تحترقون تحترقون فاذا صلیتم الظهر غسلتها ، ثم تحترقون تحترقون فاذا صلیتم العصر غسلتها ، ثم تحترقون فاذا صلیتم المغرب غسلتها ، ثم تحترقون فاذا صلیتم العشاء غسلتها ، ثم تمامون فلا یکتب علیکم حتی تغسلوا ؛

اعمالتان ، شما را به دوزخ رهنمون می سازد و گویی آتش شما را در بر گرفته است تا آن که نماز بامداد را به جای آورید

و بدین گونه گناهان شما پاک می گردد ، پس گناهان باز شما را به دوزخ می راند ، تا آن که نماز ظهر را به جای آورید و بدین ترتیب گناهانتان را پاک کنید . باز ارتکاب گناهان شما را مستوجب آتش می کند تا آن که نماز عصر را به جای آورید و گناهانتان را بدین صورت پاک کنید . و بدین ترتیب نماز مغرب گناهان عصر را می زداید و نماز عشاء گناهان پیش از خود را پاک می کند ، سپس به خواب می روید و تا آن گاه که از خواب برخیزید بر شما گناهی نوشته نخواهد شد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۳ . بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۴)

۶۸ - ریزش گناه به وسیله نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان المسلم اذا توجها و صلى الخمس تحات خطايا كما تحات الورق ؛

همانا مسلمان هنگامی که وضو می گیرد و نماز پنجگانه را می خواند ، گناهانش می ریزد ؛ مثل این که برگ از شاخه درخت می ریزد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۵)

۶۹ - نماز ناظر بر اعمال

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلوه تنظر و لاتنظر بها ؛

نماز ناظر به همه چیز است و چیزی به نماز نظارت ندارد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۳)

۷۰ - آثار رعایت و مراقبت از نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

تكتب الصلوه على اربعة اسهم : الى ان قال : فاذا هو اتم ركوعها و سجودها و اتم سهامها صعدت الى السماء لها نور بتلاء لو و فتحت لها ابواب السماء و تقول حافظت على حفظك الله و تقول الملائكة صلى الله على صاحب هذه الصلوه و اذا لم يتم سهامها صعدت و لها ظلمه و غلق ابواب السماء دونها و تقول ضيعتني الله و ضرب بها وجهه ؛

نماز بر چهار قسمت نوشته شده است :

۱- زمانی که نماز گزار رکوع و سجود نمازش را کامل به جا آورد و قسمت‌های نماز را که کامل کرد (این نماز) به آسمان صعود می کند ، در حالی که نور از او تلالو می کند و ابواب آسمان برای او گشاده می شود .

۲- (و خطاب به نماز گزار) می گوید ، مرا محافظت کردی خدایت محافظت کند و ملائکه می گویند درود بر صاحب این نماز .

۳- و زمانی که قسمت‌های نماز کامل گزارده نشود (به آسمان) صعود می کند ، در حالی که تاریک و ظلماتی است و ابواب آسمان به رویش بسته می شود .

۴- (و خطاب به نماز گزار) می گوید ضایع کردی مرا ، خدا تو را ضایع کند در این حال نماز را به چهره (این نماز گزار) می زنند

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۳)

۷۱ - توجه خدا به نمازگزار

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

إذا قام العبد المؤمن في صلاته نظر الله - عز وجل - إليه ؛

وقتی که بنده مؤمن به نماز می ایستد ، خداوند سبحان به او نظر می کند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۱)

۷۲ - نماز ، مانع عذاب

عن عبدالرحمن بن سمره قال :

كنا عند رسول الله - صلى الله عليه وآله - يوما ، فقال : رأيت البارحة عجائب فقلنا : يا رسول الله و ما رأيت حدثنا به فداك انفسنا و اهلونا و اولادنا (الی ان قال . . .) قال - صلى الله عليه وآله - و رأيت رجلا من امتی قد احتوشته ملائكة العذاب فجاءته صلوته فمنعته منه ؛

عبدالرحمن بن سمره گفت : روزی خدمت رسول گرامی اسلام (ص) بودم ، حضرت فرمودند : من دیشب عجایبی دیدم . عرض کردم : یا رسول الله ، چه دیدید ؟ برای ما بیان بفرمایید ، جان و اهل و اولاد ما فدای تو باد! حضرت فرمودند : دیدم مردی از امت مرا که ملائکه عذاب او را محاصره کرده بودند در این حال نمازش آمد و مانع از عذابش شد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۳)

۷۳ - نزول رحمت بر نمازگزار

قال الصادق - عليه السلام - :

إذا قام المصلی الی الصلاه نزلت علیه الرحمه من اعنان السماء الی الارض ؛

زمانی نمازگزار به نماز می ایستد ، از فضای آسمان بر زمین رحمت بر او نازل می شود .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۱)

۷۴ - نماز موجب بخشش گناهان

قال علی - علیه السلام - :

ما اهمنی ذنب امهلت بعده حتی اصلی رکعتین و اسأل الله العافیة ؛

گناهی که پس از ارتکاب آن فرصت یافته ام که دو رکعت نماز بخوانم و از خدای بزرگ آمرزش بخواهم مرا غمگین نساخته است .

(نهج البلاغه ، کلمات قصار ، ۲۹۹)

۷۵ - تقرب به وسیله نماز

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلاة و حافظوا علیها ، و استکثروا منه ، و تقربوا بها فانها کانت علی المؤمنین کتابا موقوتا ؛

امر نماز را مراعات کنید و آن را محافظت نمایید و بسیار به جا آورید و با آن به خدا تقرب جوئید ، زیرا نماز (بر مؤمنین فریضه است نوشته شده و وقت آن تعیین گردید .

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۹)

۷۶ - نماز ، طریق کوییدن درب خانه خدا

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان المصلی لیقرع باب الملک : و انه من یدم قرع الباب یوشک ان یفتح له ؛

همانا نماز گزار درب خانه خداوند را می کوبد و هر کس پیوسته دری را بکوبد عاقبت به روی او باز خواهد شد .

(نهج الفصاحه ، ص ۸۲۷)

۷۷ - عامل ورود بهشت نماز واقعیت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان ربکم لرحیم یشکر القلیل ، ان العبد لیصلی الرکعتین یرید بها وجه الله فیدخله الله به الجنة ؛

همانا پروردگار شما مهربان است ، عمل کم را تقدیر می کند ، هر آینه انسان دو رکعت نماز محض خدا به جای آورد ، خداوند به سبب آن نماز ، او را وارد بهشت می کند .

۷۸ - ملاقات پروردگار

قال الصادق - عليه السلام - :

هذه الصلوات الخمس المفروضات من اقامهن و حافظ على مواقيتهن لقي الله يوم القيامة ؛

کسی که این نمازهای پنجگانه را به پا دارد و محافظت از اوقات آن نماید ، پروردگار را روز قیامت ملاقات می کند .

(ثواب الاعمال ، ص ۷۰)

۷۹ - میزان توجه قیس به نماز

قال الرضا - عليه السلام - :

ان رجلا- من اصحاب علي - عليه السلام - يقال له قيس كان يصلي فلما صلى ركعه اقبل اسود قصار في موضع السجود فلما نحي جبينه عن موضعه ، تطوق الاسود في عنقه ثم انساب في قميصه ؛

مردی از اصحاب علی (ع) که به او قیس می گفتند ، به نماز ایستاد . وقتی رکعتی خواند ناگهان مار سیاهی آمد ، و در موضع سجده قیس قرار گرفت ، قیس با بی توجهی کامل به رکوع و سجود رفت . وقتی پیشانی از موضع سجده برداشت ، مار به گردن قیس پیچید . سپس از یقه وارد پیراهن او شد . ولی این بنده صالح خدا که حقیقت نماز را دریافته بود به نمازش ادامه داد و آسیبی هم از مار ندید .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۶)

۸۰ - معنای حقیقی نماز

فقه الرضا - عليه السلام - سئل بعض العلماء من ال محمد - صلى الله عليه وآله - فقليل له جعلت فداك ما معنى الصلوه في الحقيقه قال : صله الله للعبد بالرحمه وطلب الوصال الى الله من العبد اذا كان يدخل بالنيه و يكبر بالتعظيم و الاجلال و يقرء بالترتيل و يركع بالخشوع و يرفع بالتواضع و يسجد بالذل و الخضوع و يتشهد بالاخلاص مع الامل و يسلم بالرحمه و الرغبة ، و ينصرف بالخوف و الرجاء فاذا فعل اداها بالحقيقه ؛

از امام رضا (ع) سؤال شد : فدایت شوم معنای حقیقی نماز چیست ؟ امام رضا (ع) فرمود : نماز صله و موهبتی است از طرف خداوند مهربانی برای بنده از

راه رحمت و عنایت ، و نماز مطالبه وصال و تقرب بنده به سوی خداوند است . وقتی با نیت داخل نماز گردید ، و با تعظیم و اجلال هرچه بیشتر برای خداوند تکبیر گفت ، و با ترتیل قرائت کرد و با خشوع رکوع کرد ، و با تواضع از رکوع بلند شد و با ذلت و خضوع سر به سجده گذاشت ، و با اخلاص و آرزو تشهد خواند ، سپس نمازش را با رغبتی تمام و با امید به رحمت و اسعه الهی سلام دادو به پایان رساند ، در حالی که بین خوف و رجاء باشد (چون نمی داند که آیا نمازش مقبول درگاه حضرت حق قرار گرفته یا خیر ؟) پس هرگاه چنین نمازی به جا آورد ، رعایت مسائل یاد شده را نموده ، نمازی با حقیقت به جا آورده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۶ . مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۴)

۸۱ - نماز ، نشانه ایمان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

علم الايمان الصلاة ، اول ما يحاسب عليه الصلاة ، ان اول ما فرض الله على عباده الصلاة و اخر ما يبقى عند الموت الصلاة ، و اول ما يحاسب به يوم القيامة الصلاة فمن اجاب فقد سهل عليه ما بعده ، و من لم يجب فقد اشد ما بعده ؛

نشانه ایمان نماز است ، اول آن چه از آن حساب می شود نماز است ، همانا اول آن چه خداوند بر بندگانش واجب کرده نماز است ، آخر آن چه هنگام مرگ (برای یاری می ماند) نماز است ،

اول چیزی که روز قیامت به حساب آن رسیدگی می شود نماز است ، هرکس جواب داد ما بعد آن آسان شده است ، و هرکس نتواند جواب دهد ما بعد آن سخت تر خواهد شد .

(اصول وافی ، ج ۲ ، ص ۶۵)

۸۲ - کنایات خداوند بر نماز

قال ابوالحسن الرضا - علیه السلام - :

... و انی اقبلت یوما من الفرع فحضرت الصلاه فنزلت ، فصرت الی ثمامه ، فلما صلیت رکعه اقبل افعی نحوی فاقبلت علی صلابتی لم اخففها ، و لم یتنقص منها شیء فدننا منی ثم رجعت الی ثمامه ، فلما فرغت من صلاتی و لم اخفف دعائی دعوت بعضهم معی فقلت دونک الافعی ، تحت الثمامه فقتله ، و من لم یخف الا الله کفاه ؛

همانا من نیز روزی در فرع بودم ، وقت نماز فرا رسید ، پس من پیاده شدم و رفتم به سوی بوته (ثمامه) ، (در بیابان عربستان گاهی بوته ای به قدر یک درخت وجود دارد که از سایه اش به خوبی می توان استفاده کرد) . همین که به نماز ایستادم و دو رکعتی خواندم ، یک افعی نزدیک آمد و در کنارم قرار گرفت . و من متوجه نماز شدم و از آن نکاستم و کم نکردم افعی به من نزدیک شد و سپس به طرف بوته برگشت . وقتی که از نماز فارغ شدم و دعا و تعقیباتم را نیز تخفیف نداده بودم ، بعضی یارانم را که همراه ما بودند ، فرا خواندم و گفتم : پشت سر شم زیر بوته افعی است . پس او را

کشتند ، آن گاه امام (ع) فرمود : هر کس از غیر خدا ترسد ، خداوند او را کفایت می نماید .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۶)

۸۳- تمسک و استعانت از نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

كان علي - عليه السلام - اذا اماله امر فزع قام الى الصلاه ثم تلا هذه الايه (استعينوا بالصبر و الصلاه) ؛

شیوه علی (ع) چنان بود که چون مشکل مهمی برای او پیش می آمد ، به نماز می ایستاد و این آیه را می خواند : (. . . واستعينوا بالصبر و الصلاه) .

(تفسیر درالمنثور ، ج ۱ ، ص ۶۷)

۸۴- بیشترین سعی و قصد

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ليكن اكثر همك الصلاه ، فانها راءس الاسلام بعد الاقرار بالدين ؛

بیشترین سعی و قصد تو نماز باشد ، زیرا آن پس از اقرار بدین سر اسلام است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۶۶ . بحارالانوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۲۷)

۸۵- نماز ، همچون ستون خیمه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

مثل الصلاه مثل عمود الفسطاط ، اذا ثبت العمود نفعت الاطناب و الاوتاد و الغشاء ، و اذا انكسر العمود لم ينفع طناب و لا وتد و لاغشاء ؛

نماز مانند ستون خیمه است ، هر گاه که ستون ثابت شد طنابها و میخها و پوشش فایده می دهد ، و آن گاه که ستون شکسته شد طناب و نه میخ و نه پوشش فایده نمی دهد .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۲۶۶)

۸۶- طالب خشودی خدا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ليست الصلاة قيامك و قعودك ، انما الصلاة اخلاصك و ان تريد بها الله وحده ؛

نماز برخاستن و نشستن تو نیست ، جز این نیست نماز خالص قرار دادن تو است و این که به آن خشنودی تنها خدا را بخواهی

(اصول وافى ، ج ۲ ، ص ۱۰۹ . شرح نهج البلاغه ابن ابى الحديد ، ج ۱ ، ص ۳۲۵)

۸۷ - نماز و برطرف شدن اندوه

قال الصادق - عليه السلام - :

مايمنع احدكم اذا دخل عليه غم من غموم الدنيا ان يتوضا ثم يدخل المسجد فيركع ركعتين يدعوا الله فيهما ، اما سمعت الله تعالى يقول : (واستعينوا بالصبر و الصلاه) ؛

چه مانعی دارد که چون یکی از شما غم و اندوهی از غمهای دنیا بر او در آمد ، وضو بگیرد و به مسجد برود و دو رکعت نماز بخواند و برای رفع اندوه خود خدا را بخواند مگر نشنیده ای که خدا می فرماید : (واستعينوا بالصبر و الصلاه) .

(مجمع البيان ، ج ۱ ، ص ۱۰۰ . وسائل الشيعه ، ج ۵ ، ص ۲۶۳)

۸۸ - سه خلعت نماز گزار

قال الصادق - عليه السلام - :

للمصلی ثلاث خصال : اذا قام فى صلاته يتناثر على البر من اعناق السماء الى مغرق راءسه و تحف به الملائكه من تحت قدميه الى اعناق السماء و ملك ينادى : ايها المصلی ! لو تعلم من تناجى ما انفتلت ؛

برای نماز گزار سه فایده است :

۱ - هر گاه به نماز می ایستد از بالای فضا تا فرق سر او نیکوییها ریزش دارد .

۲ - فرشتگان از زیر پا تا بالای آسمان بر او احاطه دارند .

۳ - فرشته ای به او ندا می دهد که ای نماز گزار! اگر بدانی با که مناجات می کنی ، نماز را به پایان نمی بردی .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۲ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۶)

۸۹ - بهترین عمل

عن ابوذر - رحمه الله عليه - قال :

يا رسول الله ! امرتنى بالصلاه . فما الصلاه ؟ قال : خير موضوع فمن شاء اقل و من شاء اكثر ؛

ابوذر به پیامبر (ص) عرض کرد : یا رسول الله امر کن مرا به نماز ، و گفت : نماز چیست ؟ فرمود : بهترین چیز است ، هر کس بخواهد کم به جا می آورد یا زیاد انجام می دهد .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۶۸)

۹۰ - توجه ملک الموت به نماز گزار

قال الباقر - عليه السلام - :

ان ملك الموت قال لرسول الله - صلى الله عليه وآله - : ما من اهل بيت مدر و لا شعر فى بر و لا بحر الا و انا اتصفحهم فى كل يوم خمس مرات عند مواقيت الصلاه ؛

همانا ، ملك الموت به رسول خدا (ص) گفت : هیچ اهل خانه ای و صاحب جامه ای در خشکی و دریا نیست ، مگر این که من در هر روز پنج بار هنگام نماز از آنها می گذرم .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۷۹)

۹۱ - نماز همراه زکات ، باعث تقرب

قال على - عليه السلام - :

ان الزكاه جعلت مع الصلاه قربانا لاهل الاسلام ؛

همانا زکات همراه نماز مایه تقرب مسلمانان به خداوند است .

(نهج البلاغه ، ص ۱۹۹)

۹۲ - نشانه قبولی نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

من احب ان يعلم اقبلت صلاته ام لم تقبل فلينظر هل منعتة صلاته عن الفحشاء و المنكر فبقدر ما منعتة قبلت منه ؛

هر کس دوست دارد بداند نمازش قبول شد یا نه ، ببیند که آیا نمازش او را از گناه و زشتی بازداشته یا نه ؟ پس به هر قدر که نمازش او را از گناه بازداشته به همان اندازه نمازش قبول شده است .

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸)

۹۳- اثر وضوی خوب و خواندن نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان المسلم اذا توجها فاحسن الوضوء ثم صلى الصلوات الخمس تحاتت خطاياها كما تحاتت هذا الورق ؛

هنگامی که مسلمان وضو بگیرد و خوب وضو بگیرد ، سپس نمازهای پنجگانه را به جا آورد...، گناهان او فرو می ریزد ، همان گونه که برگهای این شاخه فرو ریخت .

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۳۱۹)

۹۴- رهایی از گرما ، با نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا اشتد الحر فابردوا بالصلاه فان الحر من فيح جهنم ؛

هر وقت گرما و شدت آن بر شما سخت گرفت ، توسط نماز آن را خنک کنید ؛ زیرا گرما و حرارت از جوشش جهنم است .

(بحارالانوار، ج ۸۰، ص ۱۵)

۹۵- تأثیر نماز در آینده

روی ان فتی من الانصار كان يصلى الصلاه مع رسول الله و يرتكب الفواحش فوصف ذلك لرسول الله - صلى الله عليه وآله - فقال ان الصلواته تنهاه يوما ما ، فلم يلبث ان تاب ؛

روایت شده جوانی از قصار در نماز جماعت با پیامبر خدا (ص) شرکت می کرد ، ولی کارهای زشت را نیز مرتکب می شد . به حضرت رسول (ص) خبر دادند ، حضرت فرمود : بالاخره نمازش روزی او را نجات خواهد داد و از کارهای زشت باز می دارد ، پس مدتی نگذشت که جوان توبه کرد .

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸)

۹۶- نماز قلبی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من صلى ركعتين و لم يحدث فيها نفسه بشيء من امور الدنيا غفر الله له ذنوبه ؛

کسیکه دو رکعت نماز بخواند ، بدون آن که به فکر کارهای دنیا باشد خداوند گناهانش را می آمرزد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۰)

۹۷ – التجا به نماز در سختیها

قال عن حذیفه : کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

إذا حزبه امر فرع الی الصلاة ؛

شیوه رسول خدا (ص) چنان بود که چنانچه مشکلی برای او پیش می آمد ، به نماز پناه می برد و از آن استعانت می جست .

(تفسیر درالمنثور ، ج ۱ ، ص ۶۷)

۹۸ – ثمره نماز کامل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

إذا کان یوم القیامه یدعی بالعبد فاول شیء یشئل عنه الصلاة فاذا جاء بها تامه و الا زخ فی النار ؛

هنگامی که روز قیامت فرا می رسد ، اولین چیزی که از انسان سؤال می کنند نماز است ، اگر انسان نماز را کامل به جا آورد (در رحمت حق قرار می گیرد) و اگر چنین نباشد ، وی را به درون آتش می افکنند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۶)

۹۹ – جبران ناراحتی با نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

کان علی - علیه السلام - اذا هاله شیء ، فزع الی الصلاة ، ثم تلی هذه الایه (استعینوا بالصبر و الصلاة) ؛

هنگامی که برای امیرالمؤمنین (ع) مشکلی پیش می آمد ، به نماز پناه می برد (ناراحتی خود را به طریق نماز جبران می کرد) و آیه (استعینوا بالصبر و الصلاة) را تلاوت می کرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۲۶۳)

۱۰۰ – استقبال خدا از نمازگزار

قال الباقر - علیه السلام - :

إذا استقبل المصلي القبلة استقبل الرحمن بوجهه ؛

آن گاه که نماز گزار رو به قبله نماید ، خداوند رحمان به صورتش رو می آورد .

(اصول وافى ، ج ۲ ، ص ۵۸)

۱۰۱ - آتش گناه را با اقامه نماز خاموش کنید

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا بنى ادم ! فاطفئوا عنكم ما او قد تموه على انفسكم فيقومون فيتطهرون ، فتسقط خطاياهم من اعينهم و يصلون فيغفر لهم ما بينهما ثم توفدون فيما بين ذلك . فاذا كان عند صلاة الاولى نادى يا بنى ادم ، قوموا فاطفئوا ما او قدتم على انفسكم فيقومون و يتطهرون ، و يصلون فيغفر لهم ما بينهما ، فاذا حضرت العصر فمثل ذلك ، فاذا حضرت المغرب فمثل ذلك ، فاذا حضرت العتمة ، فمثل ذلك فينامون و قد غفرلهم ، ثم قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - فمدلج في خير و مدلج في شر ؛

ای فرزندان آدم ! آتشی را که با دست خود افروخته اید خاموش کنید پس بر می خیزند و وضو می گیرند ؛ بعد از آن ، گناهان و معاصی شان ساقط می شود ، و آن هنگام که نماز می خوانند ، هرچه از زشتیها ، که در مابین دو نماز مرتکب شده اند ، بخشوده می شود ؛ مجددا در مابین دو نماز آتش می افروزند . همین که هنگام نماز ظهر فرا رسد . منادی حق ندا دردهد که ای انسانها برخیزید ، و آتشی را که برای سوزاندن خویش برافروخته اید خاموش کنید ، پس بر می خیزند و وضو می گیرند

و نماز به جا می آورند ، آن گاه هر چه که در مابین دو نماز مرتکب شده بودند بخشوده می شود . و هر گاه وقت نماز عصر فرا رسد ، چنین است که در نماز ظهر گذشت ، (یعنی ، با اقامه نماز عصر ، گناهان گذشته وی آمرزیده می گردد) و با فرارسیدن وقت نماز مغرب و اقامه آن ، معصیتهای قبل از مغرب او آمرزیده می شود . سپس می خوانند در حالی که آمرزیده شده اند و چیزی از گناهان بر آنان نیست . بعد از آن گروهی در راه خیر سیر می کنند و گروهی در راه شر .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۴)

۱۰۲ - نماز و بخشش گناهان

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی رکعتین یعلم ما یقول فیهما انصرف و لیس بینہ و بین اللہ - عز و جل - ذنب الا غفره له ؛

کسی که دو رکعت نماز به جا آورد و بداند که (در نماز) چه می گوید ، و بعد از اتمام هر نماز گناهی بین او و خداوند باشد خدا او را می بخشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۰)

۱۰۳ - سلام نماز و خروج از معاصی

قال رسول اللہ - صلی اللہ علیہ وآلہ - :

إذا قمت الی الصلاه و توجهت و قراءت ام الكتاب و ماتیسر من السور ، ثم رکعت ، فتممت رکوعها و سجودها و تشهدت و سلمت ، غفر لك كل ذنب فيما بینك و بین الصلاه التي قدمتها الی الصلاه المؤخره فهذا لك فی صلاتك ؛

هر گاه به نماز ایستادی و توجه کردی (به سوی خداوند و با حضور قلب ، به پیشگاه او قرار گرفتی) و فاتحه کتاب را قرائت نمودی و در حد امکان و میسور ، از سوره های (کوچک و یا بزرگ) قرآن خواندی ، سپس رکوع و سجود تام و تمامی انجام دادی ، آن گاه تشهد و سلام دادی ، اثر این نماز تو ، آمرزش تمامی گناهانت می باشد که در مابین دو نمازت می باشد ، آن نمازی که قبلاً به جای آوردی و نمازی که بعداً خواندی . پس آن چه از نماز عاید تو می گردد ، همانا آمرزش کلیه گناهانت می باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۵)

۱۰۴ - مثل نمازهای پنجگانه در محو گناهان

تفسیر الامام - علیه السلام - قال : قال رسول اللہ - صلی اللہ علیہ وآلہ - :

من صلی الخمس کفر اللہ عنه من الذنوب ما بین کل صلاتین ، و کان کمن علی بابه نهر جار یغتسل فیہ خمس مرات لا تبقی

عليه من الذنوب شيئاً ، الا الموبقات التي هي ججد النبوه او الامامه ، او ظلم اخوانه المؤمنين او ترك التقيه حتى يضر لنفسه و
اخوانه المؤمنين ؛

كسى كه نماز پنجگانه يومية را به جا مى

آورد ، خداوند همه گناهان او را ، که در ما بین دو نماز برای او پیش می آید ، و مثل کسی است که در جلو خانه اش نهر آبی جاری باشد و او روزانه پنج بار در آن شستشو نماید ، دیگر گناهی بر او باقی نخواهد گذاشت ، مگر گناهان مهلک ، مانند انکار رسالت ، امامت ، ظلم و ستم به برادران ایمانی ، و یا ترک تقیه تا آن جا که ضروری به او یا برادران مؤمن او برسد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۹)

۱۰۵ - پناه به نماز

عن امیرالمؤمنین - علیه السلام - قال :

إذا رأى احدكم امرئه تعجبه فليات اهله فان عند اهله مثل ما رأى ولا يجعلن للشيطان على قلبه سيلا ليصرف بصره عنها فاذا لم تكن له زوجة فليصل ركعتين و يحمدالله من فضله فانه يبيح له برحمته ما يغنيه ؛

هرگاه زنی نظر کسی را جلب کرد ، فوراً با همسرش نزدیکی کند ، زیرا زنان مانند یکدیگر هستند و شیطان را در خود راه ندهد ؛ و اگر کسی دارای همسر نیست ، دو رکعت نماز گزارد و به حمد الهی پردازد و از خداوند بخواهد برای او همسری فراهم آورد .

(نورالثقلین ، ج ۳ ، ص ۵۸۹)

۱۰۶ - نماز ، بازدارنده از فحشاء و منکرات

قال الصادق - علیه السلام - :

اعلم ان الصلاه حجزه الله في الارض ، فمن احب ان يعلم ما يدرك من نفع صلاته ، فلينظر فان كانت صلاته حجزته عن الفواحش و المنكر فانما ادرك من نفعها بقدر ما احتجز ، و من احب ان يعلم ما له عند الله فليعلم ما لله عنده ، و من خلا بعمل فلينظر فيه ، فان كان حسنا جميلا فليمض عليه ، و ان كان سيئا قبيحا فليجتنبه ؛ فان الله - عز و جل - اولى بالوفاء و الزيادة . من عمل سيئه في السر فليعمل حسنه في السر و من عمل سيئه في العلانيه فليعمل حسنه في العلانيه ؛

آگاه باشید ، همانا نماز حاجز و حائلی است از طرف خداوند در روی زمین ، پس آن کسی که دوست دارد بداند که چه قدر از منافع نمازش را درک کرده ، پس دقت کند

و بنگرد که اگر نمازش حاجز و حائل بین او فواحش و منکرات است ، پس از منافع نماز به قدری که از گناه و فواحش دوری کرده ، درک نموده و بهره برده است . اگر کسی می خواهد بداند چه قدر مقام نزد خداوند دارد . نگاه کند ببیند خداوند متعال نزد او چه قدر مقام دارد ؟ و کسی که عملی را انجام داده پس به دقت در عملش ، بنگرد اگر آن عمل شایسته و نیکو و خالص بود ، پس او را ادامه دهد و اگر عمل بد و زشتی بود دیگر تکرار نکند و از آن رقم اعمال به شدت اجتناب کند ، که اگر چنین کند به راستی که خداوند - عز و جل - به وفا و زیاد کردن روزیش و برآوردن حاجاتش سزاوارتر است . کسی که در خلوت مرتکب گناهی می شود ، پس باید در خلوت ، حسنه و کار شایسته ای نیز انجام دهد . و چنانچه کسی در خلوت و انظار مردم گناهی کرد ، پس باید آشکارا کار نیکی را نیز انجام دهد .

(بحارالانوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۹۹)

۱۰۷ - هفت خصلت موجب ایمان کامل است

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی : سبعة من کن فیہ فقد استکمل حقیقه الایمان و ابواب الجنه مفتحه له ؛ من اسبغ وضوئه ، واحسن صلاته ، و ادى زکوه ماله ، و کف غضبه و سجن لسانه ، و استغفر لذنبه ، و ادى النصیحه لاهل بینه ؛

پیامبر اکرم (ص) فرمود : ای علی ! هفت خصلت است که در هر کس باشد حقیقت

ایمان را دریافته ، و درهای بهشت به سوی او گشوده می گردد .

اول : کسی که وضوی کامل و شایسته بگیرد .

دوم : نمازش را نیکو ادا کند (و جمیع شرایط قبولی نماز را رعایت نماید) .

سوم : زکات مالش را پردازد . (اموالش را تزکیه کند) .

چهارم : خشم خویش را فرو برده و کظم غیظ کن و از اعمال خشم و عصبانیت خود جلوگیری کند .

پنجم : زبانش را (از هر چه باطل و ناحق است) ببندد و حبس کند .

ششم : بر گناهان خویش استغفار نماید .

هفتم : نصایح و اندرز و راهنماییهای لازم را در حق اهل بیت و فرزندانش مضایقه نکند ، و حق اهل و عیال و اولاد خویش را از نظر نصیحت و هدایت و ارشاد ، ادا نماید .

(مکارم الاخلاق ، ج ۲ ، ص ۳۸۷)

۱۰۸ - عبور از صراط

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه جواز علی الصراط ؛

نماز جواز عبور از صراط است .

(بحار الانوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۶۸)

۱۰۹ - اثر نماز میت

قال الصادق - علیه السلام - :

یدخل علی المیت فی قبره الصلاه و الصوم و الحج و الصدقه و البر و الدعاء ، و یکتب اجره للذی یفعله و للمیت ؛

نماز و روزه و صدقه و نیکی و دعا برای میت در قبر او داخل می شود ، و اجر و پاداش این امور را برای میت و آن را انجام می دهد ، نوشته می شود .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۶۲)

۱۱۰ - دوری شیطان از نمازگزار

قال الصادق - عليه السلام - :

انظر اذا قمت الى الله فان الشيطان ابعده مايكون من الانسان اذا قام الى الصلاه ؛

بنگر آن گاه که به درگاه خداوند (برای خدا) می ایستی ، زیرا شیطان هیچ گاه از انسان دورتر از آن وقتی که به نماز می ایستد ، نیست .

(جامع الاخبار ، ص ۲۱۱ . بحارالانوار ، ج ۹۱ ، ص ۲۴۳)

۱۱۱ - نماز پاسدار انسان

قال علی - عليه السلام - :

و عن ذلك ما حرس الله عباده المؤمنين بالصلوات و الزكوات ؛

و از اینجاست که خداوند با نمازها و زکاتها و سختکوشی در نماز ، از بندگان با ایمانش پاسداری می کند .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۷۹۸)

۱۱۲ - تقویت روحیه به وسیله نماز

عن الصادق - عليه السلام - قال :

فی قول الله - عز و جل - : (و استعینوا بالصبر و الصلوه) قال : یعنی بالصبر : الصوم ؛ و قال : اذا نزلت بالرجل النازله او الشديده فليصم فان الله - عز و جل - يقول : (استعینوا بالصبر و الصلاه) ؛

امام صادق (ع) در تفسیر آیه فوق فرمود : خداوند متعال در قرآن می فرماید : (از روزه و نماز استعانت جوئید) و مراد از (صبر) در این آیه (روزه) است . و سپس فرمود : و هرگاه دشواری و مشکلی سخت به کسی روی آورد . (روزه) بدارد ، زیرا خداوند متعال می گوید : (یاری طلبید و استعانت جوئید از روزه و نماز) .

(روضه المتقین ، ج ۳ ، ص ۲۶۰ و ۲۲۸)

۱۱۳ - روح نماز در عالم برزخ

قال الصادق - عليه السلام - :

اذا وقع الانسان فی قبره كان الصلوه عن يمينه و الزكوه عن شماله و البر ظل عليه ، قال الصبر للصلوه و الزكوه و البر :

دونکم صاحبکم فان عجزتم عنه فانا دونه ؛

هنگامی که انسان در قبر خود قرار گرفت ، (نماز) در طرف راست و زکات در طرف چپ وی قرار می گیرند ، و نیکیهایش بر سر وی سایه می گسترانند ؛ در این هنگام ، (صبر) به نماز و زکات و نیکیهای وی می گوید : صاحب خود را دریابید و اگر عاجز ماندید من او را کفایت می کنم و با او خواهم بود .

(سفینه البحار ، صبر ، ج ۲ ، ص

۱۱۴ - مقایسه نماز با حج و روزه

فی الحدیث :

الحج افضل من الصلاه و الصیام ، لان المصلی انما یشغل عن اهله ساعه و الصائم بیاض یوم و ان الحاج . . . یطیل غیبه عن اهله . . . ؛

در حدیث آمده است که : (حج) برتر از نماز و روزه است ، زیرا انسان نمازگزار فقط در فرصتی کوتاه از لذات خود صرفنظر می کند ، و روزه دار هم از صبح تا غروب از آن دست می کشد ولی حاجی ، در فرصتی طولانی ، از زن (و فرزند) خود چشم می پوشد .

(بحارالانوار ، ج ۹۹ ، ص ۱۸)

۱۱۵ - حایل آتش دوزخ

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

و تكون صلاه العبد عند المحشر تاجا علی رءسه و نورا علی وجهه و لباسا علی بدنه و سترایینه و بین النار ؛

نماز بنده در محشر تاجی است بر سر او ، و موجب نورانیت صورتش ، لباس برای بدن وی ، و ساتر و حایل بین او و آتش جهنم است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۱)

۱۱۶ - شفیع نمازگزار

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

الصلاه شفیع بینه و بین ملک الموت ؛

نماز شفیع نمازگزار در نزد ملک الموت است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۲)

۱۱۷ - راز سجود بر آدم

و فی الحدیث

قال الله تعالى : يا ادم انما امرت الملائكه بتعظيمك بالسجود لك اذ كنت وعاء لهذه الانوار و لو كنت سالتني بهم قبل خطيئتك ان اعصمك منها و ان افطنك لدواعي عدوك ابليس حتى تحرز منها لكنت قد جعلت ذلك ؛

در حدیث آمده است : که خداوند متعال به آدم فرمود : ای آدم البته به عنوان عظمت تو فرشتگان را دستور دادم تا در برابرت سجده کنند به خاطر آن که در ذات و سرشت تو نور ولایت جای دارد .

(بحار الانوار ، ج ۱۱ ، ص ۱۹۲)

۱۱۸ - اثر خلوص در نماز

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

فی التوریه مکتوب : یابن ادم ، تفرغ لعبادتی ، املا قلبک غنی و لا اکلک الی طلبک ، و علی ان اسد فافتک و املا قلبک خوفا منی ، و ان لا تفرغ لعبادتی ، املا قلبک شغلا بالدنیا ثم لا اسد فافتک و اکلک الی طلبک ؛

در تورات نوشته شده است : ای پسر آدم ، فارغ شو از برای عبادت من ، تا پر کنم قلب تو را از بی نیازی و واگذار نکنم تو را به سوی طلب خویش ، و بر من است که ببندم راه فقر تو را و پر کنم دل تو را از خوف خویش و اگر فارغ نشوی برای عبادتم ، پر کنم دل تو را از اشتغال به دنیا پس از آن ببندم فقر تو را و واگذارم تو را به سوی طلبت .

(اصول کافی ، ج ۲ ، ص ۸۳)

۱۱۹ - نماز محبوب پارسایان

قال علی - علیه السلام - :

الصلاه قربان کل تقی ، و الحج جهاد کل ضعیف ، و لکل شیء زکاه و زکاه البدن الصیام ، و جهاد المرء حسن التبعل ؛ نماز وسیله تقرب و نزدیک شدن هر پارسایی به خداست ، و حج ، جهاد افراد ناتوان است ، هر چیزی زکات دارد و زکات و پاک کردن بدن ، روزه گرفتن است . جهاد زن هم شوهرداری کردن می باشد .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۱۱۵۲)

۱۲۰ - تقسیم نماز بین خدا و بنده

حدیث قدسی :

قسمت الصلوه بینی و بین عبدی : فنصفها لی ، و نصفها لعبدی ، فاذا قال : (بسم الله الرحمن الرحيم) يقول الله : ذکرنی عبدی . و اذا قال : (الحمد لله) يقول الله : حمدنی عبدی و اثنی علی . و هو معنی (سمع الله لمن حمده) و اذا قال : (الرحمن الرحيم)

يقول الله : عظمتی عبدي . و اذا قال : (مالک يوم الدين) يقول الله : مجدنی عبدي (و فی روايه : فوض الی عبدي) و اذا قال : (اياک نعبد و اياک نستعين) يقول الله : هذا بينی و بين عبدي . و اذا قال : (اهدنا الصراط المستقيم) يقول الله : هذا لعبدي و لعبدي ما سئل ؛

من نماز را بين خود و بنده ام تقسیم کرده ام ، نیمی از آن من است و نيمش از آن بنده ام . پس چون بنده گفتم : (بسم الله الرحمن الرحيم) ، خدا گوید : (بنده ام مرا یاد کرد) و چون

بنده گفت: (الحمد لله) خدا فرماید: (بنده ام مرا سپاس گزارد و ستایش گفت). و این است معنی (سمع الله لمن حمده) و چون گفت: (الرحمن الرحيم) خداوند گوید: (بنده ام مرا تعظیم کرد). و چون گفت: (مالك يوم الدين) خدا گوید: (بنده ام مرا تمجید کرد). (و در روایتی دیگر، کار خود را به من واگذار کرد). و چون گفت: (اياك نعبد و اياك نستعين) خدا می فرماید: (این بین من و بنده من است). و چون گفت: (اهدنا الصراط المستقيم) خداوند می فرماید: (این از آن بنده من است و بنده ام آن چه بخواهد از آن اوست).

(المحججه البيضاء، ج ۱، ص ۳۸۸)

۱۲۱ - بهره برداری از نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

اعلم ان الصلوه حجه الله في الارض فمن احب ان يعلم ما يدرک من نفع صلوته فلينظر فان كانت صلوته حجرة عن الفواش والمنکر فانما ادرك من نفعها بقدر ما احتجر؛

بدان حقیقت نماز نگهبان الهی در زمین است پس کسی که می خواهد بداند چه بهره ای از نماز می برد باید ملاحظه کند که نماز چه اندازه او را از زشتی و بدی ما حفظ می کند و به همان اندازه که حفظ می کند بهره برده است.

(بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۹۹)

۱۲۲ - اجر نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه... مفتاحا للجنة و مهورا لحدور العين و ثمنا للجنة؛

نماز موجب فتح و گشایش ابواب جنت برای او می باشد و مهریه حورالعین و ثمن و بهای بهشت است.

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۳۱)

۱۲۳ - حق نماز را چه کسانی می شناسند؟

قال علی - عليه السلام - :

و قد عرف حقها (الصلوه) رجال من المؤمنین الذين تشغلهم عنها زينة متاع، و لاقره عين من ولد و لا مال، يقول الله سبحانه: (رجال لا تلهيهم تجاره و لا بيع عن ذكر الله و اقام الصلوه و ايتاء الزكوه)؛

حق نماز را مؤمنین شناخته اند که نه زینت های دنیا، نه نور چشمی ها از فرزند و مال، آنان را از عبادت پروردگارشان باز

نمی دارد زیرا که خداوند سبحان میگوید: (مردانی هستند که تجارت و داد و ستد آنان را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و پرداخت زکات باز نمی دارد).

(نهج البلاغه ، خطبه ، ۱۹۹)

۱۲۴ - نماز ، فروتنی کامل

قال علی - علیه السلام - :

و عن ذلك ما حرس الله عبده المؤمن بالصلوات و الزكوات ، و مجاهده الصيام في الايام المفروضات . . . لما في ذلك من تعفير عتاق الوجوه بالتراب تواضعا ؛

خداوند بندگان با ایمانش را از تبهکاری و ستمگری و گردنکشی به وسیله نمازها و زکات ها و سعی در گرفتن روزه ها در روزه هایی که واجب نموده است ، حفظ می کند . . . ؛ زیرا در نماز انسان صورتهای آزاده و نیکو را از روی فروتنی در پیشگاه الهی بر خاک می مالد .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۷۹۸)

۱۲۵ - ناءثیر تکبیره الاحرام

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا احرم العبد المسلم في صلوته ، اقبل الله اليه بوجهه و وكل به ملكا يلتقط القران من فيه التقاطا فاذا اعرض ، اعرض الله عنه و وكله الى الملك ؛

هنگامی که بنده ای مسلمان تکبیره الاحرام نماز را می گوید ، خداوند به طرف او توجه می کند ، و موکل می کند بر او ملکی را تا آن چه که قرائت می کند از او دریافت کند ، پس وقتی از نماز فارغ شد خداوند او را به همان ملک می سپارد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۳)

۱۲۶ - سرالله اکبر

عن اميرالمؤمنين - عليه السلام - انه قال :

و الوجه الاخر (الله اکبر) فيه نفی کیفیته ؛ كانه يقول (ای المؤمن ذن) : الله اجل من ان يدرك الواصفون قدر صفته الذي هو موصوف به ؛ انما يصفه الواصفون صفته على قدرهم لا قدر عظمته و جلاله . تعالى الله عن ان يدرك الواصفون صفته علوا كبيرا

وجه دیگر (الله اکبر) این است که کیفیت و چگونگی را از او نفی می کند؛ گویی اذان گوینده می گوید: (خدا والاتر از آن است که وصف کنندگان صفت او را) (آن چنان که هست) ادراک کند). وصف کنندگان به قدر ادراک خود او را وصف می کنند نه به قدر عظمت و جلال او. خدا بسیار برتر از آن است که وصف گویان صفت او را دریابند

(بحار الانوار، ج ۸۱، ص ۱۳۱)

۱۲۷ - تاءثیر (الله اکبر) گفتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع یدیه و قال : (الله اکبر) و اثنی علی الله ، قال الله تعالی لملائکته : یا عبادی ! اما ترونه کیف کبرنی و عظمتی و نزهتی عن ان یکون لی شریک او شبیه او نظیر و رفع یده و تبرء عما یقولہ اعدائی من الاشراک بی ؟ اشهدکم انی ساکبره و اعظمه فی دار جلالی و انزهه فی متنزعات دار کرامتی و ابرئه من اثامه و من ذنوبه و من عذاب جهنم و من نیر آنها ؛

پس وقتی که نماز گزار دو دستش را (جهت گفتن) : (الله اکبر) بالا برد و ثنای خدا گوید ، خدای تعالی به ملائکه خود

چنین میفرماید: ای عبادت کنندگان من! آیا نمی بینید بنده ام را که چگونه مرا بزرگ و عظیم شمرد و از شریک و تشبیه و نظیر پاک دانست و دستش را (هنگام گفتن تکبیر) بلند کرد و دوری جست از گفته های دشمنان من که برای من شریک قائلند؟ شما را شاهد می گیرم، به درستی که به زودی من او را در دار جلالم بزرگ و عظیم خواهم کرد و پاک می گردانم او را در پاکیزگی دار کرامتم و او را از گناهان پاک می سازم و از عذاب جهنم و آتش آن او را حفظ می کنم.

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۱)

۱۲۸ - تائیر خواندن حمد و سوره

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

و اذا قال (بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين) فقرأ فاتحه الكتاب و سوره قال الله تعالى لملائكته اما ترون عبيدي؟ هذا كيف تلذذ بقراءة كلامي؟ اشهدكم يا ملائكتي لاقولن له يوم القيامة اقرا في جناني و ارق في درجاتي فلايزال يقرء و يرقى بعدد كل حرف درجه من ذهب و درجه من فضه و درجه من لؤلؤ و درجه من جوهر و درجه من زبرجد اخضر و درجه من زمرد اخضر و درجه من نور رب العزه؛

و زمانی که (بسم الله الرحمن الرحيم ، الحمد لله رب العالمين) را قرائت کرد و فاتحه الكتاب و سوره خواند ، خداوند تعالی خطاب به ملائکه خود می گوید: آیا این بنده مرا نمی بینید چگونه با قرائت کلام من لذت می برد؟ شما را شاهد می گیرم، ای

ملائکه من هر آینه در روز قیامت به او خواهم گفت : در بهشت من قرائت کن و به درجات (بالا) ارتقاء پیدا کن ؛ پس او دائم قرائت خواهد نمود و به عدد هر حرف ، درجه ای از طلا- ، درجه ای از نقره ، درجه ای از لؤلؤ ، درجه ای از جوهر ، درجه ای از زبرجد سبز ، درجه ای از زمرد سبز و درجه ای از نور رب العزه به او عطا خواهد شد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۱۲۹ - اسرار به رکوع رفتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رکع قال الله تعالى لملائكته : يا ملائكتي ! اما ترون كيف تواضع لجلال عظمتي ؟ اشهدكم لاعظمته في دار كبريائي و جلالی ؛

پس وقتی (نماز گزار) رکوع رفت ، خداوند تبارک و تعالی خطاب به ملائکه می کند و می گوید : (ای ملائکه من ! آیا نمی بینید (بنده نماز گزار) چگونه برای بزرگی و عظمت من تواضع می کند ؟ شما را گواه می گیرم ، که هر آینه او را در دار کبريائي و جلال خودم بزرگ سازم) .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۱۳۰ - اسرار سر از رکوع برداشتن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع رءسه من الركوع قال الله تعالى لملائكته : اما ترون يا ملائكتي كيف يقول : ارتفع عن اعدائك لما اتواضع لاوليائك و انتصب لخدمتك اشهدكم يا ملائكتي ! لاجعلن ، جميل العاقبه له و لاصبرنه الي جناني ؛

پس هنگامی که (نماز گزار) سرش را از رکوع بلند کرد ، خداوند خطاب به ملائکه خود می کند و می گوید : آیا نمی بینید ای ملائکه من ! چگونه این بنده ام می گوید (خدایا) سرم را در مقابل دشمنان تو بلند کردم ، چنانچه در مقابل دوستان تو تواضع نمودم و خود را برای خدمت تو آماده ساختم ؟ شما را گواه می گیرم ای ملائکه من ! هر آینه عاقبت زیبا و خوبی برای او قرار خواهم داد و بهشتم را برای او قرار خواهم داد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۱۳۱ - اسرار سجده کردن

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا سجد قال الله تعالى لملائكته : يا ملائكتي ! اما ترون كيف تواضع بعد ارتقائه ؟ و قال لي : و ان كنت جليلا مكينا في دنياك

، فانا ذلیل عند الحق اذا ظهر لی ؟ سوف ارفعه بالحق و ادفع به الباطل ؟

هنگامی که (نماز گزار) سجده کرد خداوند خطاب به ملائکه خود فرمود : ای ملائکه من ! آیا نمی بینید که چگونه بنده ام بعد از ارتقاء تواضع می کند و برای من می گوید : اگر تو صاحب جلالت و مکنت در دنیا هستی ، پس من خوار در نزد تو هستم ؟ (خداوند فرماید) به زودی او را از طریق

حق بالا می برم و به وسیله او باطل را دفع می کنم .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۱۳۲ - اسرار تشهد

قال الصادق - عليه السلام - :

التشهد ثناء على الله تعالى : فكن عبد له في السر خاضعا له في الفعل ، كما انك عبد له بالقول و الدعوى . وصل صدق لسانك بصفاء صدق سرک ؛ فانه خلقك عبدا و امرک ان تعبدہ بقلبك و لسانك و جوارحك ، و ان تحقق عبوديتك له بربوبيته لك ، و تعلم ان نواصي الخلق بيده ، فليس لهم نفس و لالخط الا بقدرته و مشيته ، و هم عاجزون عن اتيان اقل شىء في مملكته الا باذنه و ارادته . قال الله - عز و جل - (و ربك يخلق ما يشاء و يختار ما كان لهم الخيره من امرهم سبحان الله و تعالى عما يشركون) . فكن عبدا شاكرا بالفعل ، كما انك عبد ذاكر بالقول و الدعوى . و صل صدق لسانك بصفاء سرک ؛ فانه خلقك ؛ فعز و جل ان يكون اراده و مشيه لاحد الا بسابق ارادته و مشيته . فاستعمل العبوديه في الرضا بحكمه و بالعباده في اداء اوامره . و قد امرک بالصلوه على نبيه محمد - صلى الله عليه وآله - فاوصل صلوته و طاعته بطاعته و شهادته بشهادته . و انظر لايفوتك بركات معرفه حرمة ، فتحرم عن فائده صلوته و امره بالاستغفار لك و الشفاعة فيك ان اتيت بالواجب في الامر و النهي و السنن و الاداب ؛ و تعلم جليل مرتبته عند الله - عز و جل - ؛

تشهد ستايش خداوند

تعالی است ؛ پس در باطن و ضمیر ، بنده او و در عمل و کردار ، خاضع برای او باش ، همچنان که در سخن و ادعا بنده او هستی . و راستی زبانت را به صفای صدق ضمیرت ببیوند ، که او تو را بنده آفریده و دستورت داده تا با قلب و زبان و (همه) اعضا و جوارحت عبادتش کنی و بدان جهت که او پروردگار تو است ، بندگی او نمایی ، و بدانی که اختیار و سرنوشت خلق به دست اوست و کس را یارای هیچ نفسی و نیم نگاهی جز به توان و خواست او نیست و جز با اجازه و اراده او قادر به انجام کوچکترین کاری در مملکت او نمی باشند . خداوند عز و جل فرموده : (پروردگار تو آن چه بخواهد می آفریند و انتخاب و اختیار می کند و آنان را در کارهایشان گزینش و انتخاب نیست ، منزه و برتر است خدا از آن چه شکر می ورزند) پس بنده سپاسگزار خدا باش در عمل ، آن سان که به زبان و ادعا ذکر او گویی . و راستی زبانت را به صفای ضمیرت ببیوند که او تو را آفریده (و از درونت آگاه است) پس برتر و والاتر از آن است که کسی را بدون آن که نخست او اراده کند ، اراده ای باشد ؛ پس باتسلیم و رضا به فرمان او باش و یا عبادت کردن به وسیله انجام اوامرش بندگی به جای آر . و تو را به صلوات بر پیامبرش محمد (ص) امر کرده ،

پس نماز خدا را با صلوات بر پیامبر (ص) و طاعت او را با طاعت آن حضرت و شهادت (به وحدانیت) او را به شهادت (به رسالت) آن جناب وصل کن؛ و بنگر که برکات معرفت حرمت آن جناب از دستت نرود تا از بهره درود فرستادن او (اشاره به آیه ۱۰۳ سوره توبه) و از امر خداوند به آن جناب که اگر به آن چه فعل یا ترکش واجب است و به سنن و آداب عمل کنی و مرتبت بلند او را نزد خداوند بدانی، برایت استغفار کند و درباره ات شفاعت نماید (اشاره به آیه ۱۵۹ سوره آل عمران و آیات دیگر) محروم گردی).

(مصباح الشریعه، باب ۱۷، بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۸۴)

۱۳۳ - اسرار سر برداشتن از سجده اول

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع رءسه من السجده الاولى قال تعالی : یا ملائکتی ! اما ترونه کیف قال : (وانی و ان تواضعت لک فسوف اخلط الانتصاب فی طاعتک بالذل بین یدیک) ؛

سپس زمانی که سر از سجده اول برداشت، خداوند خطاب به ملائکه اش می گوید: ای ملائکه من! آیا نمی بینید او را چگونه می گوید: و به درستی که من به زودی تواضع در مقابلت را با ذل و کوچکی خواهم گمارد.

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۱)

۱۳۴ - اسرار سجده دوم

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا سجد ثانیه : قال الله تعالی لملائکتہ : اما ترون عبدی هذا آموزشی کیف عاد الی التواضع لی ؟ لاعدن الیه رحمتی ؛

و هنگامی که سجده دوم را به جا آورد، خداوند تعالی خطاب به ملائکه خود می گوید: آیا این بنده مرا نمی بینید چگونه برای من تجدید تواضع نمود؟ هر آینه رحمت خود را برای او اعاده خواهم کرد.

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۱)

۱۳۵ - اسرار سر برداشتن از سجده دوم

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا رفع راسه قائما قال الله تعالی : یا ملائکتی ! لا رفعتہ بتواضعه کما ارتفع الی صلاته ؛

پس زمانی که سرش را (سجده دوم) بلند کرد و ایستاد، خداوند تعالی می گوید: ای ملائکه من! هر آینه او را به خاطر

تواضعش در مقابل من رفعت خواهم داد ، چنان که نماز او به سوی من بالا خواهد آمد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۱۳۶ - تاثیر قنوت و سجده طولانی

قال علی - علیه السلام - :

طول القنوت و السجود ینجی من عذاب النار ؛

قنوت و سجده طولانی در نماز ، نماز گزار را از عذاب آتش نجات می دهد .

(تصنیف غررالحکم ، ص ۱۷۵ ، حدیث ۳۳۵۳)

۱۳۷ - اسرار تشهد

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

ثم لا يزال يقول الله لملائكته - هكذا في كل ركعة - حتى اذا قعد للتشهد الاول و التشهد الثاني ، قال الله تعالى يا ملائكتي قد قضيت خدمتي و عبادتي و قد ثني على و يصلي على محمد نبي لاثنين عليه في ملكوت السموات و الارض و لاصلين على روحه في الارواح فاذا صلى على اميرالمؤمنين - عليه السلام - في صلاته : قال الله له : يا عبدى ! لاصلين عليك كما صليت عليه و لاجعله شفيعك كما استشفعت به ؛

سپس مدام خداوند تعالی - در هر رکعت از نمازی که بنده می خواند - خطاب به ملائکه چنین خواهد گفت ؛ تا زمانی که برای تشهد اول و تشهد دوم نشست ، در این هنگام خدای تعالی می گوید : ای ملائکه من ! به تحقیق به جا آورد بنده من خدمت و عبادت مرا و اکنون نشسته و ثنای مرا می کند و درود بر محمد پیغمبر من می فرستد هر آینه بر او ثنا می فرستم در ملکوت آسمانها و زمین و هر آینه درود بر روح او می فرستم و زمانی که درود بر امیرالمؤمنین (ع) در نمازش فرستاد ، خدا به او می گوید : ای بنده من ! هر آینه من بر تو درود می فرستم ، کما این که تو

بر علی درود می فرستی ، هر آینه او را شفیع تو قرار می دهم ، چنانچه تو به وسیله او طلب شفاعت کردی .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۱۳۸ - اسرار سلام نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

معنی السلام فی دبر کل صلوه الامان ؛ من ادی امر الله و سنه نبیه - صلی الله علیه و اله - خاشعا منه قلبه ، فله الامان من بلاء الدنیا و برائه من عذاب الآخرة . و السلام اسم من اسماء الله تعالی ، اودعه خلقه لیستعملوا معناه فی المعاملات و الامانات و الاضافات ، و تصدیق مصاحبتهم فیما بینهم و صحه معاشرتهم . و اذا اردت ان تضع السلام موضعه و تودی معناه فاتق الله ، و لیسلم منک دینک و قلبک و عقلک ، و لاتدنسها بظلمه المعاصی ؛ و لتسلم حفظتک ، لاتبرمهم و لاتملهم و توحشهم منک بسوء معاملتک معهم ، ثم صدیقک ثم عدوک . فان من لم یسلم منه من هو الاقرب الیه فالابعد اولی . و من لایضع السلام مواضعه هذه ، فلا سلام و لاتسلیم (خ ل : سلم) و کان کاذبا فی سلامه و ان افشاه فی الخلق ؛

معنای سلام در پایان هر نماز ، امان است ؛ یعنی ، هر کس امر خدا و سنت پیامبرش را با خشوع قلبی در مقابل خدا به جای آورد ، از بلای دنیا در امان و از عذاب آخرت بر کنار است . و (سلام) نامی از نامهای خداوند تبارک و تعالی است که میان خلق خود به ودیعت نهاده تا معنا و محتوای آن

را در داد و ستدها، امتداری ها و در روابط با هم، و برای تاءید و تصدیق همنشینها و صحت آمیزش و معاشرتشان به کار ببرند. اگر خواستی (سلام) را جای خود نهی و (حق) معنای آن را ادا کنی، باید از خدا پروا کنی و دین، دل و عقلت از (گزند و آسیب) خودت در سلامت باشد و آنها را به تیرگی گناهان نیالایی؛ و باید فرشتگان نگهبانت را سلامت بداری، آنها را نیازاری و ملولشان نسازی و با بدرفتاری با ایشان آنان را از خود نترسانی؛ آن گاه دوستت و سپس دشمنت (باید از جانب تو در سلام باشند) که هر کس نزدیکترین کس به او از دست او در سلامت نباشد، به طریق اولی دورترین کس از او در سلامت نخواهد بود. و هر که سلام را در جایگاههایش ننهد، (او را) نه سلامی است و نه تسلیمی. و در سلام گفتنش دروغگو است هر چند بلند و آشکار در میان مردم سلام بگوید.

(مصباح الشریعه، باب ۱۸، بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۳۰۷)

۱۳۹ - تاثیر سلام نماز

قال العسکری - علیه السلام - فی تفسیره :

فاذا سلم من صلاته ، سلم الله علیه و سلم علیه ملائکته ؛

پس زمانی که بنده نمازش را سلام داد، خداوند و ملائکه بر او سلام می فرستند.

(بحار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۱)

فصل سوم : وجوب نماز

آیات

۱ - نمازهای پنجگانه روزانه

... و سبح بحمد ربک قبل طلوع الشمس و قبل غروبها و من انای اللیل فسبح و اطراف النهار لعلک ترضی ؛

قبل از طلوع آفتاب و پیش از غروب آن و همچنین در اثناء شب و اطراف روز تسبیح و حمد پروردگارت را به جا آور تا خشنود شوی .

(سوره طه ، آیه ۱۳۰)

۲ - نماز و وقت شناسی

فسبحان الله حین تمسون و حین تصبحون ، وله الحمد فی السموات و الارض و عشیا و حین تطهرون ؛

پس (به فکر آن روز بزرگ باشید) خدا را هنگام شام و صبحگاه در نماز مغرب و صبح تسبیح و ستایش گوئید و سپاس اهل

عالم در آسمانها و زمین مخصوص اوست و شما نیز در تاریکی شب و نیمه روز (در نماز عشاء و ظهر و عصر) به ستایش او مشغول شوید .

(سوره روم ، آیات ۱۷ و ۱۸)

۳ - ثابت بودن وقت نماز

فاقيموا الصلوه ان الصلوه كانت على المؤمنین کتابا موقوتا ؛

نماز را برپا دارید که راستی نماز وظیفه ثابت و معینی است برای مؤمنان .

(سوره نساء ، آیه ۱۰۳)

۴ - اهمیت نماز ظهر

حافظوا على الصلوات و الصلوه الوسطی و قوموا لله قانتین ؛

در انجام همه نمازها و نماز میانی (ظهر) کوشش و مواظبت کنید ، در حال عبادت و خضوع کنان برای خدا به پا خیزید .

(سوره بقره ، آیه ۲۳۸)

۵ - وقت نماز صبح و ظهر

اقم الصلوه لدلوك الشمس الى غسق الليل و قران الفجر ان قران الفجر كان مشهودا ؛

نماز را وقت زوال آفتاب تا اول تاریکی شب به یاد آر و نماز صبح را نیز به جای آر ، که آن به حقیقت مشهود نظر فرشتگان شب و فرشتگان روز است .

۶ - نماز ، اولین فرمان به موسی (ع)

اننى انا الله لا اله الا انا فاعبدنى و اقم الصلوه لذكرى ؛

من الله هستم ، معبودی جز من نیست ، مرا پرستش کن و نماز را برای یاد من به پا دار .

(سوره طه ، آیه ۱۴)

احادیث

۷ - ارزش نماز واجب

قال الصادق - عليه السلام - :

صلاه فريضه ، خير من عشرين حجه . . . ؛

نماز واجب ، بهتر از بیست حج مستحبی است .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۳۹ . بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۷)

۸ - طلب عبادت

عن الحسن بن علی - عليه السلام - :

ان من طلب العباده تزکی لها و اذا اضرت النوافل بالفريضه فارفضوها ؛

هر کس طلب عبادت دارد ، دل را برای آن پاک می کند ، و هرگاه نمازهای مستحبی به نمازهای واجب ضرر رسانید (باعث آسیب رسانی به یکی از صفات و ابعاد نمازهای واجب شد) نمازهای مستحبی را ترک کنید .

(تحف العقول ، ص ۲۶۷)

۹ - نمازهای واجب یومیه

عن زراره قال : سالت ابا جعفر - عليه السلام - :

عما فرض الله - عز و جل - من الصلاه ؟ فقال : خمس صلوات فی الليل و النهار ؛

زراره می گوید : از حضرت امام باقر (ع) سؤال کردم که خداوند عز و جل چه مقدار نماز را واجب کرد ؟ آن حضرت فرمودند : پنج نماز را واجب کرد .

(من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۲۰۵)

۱۰ - ادای واجب ، موجب نجات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

قال الله تعالی : (لاینجوا منی عبدی الا بآداء ما افترضت علیه) ؛

خداوند فرموده است : (بنده ام از من نجات نمی یابد ، مگر با ادای آن چه که بر او واجب کرده ام) .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۹۸)

۱۱- سؤال از نمازهای پنجگانه

قال الصادق - عليه السلام - :

إذا لقيت الله بالصلوات الخمس المفروضات لم يسالك عما سوى ذلك ؛

هنگامی که خداوند را با نماز پنجگانه واجب ملاقات کردی ، سؤال از شما نمی شود ؛ مگر از نمازهای پنجگانه .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۵)

۱۲- نشانه شیعه بودن

قال الصادق - عليه السلام - :

شیعتنا اهل الورع و الاجتهاد و اهل الوفاء و الامانه و اهل الزهد و العباده و اصحاب الاحدی و خمسين ركعه فی اليوم و الليله ؛

شیعیان ما اهل تقوی و پاکدامنی و کوشش و جدیت اند و مردمی با وفا و امین اند و اهل زهد و عبادتند و کسانی هستند که در شبانه روز پنجاه و یک رکعت نماز می خوانند .

(بحار الانوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۶۷)

۱۳- افضل واجبات

قال الرضا - عليه السلام - :

اعلم ان افضل الفرائض بعد معرفه الله - جل و عز - الصلوه الخمس ؛

بدان که افضل واجبات بعد از معرفت خدای عز و جل نماز پنجگانه است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۵)

۱۴- تعداد رکعات نماز واجب

قال الرضا - عليه السلام - :

ان الله - عز و جل - انما فرض على الناس في اليوم و الليله سبع عشر ركعه ، من انى بها ، لم يستله الله - عز و جل - عما سواها ؛

همانا خداوند عز و جل در شبانه روز هفده رکعت نماز بر مردم واجب کرده است کسی که آن را به جا آورد خداوند غیر از نماز از او سؤال نمی کند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۶)

۱۵ - نخستین عمل واجب

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اول ما افترض الله على امتي ، الصلوات الخمس ؛

اولین چیزی که خداوند بر امت من واجب کرد ، نمازهای پنجگانه است .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۵۱)

۱۶ - وجوب نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الله فرض الزكوه كما فرض الصلاه ؛

خدا زکات را واجب کرد ، همان طور که نماز را واجب کرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳)

۱۷ - علت وجوب نماز صبح

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و اما صلاه الفجر فان الشمس اذا طلعت تطلع على قرن شيطان فامرني ربي ان اصلي قبل طلوع الشمس صلاه الغداه و قبل ان يسجد لها الكافر لتسجد امتي الله - عز و جل - و سرعتها احب الى الله - عز و جل - و هي الصلاه التي تشهدا ملائكه الليل و ملائكه النهار ؛

اما نماز صبح ، پس هنگامی که آفتاب طلوع کرد ، مثل اینکه بر شاخهای شیطان طلوع می کند . پروردگارم مرا امر نموده که قبل از طلوع خورشید و قبل از آن که کافر برای آفتاب سجده کند ، نماز صبح بخوانم ؛ تا آن که امتم برای خداوند سجده نمایند ، و زود به جای آوردن آن در پیشگاه خداوند محبوبتر است . این نمازی است که ملائکه شب و روز شاهد آن می باشند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۹)

۱۸ - علت وجوب نماز ظهر

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الشمس عند الزوال لها حلقه تدخل فيها فاذا دخلت فيها زالت الشمس فيسبح كل شىء دون العرش بحمد ربي جل جلاله و هي الساعه التي يصلى على فيها ربي جل جلاله ففرض الله على و على امتي فيها الصلاه و قال : اقم الصلاه لدلوك الشمس الى غسق الليل و هي الساعه التي يؤتى فيها بجهنم يوم القيامه فما من مؤمن يوافق تلك الساعه ان يكون ساجدا او راكعا او قائما الا حرم الله جسده على النار ؛

(عده ای از رسول خدا (ص) علت نمازهای پنجگانه را

که در پنج وقت از شبانه روز واجب شد ، پرسیدند . حضرت فرمود : علت وجوب نماز ظهر از این قرار است : (همانا در هنگام زوال آفتاب ، همه چیز در این عالم خلقت خداوند سبحان را تسیح می گویند و به حمد خدا مشغول می شوند مگر عرش خدا ، و در این موقع خداوند بر من درود می فرستد ، در این ساعت خداوند نماز را بر من و امتم واجب ساخت که در قرآن مجید آمده است ، نماز را وقت زوال آفتاب تا اول تاریکی شب به پا دار ، و این ساعتی است که جهنمیان را در قیامت به جهنم وارد می کنند ، پس در این ساعت هر مؤمنی در حال رکوع یا سجود یا قیام مشغول باشد خداوند سبحان جسدش را بر آتش جهنم حرام می گرداند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸)

۱۹ - علت وجوب نماز عصر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما صلاه العصر فهی الساعه التي اكل ادم فيها من الشجره فاخرجه الله - عز و جل - من الجنه ، فامرہ الله ذریته بهذه الصلاه الی یوم القیامه و اختارها الله لامتی فهی من احب الصلوات الی الله - عز و جل - و اوصانی ان احفظها من بین الصلوات ؛

اما (علت وجوب) نماز عصر ، و آن در ساعتی است که حضرت آدم از آن میوه که از خوردن آن نهی شده بود ، خورد و خداوند او را از بهشت خارج کرد . پس خداوند ذریه حضرت آدم را امر به نماز عصر نمود

، و خداوند سبحان این نماز عصر را برای امت من نیز اختیار نمود و این نماز از محبوبترین نمازها در نزد خداوند است و مرا سفارش نمود به حفظ بیشتر این نماز در بین نمازهای یومیه .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸)

۲۰ - علت وجوب نماز مغرب

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و اما صلاه المغرب ، فهى الساعه التى تاب الله - عز و جل - فيها على ادم و كان بين ما اكل من الشجره و بين ما تاب الله - عز و جل - عليه ثلاث ماه سنه من ايام الدنيا و فى ايام الاخره يوم كالف سنه مما بين العصر الى العشاء و صلى ادم عليه السلام ثلاث ركعات ركعه لخطيئته و ركعه لخطيئه حوا و ركعه لتوبته ففرض الله - عز و جل - هذه الثلاث ركعات على امتى و هى الساعه التى يستجاب فيها الدعاء فوعدنى ربى - عز و جل - ان يستجيب لمن دعاه فيها و هى الصلاه التى امرنى ربى بها فى قوله تعالى : (فسبحان الله حين تمسون و حين تصبحون) ؛

(اما علت وجوب نماز مغرب) و آن در ساعتی است که خداوند سبحان توبه حضرت آدم را در آن ساعت قبول نمود ، و پذیرفتن توبه آدم بعد از سیصد سال پس از خوردن حضرت آدم از آن میوه درخت که نهی شده بود ، طول کشید و در روزهای آخر یک روز که بین نماز عصر و عشاء مانند هزار سال بود و حضرت آدم سه رکعت نماز مغرب به جا آورد ، رکعتی برای خطای

خویش و رکعتی برای خطای همسرش حوا و رکعتی برای قبول توبه اش ، پس خداوند این سه رکعت را برای امتم واجب کرد . در هنگام مغرب دعاء مستجاب می شود ، پروردگام به من وعده داده که دعای مؤمنین را در این وقت مستجاب نماید و این همان نمازی است که خداوند در قرآن مرا به آن امر نموده و فرمود خدا را هنگام شام و صبحگاه در نماز مغرب و صبح تسبیح و ستایش گوید .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸)

۲۱ - علت وجوب نماز عشاء

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و اما صلاه العشاء الاخره ، فان للقبر ظلمه و لیوم القیامه ظلمه امرنی ربی - عز و جل - و امتی بهذه الصلاه لتنور القبر و لیعطینی و امتی النور علی الصراط و ما من قدم مشت الی صلاه العتمه الا حرم الله - عز و جل - جسدها علی النار و هی الصلاه التي اختارها الله تقدس ذکره للمرسلین قبلی ؛

اما نماز عشاء ، پس همانا در قبر و در روز قیامت تاریکی همه جا را فرا گرفته است ؛ لذا پروردگام به من و امتم به نماز عشاء امر فرمود ، برای نورانیت قبر و روشن ساختن آن ، و این که به من و به امتم نوری روی صراط عطا فرماید ، و هر کس قدمی در راه نماز عشاء بردارد ، خداوند بدنش را از آتش جهنم حرام می گرداند و این نمازی است که پروردگار آن را برای مرسلین و انبیای قبل از من اختیار نمود .

(وسائل الشیعه ، ج ۳)

۲۲ - شرط قبولی نماز نافله

قال الباقر - عليه السلام - :

انما تقبل النافله بعد قبول الفريضة ؛

همانا ، نماز مستحبی زمانی مورد قبول است که نماز واجب مورد قبول واقع شود .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۰)

۲۳ - وجوب نماز بر امت رسول الله (ص)

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قال الله تعالى : افترضت على امتك خمس صلوات ؛

خداوند متعال فرمود : نمازهای پنجگانه را بر امت تو واجب کردم .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۷)

۲۴ - نشانه های مؤمن

عن ابی محمد الحسن بن علی العسکری - عليه السلام - انه قال :

علامات المؤمن خمس ، صلاه الخمسين ، و زیاره الاربعین و التختم فی الیمین ، و تعفیر الجبین و الجهر (بسم الله الرحمن الرحيم) ؛

علائم و نشانه های مؤمن پنج چیز است :

۱ - خواندن ۵۱ رکعت نماز در شبانه روز (۱۷ رکعت نماز واجب و ۳۴ رکعت نافله)

۲ - زیارت اربعین امام حسین (ع) .

۳ - انگشتر به دست راست کردن .

۴ - پیشانی بر خاک نهادن .

۵ - بلند گفتن (بسم الله الرحمن الرحيم) در نمازها .

(وسائل الشیعه ، ج ۱۰ ، ص ۳۷۳)

۲۵ - چند چیز واجب در نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

عن الفرض فی الصلاه ، الوقت و الطهور و القبله و التوجه و الركوع و السجود و الدعاء ؛

آن چه در نماز واجب است ، عبارت است از : ۱ - وقت نماز ۲ - طهارت ۳ - قبله ، ۴ - توجه داشتن ۵ - رکوع ۶ - سجود ۷ - دعا .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۰)

۲۶ - حاجت خواستن بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ان الله - عز و جل - فرض علیکم الصلوات فی احب الاوقات الیه ، فاسئلوا الله حوائجکم عقب فرائضکم ؛

به درستی که خداوند نمازهای واجب را در محبوبترین اوقات واجب کرد ، پس حاجات خود را بعد از نمازهایتان بخواهید .

(بحارالانوار ، ج ۸۵ ، ص ۳۲۴)

۲۷ - عابدترین مردم

قال عن ابی حمزه :

سمعتہ - علیه السلام - یقول : قال الرب تعالی : اذا صلیت ما افترضت علیک فانت اعبد الناس ؛

ابی حمزه گفت : از امام (ع) شنیدم که فرمود : خداوند میفرماید : آن وقتی که نماز را بر تو واجب کردم . به جا آوردی ، پس عابدترین مردم هستی .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۳)

۲۸ - اصل نماز چند رکعت است

قال الرضا - علیه السلام - :

انما جعل اصل الصلوه رکعتین و زید علی بعضها رکعه و علی بعضها رکعتان و لم یزد علی بعضها شیء ، لان اصل الصلوه انما

هی رکعه واحده ، لاین اصل العدد واحد ؛ فاذا نقصت من واحد فلیست هی صلوه ، فعلم الله - عز و جل - ان العباد لایودون تلک الركعه الواحدہ التي لاصلوه اقل منها بکمالها و تمامها و الاقبال اليها ، فقرن اليها رکعه اخرى لیتم بالثانیه ما نقص من الاولی ؛ ففرض الله - عز و جل - اصل الصلوه رکعتین ، ثم علم رسول الله - صلی الله علیه و اله - ، ان العباد لایودون هاتین الركعتین بتمام ما امروا به و کماله ، فضم الی الظهر و العصر و العشاء الاخره رکعتین لیكون فیها تمام الركعتین الاولتین . . . ؛

همانا اصل نماز دو رکعت مقرر گردید و بر بعضی یک رکعت و بر بعضی دیگر دو رکعت افزوده شد و بر بعضی دیگر هیچ افزوده نشد ؛ بدان جهت که اصل نماز فقط یک رکعت است ، زیرا اصل ، عدد یک است . پس اگر نمازی از یک

رکعت کمتر بشود، نماز نیست؛ پس (چون) خدای عز و جل می دانست که بندگان همین یک رکعت را، که کمتر از آن نمازی نیست، به نحو کامل و تام به جای نیاورده و بدان رو نمی آورند، یک رکعت دیگر به آن منضم کرد تا نقصان رکعت اول با به جا آوردن رکعت دوم (جبران و) تمام شود؛ از این رو خداوند عز و جل اصل نماز را دو رکعت، واجب کرد. آن گاه رسول خدا (ص) دانست که بندگان خدا همین دو رکعت را به طور کامل و تواءم با آن چه بدان امر شده اند به جا نمی آورند، پس به هر یک از نمازهای ظهر و عصر و عشاء دو رکعت افزود تا با به جا آوردن دو رکعت آخر، دو رکعت اول به تمامه انجام شده باشد.

(عیون الاخبار، ج ۲، ص ۱۰۷. وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۳۸)

فصل چهارم: آداب و مستحبات نماز

آیات

۱- آداب نماز

... و لاتجهر بصلاتک و لاتخافت بها و ابتغ بین ذلک سیلا؛

و در نماز نه صدا را بسیار بلند و نه بسیار آهسته گردان، بلکه حد متوسط را اختیار کن.

(سوره اسراء، آیه ۱۱۰)

۲- مواظبت بر نمازها

والذین هم علی صلاتهم یحافظون؛

مصلین کسانی هستند که مواظب نماز خویشانند و همه اوقات نماز را حفظ می کنند.

(سوره معارج، آیه ۳۴)

۳- مهندسی خانه و نماز

واجعلوا بیوتکم قبله و اقیموا الصلوه؛

خانه هایتان را مقابل یکدیگر قرار دهید و نماز را برپا دارید.

(سوره یونس، آیه ۸۷)

۴- اخلاص در نماز

قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی الله رب العالمین ، لاشریک له و بذلک امرت و انا اول المسلمین :

بگو همانا نماز و تمام عبادات و زندگی و مرگ من همه برای خداوند پروردگار جهانیان است . شریکی برای او نیست و به همین دستور یافته ام و من نخستین مسلمان هستم .

(سوره انعام ، آیه ۱۶۲ و ۱۶۳)

۵- تحریم نماز در حال مستی

یا ایها الذین امنوا لاتقربوا الصلوه و انتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون ؛

ای کسانی که ایمان آورده اید در حالیکه مست هستید به نماز نزدیک نشوید تا بدانید چه میگویید .

(سوره نساء ، آیه ۴۳)

۶- نماز در سفر

و اذا ضربتم فی الارض فلیس علیکم جناح ان تقصروا من الصلوه . . . ؛

و هنگامی که سفر کنید گناهی بر شما نیست که نماز را کوتاه کنید .

(سوره نساء ، آیه ۱۰۱)

احادیث

۷- مراقبت حدود و آداب نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

علم الاسلام الصلاه فمن فرع لها قبله و حافظ علیها بحدها و وقتها و سنتها فهو مؤمن ؛

نماز ، پرچم اسلام است ، مؤمن واقعی کسی است که دل به آن دهد و مراقب حدود و آداب وقت آن باشد .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۸۸۷)

۸- تربیت امام حسین (ع)

قال الصادق - علیه السلام - :

السجود علی ترابه الحسین - علیه السلام - یخرق الحجب السبع ؛

سجده بر تربت امام حسین (ع) هفت پرده و مانع را می شکافد .

(بحار الانوار، ج ۱۰۱، ص ۱۳۵)

۹ - صحیح بودن نماز

عن الامام علی - علیه السلام - :

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - (ان عمود الدين الصلوه و هي اول ما ينظر فيه من عمل ابن ادم فان صحت نظر في عمله و ان لم يصح لم ينظر في بقيه عمله) ؛

رسول خدا (ص) فرمود : (ستون دین نماز می باشد ، و از میان اعمال انسان (در روز قیامت) نماز اولین عملی است که مورد رسیدگی قرار می گیرد ؛ اگر صحیح بود ، سایر اعمال نیز مورد توجه قرار خواهد گرفت ، و گرنه باقی اعمال نیز مردود خواهد بود .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۴)

۱۰ - طهارت

قال الصادق - علیه السلام - :

لا صلوه الا بطهور ؛

نماز درست نیست ؛ مگر باطهارت (وضو ، غسل ، تیمم) .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۲۶۱)

۱۱ - مسواک با هر نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لو لا ان اشق علی امتی ، لامرتهم بالسواک مع کل صلوه ؛

اگر بر امت من سخت و دشوار نبود ، هرآینه به آن ها دستور می دادم که با هر نماز مسواک بزنند .

(میزان الحکمه ، ج ۴ ، ص ۵۹۷)

۱۲ - لباس نماز گزار

كان الحسن بن علي - عليه السلام - اذا قام الى الصلوه لبس اجود ثيابه ، فقيل له يابن رسول الله تلبس اجود ثيابك ، فقال : ان الله جميل يحب الجمال فاتحل لربي و هو يقول : (خذوا زينتكم عند كل مسجد) ؛

حضرت مجتبی (ع) بهترین جامه های خود را در موقع نماز بر تن می کرد . کسانی که از آن حضرت سبب این کار را پرسش کردند ، در جواب فرمود : خداوند جمیل است و جمال و زیبایی را دوست دارد ، به این جهت خود را در پیشگاه الهی زینت می کنم ، خداوند امر فرموده که : (با زینتهای خود در مساجد حاضر شوید) .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۳۱)

۱۳ - نماز و عطر

قال الصادق - عليه السلام - :

رکعتان یصلیها المتعطر ، افضل من سبعین رکعه یصلیها غیر متعطر ؛

دو رکعت نماز با عطر ، بهتر است از هفتاد رکعت نماز کسی که عطر نزده است .

(مکارم الاخلاق ، ص ۴۲)

۱۴ - نماز و مسواک

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

رکعتین بسواک ، احب الی الله - عز و جل - من سبعین رکعه بغير سواک ؛

دو رکعت نماز با دندانهای مسواک زده ، نزد خداوند از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک بهتر است .

(سفینه البحار ، ج ۱ ، ص ۶۷۵)

۱۵ - نماز صحیح

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اسبغ وضوء و احسن صلوته و ادى زکوه ماله و خزن لسانه و کف غضبه و استغفر لذنبه و ادى النصیحه لاهل بیت رسوله فقد استکمل حقائق الایمان و ابواب الجنه مفتحه له ؛ هر که خوب وضو سازد و نمازش را درست بخواند و زکات مالش را بپردازد و زبانش را نگاه دارد و جلو خشم خویش را بگیرد و برای گنااهش آمرزش جوید و برای خاندان پیغمبرش خیرخواهی کند ، حقایق ایمان را کامل کرده و درهای بهشت برایش باز است .

(امالی شیخ صدوق ، ص ۳۳۳)

۱۶ - انتظار بعد نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

انتظار الصلوه بعد الصلوه كنز من كنوز الجنه ؛

انتظار کشیدن از نماز تا نماز دیگر ، گنجی است از گنجهای بهشت .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۷۸)

۱۷ - قنوت طلائی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اطولکم قنوتا فی دار الدنيا اطولکم راحه يوم القيامة فی الموقف ؛

هر کسی از شما قنوتش در این دنیا طولانی تر باشد ، در آخرت در موقف محشر راحتی او بیشتر خواهد بود .

(ثواب الاعمال ، ص ۵۹)

۱۸ - صلوات در رکوع و سجود

قال الباقر - عليه السلام - :

من قال فی رکوعه و سجوده و قیامه : (اللهم صل علی محمد و آل محمد) کتب الله له ذلك بمثل الركوع و السجود و القيام ؛

هرکسی در رکوع و سجود و قیام خود بگوید : (اللهم صل علی محمد و آل محمد) خدا ثواب آن را مانند ثواب رکوع و سجود و قیام برای او می نویسد .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۱)

۱۹ - نماز همراه با اذان و اقامه

قال علی - عليه السلام - :

من صلی باذان و اقامه صلی خلفه صف من الملائکه ، لایری طرفاه و من صلی باقامه صلی خلفه ملک ؛

هرکس نمازش را با اذان و اقامه بخواند ، صفی از فرشتگان پشت سر او به نماز می ایستند که دو طرف آن صف دیده نمی

شود و هر کس که نماز خود را با اقامه تنها بخواند ، یک فرشته پشت سر او نماز می گزارد .

۲۰ - لباس تمیز برای نماز

قال علی - علیه السلام - :

الطیفاء من الثیاب ینذهب الیهم و الحزن و هو ظهور للصلاه ؛

لباس تمیز غم و ناراحتی را برطرف کرده و آن لباس پاک (مناسب) نماز است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۴۶)

۲۱ - نماز در مسجد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الجلوس فی المسجد لانتظار الصلوه عباده ؛

نشستن در مسجد به انتظار نماز عبادت است .

(بحار الانوار ، ج ۸۳ ، ص ۳۸۴)

۲۲ - سلام بر نمازگزار

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا دخلت المسجد و القوم یصلون فلا تسلم علیهم و سلم علی النبی - صلی الله علیه وآله - ثم اقبل علی صلاتک و اذا دخلت علی قوم جلوس یتحدثون فسلم علیهم ؛

هنگامی که داخل مسجدی شدی و زمانی که مردم مشغول نماز هستند ، بر آنها سلام نکن ، بلکه بر رسول خدا (ص) سلام کن و مشغول نماز شو ، ولی وقتی وارد بر گروهی شدی که مشغول صحبت هستند ، بر آنها سلام کن .

(بحار الانوار ، ج ۷۶ ، ص ۸)

۲۳ - سلام بر نمازگزار ممنوع

قال الصادق - علیه السلام - :

لا تسلموا آموزشی . . . و لا علی المصلی و ذلك لان المصلی لا یستطیع ان یرد السلام لان التسلیم من المسلم تطوع و الرد علیه

بر سه گروه لازم نیست سلام داده شود که یکی از آن ها نماز گزار است ، چون او آمادگی پاسخ دادن را ندارد ، در صورتی که سلام بر سلام کننده مستحب است و پاسخ دادن آن واجب است .

(بحارالانوار ، ج ۷۶ ، ص ۹)

۲۴ - لباس نماز گزار

قال الصادق - عليه السلام - :

خير لباسك ما لا يشغلك عن الله - عز و جل - بل يقربك من شكره و ذكره و طاعته ؛

نيكوترين لباس آن است که تو را از یاد خدا غافل نکند (مشغول به غیر ننماید) ، بلکه به شکر و ذکر و طاعتش نزدیک کند .

(مصباح الشريعه ، الباب السابع ، فى الناس)

۲۵ - لباس دارای تصویر

قال الصادق - عليه السلام - :

انه کره ان یصلی و علیه ثوب فيه تماثيل ؛

از امام صادق (ع) روایت شده است که آن حضرت کراهت داشت از اینکه با لباسی که در آن تصویری هست نماز بخواند .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۳۱۷)

۲۶ - نماز کامل همراه با صلوات

قال الصادق - عليه السلام - :

ان من تمام الصوم اعطاء الزكوه (لفطره) كما ان الصلاة على النبي - صلى الله عليه و اله و سلم - من تمام الصلاة ؛

همانا پرداخت زکات فطره (در آخر ماه رمضان ، مایه تمامیت روزه می باشد ، چنان که صلوات بر محمد (و آل او) باعث تمامیت نماز است (یعنی نماز با صلوات و روزه با زکات فطره کامل می شود .

(وسائل الشيعه ، ج ۶ ، ص ۲۲۱)

۲۷ - شک در نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

عن زراره ابى بصير قال : قلنا له : الرجل يشك كثيرا ، فى صلاته حتى لا يدري كم صلى و لا ما بقى عليه ؟ قال : يعيد قلنا له : فانه يكثر عليه ذلك كلما عاد شك قال : يمضى فى شكه : ثم قال : لاتعودوا الخبيث انفسكم بنقض الصلاه فتطمعوه فان الشيطان خبيث يعتاد لما عدد فليمض احدكم فى الوهم و لا يكثرن نقض الصلاه فانه اذا فعل ذلك مرات لم يعد اليه الشك ، قال زراره : ثم قال : انما يريد الخبيث ان يطاع فاذا عصى لم يعد الى احدكم ؛

زراره و ابوبصير مى گویند : از امام (امام صادق یا امام باقر علیهما السلام) پرسیدم : اگر شخصی در نماز شك کند تا آن جا که نداند چند رکعت خوانده و چه قدر باقی مانده است ؟ حضرت فرمود : اعاده کند . عرض کردم او همواره شك مى کند ، حتى اگر نماز را اعاده کند . حضرت فرمود : به شكش اعتنا نکند . آن گاه فرمود : شیطان پلید را

با شکستن نماز عادت ندهید (که شما را فریب بدهد و به وسوسه بیندازد)، زیرا با این کار، او در شما طمع می کند، شیطان خبیث و پلید است و به آن چه عادت داده شد، عادت می کند. پس هرگاه برای یکی از شما وهم و اشتباهی حاصل شود، به آن اعتنا نکنید و خیلی نماز را نشکنید، چرا که اگر چند بار چنین کرد دیگر شک برای او نمی آید. زراره گفت که آن گاه حضرت فرمود: آن (شیطان) خبیث می خواهد که اطاعت شود پس اگر از او اطاعت نشد، باز خواهد گشت.

(بحارالانوار، ج ۸۸، ص ۲۷۰)

۲۸ - کلید نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الوضوء مفتاح الصلاة ؛

وضو کلید و وسیله افتتاح نماز است .

(نهج الفصاحه ، حدیث ۱۵۸۸)

۲۹ - نماز در مکانهای مقدس

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

جعلت لی الارض مسجدا و طهورا ؛

همانا زمین برای من سجده گاه و پاک کننده قرار داده شده است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۵۹۳)

۳۰ - نماز کامل با پرداخت زکات

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا تتم صلاه الا بزکوه ؛

نماز کسی کامل نمی شود مگر با پرداخت زکات .

(بحارالانوار، ج ۹۶، ص ۲۹)

۳۱ - بی احترامی به نماز

قال علی - علیه السلام - :

من لم یأخذ اهبه الصلوه قبل وقتها فما قرها ؛

کسی که قبیل از نماز خود را برای اقامه نماز آماده نکند ، به نماز بی احترامی نموده است .

(شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، باب ۷۶۸ ، ص ۳۲۹)

۳۲ - خواب قبل از نماز عشاء

عن ابی عبدالله - علیه السلام - قال :

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - : لما اسرى بی الی السماء مضیت باقوام ترضح رؤ سهم بالصخر ، فقلت : من هولاء یا جبرئیل ؟ فقال : هولاء الذین ینامون عن صلاه العشاء ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که پیامبر خدا (ص) فرمود : آن گاه که مرا به آسمان بردند ، به جماعتی گذشتم سرهای آن ها با سنگ کوفته می شد ، گفتم ای جبرئیل اینها کیانند ؟ گفت : اینها آنانند که قبل از خواندن نماز عشاء می خوابند .

(بحار الانوار ، ج ۲ ، ص ۲۱۳)

۳۳ - رهنمودهای امام صادق (ع) در آداب نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا قمت الی الصلاه فقل اللهم انی اقدم الیک محمدا - صلی الله علیه وآله - بین یدی حاجتی ، و اتوجه به الیک ، فاجعلنی به وجیها عندک فی الدنیا و الاخره و من المقربین ، اجعل صلاتی به مقبوله و ذنبی به مغفورا و دعایی به مستجابا ، انک انت الغفور الرحیم ؛

هرگاه به نماز ایستادی ، پس بگو : بار خدایا من محمد (ص) را به شفاعت برای برآورده شدن حاجتم به سوی تو آوردم و به وسیله او به سوی تو توجه نمودم ؛ پس مرا به حرمت و عظمت او در دنیا و آخرت وجیه و آبرومند گردان و از مقربین درگاہت قرار بده ، پروردگارا به حرمت پیامبرت نمازم را مقبول فرما ، و گناهانم را ببامرز ، و دعایم را مستجاب گردان که به راستی تو آمرزنده مهربانی .

(میزان الحکمه ،

۳۴ - رهنمودهای حضرت ادریس (ع) در آداب نماز

قال ادریس - علیه السلام - :

إذا دخلتم في الصلاة فاصرفوا لها خواطرکم و افکارکم و ادعوا الله دعاء طاهرا متفرغا و سلوه مصالِحکم و منافعکم بخضوع و خشوع و طاعه و استکانه ، و اذا رکعتم و سجدتم فابعدوا عن نفوسکم افکار الدنیا و هواجس السوء و افعال الشر ، و اعتقاد المکر ، و ما کل السحت ، و العدوان ، و الاحقاد ، و اطرحوا بینکم ذلك کله ؛

هرگاه به نماز وارد شدید ، خاطر و افکارتان را به نماز اختصاص دهید (و به چیزی غیر از نماز نیندیشید) و از خدا بخواهید و دعا کنید دعایی پاک در حالی که از همه چیز غیر از خدا فارغ باشید . و با خضوع و خشوع و اطاعت و استعانت مصالح و منافع خود را از خداوند درخواست نمایید . و هنگام رکوع و سجود ، افکار دنیوی و خیالات باطل و ناشایسته و زشتیها را از جانتان دور کنید . عقیده ناسالم و مکارانه نداشته باشید . از غذای حرام بپرهیزید . دشمنی و کینه توزی و حسد را از خود دور کنید . تمام این بدیها و زشتیها را از خود دور کنید و دنبال خیالات باطل نروید .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۲)

۳۵ - صبر در اطاعت

قال علی - علیه السلام - :

الصبر ثلاثة : الصبر علی المصیبه ، و الصبر علی الطاعه ، و الصبر علی المعصیه ؛

صبر بر سه گونه است : صبر در هنگام مصیبت ، و صبر بر سختی اطاعت ، و صبر در هنگام معصیت (حفظ خود از ارتکاب گناه) .

(تحف)

۳۶- نماز و زینت

قال علی - علیه السلام - :

لاتصلی المراءه عطلا ؛

زن بدون زینت نماز نخواند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۲۵)

۳۷- با سر وریش بازی نکنید

قال زراره :

إذا قمت فی الصلاه فعلیک بالاقبال علی صلاتک ؛ فانما لک من الصلاه ما اقبلت علیه بقلبک ، و لا تعبت فیها بیدک و لبراءسک ، و لابلحیتک ، و لاتحدث نفسک ، و لاتتثاب و لا تمط ؛

هرگاه به نماز ایستادی پس بر تو باد ، به توجه کامل به نمازت ؛ چون آن مقدار از نمازت که با توجه باشد برای تو مفید خواهد بود . در نماز با دست و سر و ریش خویش بازی مکن و در دل به کاری حدیث نفس مکن ، (مثلا به بازار روی و خرید و فروش و داد و ستد کنی) و در حین نماز دهن دره نکش و قامت کشی مکن (و از هرچه که با شائن نماز حقیقی ناسازگار است اجتناب کن ؛ زیرا به هر اندازه ای که نماز گزار در نماز به سوی خداوند روی آورد ، به همان مقدار نمازش پذیرفته و بقیه مطرود می گردد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۲۰)

۳۸- حدود نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

للصلوه اربعه الاف حد ؛

برای نماز چهار هزار حد است .

(فلاح السائل ، ص ۲۳)

۳۹- نماز خواندن با آگاهی

قال علی - علیه السلام - :

نوم علی یقین خیر من صلاه فی شک ؛

خوابیدن با علم و یقین بهتر از نماز و نیایش خدا با شک و تردید است .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۱۱۳۰)

۴۰ - آداب وضو به حسب باطن و قلب

عن الرضا - علیه السلام - :

انما امر بالوضوء لیکون العبد طاهرا اذا قام بین یدی الجبار و عند مناجاته اياه مطیعا له فیما امره تقیا من الادناس و النجاسه مع ما فیہ من ذهاب الکسل و طرد النعاس و تزکیه الفؤاد للقیام بین یدی الجبار و انما وجب علی الوجه و الیدین و الراس و الرجلین لاین العبد اذا قام بین یدی الجبار فانما ینکشف من جوارحه و یتظهر ما وجب فیہ الوضوء و ذلک انه بوجهه یسجد و یتخضع و یتذل و یرغب و یرهب و یتبتل و براءسه یتقبله فی رکوعه و سجوده و برجلیه یقوم و یقعد ؛

همانا امر شده است به وضو تا آن که بنده پاک باشد هنگامی که می ایستد مقابل خدای جبار و وقت مناجات نمودن او حق را و برای آن که مطیع باشد در آن چه او را امر فرموده و پاکیزه باشد از گناهان و نجاست با آن که در آن است فواید دیگر از قبیل برطرف شدن کسالت و رفع شدن چرت و پاکیزه شدن دل برای ایستادن در مقابل خدای جبار و همانا واجب شد بر او و دو دست و سر و دو پا ، زیرا بنده وقتی که در حضور حضرت جبار ایستاد ، همانا منکشف می شود از جوارح او ، و ظاهر گردد

آن چه که وضو در آن واجب شود، زیرا با رویش سجده کند و خضوع نماید و با دستش سؤال و رغبت و رهبت نماید و منقطع به حق شود و با سرش استقبال کند حق را در رکوع و سجود، و با پاهایش بایستد و بنشیند.

(عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۱۰۴)

۴۱ - رسیدن به کمال نماز به وسیله آداب آن

قال الصادق - علیه السلام - :

لا يتم الصلوه الا- لذي طهر سابغ و تمام بالغ غير نازغ و لازائغ عرف ؛ فاخبت فثبت و هو واقف بين اليأس و الطمع و الصبر و الجزع كان الوعد له صنع و الوعيد به وقع بذل عرضه و تمثل عرضه و بذل في الله المهجه و تنكب اليه المحجه غير مرتغم بارتغام يقطع علائق الاهتمام بغير من له قصد و اليه وفد و منه استرفد فاذا اتى بذلك كانت هي التي تنهى عن الفحشاء و المنكر ؛

نماز به کمال نمی رسد جز برای نمازگزاری که دارای طهارتی همه جانبه و تمامیتی رسا باشد، نه دیگران را اغوا کند و نه خود از حق منحرف گردد، (خدا را) شناخته و سر تسلیم فرود آورده استقامت و ثبات در پیش گیرد، بین نومیدی (از رحمت خدا) و طمع (به رحمت او) و میان شکیبایی و بی تابی ایستاده باشد، گویی وعده نیکوی خدا برایش عملی شده و وعده عذاب بر او واقع گشته، مال و متاع خود را (در راه خدا) بذل نموده و هدف خود را (از عبادت) پیش رو قرار داده و در راه خدا خون خود را ارزانی کرده و در

راه به سوی خداوند نموده و از ماسوای او روی گردانند ، در بینی بر خاک نهادن هیچ ناخوشایندی و کراهتی در دل ندارد ، رشته های پیوند را به غیر آن کسی که او را قصد کرده و به سویش روانه شده و از او عطا و یاری طلبیده گسسته است قطع کند ، پس چون چنین نمازی به جای آورد ، این همان نمازی است که از فحشاء و منکر باز می دارد .

(فلاح السائل ، ص ۲۳)

۴۲ - آداب و شرایط نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

إذا اردت ان تقوم الى الصلاة فلا تقم اليها متكاسلا ولا متناعسا ولا مستعجلا ولا متلاهايا ولكن تاتيها على السكون والوقار والتوده و عليك الخشوع والخضوع متواضعا لله - عز وجل - متخاشعا عليك خشيه و سيماء الخوف راجيا خائفا بالطمأنينه على الوجل والحذر فقف بين يديه كالعبد الابق المذنب بين يدي مولاه فصف قدميك و انصب نفسك و لا تلتفت يمينا و شمالا و تحسب كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك و لا تعبت بلحيتك و لا بشي ء من جوارحك و لا تفرقع اصابعك و لا تحك بدنك و لا تولع بانفك و لا بثوبك و لا تصلي و انت متلنم و لا يجوز للنساء الصلاة و هن متنقيات و يكون بصرك في موضع سجودك مادمت قائما و اظهر عليك الجزع و الهلع و الخوف و ارغب مع ذلك الى الله - عز وجل - و لا تتك مره على رجلك و مره على الاخرى و تصلي صلاه مودع ترى انك لا تصلي ابدا و اعلم انك بين يدي

الجبار ولا تعبث بشىء من الاشياء ولا تحدث لنفسك وافرغ قلبك و ليكن شغلك فى صلوتك ، و ارسل يديك الصقهما
بفخذيك فاذا افتحت الصلاه فكبر و ارفع يديك بحذاء اذنيك و لاتجاوز بابهاميك حذاء اذنيك و لاترفع يديك بالدعاء فى
المكتوبه حتى تجاوز بهما راسك و لابس بذلك فى النافله و الوتر فاذا ركعت فالقم ركبتك براحتك ، و تفرج بين اصابعك
واقبض عليها و اذا رفعت راسك من الركوع فانصب قائما حتى ترجع مفاصلك كلها الى المكان ثم اسجد وضع جيتك على
الارض و رغم على راحتك و اضمم اصابعك وضعهما مستقبل القبله و اذا جلست فلا تجلس على يمينك و لكن انصب
يمينك و اقعدها على اليتيك و لا تضع يدك بعضه على بعضه لكن ارسلهما ارسالا فان ذلك تكفير اهل الكتاب و لا تمطى فى
صلاتك و لاتتجشا و امنعهما بجهدك و طاقتك فاذا عطست فقل الحمد لله و لا تطا موضع سجودك و لاتتقدم مره و لاتتاخر
اخرى و لاتصل و بك شىء من الاخشين و ان كنت فى الصلاه فوجدت غمزا فانصرف الا ان يكون شيئا تصبر عليه من غير
اضرار بالصلاه . و اقبل على الله بجميع القلب و بوجهك حتى يقبل الله عليك ، و اسغ الوضوء ، و عفر جبينك فى التراب و اذا
اقبلت على صلاتك اقبل الله عليك بوجهه و اذا عرضت اعرض الله عنك ؛

١ - هنگامى كه اراده نمودى براى انجام نماز ، پس با بى رغبتى ، كسالت ، خواب آلودگى ، عجله و ... مشغول به چيزى
نماز ، به جا نياور

حالت حضور قلب و سکون و آرامش و تاءنی ، مشغول نماز شو .

۳- بر شما باد در نماز به صورت خشوع و خضوع

۴- در پیشگاه الهی چنان خاضع و خاضع باش که خشیت و خوف از سیمای تو ظاهر گردد ، و به وسیله طمانینه خوف و رجاء در تو ظهور پیدا کند .

۵- از کثرت ترس و ورعی که بر قلبت عارض گردیده است ، پس در این حالت مقابل پروردگارت چون بنده فراری گناهکار که در مقابل مولایش قرار گرفته بایست .

۶- قدمهایت را منظم کن و خود را برای اطاعت از مولایت مستعد و مهیا ساز .

۷- و به چپ و راست توجه مکن .

۸- و خدا را مثل این که تو را می بیند به حساب آور ، زیرا اگر تو خدا را نمی بینی همانا خدا تو را می بیند .

۹- با ریش و سایر اعضا و جوارحت و با جامه ات بازی مکن .

۱۰- در حال گرفتگی بینی نماز نخوان .

۱۱- و برای زنان نیز درست نیست که با نقاب و دو بند نماز بخوانند .

۱۲- چشمت را در هنگامی که ایستاده ای به موضع سجده بینداز .

۱۳- و در هنگام نماز از خودت جزع و هول و ترس از خدا ظاهر کن و با این حالات مخصوص ، نشان بده که تو راغب الی الله هستی و به خدا عشق می ورزی .

۱۴- در حال قیام گامی به این پا و گاهی به آن پا تکیه

مکن .

۱۵ - نمازی به جا آورد مثل اینکه نماز وداع است که دیگر موفق به ادای آن نمی شوی .

۱۶ - بدان که همانا تو در برابر خداوند جبار هستی ، بنابراین با چیزی از اشیاء به بازی مشغول مشو و حدیث نفس مکن و قلبت را از همه چیز غیر از یاد خدا و عبادت او فارغ کن ، و فقط باید به کارنماز پردازی .

۱۷ - هنگام نماز در حال قیام دستهایت را روی رانهای پایت قرار بده .

۱۸ - و در شروع نماز تکبیر بگوی .

۱۹ - و دستهایت را تا نرمه گوشت بلند کن ، به طوری که انگشتهای ابهامت از گوش و مقابل آن تجاوز نکند .

۲۰ - و در قنوت نماز واجب دستهایت از سر تجاوز نکند و اما در نماز نافله و وتر مانعی نیست .

۲۱ - هرگاه به رکوع رفتی ، پس دستهایت را به زانوهایت بگذار و انگشتانت را بگشا و دستهایت را جمع نموده از محاذی زانوها و پاها خارج مکن .

۲۲ - هنگام برخاستن از رکوع به تمام قامت بایست تا آن که مفاصلت تماما به مکان اصلی خود برگردد ، و عروق و رگها جا به جا شود .

۲۳ - در سجده جبین و پیشانی و کف دستهایت را بر زمین بگذار .

۲۴ - و انگشتان دستهایت را هنگام سجده ببند و به طرف قبله قرارش ده .

۲۵ - و هرگاه نشستی ، پس به قسمت راست بدن ننشین ، بلکه طرف راست را بلند نموده و بر طرف چپ بگذار

و بر رانهای خود بنشین .

۲۶ - دست روی دست مگذار ، بلکه دستهایت را آزاد کن و مستقیم بر رانها قرارش بده زیرا این عمل دست روی دست گذاشتن ، عمل اهل کتاب است .

۲۷ - در هنگام نماز خمیازه مکش و دست و پا را دراز مکن و آروغ نزن ، و هرگاه این دو ، تو را فشار آوردند با جد و جهد از خود دفع کن و تحمل نما .

۲۸ - هرگاه عطسه زدی ، (الحمد لله) بگو .

۲۹ - در موضع سجده ات حرکت نکن و راه مرو و به جلو و عقب نرو و ثابت و بدون حرکت باش .

۳۰ - و در حالی که در فشار از ادرار و مدفوع هستی به نماز نایست و اگر در نماز بودی و احساس فشار و ناراحتی از آن ها نمودی ، پس از نماز منصرف شو ، مگر این که خفیف باشد که توان تحمل آن را بدون زیان و ضرر به نماز داشته باشی .

۳۱ - وقتی که به نماز ایستادی با تمام توجه قلبی و با همه وجودت به خداوند روی آور ، تا خدا نیز به تو روی آورد .

۳۲ - و هرگاه خواستی برای نماز وضو بگیری وضویی کامل بساز .

۳۳ - و هرگاه خواستی سجده کنی پیشانیت را بر خاک بگذار .

۳۴ - هرگاه به نمازت روی آوردی و با توجه و حضور کامل قلبی به نماز ایستادی و آداب و شرایط نماز را حفظ کردی و با همه وجودت به سوی خدا رفتی او نیز با همه

رحمت و مغفرت و عنایتش به تو روی خواهد آورد . و هر گاه از خدا روگردان شدی و اعراض کردی خداوند نیز از تو روگردان شود .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۰۴)

فصل پنجم : افعال و اذکار نماز

آیات

۱ - رکوع و سجود

یا ایها الذین امنوا ارکعوا و اسجدوا و اعبدوا ربکم و افعلوا الخیر لعلکم تفلحون ؛

ای اهل ایمان! در برابر خدا رکوع و سجود به جا آرید ، و حضرت او را در تمام شئون حیات بنده و فرمانبردار باشید و هر کار خیری را انجام دهید تا به رستگاری و فلاح و پیروزی و نجات برسید .

(سوره حج ، آیه ۷۷)

۲ - ناظر به افعال

الذی یریک حین تقوم ، و تقلبک فی الساجدین ؛

همان کسی که تو را به هنگامی که (برای عبادت) بر می خیزی می بیند ، و حرکت تو را در میان سجده کنندگان مشاهده می کند .

(سوره شعراء ، آیات ۲۱۸ و ۲۱۹)

۳ - رکوع ، راهی برای توبه

... فاستغفر ربه و خر راکعا و اناب ... ؛

... از این رو ، از پروردگار خویش طلب آمرزش نمود و به سجده افتاد و توبه کرد .

(سوره ص ، آیه ۲۴)

۴ - اثر سجده

واسجد و اقترب ؛

سجده نما و به خدا تقرب جوی .

(سوره علق ، آیه ۱۹)

احادیث

۵ - قبله

قال الصادق - عليه السلام - :

إذا استقبلت القبلة فانس من الدنيا و ما فيها و الخلق و ما هم فيه و استفرغ قلبك عن كل شاغل يشغلك عن الله ؛

هنگامی که برای نماز به جانب قبله ایستادی ، دنیا و آن چه در آن است را فراموش کن و قلب خود را از هر گونه سرگرم کننده ای که تو را از خدا بازدارد ، فارغ ساز .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۹۶)

۶ - نیت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الله يحشر الناس على نياتهم يوم القيامة ؛

خداوند در روز قیامت ، مردم را بر نیت‌هایشان محشور می کند .

(بحار الانوار ، ج ۷۰ ، ص ۲۰۹)

۷ - تاثیر تکبیره الاحرام

قال الصادق - عليه السلام - :

فاذا كبرت فاستصغر ما بين السموات العلى و الثرى دون كبريائه ؛

هر گاه تکبیره الاحرام گفتی ، همه چیز را از آن چه در آسمان و زمین است درمقابل خدای کبیر و متعال ، کوچک و ناچیز بشمار ، مگر کبریایی و بزرگی خداوند متعال را .

(مصباح الشریعه ، ص ۹۱)

۸ - تقسیم نماز بین بنده و خدا

حدیث قدسی :

قسمت الصلوه بينى و بين عبدى فنصفها لى و نصفها لعبدى ؛

من نماز را میان خود و بنده ام تقسیم کرده ام ، پس نیمی از آن ، از آن من است و نیمی دیگر از آن بنده ام .

(بحار الانوار ، ج ۹۲ ، ص ۲۲۶)

۹- قرائت نماز

عن . . . :

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - الرجل یدخل فی الصلوه فیجود صلاته و یحسنها رجاء ان یتجر بعض من یراه الی هواه ؟ قال : لیس هو من الریاء ؛

از امام صادق (ع) پرسیدم اگر کسی نمازش را با قرائت زیبا و نیکو به جا آورد ، به امید آن که حاضران که او را می بینند مجذوب شده و راه او را در پیش گیرند (آیا به نمازش اشکال وارد می شود ؟) فرمود : این از مصادیق ریا نیست .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۵۶)

۱۰- قرائت صد آیه در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من قرا مائه ایه یصلی بها فی لیله کتب الله - عز و جل - له بها قنوت لیله ؛

هر کس در یک شب یکصد آیه از قرآن را در نمازی بخواند ، خدا به این وسیله برای او عبادت سراسر شب بنویسد .

(الکافی ، ج ۲ ، ص ۴۴۵)

۱۱- تلاوت قرآن در نماز

قال الحسین - علیه السلام - :

من قرا ایه من کتاب الله - عز و جل - فی صلاته قائما یکتب له بكل حرف مائه حسنه ؛

کسی که آیه ای از قرآن را ایستاده در نماز خود بخواند ، به هر حرفی صد حسنه برای او نوشته می شود .

(الکافی ، ج ۲ ، ص ۴۴۷)

۱۲- قرائت قرآن در نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قراءة القرآن في الصلاة افضل من قراءة القرآن في غير الصلاة ؛

قراءة قرآن در نماز افضل است از غیرنماز .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۹۲)

۱۳ - رکوع کامل

قال الباقر - عليه السلام - :

من اتم ركوعه لم يدخله وحشه القبر ؛

هر که رکوعش تمام و کامل باشد دچار وحشت قبر نمی شود .

(مواعظ العددیه ، ص ۲۴۳)

۱۴ - رکوع

قال الصادق - عليه السلام - :

لا یرکع عبدالله رکوعا علی الحقیقه ، الا زینه الله تعالی بنور بهائه و اظله فی ضلال کبریائه و کساه کسوه اصفیائه ؛

هیچ بنده ای برای خدا به حقیقت رکوع نکند ، مگر آن که خداوند تعالی او را به نور جمال خود بیاراید و در سایه کبریایی اش جای دهد و جامه برگزیدگانش بپوشاند .

(مصباح الشریعه ، ص ۱۴)

۱۵ - رکوع و سجده طولانی

قال الصادق - عليه السلام - :

و علیکم بطول الركوع و السجود فان احدکم اذا طال الركوع و السجود یهتف ابلیس من خلفه ، فقال یا ویلتاه ! اطاعوا و عصیت و سجدوا و ابیت ؛

بر شما باد به طول رکوع و سجده ، که هرگاه یکی از شما رکوع و سجده اش طول بکشد شیطان به دنبال او فریاد می زند :
وای بر من ! او اطاعت کرد و من معصیت کردم او سجده کرد و من سر باز زدم .

(بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۱۹۹، مواظ العددیه، ص ۲۴۲)

۱۶ - سجده

قال علی - علیه السلام - :

لو يعلم المصلی ما یغشاها من جلال الله ما سره ان یرفع راسه من السجود ؛

اگر نمازگزار بداند چه اندازه مشمول جلال الهی است ، هرگز راضی نمی شود که سر از سجده بردارد .

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۲۰۷ . میزان الحکمه، ج ۵، ص ۳۷۹)

۱۷ - حق سجود

قال الصادق - علیه السلام - :

ما خسر و الله من اتی بحقیقه السجود و لو کان فی العمر مره واحده ؛

به خدا قسم کسی که حق سجود را به جای آورد و سجده حقیقی کند به هیچ عنوانی زیان متوجه او نشود ، گرچه در تمام مدت عمر چنین سجودی را یک بار به جای آورد .

(بحارالانوار، ج ۸۵، ص ۱۳۶)

۱۸ - سجده نزدیکترین حالت

قال الصادق - علیه السلام - :

اقرب ما یكون العبد الى الله - عز و جل - و هو مساجد ، قال الله - عز و جل - : (و اسجد و اقترب) ؛

نزدیکترین حالت بنده به خداوند بزرگ وقتی است که در سجده است خداوند فرمود : (سجده کن و تقرب جوی) .

(روضه المتقین ، ج ۲ ، ص ۳۸)

۱۹ - آداب سجده

قال علی - علیه السلام - :

السجود الجسمانی هو وضع عتائق الوجوه علی التراب و استقبال الارض بالراحتین و الکفین و اطراف القدمین مع خشوع القلب و اخلاص النیه ؛

سجده کردن بدنی ، گذاشتن جاهای نیکوی صورتها بر خاک و روی آوردن به زمین به دو کف دست و کنارهای دو پا ، همراه خشوع دل و پاکی نیت است .

(غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ ، چاپ دانشگاه)

۲۰ - روح سجده

قال علی - علیه السلام - :

والسجود النفسانی فراغ القلب من الفانیات و الاقبال بکنه الهمه علی الباقیات و خلع الکبر و الحمیه و قطع العلائق الدنیویه و التعلی بالخلائق النبویه ؛

سجده نفسانی (که روح سجده است) ، رها بودن دل از امور فناپذیر و روی آوردن با تمام وجود به امور جاودان و کندن کبر و تعصب بیجا و قطع همه علایق دنیوی و آراسته شدن به اخلاق نبوی است .

(غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ ، چاپ دانشگاه)

۲۱ - عادت به نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لا تظنوا الی طول رکوع الرجل و سجوده ، فان ذلك شیء اعتاده فلو ترکه استوحش لذلك و لكن انظروا الی صدق حدیثه و اداء امانته ؛

به رکوع و سجده های طولانی افراد نگاه نکنید ، زیرا ممکن است به آن عادت کرده باشند و برای او یک امر عادی شده باشد ؛ و اگر آن را ترک کنند وحشت کنند ، بلکه راستگویی و امانتداری او را بنگر .

(تفسیر نورالثقلین ، ج ۱ ، ص ۴۹۶ ، اصول کافی ج ۲ ، ص ۱۰۵)

۲۲ - تشهد

قال الصادق - علیه السلام - :

التشهد ، ثناء علی الله تعالی ؛

تشهد ، ستایش خداوند بلند مرتبه است .

(مصباح الشریعه ، باب هفتم)

۲۲ - تسبیحات چهارگانه

قال علی - علیه السلام - :

ان الانسان كان فى الصلوه فان جسده و ثيابه و كل شىء حوله يسبح ؛

هنگامی که انسان مشغول نماز است ، و بدن و لباس و هرچه پیرامون اوست خدا را تسبیح می گویند .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۳)

۲۴ - سلام

قال الصادق - علیه السلام - :

معنى السلام فى كل صلوه ، الامان ، اى من ادى امر الله و سنه نبیه - صلى الله عليه و آله - خاشعا منه قلبه فله الامان من بلاء الدنيا و برائه من عذاب الاخره ؛

معنى (سلام) در پایان نماز ، امان است ، یعنی هر کس که امر خدا و سنت پیامبرش را با خشوع قلب به جای آورد ، از بلای دنیا در امان ، و از عذاب آخرت بر کنار است .

(مصباح الشریعه ، باب سلام)

۲۵ - فلسفه سجده بر خاک

قال علی - علیه السلام - :

و لما فى ذلك من تعفير عتاق الوجوه بالتراب تواضعا و التصاق كرائم الجوارح بالارض تصاغرا ؛

هنگامی که انسان نماز می خواند ، ساییدن گونه ها به خاک نشانه تواضع و گذاردن اعضاء شریف بر زمین دلیل کوچک و حقارت است .

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۲)

۲۶ - سجده مایه تقرب

قال علی - علیه السلام - :

اقرب ما يكون العبد من الله اذا سجد ؛

نزدیکترین چیزی که بنده را به خدا نزدیک می کند سجده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۳)

۲۷ - سوره حمد ، عظیم الهی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اعطاني الله - عز و جل - فاتحه الكتاب ؛

خداوند سوره حمد را به من عطا کرده است .

(امالی شیخ صدوق ، ص ۱۱۷)

۲۸ - رکوع و سجود ناقص

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و لاصلاه لمن لا يتم ركوعها و سجودها ؛

نمازگراری که رکوع و سجودش را ناقص انجام دهد ، آن نمازش ، نماز نیست .

(بحارالانوار ، ج ۲۹ ، ص ۱۹۸)

۲۹ - سجود و رکوع بهترین عبادت

قال علي - عليه السلام - :

نعم العباده السجود و الركوع ؛

سجود و رکوع در پیشگاه الهی ، خوب عبادتی است .

(تصنيف غررالحكم ، ص ۱۷۵)

۳۰ - تاثیر طولانی رکوع و سجود

قال علي - عليه السلام - :

لا يقرب من الله سبحانه الا كثره السجود و الركوع ؛

چیزی جز کثرت سجود و رکوع ، شخص را به تقرب خداوند سبحان نرساند .

(تصنیف غررالحکم ، ص ۱۷۵)

۳۱ - ثواب سجده شکر

قال الصادق - علیه السلام - :

ایما مؤ من سجد الله سجده لشکر نعمه غیر صلاه ، کتب الله له بها عشر حسنات و مما عنه عشر سيئات و رفع له عشر درجات في الجنان ؛

هر مؤ منی در غیر از حال نماز سجده شکرى جهت نعمتی به جای آورد ، خداوند به آن خاطر ده حسنه برای او بنویسد و ده گناه از نامه عملش پاک کند و ده درجه برای او در بهشت بالا ببرد .

(ثواب الاعمال ، ص ۸۳)

۳۲ - طولانی کردن سجده

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و اذا اردت ان يحشرك الله معى فاطل السجود بين يدي الله الواحد القهار ؛

و اگر خواستی خداوند تو را با من محشور سازد ، سجده در پیشگاه خدای یکتای قهار را طولانی کن .

(بحار الانوار ، ج ۸۵ ، ص ۱۶۴)

۳۳ - نزدیکترین حالات

قال الصادق - علیه السلام - :

اقرب ما يكون العبد الى الله و هو ساجد ؛

نزدیکترین حالات بنده به پروردگار سجده است .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۰)

۳۴ - مقدمه نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ولكل شيء أنف و أنف الصلاة التكبير ؛

برای هر چیزی مقدمه ای است و مقدمه نماز ، تکبیر است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۶)

۳۵ - توجه خداوند به نماز گزار هنگام قبله

عن الباقر - علیه السلام - قال :

إذا استقبل المصلی القبلة استقبل الرحمان بوجهه ، لا اله غیره ؛

آن گاه که نماز گزار رو به قبله کرد ، پروردگار عالم به صورتش رو آورد ، جز او خدایی نیست .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۹)

۳۶ - ذکر پس از رکوع

عن جعفر بن محمد - علیه السلام - قال :

إذا رفعت رأسک من الركوع فقل : سمع الله لمن حمده ؛

هنگامی که سر از رکوع بر می دارید بگویید : (سمع الله لمن حمده) .

(بحار الانوار ، ج ۸۵ ، ص ۱۱۵)

۳۷ - واجب در نماز

عن زراره قال :

سالت ابا جعفر - علیه السلام - عن الفرض فی الصلاة فقال : الوقت ، و الطهور ، و القبلة ، و التوجه ، و الركوع ، و السجود ، و الدعاء . قلت : ما سوی ذلك ؟ فقال : سنه فی فريضه ؛

از زراره نقل شده ، بگوید : از امام باقر (ع) از واجب در نماز پرسیدم ؟ فرمود : وقت است ، طهارت است ، قبله است ، توجه است ، رکوع و سجود است و دعاست . عرض کردم : غیر از اینها ؟ فرمود : سنتی است در واجب .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۰)

۳۸ - سجده طولانی

قال الصادق - عليه السلام - :

ان العبد اذا احال السجود حيث لا يراه احد ، قال الشيطان و اويلاه اطاعوا و عصيت و سجدوا و ابیت ؛

به درستی انسان هنگامی که سجده را طولانی کرد فریاد شیطان بلند می شود که : وای بر من آنها اطاعت خدا کردند و من عصیان کردم آنان سجده کردند و من نافرمانی کردم .

(بحارالانوار ، ج ۸۵ ، ص ۱۶۳)

۳۹ - نیت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

انما الاعمال بالنيات ؛

همانا کارها بر اساس نیتها است .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۳۸۱)

۴۰ - سجده طولانی و بهشت

قال الباقر - عليه السلام - :

اتى رجل الى رسول الله - صلى الله عليه وآله - فقال يا رسول الله ! ادع الله لى ان يدخلى الجنة ، فقال له : اعنى عليه بكثرة السجود ؛

مردی خدمت رسول خدا (ص) رسید و عرض کرد : ای پیامبر خدا! از خدا بخواه که مرا بهشتی کند . حضرت فرمود : مشروط بر اینکه در این دعا ، برای رسیدن به بهشت ، مرا به کثرت سجده (برای خدا) یاری کنی .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۳)

۴۱ - حمد و سوره در نماز

قال الرضا - عليه السلام - :

امر الناس بالقراءة فى الصلوة لثلا يكون القران مهجورا مضيعا ؛

مردم به خواندن حمد و سوره در نماز به این جهت موظف شده اند که قرآن مجید متروک و ضایع نشود .

(من لا يحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۸۴)

۴۲ - فضیلت بسم الله

قال عن الامام الهادي - عليه السلام - :

(بسم الله الرحمن الرحيم) اقرب الى اسم الله الاعظم من سواد العين الى بياضها ؛

(بسم الله الرحمن الرحيم) به اسم اعظم خدا از فاصله سیاهی چشم به سفیدی آن نزدیکتر است .

(تحف العقول ، ص ۴۸۷)

۴۳ - امام صادق (ع) و سجده بر تربت امام حسین (ع)

كان الصادق - عليه السلام - لا يسجد الا على تربه الحسين - عليه السلام - تذلل الله و استكانه اليه ؛

امام صادق (ع) جز بر تربت حسین (ع) به خاک دیگری سجده نمی کرد و این کار را از سر خشوع و خضوع برای خدا می کرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۶۰۸)

۴۴ - گواهی محل سجود در روز قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا اباذر! ما من رجل يجعل جبهته في بقعه من بقاع الارض الا شهدت له بها يوم القيامة ؛

ای اباذر! هیچ کس صورت و پیشانی بر قطعه ای از قطعات زمین نمی گذارد ، مگر اینکه آن قطعه زمین شهادت می دهد که آن شخص در آن برای خدا سجده کرده و در آن دعا و نماز خوانده و مناجات کرده ، و او را با این شهادت سرفراز و مفتخر می سازد و بهشتی می نماید در حدیث است که : در جاهای مختلف زمین نماز بخوانید ، تا در قیامت برای شما شهادت دهند .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۳۴)

۴۵ - شروع نماز با تکبیر

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لكل شيء انْف و انف الصلاة التكبیر ؛

هر چیزی را بینی باشد و بینی نماز شما تکبیر است .

(کافی ، ج ۳ ، ص ۲۷۰)

۴۶ - ذکر و تسبیح در شبانه روز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

قال ابلیس خمسہ اشیاء لیس لی فیہن حیلہ و سائر الناس فی قبضتی : من اعتصم باللہ من نیتہ الصادقہ فاتکل علیہ فی جمیع امورہ و من کثر تسبیحہ فی لیلہ و نہارہ ، و من رضی لایحیہ المومن ما یرضاه لنفسہ و من لم یجزع علی المصیبہ حین یصیبہ و من رضی بما قسم اللہ له ؛

ابلیس گفت : پنج کس را نمی توانم مورد حیلہ و فریب خویش قرار دهم و آن پنج نفر عبارتند از : کسی که با نیت خالص به خدا پناه ببرد و در همه امور به او تکیه کند ، کسی که در شبانه روز ذکر و تسبیح فراوان گوید و کسی که برای برادر مومن خود می پسندد آن چه را برای خود می پسندد ، و کسی که در مصیبتی که بر او روی شد جرع نکند و شکیبیا باشد ، و کسی که بدانچه خدا برای او مقرر داشت ، راضی باشد .

(المواعظ العددیه ، ص ۱۶۲)

۴۷ - سجده فراوان

عن الصادق - علیه السلام - قال :

جاء رجل الی رسول اللہ - صلی اللہ علیہ وآلہ - فقال : یا رسول اللہ ! کثرت ذنوبی و ضعف عملی فقال رسول اللہ - صلی اللہ علیہ وآلہ - : اکثر السجود فانه يحط الذنوب كما يحط الريح ورق الشجر ؛

مردی پیش پیامبر (ص) آمد و گفت : یا رسول اللہ ! گناهانم بی شمار است ولی عمل نیک من اندک است ، پیامبر (ص) فرمود : سجده فراوان به جای آور ؛ زیرا سجده گناهان را

دور می سازد ، همچنان که باد برگ درخت را می ریزاند .

(بحارالانوار ، ج ۸۵ ، ص ۱۶۲ . امالی صدوق ، ج ۷۶ ، حدیث ۱۱)

۴۸ - اسرار تکبیره الاحرام

عن الصادق - علیه السلام - :

اذا كبرت فاستصغر ما بين العلاء- و الثرى دون كبريائه ؛ فان الله اذا اطلع على قلب العبد و هو يكبر و فى قلبه عارض عن حقيقه تكبيره قال : يا كاذب ، اتخدعنى ؟ و عزتى و جلالى لاحرمنك حلاوه ذكرى و لاجبنك عن قربى و المساره بمناجاتى . فاعتبر انت قلبك حين صلوتك فان كنت تجد حلاوتها و فى نفسك سرورها و بهجتها و قلبك مسورا بمناجاته ملتذ بمخاطباته ، فاعلم انه قد صدقك فى تكبيرك له ؛ و الا فقد عرفت من سلب لذه المناجاء و حرمان حلاوه العباده ، انه دليل على تكذيب الله لك و طردك عن بابه ؛

چون تکبیر (نماز) را گفتی ، آن چه را ما بین آسمان و زمین است ، درمقابل کبریاء خدا کوچک و ناچیز شمار که اگر خداوند بر قلب بنده ، زمانی که تکبیر می گوید ، بنگرد و در دل او چیزی باشد که از حقیقت معنای تکبیر باز می دارد ، به او گوید : (ای دروغگو آیا مرا می فریبی ؟ به عزت و جلالم سوگند که از شیرینی یاد خود محروم کنم و از قرب به خود و شادمانی مناجاتم محجوبت سازم) . پس به هنگام نماز گزاردنت دل خود را بیازما ، اگر شیرینی نماز را و در (عمق) جان ، سرور و بهجت (حاصل از) آن را می یابی و

دلت از راز و نیاز با او شادمان است و از گفتگو با او لذت می برد ، بدان که خداوند ، تو را در تکبیری که بر زبان رانده ای ، تصدیق فرموده است ؛ و گرنه ، بدان که فقدان لذت مناجات و محرومیت از شیرینی عبادت دلیل بر این است که خداوند تو را (در تکبیرت) دروغگو دانسته و از درگاه خود رانده است .

(مصباح الشریعه ، باب ۱۳ . بحار الانوار ، ج ۸۱ ، ص ۲۳۰)

۴۹ - فلسفه رکوع

عن مصباح الشریعه ، قال الصادق - علیه السلام - :

لا یرکع عبد الله رکوعا علی الحقیقه ، الا زینه الله تعالی بنور بهائه و اظله فی ظلال کبریائه و کساه کسوه اصفیائه . و الرکوع اول و السجود ثان ، فمن اتی بمعنی الاول صلح للثانی . و فی الرکوع ادب و فی السجود قرب ، و من لایحسن الادب لایصلح للقرب . فارکع رکوع خاضع لله بقلبه متذلل و جل تحت سلطانه ؛ خافض له بجوارحه خفض خائف حزن علی ما یفوته من فائده الراكعین . و حکى ان الربیع ابن خثیم کان یسهر باللیل الی الفجر فی رکعه واحده ؛ فاذا هو اصبح رفع (خ ل : تزفر) و قال : اه اسبق المخلصون و قطع بنا . و استوف رکوعک باستواء ظهرک ، و انحط عن همتك فی القيام بخدمته الا بعونه ، و فر بالقلب من وساوس الشیطان و خدائعه و مکائده ؛ فان الله تعالی یرفع عبادہ بقدر تواضعهم له و یرہدہم الی اصول التواضع و الخضوع بقدر اطلاع عظمتہ علی سرائرهم ؛

از کتاب مصباح الشریعه نقل است که امام صادق

(ع) فرمود: هیچ بنده ای برای خدا به حقیقت رکوع نکند مگر آن که خداوند تعالی او را به نور جمال خویش بیاراید و در سایه کبریایش درآورد و جامه برگزیدگانش بپوشاند. رکوع (مرحله) اول است و سجود (مرحله) دوم؛ هرکس معنی و حقیقت اولی را به جای آورد، شایستگی دومی را یافته است. در ادب (عبودیت) است و در سجود قرب (به معبود) است؛ و کسی که به نیکی، ادب نگذارد، قربت را نشاید. پس رکوع کن همانند رکوع کسی که قلبا خاضع برای خداست و تحت سلطه او ذلیل و بیمناک می باشد؛ و چون راکعی از بیم و اندوه از دست دادن بهره راکعان (حقیقی) تن فرود آورد، اعضای خود را فرود بیاورد. و از ربیع بن خثیم حکایت شده است که با یک رکوع شب را به صبح می رساند و چون به صبح میرسید (صبح می کرد) قامت راست می کرد (نسخه: ناله می کرد) و می گفت: (آه! مخلصان پیشی گرفتند و ما از راه ماندیم). و رکوع خود را کامل انجام ده به اینکه پشت خود را هموار کنی؛ و از این (پندار) که به (قدرت و) همت خود به خدمت او قیام کنی فرود آی (که این امکان ندارد) جز به یاری او. و قلب را از وسوسه های شیطان و فریبها و نیرنگهای فراری ده که خداوند تعالی بندگان خود را به میزانی که در برابر او کرنش کنند بلند می کند؛

و آنان را به هر اندازه که عظمتش بر باطنهایشان پرتو افکنده ، به حقیقت فروتنی و کرنش (در برابر خود) هدایت می فرماید .

(مصباح الشریعه ، باب ۱۵ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۱۰۸)

۵۰ - اسرار بلند شدن رکوع

قال الصادق - علیه السلام - :

فقال : ارفع راسک . فرفعت راسی ؛ فنظرت الی شیء ذهب منه عقلی ؛ فاستقبلت الارض بوجهی و یدی فاهمت ان قلت : (سبحان ربی الاعلی و بحمدہ) لعلو ما رایت . فقلتها سبعا ، فرجعت الی نفسی . کلما قلت واجده منها ، تجلی عنی الغشی ؛ فقعدت فصار السجود فیہ (سبحان ربی الاعلی و بحمدہ) . و صارت القعدہ بین السجودین استراحه من الغشی و علو ما رایت . فاهمنی ربی - عز و جل - و طالبتني نفسی ان ارفع راسی ؛ فرفعت فنظرت الی ذلک العلو فغشی علی ، فخررت لوجهی و استقبلت الارض بوجهی و یدی و قلت : (سبحان ربی الاعلی و بحمدہ) . فقلتها سبعا ؛ ثم رفعت راسی فقعدت قبل القيام لاثنی النظر فی العلو . فمن اجل ذلک صارت سجودین و رکعہ و من اجل ذلک صار القعود قبل القيام قعدہ خفیفہ ؛

پس فرمود : (سربردار) سر برداشتم ، چیزی دیدم که از آن عقلم از سر رفت ، و به صورت و دو دست بر زمین قرار گرفتم ؛ پس الهام شده به سبب علو آن چه دیدم گفتم : (سبحان ربی الاعلی و بحمدہ) (منزه است پروردگار برتر من و سپاس او راست) . این را هفت بار گفتم ؛ پس به

خود آمدم . هر بار که می گفتم حالت غشوه از من باز می شد ، آن گاه نشستم : از این رو ذکر (سبحان ربی الاعلی و بحمده) در سجده قرار داده شد . و نشستن بین دو سجده ، استراحتی شد از آن غشوه و عظمت و والایی آن چه دیدم . پس پروردگرم عز و جل به من الهام فرمود و خود نیز خواستم سربلند کنم ، سر برداشتم و به آن علو و عظمت نگریستم و بیهوش شدم و بر زمین افتادم و با صورت و دو دست رو به زمین کردم و گفتم : (سبحان ربی الاعلی و بحمده) این را هفت مرتبه گفتم ، آن گاه سر برداشتم و پیش از ایستادن نشستم تا بار دیگر به آن علو و عظمت نظر کنم (از این رو (در هر رکت نماز) دو سجده و یک رکوع مقرر شد و نیز نشستن قبل از قیام ، نشستی کوتاه مقرر گردید .

(علل الشرایع ، ج ۲ ، ص ۳۱۲)

۵۱ - ذکر سجده

فی الحدیث :

لما نزل قوله سبحانه : (سبح اسم ربك الاعلی) قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - اجعلوها فی سجودکم ؛

هنگامی که کلام الهی (سبح اسم ربك الاعلی) نازل گشت ، رسول الله (ص) فرمود : (آن را در سجودتان قرار دهید) یعنی (سبحان ربی الاعلی و بحمده) .

(بحار الانوار ، ج ۵۸ ، ص ۳۴)

۵۲ - اثرات سجده حقیقی

عن مصباح الشریعه ، قال الصادق - علیه السلام - :

ما خسر و الله من اتی بحقیقه السجود و لو كان فی العمر مره واحده . و ما افلح من خلا بربه فی مثل ذلك الحال تشبیها بمخادع نفسه غافلا لاهیا عما اعدده الله للساجدین من انس العاجل و راحه الاجل . و لا بعد عن الله ابدا من احسن تقربه فی السجود . و لا قرب الیه ابدا من اساء ادبه و ضیع حرمته بتعلق قلبه بسواه فی حال سجوده . فاسجد سجود متواضع لله تعالی ذلیل ، علم انه خلق من تراب یتطاه الخلق . و انه اتخذك من نطفه یتقذرها کل احد ؛ و کون و لم یکن . و قد جعل الله معنی السجود سبب التقرب الیه بالقلب و السر و الروح فمن قرب منه بعد من غیره ؛ الا-تری فی الظاهر انه لا- یتوی حال السجود الا بالتواری عن جمیع الاشیاء و الاحتجاب عن کل ما تراه العیون ؟ كذلك امر الباطن . فمن كان قلبه متعلقا فی صلوته بشیء دون الله تعالی ، فهو قریب من ذلك الشیء بعید عن حقیقه ما اراد الله منه فی صلوته . قال الله - عز

و جل - : (ما جعل الله لرجل من قلبين في جوفه) . و قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - قال الله تعالى : لا اطلع على قلب عبد فاعلم فيه حب الاخلاص لطاعتي لوجهي و ابتغاء مرضاتي ، الا لوليت تقويمه و سياسته . و من اشتغل بغيري فهو من المستهزئين بنفسه ؛ و مكتوب اسمه في ديوان الخاسرين ؛

به خدا سوگند! آن کس که هر چند یک بار در تمام عمر ، حقیقت سجده را به جای آورد ، زیان نبرد ؛ و آن کس که همانند کسی که خود را می فریبد ، با حالت غفلت و بازیچه گرفتن آن چه خدا برای سجده کنندگان فراهم نموده است ، یعنی انس (با او) در حال (دنیا) ، و راحت و آسایش در آینده (آخرت) ، با پروردگار خود خلوت کند ، رستگار نشد . و کسی که در سجده به خدا نیکو تقرب جست ، از خدا دور نشد . و کسی که به خدا سوء ادب کرد و با دل بستگی به غیر او در سجده ، حرمت او را از بین برد ، به مقام قرب او نرسد ؛ پس سجده کن (همانند) سجده کسی که در برابر خداوند تعالی متواضع و خوار است و می داند که از خاکی آفریده شده که خلق بر آن پا می نهند و خدا او را از نطفه ای که همه آن را کثیف و نجس می دانند آفریده ؛ و می داند که نبود ، و (به دست آفریدگار) به وجود آمد . و همانا خداوند معنای (حقیقت

(سجده را سبب نزدیکی جستن به او با قلب و باطن و جان قرار داد ؛ پس کسی که به او نزدیک شود ، از غیر او دور گردد . آیا نمی بینی که در ظاهر سجده شکل نمی گیرد مگر با آن که همه چیز از نظرت پنهان گردد و هر چه دیدگان می بینند از تو محجوب شود ؟ همچنین است امر باطن ؛ پس هر کس در نماز ؛ دلبستگی به چیزی جز خدا داشته باشد ، به همان چیز نزدیک ، و از حقیقت آن چه خداوند در نماز او از او خواسته ، دور است . خداوند عز و جل فرموده است : (خداوند برای احدی دو قلب در باطنش قرار نداده است) . و رسول الله (ص) فرمود : (خداوند تعالی فرموده است : بر قلب بنده ای واقف نشوم که در آن حب طاعت مخلصانه برای من و جهت کسب رضای من بدانم (بیابم) ، مگر آن که (خود) تنظیم و تدبیر امور او را متصدی شوم . و هر کس به غیر من دل مشغول دارد از آنهاست که خویشان را به مسخره گرفته اند ، و نامش در دفتر زیانکاران نوشته و ثبت است .

(مصباح الشریعه ، باب ۱۶ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۱۳۶)

۵۳ - فلسفه گفتن هفت تکبیر

عن العلل باسناده عن هشام بن الحکم عن ابی الحسن موسی - علیهما السلام - قال :

قلت : لای علیه صار التکبیر فی الافتتاح سبع تکبیرات افضل ؟ فقال : یا هشام ، ان الله خلق السموات سبعا و الارضین سبعا و الحجب سبعا

؛ فلما اسرى بالنبي صلى الله عليه و اله فكان من ربه كقاب قوسين او ادنى رفع له حجاب من حجه ، فكبر رسول الله - صلى الله عليه وآله - و جعل يقول الكلمات التى فى الافتتاح ؛ فلما رفع له الثانى ، كبر ؛ فلم يزل كذلك حتى بلغ حجب فكبر سبع تكبيرات . فلذلك العله تكبر للافتتاح فى الصلوه سبع تكبيرات ؛

از كتاب علل الشرايع به سندى كه آورده ، از هشام بن حكيم روايت كرد كه از ابوالحسن موسى بن جعفر (ع) پرسيدم : (چرا در افتتاح نماز (گفتن) هفت تكبير داراى فضيلت بيستر شده است ؟ فرمود : (اى هشام ، خدا آسمانها را هفت . زمينها را هفت و حجابها را هفتگانه آفريد ؛ پس چون پيامبر (ص) را به معراج برد و قرب او به پروردگارش به اندازه فاصله دو كمان يا نزديكتر باشد ، يك حجاب از حجابهايش برداشته شد ؛ پيامبر (ص) تكبير گفت و آغاز نمود به گفتن كلمات افتتاحيه نماز ؛ پس چون حجاب دوم برايش برداشته شد ، تكبير گفت ؛ و به همين منوال (گذشت) تا به هفت حجاب رسيد ؛ پس آن جناب هفت تكبير گفت . بدین علت برای افتتاح نماز هفت تكبير گفته می شود .

(علل الشرايع ، ص ۳۲۲ ، باب ۳۰ ، حديث ۴)

۵۴ - تعليم سوره حمد

منها ما روى عن النبى - صلى الله عليه وآله - انه قال لجابر بن عبدالله الانصارى :

يا جابر! الا اعلمك افضل سوره انزلها الله فى كتابه ؟ فقال له جابر : بلى بابى انت

و امی یا رسول الله! علمنیها . قال : فعلمه (الحمد) ام الكتاب . ثم قال : یا جابر! الا اخبرک عنها ؟ قال : بلی ، بابی انت و امی یا رسول الله! اخبرنی . قال : هی شفاء من کل داء الا السام ؛

از پیامبر (ص) روایت شده که به جابر بن عبدالله انصاری فرمود : ای جابر ، آیا برترین سوره ای را که خدا در کتابش نازل فرموده به تو نیاموزم ؟ جابر عرض کرد : آری پدر و مادرم فدای تو باد ای رسول خدا ، آن را به من بیاموز . پس رسول الله سوره (حمد) (ام الكتاب) را به او تعلیم داد و فرمود : ای جابر آیا آگاهی نسازم از این سوره ؟ عرض کرد : چرا ، پدر و مادرم فدای تو باد یا رسول الله ! از آن مرا باخبر ساز . فرمود : آن شفای هر دردی است جز مرگ .

(تفسیر عیاشی ، ج ۱ ، ص ۲۰ ، حدیث ۹)

۵۵ - تفسیر عبارت (بسم الله...)

روی فی التوحید عن الرضا - علیه السلام - حین سئل عن تفسیر (البسملة) قال :

معنی قول القائل : بسم الله ، ای اسم علی نفسی سمه من سمات الله ، و هی العباده . قال الراوی فقلت له : ما السمه ؟ قال : العلامه ؛

در کتاب توحید از امام رضا (ع) روایت شده است که وقتی تفسیر (بسمله) (بسم الله) از حضرتش سؤال شد ، فرمود : معنای اینکه گوینده می گوید (بسم)

الله) ، این است که من بر خود (سمه) (نشانه ای) از سمات خدا می نهم ؛ و آن نشانه عبارت است . راوی گفت پرسیدم :
سمه یعنی چه ؟ فرمود : (نشانه) .

(التوحید ، ص ۲۲۹ ، باب ۳۱)

فصل ششم : حضور قلب و خشوع

آیات

۱ - آسان بودن نماز برای خاشعان

واستعينوا بالصبر و الصلوه و انها لكبيره الا على الخاشعين ؛

در زندگی از صبر و نماز کمک گیرید ، هرچند نماز کار مشکلی است مگر برای فروتنها .

(سوره بقره ، آیه ۴۵)

۲ - نماز و رستگاری

قد افلح المؤمنون ، الذين هم في صلاتهم خاشعون ؛

مؤمنان رستگار شدند ، آنها که در نمازشان خاشع هستند .

(سوره مؤمنون ، آیات ۱ و ۲)

۳ - خضوع در نماز

حافظوا على الصلوات و الصلوه الوسطى و قوموا لله قانتين :

در انجام همه نمازها و نماز میانی (ظهر) کوشش و مواظبت کنید ، در حال عبادت و خضوع کنان برای خدا به پا خیزید .

(سوره بقره ، آیه ۲۳۸)

احادیث

۴ - خشوع زینت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الخشوع زينه الصلاه ؛

خشوع ، زینت و زیور نماز است .

(بحارالانوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۳۱)

۵ - تفاوت دو نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الرجلين من امتي ليقومان الى الصلاة و ركوعهما و سجودهما واحد و ان ما بين صلاتيهما ما بين السماء و الارض ؛

دو نفر از امتم به نماز بر می خیزند و رکوع و سجود را مانند هم به جای می آورند ، اما تفاوت میان نماز آنها از زمین تا آسمان است (و این سخن اشاره به مرتبه خشوع آن ها است) .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۴۱)

۶ - خشوع در نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

اذا كنت في صلاتك فعليك بالخشوع و الاقبال على صلاتك فان الله تعالى يقول : (الذين هم في صلاتهم خاشعون) ؛

هرگاه در حال نماز بودی ، بر تو باد به خشوع و توجه کامل به نماز ، چون خداوند در قرآن می فرماید : (اهل ایمان کسانی هستند که در نماز خشوع می ورزند) .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۰ ، میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۹ . بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۸۴ ، ص ۲۶۰)

۷ - خشوع بدن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

مازاد خشوع الجسد على ما في القلب فهو عندنا نفاق ؛

هرگاه خشوع بدن بر خشوع قلب و توجه آن به نماز افزون شد ، این عمل نزد ما دورویی محسوب می گردد .

(تفسیر صافی ، ج ۲ ، تفسیر سوره مؤ منون ، ص ۱۲۶)

۸ - نماز با قلب پاک

قال علي - عليه السلام - :

یاکمیل! لیس الشاءن ان تصلى و تصوم و تتصدق ، الشاءن ان تكون الصلاه فعلت بقلب نقى و عمل عند الله مرضى و خشوع سوى ؛

ای کمیل! مهم نیست که نماز بخوانی و روزه بگیری و صدقه بدهی . مهم این است که نماز با قلبی پاک انجام پذیرد و مورد قبول خداوند باشد و با خشوع و خاکساری اداء شود .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۶)

۹ - خشوع چیست ؟

سئل النبى - صلى الله عليه وآله - :

ما الخشوع ؟ قال : التواضع فى الصلاه و ان يقبل العبد بقلبه كله على ربه ؛

از پیامبر اکرم (ص) سؤال شد : خشوع چیست ؟ فرمود : فروتنی و خاکساری در نماز و اینکه بنده با تمام قلبش به سوى خدا برود

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۴)

۱۰ - نماز و حضور قلب

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ليس لك من صلاتك الا ما احضرت فيه قلبك ؛

نیست برای تو از نماز ، مگر قلب تو در حال نماز باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۹)

۱۱ - چهار بخش نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

بنيت الصلوه على اربعة اسهم سهم منها اسباع الوضوء ، و سهم منها الركوع و سهم منها السجود و سهم منها الخشوع ؛

نماز بر چهار بخش بنا شد :

۱ - گرفتن وضوی کامل

۲ - رکوع .

۳ - سجود .

۴ - خشوع .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۵)

۱۲ - حضور در عبادت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اعبد الله كأنك تراه فان كنت لا تراه فانه يراك ؛

عبادت کن خداوند تعالی را ، چنانچه گویا او را می بینی ، و اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند .

(نهج الفصاحه ، ص ۶۵ . سرالصلوه ، ص ۲۶ . مکارم الاخلاق ، ص ۴۵۹)

۱۳ - حضور قلب

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا قام العبد الى الصلوه فكان هواه و قلبه الى الله تعالى انصرف كيوم ولدته امه ؛

هنگامی که انسان برای نماز می ایستد ، اگر همه توجه اش و قلبش به سوی خدا باشد ، در حالی نمازش تمام می شود ، که مثل روزی است که پاک به دنیا آمده .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۸۲)

۱۴ - محبت خداوند و محبت مؤمنین در دل

قال الصادق - عليه السلام - :

ليس من مومن يقبل بقلبه في صلوته الى الله الا- اقبل الله اليه بوجهه و اقبل بقلوب المومنين اليه بالمحبه له بعد حب الله - عز و جل - اياه ؛

مؤمنی نیست که در نمازش با حضور قلب به خداوند توجه کند ، مگر این که خداوند به او رو می کند ، و بعد از محبت خداوند عز و جل در دل ، قلوب مؤمنین را به سوی او متوجه می کند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۵)

۱۵ - حواس پرتی در نماز توسط شیطان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان العبد اذا اشتغل بالصلاه و جاءه الشيطان و قال له : اذكر كذا اذكر كذا حتى يضل الرجل ان يدري كم صلى ؛

نماز گزار وقتی مشغول نماز است ، شیطان به سراغش می آید و به او می گوید : این را به یاد بیاور ، آن را یاد بیاور تا این که انسان را گمراه کند و فراموش کند که چند رکعت نماز خوانده است .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۹)

۱۶ - آخرین نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

صل صلوه مودع تری انک لاتصلی بعد ما صلوه ابداء ؛

آن چنان نماز بگزار که گویی آخرین نماز توست و دیگر هرگز نمازی نخواهی خواند .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۴)

۱۷ - نماز و تفکر

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

رکعتان مقتصدتان فی تفکر خیر من قیام لیلہ و القلب لاه ؛

دو رکعت نماز همراه با تفکر و حضور قلب ارزشمندتر از یک شب زنده داری با دل سرگردان و بدون توجه است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۹۰ . بحار الانوار ، ج ۷۴ ، ص ۸۲ . مکارم الاخلاق ، ص ۴۶۵)

۱۸ - دو رکعت نماز آگاهانه

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى رکعتین يعلم ما يقول فیهما انصرف و لیس بینہ و بین الله ذنب ؛

کسی که آگاهانه و با توجه به مفاهیم ، دو رکعت نماز بخواند ، در حالی نمازش را به پایان می برد که میان او و خدایش

هیچ گناهی نمانده است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۹۱ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۸۷)

۱۹ - مانع خشوع

رای النبی - صلی الله علیه وآله - رجلا یعبث بلحیته فی صلاته فقال : (اما انه لو خشع قلبه لخشعت جوارجه) ؛

پیامبر اکرم (ص) دیدند مردی در حال نماز با ریش خود بازی می کند ، فرمودند : (اگر قلب او خشوع می داشت قطعا همه اعضایش نیز خاشع می بود .)

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۶ . بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۲۸)

۲۰ - دو رکعت با حضور قلب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی رکعتین و لم یحدث فیهما نفسه بشیء من امور الدنیا غفر الله له ذنوبه ؛

کسی که دو رکعت نماز بخواند و در آن دو رکعت ، قلب خود را به چیزی از امور دنیا مشغول نکند ، خداوند گناهانش را می آمرزد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۹)

۲۱ - نماز وداع

قال علی - علیه السلام - :

إذا قام احدکم الی الصلوه فلیصل صلوه مودع ؛

هرگاه یکی از شما به نماز ایستد ، باید مانند کسی که با نماز وداع می کند ، نماز بخواند

(غرر الحکم ، ص ۱۲۹)

۲۲ - عارف به حق نماز

قال علی - علیه السلام - :

من اتی الصلاه عارفا بحقها غفر الله له ؛

کسی که نماز به جا آورد در حالی که عارف به حق آن باشد ، خداوند او را می آمرزد .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۷ . تحف العقول ، ص ۱۱۷)

۲۳ - نمره توجه به جایگاه نماز

قال الامام - عليه السلام - :

اذا توجه المؤمن الى مصلاه ليصلي قال الله - عز وجل - لملائكته يا ملائكتي الا ترون الى عبدی ؟ هذا قد انقطع عن جميع الخلائق الى ، وامل رحمتی و جودی و رافتی ؛ اشهدکم انی اخصه برحمتی و کراماتی ؛

وقتی مومن به خاطر نماز متوجه مصلاهی خود می شود ، خدای عز و جل به ملائکه خود می گوید : ای ملائکه من آیا به سوی بنده من نگاه نمی کنید ؟ که از جمیع خلائق بریده و به سوی من توجه نموده و آرزوی رحمت وجود و رافت مرا دارد ، شما (ملائکه) را شاهد می گیرم که رحمت و کرامتم را مخصوص او قرار دادم .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۱)

۲۴ - نماز با توجه

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

رکعه من عالم بالله خیر من الف رکعه من متجاهل ؛

یک رکعت نماز کسی که متوجه خدا باشد ، بهتر از هزار رکعت کسی است که از خدا غافل باشد .

(نهج الفصاحه ، ص ۳۵۰)

۲۵ - نگاه به اطراف در حال نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

من عرف من علی یمنه و شماله متعمدا فی الصلوه فلا صلوه له ؛

هرکس در نماز ، عمدا آن چه را که در جانب راست و چپ است بشناسد ت نماز او نماز نیست ، (یعنی نماز او کامل نخواهد بود) .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۳۲۰)

۲۶ - آفات توجه قلب به غیر خدا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا تلتفتوا في صلاتكم فانه لاصلاه لملتفت و قال - صلى الله عليه وآله - : اما يخاف الذي يحوله وجهه في الصلاه ان يحول الله وجهه وجه حمار ؛

در حال نماز به کسی یا چیزی توجه نداشته باشید ، پس به درستی که نماز این طور کامل نیست ، و همچنین فرمود : آیا نمی ترسد آن کس که صورتش را در نماز به طرف چیزی بر می گرداند خداوند صورتش را همچون حمار قرار دهد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۱۱)

۲۷ - قلب ، فقط متوجه خدا

قال الصادق - عليه السلام - :

وانى لاحب للرجل منكم المومن اذا قام فى صلاه فريضه ان يقبل بقلبه الى الله و لا يشغل قلبه بامر الدنيا ، فليس من مومن يقبل بقلبه فى صلاته الى الله اقبل الله اليه بوجهه و اقبل بقلوب المؤمنين اليه بالمحبه له بعد حب الله - عز و جل - اياه ؛

به درستی من مؤمنی از شما را دوست دارم که وقتی به نماز واجب می ایستد با قلبش به سوی خدا متوجه گردد و قلب خود را در حال نماز به دنیا مشغول نسازد ، پس هیچ مؤمنی نیست که با قلب خود در نمازش به سوی الله برود ، مگر این که خداوند با همه الطافش به او رو می آورد و بعد از آن قلوب همه مومنین هم از راه رافت و مهربانی به سوی او رو می آورند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۰ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۸۶)

. ثواب الاعمال ، ص ۱۶۳)

۲۸ - آداب حضور قلب

قال الباقر - عليه السلام - :

عليك بالاقبال على صلاتك فانما يحسب لك منها ما اقبلت عليه منها بقلبك و لا تعبت فيها ببيدك و لا براسك و لا بلحيتك و لا تحدث نفسك و لا تتشاءب و لا تتمطا و لا تكفر . . . ؛

بر تو باد توجه کامل به نمازت ، پس همانا ، آن مقدار که در نماز حضور قلب داشته باشی ، حساب می شود ، در نماز با دست و سر و ریش خویش بازی مکن ، و در نماز با خودت صحبت نکن و خمیازه نکش . . .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۰۱)

۲۹ - نمره توجه به خدا

قال الصادق - عليه السلام - :

ليس من عبد مؤمن يقبل بقلبه على الله - عز و جل - في صلوته و دعائه الا اقبل الله - عز و جل - عليه بقلوب المؤمنين اليه ؛
همانا بنده مؤمنی نیست که با قلبش در نماز و دعاء به خدا رو کند ، مگر اینکه خداوند قلبهای مؤمنین را به طرف او متوجه کند .

(جامع احاديث الشيعة ، ج ۵ ، ص ۳۰)

۳۰ - خاشع بودن قلب و جوارح

قال علي - عليه السلام - :

ليخشع الرجل في صلوته فانه من خشع قلبه الله - عز و جل - خشعت جوارحه فلا يعبت بشيء في الصلوه ؛
مرد باید در نماز خود خاشع باشد ، پس وقتی قلبش برای خدا خاشع شد ، اعضاء و جوارحش نیز خاشع است ، با چیزی (در حال نماز) بازی نمی کند .

(جامع احاديث الشيعة ، ج ۵ ، ص ۳۷)

۳۱ - نماز ناقص

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من لم يتم وضوئه و ركوعه و خشوعه ، فصلوته خداج یعنی ناقصه غير تامه ؛

کسی که وضو و رکوع و خشوعش در نماز کامل نیست ، نمازش (خداج) است ، یعنی ناقص است و تمام نیست .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۴۴)

۳۲ - بازی در حال نماز

فی حدیث وصیه النبی - صلی الله علیه و آله - لعلی - علیه السلام - :

یا علی ! کره الله - عزوجل - لامتی العبث فی الصلوه ؛

رسول خدا (ص) در وصیتی به علی (ع) فرمود: یا علی! خداوند از امت من که در حال نماز بازی می کنند ، کراهت دارد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۵ ، ص ۴۷)

۳۳ - فقط یاد خدا در حال نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

من صلی صلوه لایذکر فیها شیئا من امر الدنيا ، لا یسئل الله شیئا ، الا اعطاه ؛

کسی که نماز می خواند ، در حال نماز هیچ چیز از امور دنیایی به یادش نیاید (فقط خداوند در نظرش باشد) ، در این صورت هر چیزی از خداوند بخواهد ، به او عطا می کند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۵)

۳۴ - سه بار غافل شدن در نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

إذا قام العبد الی الصلاه اقبل الله - عز و جل - علیه بوجهه فلا یزال مقبلا علیه حتی یلتفت ثلاث مرات فاذا التفت ثلاث مرات اعرض عنه ؛

وقتی بنده به نماز ایستاد خداوند متعال به او توجه می کند و توجهش را از او قطع نمی کند تا موقعی که سه مرتبه از یاد خدا غافل گردد ، در این هنگام خداوند سبحان نیز از او اعراض خواهد کرد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۱)

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

مثل الصلوه و اعمال بنى ادم كرجل اتى مراغه فاتار عليه منها حتى امتلاء ترابا و دنسا ثم عمد الى غدیر ماء طيب فاغتسل به فيذهب عنده التراب و الدنس ، كذلك الصلوات الخمس تغسل عن العبد الذنوب اذا صلى الله من قلبه ؛

مثل نماز و اعمال آدم مثل مردى است كه در خاك بغلتند آن چنان كه سراپایش را خاك و كثافات فراگیرد ، سپس به طرف آبگیری كه آبش پاک است برود و در آن غسل نماید و خود را شست و شو دهد و خاك و كثافات را از خود دور كند . این چنین است نماز پنجگانه ، زمانی كه بنده با حضور قلب خدا را عبادت كند ، كثافات گناه از وی شسته می شود .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۳)

۳۶ - لازمه غرق در نماز شناخت کامل خداوند است

عن محمد بن علی بن الحسین - عليهم السلام - قال :

قلت لابی عبدالله - عليه السلام - : انی رایت علی بن الحسین اذا قام الى الصلوه ، غشی لونه لون اخر ، فقال لی : والله ان علی بن الحسین كان يعرف الذی يقوم بین یدیه ؛

امام سجاد (ع) را دیدم كه هنگامی كه به نماز ایستاد ، چهره اش را رنگی دیگر پوشاند . امام صادق (ع) به من فرمود : (به خدا قسم ، علی بن الحسین (ع) كسی را كه برای او نماز می كرد ، می شناخت) .

(علل الشرائع ، ص ۸۸ ، به نقل از وسائل الشیعه ، ج ۴ ،

۳۷ - موانع حضور قلب

قال علی - علیه السلام - :

لا یقومن احدکم فی الصلاه متکاسلا و لا ناعسا و لا یفکرن فی نفسه فانه بین یدی ربه و انما للعبد من صلاته ما اقبل علیه منها بقلبه ؛

در حال کسالت و چرت زدن نماز نخوانید و در حال نماز به فکر خودتان نباشید ، زیرا در محضر خدا ایستاده اید ، به درستی که آن مقدار از نماز بنده قبول می شود که قلبا به خدا توجه داشته باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۹ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۸۷)

۳۸ - آن مقدار از نماز بالا می رود

قال الصادق - علیه السلام - :

ان العبد لترفع له من صلاته نصفها او ثلثها او ربعها او خمسها و ما یرفع له الا ما اقبل علیه بقلبه ؛

همانا از نماز بنده نصفش یا یک سوم ، یا یک چهارم یا یک پنجم برای او بالا می رود ، و آن مقداری که از نماز حضور قلب داشته باشد ، بالا می رود . . .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۸)

۳۹ - حضور قلب شرط قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا یقبل الله صلاه عبد لا یحضر قلبه مع یدیه ؛

خداوند نماز بنده ای را که قلبش همراه بدنش در نماز حاضر نیست قبول نمی کند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۲)

۴۰ - آثار حضور قلب در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ایما عبد التفت فی صلاته قال الله : یا عبدی الی من تقصد و من تطلب اربا غیری ترید او رقیبا سوی تطلب ؛ او جوادا خلای تبغی و انا اکرم الاکرمین و اجود الاجودین و افضل المعطین اثیبک ثوابا لا یحصى قدره اقبل علی فانی علیک مقبل و ملائکتی علیک مقبلون فان اقبل زال عنه اثم ما کان منه فان التفت ثانیه اعاد الله له مقالته فان اقبل علی صلاته غفر الله له و تجاوز عنه ما کان منه فان التفت ثالثه اعاد الله له مقالته فان اقبل علی صلاته غفر الله له ما تقدم من ذنبه فان التفت رابعه اعرض الله عنه و اعرضت الملائکه عنه و یقول و لیتک یا عبدی الی ما تولیت ؛

هر بنده ای که در حال نماز به غیر خدا التفات کند ، خدا به او می گوید : ای بنده من ! چه کسی را قصد کرده ای و او را طلب می کنی ؟ آیا جز من پروردگار و نگهبانی را می جویی ؟ آیا غیر از من بخشنده دیگری را طلب میکنی ؟ ! در صورتی که من کریمترین کریمان و بخشنده ترین بخشندگان و بهترین عطاکنندگان هستم ، ثوابی را به تو عطا می نمایم که به شمارش نمی آید

، به من توجه داشته باش ، زیرا من و فرشتگانم به تو توجه داریم . پس اگر نمازگزار به خدا توجه کرد ، گناهان گذشته اش محو می شود . اگر دوباره به غیر خدا التفات کرد ، خداوند متعال مجددا او را مانند سابق مورد خطاب قرار میدهد . اگر به نمازش توجه کرد ، گناه غفلت از نماز آمرزیده می شود و آثارش زائل می گردد . اگر برای سومین مرتبه از توجه به نماز منصرف شد ، خداوند متعال هم خطاب سابق را تکرار می کند . اگر به نماز توجه کرد ، این مرتبه هم گناهش بخشیده می شود ، پس اگر در دفعه چهارم باز هم از توجه به نماز انصراف پیدا کرد ، در این صورت خدا و ملائکه از وی اعراض می کنند و خدا به او می گوید تو را در ولایت چیزی قرار دادم که به آن علاقه داری .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۴)

۴۱ - توجه به نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان العبد ليصلي الصلاة لا يكتب له سدسها ولا عشرها ، و انما يكتب للعبد من صلاته ما عقل منها ؛

به درستی بنده نماز می خواند برای او ، نه یک ششم آن و نه یک دهم آن نوشته نمی شود ، جز این نیست که برای بنده از نمازش آن مقدار نوشته می شود که به آن توجه کرده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۷ . اصول کافی ، ج ۲ ، ص ۱۰۵)

۴۲ - علی (ع) و هدیه پیامبر (ص)

اهدى الى رسول الله - صلى الله عليه وآله - ناقتان عظيمتان ، فجعل احديهما لمن يصلي ركعتين لايهم فيهما بشي ء من امر الدنيا و لم يجبه احد سوى علي - عليه السلام - فاعطاه كليهما ؛

به پیامبر (ص) دو شتر هدیه دادند ، پیامبر (ص) یکی از دو شتر را هدیه قرار داد برای کسی که دو رکعت نماز به جای آورد و چیزی از امور دنیا را به خاطر نیاورد و به فکر چیزی از دنیا نیفتد . کسی به پیامبر (ص) پاسخ مثبت نداد (یعنی کسی چنین نمازی را که در آن هیچ به فکر دنیا و مافیها نیفتد ، نخواند) به جز حضرت علی (ع) که پاسخ مثبت داد . پیامبر (ص) هر دو شتر را به علی (ع) مرحمت فرمود .

(بحارالانوار ، ج ۴۱ ، ص ۱۸)

۴۳ - نماز باترس

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

صل صلاه مودع كانك تراه ، فان كنت لاتراه ؛

آن چنان نماز به جا آور که گویی خدا را می بینی . اگر تو او را نمی بینی ، او تو را می بیند .

(نهج الفصاحه ، حدیث ۱۸۴۴)

۴۴ - توجه حورالعین به نماز گزار

قال الباقر - علیه السلام - :

إذا قام المؤمن من في الصلوة ، بعث الله الحور العين حتى يحدثن به ، فإذا انصرف و لم يسئل الله منهن شيئاً انصرفن متعجبات ؛

هنگامی که (نماز گزار) مؤمن به نماز می ایستد ، خداوند حورالعین را به طرفش می فرستد آن چنان که دور نماز گزار را می گیرند و به او نگاه می کنند ، پس وقتی نماز گزار نمازش را تمام کرد و از خدا چیزی نخواست ، حورالعین با تعجب از او دور می شوند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۲۷)

۴۵ - نماز با تفکر

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ركعتان خفيفتان في تفكر خير من قيام ليلة ؛

دو رکعت نماز سبک ، در صورتی که همراه با تفکر و اندیشه باشد ، بهتر از عبادت سراسر یک شب است .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۰ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۹۱)

۴۶ - تعقل در نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

انما يكتب للعبد من صلاته ما عقل منها ؛

از نماز بنده آن مقداری را که تعقل کرده ، برایش نوشته می شود .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۹۸)

۴۷ - آگاهی از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لو يعلم هذا المصلي ما في الصلاه ما انفتل ؛

اگر نماز گزار بداند در نماز چه چیزی است ، هیچگاه التفاتی و توجهی به چیزی نخواهد داشت .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۱)

۴۸ - آداب نماز چیست ؟

قال الرضا - عليه السلام - :

حضور القلب و ا فراغ الجوارح ، و ذل المقام بین یدی الله - تبارک و تعالی - و يجعل الجنه عن یمینه و النار یراها عن یساره و الصراط بین یدیه و الله امامه ؛

از امام رضا (ع) سؤال شد ، آداب نماز چیست ؟ امام فرمود : حضور قلب و آزاد گذاشتن جوارح (بازی نکردن با آنان) و خوار شمردن خود در پیشگاه خدای تعالی و قراردادن بهشت سمت راست و آتش جهنم را سمت چپ و صراط را در مقابل مشاهده کردن و خدا را در مقابل خود دیدن .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۴)

۴۹ - نماز بدون حضور قلب

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

لا ینظر الله الی الصلوه لا یحضر الرجل فیها قلبه مع بدنه ؛

خداوند نمازی را که در آن حضور قلب نباشد ، نظر نخواهد کرد .

(اسرار الصلوه ، ص ۱۱۸)

۵۰ - آداب حضور قلب

و عن فقه الرضا - عليه السلام - :

فاذا اردت ان تقوم الی الصلوه ، فلا تقم الیها متکاسلا و لامتناعسا و لامستعجلا و لامتلاها ؛ ولكن تاتیها علی السکون و الوقار و التوده و علیک بالخشوع و الخضوع متواضعا لله - عز و جل - متخاشعا ؛ علیک الخشیه و سیماء الخوف راجیا خائفا بالطمأنینه علی الوجل و الحذر ؛ فقف بین یدیه کالعبد الابق المذنب بین یدی مولاه . فصف قدمیک ، و انصب نفسک ؛ و لاتلتفت یمینا و شمالا ؛ و تحسب کانک تراه ؛ فان لم تکن تراه ، فانه یراک . . . ؛

چون خواستی به نماز بایستی با حال کسالت ، خواب آلودگی ، شتاب و لهو و بازی مایست ؛ بلکه با آرامش و وقار نماز را به جای آور . و بر تو باد که (در نماز) خاشع و خاضع باشی و برای خدا تواضع کنی و خشوع و خوف را بر خود هموار سازی در آن حال که بین بیم و امید ایستاده باشی و پیوسته نگران و محترز باشی . پس ، بسان بنده ای گریخته و گنهکار که (بازگشته) در محضر مولایش ایستاده ، در پیشگاه خدا بایست ؛ پاهای خود را کنار هم نه و قامت را راست نگهدار و به راست و چپ روی مگردان ؛ و چنین

بدان که گویی خدا را می بینی ؛ که اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند

(مستدرک الوسائل ، کتاب الصلوه ، باب ۱ ، حدیث ۷)

۵۱ - علت محبوبیت نماز گزاران حقیقی

قال الصادق - علیه السلام - :

وانی لا أحب للرجل منکم المؤمن من اذا قام فی صلاه فریضه ان یقبل بقلبه الی الله . و لا یشتغل قلبه بامر الدنیا ، فلیس من مؤمن یقبل بقلبه فی صلاته الی الله الا اقبل الله الیه بوجهه و اقبل بقلوب المؤمن الیه بالمحبه له بعد حب الله اياه ؛

همانا من مؤمنی از شما را دوست دارم که وقتی به نماز فریضه می ایستد ، با قلبش به سوی خدا متوجه گردد و قلب خود را در نماز به دنیا مشغول نسازد ، پس هیچ مومنی نیست که با قلب خود در نمازش به سوی الله برود ، مگر اینکه خداوند با همه الطافش به او رو می آورد و بعد از آن قلوب همه مومنین هم از راه رافت و مهربانی به سوی او رو می آورد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۰)

۵۲ - نماز مودع

قال الصادق - علیه السلام - :

اذا صلیت ، صلاه مودع یخاف ان لا یعود الیها ابدا ، ثم اصرف ببصرک الی موضع سجودک ، فلو تعلم من عن یمینک و شمالک ، لاحسن صلاتک ، و اعلم انک بین یدی من یراک و لاتراه ؛

وقتی که مشغول نماز می شوی ، مثل کسی که وداع کند با نماز وترس آن دارد که دیگر به آن نرسد نماز بخوان ، پس از آن چشمت را بدوز به موضع سجودت تو اگر بدانی کسی در راست و چپ هست نمازت را نیکو به جای می آوری ، بدان که تو پیش روی کسی ایستادی که او تو را

می بیند و تو او را نمی بینی .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۸۵)

۵۳ - قبولی نماز با حضور قلب

قال زین العابدین - علیه السلام - :

ان العبد لا یقبل من صلاته الا ما اقبل علیه منها بقلبه ؛

به درستی که نماز انسان قبول نمی شود ، مگر دلش در حال نماز پیش خداوند باشد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۷)

۵۴ - حضور قلب ، شرط قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا یقبل الله صلاه امری ء لا یحضر فیها قلبه ؛

خداوند نمازی را که در آن حضور قلب نباشد نمی پذیرد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۵۹)

۵۵ - طلب خیر به وسیله نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من توظا فاحسن الوضوء ثم صلی رکعتین فاتم رکوعها و سجودها ثم جلس فائنی علی الله و صلی علی رسول الله - صلی الله علیه وآله - ثم ساءل الله حاجته ، فقد طلب الخیر من مظانه و من طلب الخیر من مظانه لم یجب ؛

هر کس وضوی خوب بگیرد و دو رکعت نماز با رکوع و سجود کامل به جای آورد و با خدای خود خلوت کند و بر رسول خدا (ص) درود فرستد ، سپس حاجت خود را از خدا درخواست نماید ، به تحقیق که در زمان مناسبش درخواست کرده و هر کس چنین نماید ، هرگز ناامید و ناموفق نخواهد بود .

(بحار الانوار ، ج ۸۵ ، ص ۳۲۴)

۵۶ - حالت خشوع در نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

خياركم اليكم مناكب في الصلوه ؛

بهترین شما کسی است که شانه هایش در نماز افتاده تر باشد .

(بحار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۲)

۵۷ - خضوع رسول خدا (ص) در نماز

روی ان النبی - صلى الله عليه وآله - كان اذا قام الى الصلوه كانه ثوب ملقى ؛

پیامبر اسلام (ص) هر وقت به نماز می ایستاد ، گویا جامه ای پهن شده بر روی زمین بود .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۱ . بحار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۸)

۵۸ - حضرت علی (ع) و خوف از خداوند

انه كان اذا دخل الصلاه كانه بناء ثابت او عمود قائم لا يتحرك ، و كان ربما ركع او سجد فيقع الطير عليه و لم يطق احد ان يحكى صلاه رسول الله - صلى الله عليه وآله - الا على بن ابي طالب و على بن الحسين - عليهما صلوا المصلين - ؛

همانا اميرالمؤمنين (ع) هنگامی که داخل نماز می شد ، همچون بنایی ثابت و استوار و بدون تحرك بود ، و یا همانند عمودی ایستاده بود که هیچ گونه تحركی نداشت ، و بسا ركوع و سجودش ، طولانی می شد و بدن مبارکش از بس بی حرکت بود که گاهی مرغی بر پشت مبارك آن حضرت می نشست ، و احدی جز علی بن ابی طالب (ع) و علی بن الحسین (ع) طاقت نداشت که مانند رسول خدا (ص) نماز بخواند .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۲)

۵۹ - خشوع امیرالمؤمنین (ع) در نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

و كان على - عليه السلام - اذا قام الى الصلوه فقال : (وجهت وجهي للذي فطر السموات و الارض) تغير لونه حتى يعرف ذلك في وجهه ؛

هنگامی که علی (ع) به نماز می ایستاد ، این آیه شریفه را می خواند : (رو می آورم با تمام وجودم به کسی که آسمانها و زمین را آفرید) و رنگ مبارك حضرتش تغییر می کرد ، به طوری که تغییر حالت و دگرگونی از صورت مبارکش به خوبی مشاهده می گشت .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۱)

۶۰ - خوف حضرت فاطمه (س) در نماز

كانت فاطمه - عليها السلام - تنهج في الصلاة في خيفة الله تعالى ؛

فاطمه زهرا (س) در حال نماز از شدت ترس نفسش به شماره می افتاد .

(بحار الانوار ، ج ۸۵ ، ص ۲۵۸ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۲)

۶۱ - خشوع امام حسن (ع)

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الحسن بن علي - عليه السلام - كان اذا قام في صلاته ترتعد فرائضه بين يدي ربه - عز وجل - و كان اذا ذكر الجنة و النار اضطرب اضطراب السليم ؛

وقتی امام حسن مجتبی (ع) به نماز می ایستاد ، تن مبارک حضرتش در مقابل پروردگار می لرزید و هرگاه یاد بهشت و جهنم می نمود ، چون مار گزیده مضطرب و پریشان می شد و به خود می پیچید .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۸ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۲)

۶۲ - خشوع امام سجاد (ع)

عن ابي عبدالله - عليه السلام - قال :

كان علي بن الحسين - عليهما السلام - اذا قام الى الصلاة ، تغير لونه . فاذا سجد لم يرفع رءسه حتى يرفض عرقا ؛

امام سجاد (ع) وقتی به نماز می ایستاد رنگش دگرگون می شد و چون به سجده می رفت سر بر نمی داشت تا آن که عرق از وی می ریخت .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۰)

۶۳ - حضور قلب کامل امام سجاد (ع)

عن ابي عبدالله - عليه السلام - قال :

كان ابي يقول كان علي بن الحسين - عليه السلام - اذا قام الى الصلوه ، كانه ساق شجر لا يتحرك منه شيء الا ما حركت الريح منه ؛

امام سجاده (ع) وقتی به نماز می ایستاد ، گویی شاخه درخت بود که جز آن چه باد از او به حرکت درآورد چیزی از او تکان نخورد .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۰ ، حدیث ۴)

۶۴ - خشوع امام باقر و امام صادق (ع)

کانا ابو جعفر و ابو عبدالله - علیهما السلام - اذا قاما الی الصلاه تغیرت الوانهما حمره و مره صفره کانما یناجیان شیء یریانہ ؛ هنگامی که امام باقر و امام صادق - علیهما السلام - به نماز می ایستادند ، رنگ صورتشان گاهی قرمز می شد و گاهی زرد می گشت و مثل اینکه دو بزرگوار با کسی که با چشم او را می بینند مناجات می کردند .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۸)

فصل هفتم : قبولی و کمال نماز

آیات

۱ - قبولی نماز

و کذلک جعلناکم امه وسطا لتکونوا شهداء علی الناس و یکون الرسول علیکم شهیدا و ما جعلنا القبلة الی الی کنت علیها الا لنعلم من یتبع الرسول ممن ینقلب علی عقبیه و ان کانت لکبیره الا- علی الذین هدی الله و ما کان الله لیضیع ایمانکم ان الله بالناس لرووف رحیم ؛

همان گونه (که قبله نما ، یک قبله میانه است) شما را نیز امت میانه ای قرار دادیم (در حد اعتدال ، میان افراط و تفریط) تا بر مردم گواه باشید و پیامبر هم بر شما گواه است و ما آن قبله ای را که قبلا بر آن بودی ، تنها برای این قرار دادیم که افرادی که از پیامبر پیروی می کنند ، از آنها به جاهلیت باز می گردند ، مشخص شوند و مسلما این حکم ، جز بر کسانی که خداوند آنها را هدایت کرده ، دشوار بود (این را نیز بدانید که نمازهای شما در برابر قبله سابق صحیح بوده است) و خدا هرگز ایمان (به نماز) شما را ضایع نمی گرداند ، زیرا خداوند نسبت به مردم رحیم و مهربان است .

(سوره بقره

احادیث

۱ - ملاک قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

قال الله تبارک و تعالی : انما اقبل الصلاه لمن تواضع لعظمتی ، و یکف نفسه عن الشهوات من اجلی و یقطع نهاره بذکری ، و لا یتعظم علی خلقی و یطعم الجائع و یکسوا العاری ، و یرحم المصاب و یؤوی الغریب . . . ؛

خداوند متعال فرمود : نماز کسی را می پذیرم که :

۱ - در مقابل عظمت من خاضع باشد .

۲ - از خواسته های نفسانی به خاطر من خود را دور کند .

۳ - روزش را با یاد من به پایان برد .

۴ - بر بندگانم بزرگی نفروشد .

۵ - به گرسنه غذا دهد .

۶ - برهنه را بپوشاند .

۷ - به مصیبت دیده مهربانی کند .

۸ - غریب را پناه دهد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۲ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۶)

۲ - قبولی یک نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

من قبل الله منه صلاه واحده لم یعذبه ؛

اگر خداوند از کسی یک نماز بپذیرد او را عذاب نمی کند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۳ . محجّه البیضاء ، ص ۳۳۹)

۳ - نشانه قبولی نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

من احب ان يعلم اقبلت صلاته ام لم تقبل فلينظر هل منعته صلاته من الفحشاء و المنكر فبقدر ما منعته قبلت منه ؛

هرکس دوست دارد بداند نمازش قبول شد یا نه ، ببیند که آیا نمازش او را از گناه و زشتی باز داشته یا نه ؟ پس به هر قدر که نمازش او را از گناه باز داشته ، به همان اندازه نمازش قبول شده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۱۹۸)

۴ - نماز ، ملاک قبولی اعمال

قال الصادق - عليه السلام - :

اول ما يحاسب به العبد ، الصلاه فان قبلت قبل سائر عمله و اذا ردت رد عليه سائر عمله ؛

نخستین چیزی که از بنده حسابرسی می شود نماز است ، پس اگر نماز پذیرفته شد اعمال دیگرش نیز پذیرفته می شود . اگر نمازش رد شود ، بقیه اعمال او هم قبول نخواهد شد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۳ . فلاح السائل ، ص ۱۲۷ . من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، باب ۳۰ ، حدیث ۵)

۵ - حضور قلب

قال زين العابدين - عليه السلام - :

ان العبد لا يقبل من صلاته الا ما اقبل عليه منها بقلبه ؛

همانا نماز بنده پذیرفته نمی شود ، مگر آن چه را که باقلبش به نماز توجه کرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۸۸ . المواعظ العددیه ، ص ۲۷۰)

۶ - مقدار قبولی نماز

قال الباقر - عليه السلام - :

عليك بالاقبال على صلاتك فانما يحسب لك منها ما اقبلت عليه ؛

در نماز توجه به خدا داشته باش ، زیرا از نماز آن مقدار قبول می شود که تو به آن توجه داری .

(محجہ البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۵۴)

۷- استخفاف در نماز مانع قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

والله انکم لتعرفون من جيرانکم و اصحابکم من لو کان یصلی لبعضکم ما قبلها منه لاستخفافه بها ان الله لا یقبل الا الحسن فکیف یقبل ما یتخف به ؟

قسم به خدا ، از همسایگان و دوستان خود کسانی را می شناسید که اگر برای بعضی از شما نمازی بخوانند از او قبول نخواهید کرد ، به علت استخفاف و بی اعتنائی که بر آن روا داشته ، همانا خداوند چیز نیکو و شایسته را فقط می پذیرد ، پس چگونه بپذیرد عبادتی را که به آن بی توجهی شده است ؟

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۷)

۸- سخت ترین چیز

قال الصادق - علیه السلام - :

والله انه لیاتی علی الرجل خمسون سنه ، و ما قبل الله صلاه واحده فای شیء اشد من هذا ؛

قسم به خدا ، از زندگی انسان پنجاه سال بگذرد (و نماز نخوانده باشد) ، ولی خداوند یک نماز او را قبول نمی کند ، چه چیزی سخت تر از این !

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۷)

۹- نماز و ولایت

عن علی بن الحسین - علیه السلام - :

- فی جواب سائل سألہ عن حدود الصلاه . . . قال : و ما سبب قبولها ؟ قال - علیه السلام - ولایتنا و البراءه من اعدائنا ؛

- در پاسخ کسی که پرسید حدود نماز . . . و چه چیزی سبب قبولی نماز است - فرمود : (ولایت ما اهل بیت ، و براءت از دشمنان ما) .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۶)

۱۰- حلال و مباح ، شرط قبولی نماز

قال علی - علیه السلام - :

یا کمیل! انظر فیما تصلی و علی ما تصلی و ان لم تکن من وجهه و حله فلا قبول ؛

علی (ع) خطاب به کمیل فرمود: ای کمیل! نگاه کن بین که در چه چیز نماز می گزاری و بر روی چه چیز به نماز ایستادی . اگر آن چیزی را که برای نماز استفاده می کنی ، حلال و مباح نباشد ، نمازت قبول نیست .

(تحف العقول ، ص ۱۸۷)

۱۱ - نماز و پاکدامنی و رستگاری

اوحی الله الی داود - علیه السلام - :

کم من رکعه طویله فیها بکاء بخشیه قد صلاها صاحبها ، لاتساوی عندی فتیلا حین نظرت فی قلبه فوجدته ان سلم من الصلوه و برزت له امراه و عرضت علیه نفسها اجابها و ان عامله مومن خانه ؛

چه بسیار رکعتهای طولانی خاشعانه که نمازگزاری انجام داده باشد ، اما نزد من به اندازه فتیلی نمی ارزد ، وقتی من به قلب او نظر کرده می بینم تا از سلام نماز فارغ شد اگر زنی خود را به او عرضه نماید ، او را اجابت خواهد کرد و اگر مومنی با او معامله کند ، به او خیانت خواهد نمود .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۶ . بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۷)

۱۲ - آگاهی به نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

انما یکتب للعبد من صلاته ما عقل منها ؛

از نماز یک بنده ، تنها به آن اندازه ای که می فهمد ثواب نوشته می شود .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۴)

۱۳ - نماز کامل ، شرط قبولی نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

اذا ما ادی الرجل صلاه واحده تامه قبلت جمیع صلاته ؛

وقتی که انسان یک نماز کامل و تام به جا آورد ، همه نمازهای او مورد قبول می شود .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۰)

۱۴ - چهار چیز مانع قبولی نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

اربعة لاتقبل لهم صلوه : الامام الجائر و الرجل یوم القوم و هم له کارهون و العبد الا بق من مواليه من غیر ضروره و المرئه تخرج من بیت زوجها بغیر اذنه ؛

چهار گروه هستند که نمازشان قبول نیست :

۱ - پیشوای جائر .

۲ - مردی که امامت نماز جماعتی را به عهده می گیرد که جماعت از امامت او کراهت دارد .

۳ - عبدی که بدون ضرورت از مولایش فرار کند .

۴ - زنی که بدون اجازه شوهرش از خانه بیرون رود .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۵ ، ص ۵۲)

۱۵ - قبولی اعمال بستگی به نماز دارد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

اول ما ینظر فی عمل العبد فی یوم القیامه فی صلوته فان قبلت نظر فی غیرها و ان لم تقبل لم ینظر فی عمله بشیء ؛

اولین چیزی که روز قیامت ، به عمل انسان نگاه می کنند ، نماز است . اگر نماز قبول شده اعمال دیگر هم نگاه می کنند ، و اگر نماز مورد قبول واقع نشد ، به هیچ عمل دیگر آن توجه نمی کنند .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۷۴ . بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۷)

۱۶ - مانع قبولی نماز زن

قال الصادق - علیه السلام - :

ایما امراه باتت و زوجها علیها ساخط فی حق ، لم تقبل منها صلوه حتی یرضی عنها ؛

هر زنی که شب بخوابد در حالی که شوهرش به خاطر (مطلب) حقی از وی خشمگین باشد ، هیچ نمازی از او قبول نمی شود

، مگر آن که شوهرش از او راضی شود .

(فروع کافی ، ج ۵ ، ص ۵۰۷)

۱۷ - شرط قبولی نماز واجب و نافله

قال الباقر - علیه السلام - :

و ان افسدها کلها لم یقبل منه شیء منها و لم تحسب له نافله و لا فريضه ؛

اگر همه نمازهایش فاسد بود ، هیچ چیزی از آن نمازها مورد قبول نیست ، و نه نماز مستحب حساب می شود نه واجب .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۰)

۱۸ - توجه به خدا و قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

... ان منها (الصلاه) لما یلف کما یلف الثوب الخلق ، فیضرب بها وجه صاحبها و انما لک من صلاتک ما اقبلک علیه بقلبك ؛

بعضی نمازها همانند لباس کهنه پیچیده و بر سر صاحبش کوبیده می شود ، به درستی که آن مقدار از نماز تو قبول می شود که به خدا توجه قلبی داشته باشی .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۰)

۱۹ - مقدار قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان من الصلاه لما یقبل نصفها و ثلثها و ربعها و خمسها الی العشر ؛

گاهی نصف نماز ، گاهی ثلث آن و گاه ربع و گاهی خمس ، تا ده یک آن قبول می شود .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۶۰)

۲۰ - شرط قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو صليتم حتى تكونوا كالأوتار و صتمتم حتى تكونوا كالحنايا لم يقبل الله منكم الا بورع ؛

اگر آن قدر نماز بخوانید تا همچون زه کمان شوید ، و آن قدر روزه بگیرید تا همچون کمان خم شوید ، خدا از شما قبول نمی کند ، مگر این که انسان با ورع باشید .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۸)

۲۱ - نماز کامل و نجات از آتش

قال الرضا - عليه السلام - :

اذا كان يوم القيامة يدعى بالعبد فاول شىء يسئل عنه الصلاه فاذا جاء بها تامه و الا زخ فى النار ؛

وقتی قیامت شود بنده را می خوانند اول چیزی که از او می پرسند نماز است ، پس اگر نمازش را تام و تمام به جا آورده باشد ، نجات می یابد ، و اگر نمازش را با شرایط و آداب صحت یا قبولی آن به جا نیاورده باشد ، او را به آتش می افکنند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۹)

۲۲ - غیبت ، مانع قبولی نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اغتاب مسلما او مسلمه لم يقبل الله صلوته و لا صيامه اربعين يوما و ليله الا ان يغفر له صاحبه ؛

هر کس غیبت مرد یا زن مسلمانی را کند ، تا چهل شبانه روز نماز و روزه اش پذیرفته نیست ، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد .

(بحارالانوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۵۸)

۲۳ - خشم بر والدین ، مانع قبولی نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

من نظر الى ابويه نظر مامت ، و هما ظالمان لم يقبل الله له صلاه ؛

هر که به پدر و مادر نگاه تند و خشم آلود کند ، اگرچه به وی ستم کرده باشند ، خداوند نمازش را نمی پذیرد .

(جامع السعادات ، ج ۲ ، ص ۳۵۱)

۲۴ - قبولی نماز ، عید است

قال علی - علیه السلام - :

انما هو عید لمن قبل الله صیامه ، و شکر قیامه ، و کل یوم لا یعصى الله فیه فهو یوم عید ؛

امروز عید کسی است که خداوند روزه اش را قبول کرده ، و نمازش را سپاس گزارده ، و هرروز که در آن نافرمانی خدا نشود ، عید واقعی آن روز است .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۱۲۸۶)

۲۵ - نتیجه لقمه حرام

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

من اکل لقمه حرام لم یقبل له صلواته اربعین ليله و لم تستجب له دعوه اربعین صباحا ؛

کسی که لقمه حرام بخورد ، تا چهل شب نماز او قبول نمی شود و دعای وی نیز تا چهل روز به اجابت نمی رسد .

(دارالسلام نوری ، ج ۴ ، ص ۲۱۳)

۲۶ - امر به نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

ان الله - عز و جل - امر بثلاثه مقرون بها ثلاثه اخرى : امر بالصلوه و الزکاه فمن صلی و لم یزک لم تقبل منه صلاته و امر بالشکر له و للوالدین فمن لم یشکر والديه لم یشکر الله و امر باتقاء الله و صله الرحم . فمن لم یصل رحمه لم یتق الله - عز و جل - :

سه چیز با سه چیز همراه است :

۱ - نمازگزارى که به او زکات تعلق گیرد و نپردازد ، نمازش پذیرفته نیست .

۲ - و به سپاسگزاری برای خود و پدر و مادر فرمان داد : آن که سپاس پدر و مادر نکند ، هرگاه خدا را سپاس کند پذیرفته نیست .

۳ - به پرهیزکاری از خدا و پیوند با خویشاوند فرمان داد . آن که پیوند با خویشان ندارد از خدا بیمناک نیست .

(بحارالانوار ، ج ۹۶ ، ص ۱۲ . الخصال ، ج ۱ ، ص ۵۵)

قال الصادق - عليه السلام - :

الصلاه وکل بها ملک لیس له عمل غیرها ، فاذا فرغ منها قبضها ثم صعد بها فان کانت مما تقبل قبلت و ان کانت مما لا یقبل قیل له : ردها علی عبدی ، فینزل بها حتی یضرب بها وجهه ثم یقول : اف لک ! لا یزال لک عمل یعنی ؛

برای نماز فرشته ای انتخاب شده که جز آن کاری ندارد ، زمانی که نماز گزار از نماز فارغ شود ، آن فرشته آن را می گیرد و به آسمان می برد ، و هرگاه از قبول شدن آنها باشد

پذیرفته می گردد، اگر نه به فرشته گفته می شود آن را به صاحبش بازگردان . پس وی با آن نماز فرود آید و آن را بر روی صاحبش بکوبد و گوید : اف بر تو باد! که همواره از تو عملی صادر می شود که مرا به زحمت می اندازد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۷)

۲۸ - مقدار قبولی نماز

عن النبی - صلی الله علیه وآله - قال :

ان من الصلوه لما یقبل نصفها و ثلثها و ربعها و خمسها الی العشر ؛ و ان منها لما تلف ، كما یلف الثوب الخلق ، فیضرب بها وجه صاحبها ؛ و ان مالک من صلوتک الا ما اقبلت علیه بقلبک ؛

نمازی هست که نصف آن پذیرفته می شود و نمازی هست که یک سوم یا یک چهارم یا یک پنجم ... تا یک دهم آن قبول می گردد و نمازی است که چون جامه کهنه درهم پیچیده شده بر چهره به جای آورنده اش زده می شود . همانا از نماز برای تو (نتیجه ای) نیست جز آن مقدار که در آن اقبال و حضور قلب داشته ای .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۲۶۰ . کتاب الصلوه ، باب ۳۸ ، حدیث ۵۹)

۲۹ - نماز و زکات

قال الرضا - علیه السلام - :

من صلی و لم یزک لم تقبل صلوته ؛

هر کس نماز بخواند ، ولی زکات و مالیات اسلامی نپردازد ، نمازش قبول نمی شود .

(بحارالانوار ، ج ۹۶ ، ص ۱۲)

۳۰ - ولایت اهل بیت (ع) شرط قبولی نماز

قال رجل لزیین العابدین - علیه السلام - :

ما سبب قبولها ؟ قال : ولایتنا و البرائه من اعدائنا ؛

شخصی از امام سجاد (ع) سؤال نمود : ملاک قبولی نماز چیست ؟ امام (ع) فرمود : ولایت ما و برائت از دشمنان ما .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۵)

۳۱ - حیط عمل

عن النبی - صلی الله علیه وآله - قال :

یا علی! شارب الخمر لایقبل - عز و جل - صلاته اربعین یوما فان مات فی الاربعین مات کافرا؛

ای علی! نماز آدم شرابخوار تا چهل روز پذیرفته نیست و اگر در ظرف چهل روز بمیرد، کافر از دنیا رفته است.

(بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۴۷)

فصل هشتم: موانع قبولی و کمال نماز

آیات

۱ - اهداف شیطان از بازداشتن نماز

انما یرید الشیطان ان یوقع بینکم العداوه و البغضاء فی الخمر و المیسر و یصدکم عن ذکر الله و عن الصلوه فهل انتم منتهون؛

شیطان می خواهد در میان شما به وسیله شراب و قمار عداوت ایجاد کند و شما را از ذکر خدا و از نماز بازدارد، آیا (با این همه زیان و فساد و با این نهی اکید) خودداری خواهید کرد؟

(سوره مائده، آیه ۹۱)

۲ - نماز و بازار

رجال لاتلهیهم تجاره و لایبع عن ذکر الله و اقام الصلوه و ایتاء الزکوه؛

مردانی که نه تجارت و نه معامله، آنها را از یاد خدا و برپا داشتن نماز و ادای زکات غافل نمی کند.

(سوره نور، آیه ۳۷)

۳ - مزاحمت کافران نسبت به نمازگزاران

ارایت الذی ینهی، عبدا اذا صلی؛

به من خیر ده آیا کسی نهی میکند بنده ای را که مشغول نماز است؟

(سوره علق، ۹ و ۱۰)

احادیث

۱ - کینه به والدین مانع نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

من نظر الى ابويه نظر ماقث و هما ظالمان له لم يقبل الله له صلوه ؛

هر کس با چشم بغض و کینه به پدر و مادر خود که به وی ستم کرده اند ، نگاه کند ، نمازش در پیشگاه الهی نامقبول است .

(اصول کافی ، ج ۲ ، ص ۳۴۹)

۲ - گناه مانع نماز شب

جاء رجل الى اميرالمؤمنين - عليه السلام - فقال : يا اميرالمؤمنين اني قد حرمت الصلاه بالليل ، فقال اميرالمؤمنين - عليه السلام - : انت رجل قد قيدتك ذنوبك ؛

مردی نزد امیرالمؤمنین (ع) آمد و گفت : ای امیرمؤمنان ! من از نماز شب محروم شدم . علی (ع) فرمود : تو مردی هستی که گناهانت تو را زندانی (اسیر) کرده است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۲۲)

۳ - سه گروه نمازش بالا نمی رود

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ثلاثة لا تجاوز صلاتهم اذانهم : العبد الا بقر حتى يرجع و امراه باتت و زوجها عليها ساخط و امام قوم و هم لها كارهون ؛

سه نفر نمازشان از گوشه‌هایشان بالاتر نمی رود :

۱ - بنده فراری تا باز گردد .

۲ - زنی که شب بخوابد و شوهرش بر او خشمگین باشد .

۳ - و پیشوای قومی که آن قوم از او متنفر باشند .

(نهج الفصاحه ، ص ۲۴۸ ، حدیث ۱۲۲۲)

۴ - شرب خمر مانع نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

لا تقبل صلوه شارب الخمر اربعين يوما الا ان يتوب ؛

نماز شرابخوار تا چهل روز مقبول نخواهد شد ، مگر این که توبه کند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۳۱۷ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۸۸)

۵ - انجام نماز برای خودنمایی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من صلى صلوه يرائي بها فقد اشرك ؛

کسی که برای خودنمایی نماز بخواند ، مشرک است .

(تفسیر قرطبی ، ج ۱۰ ، ص ۷۱)

۶ - مال حرام مانع قبولی نماز

عن النبي - عليه السلام - :

ان الله ملكا ينادى على بيت المقدس كل ليله : من اكل حراما ما لم يقبل الله منه صرفا ولا عدلا و الصريف ، النافله و العدل ، الفريضة ؛

همانا برای خداوند (از جانب ایشان) فرشته ای که هر شب بر بیت المقدس پیام می دهد ، آن کسی که حرامی (اندک مال حرامی) بخورد ، خداوند از او نه صرفی و نه عدلی را قبول خواهد کرد . صرف نماز نافله است و عدل ، نماز واجب .

(بحارالانوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۱۶)

۷ - وسوسه در نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

إذا أتى الشيطان احدكم و هو في صلوته فقال : انك مرئي فليطل صلوته ما بداله ما لم يفته وقت فريضة ؛

اگر کسی در نماز باشد و شیطان او را به ریاکاری وسوسه و متهم کند ، تا وقت باقی است هر چه می خواهد نمازش را طولانی کند .

(بحارالانوار ، ج ۶۹ ، ص ۲۹۵)

۸ - نماز و زکات

قال الصادق - عليه السلام - :

... و لاصلوه لمن لا زكوه له ؛

... و کسی که زکات خود را نمی پذیرد ، نمازش پذیرفته نیست .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۲)

۹ - منع نماز در وسط جاده

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

ثلاثة لا يقبل الله - عز و جل - لهم بالحفظ ، رجل نزل فی بیت خرب ، و رجل صلی علی قارعه الطريق و رجل ارسل راحلته و لم يستوثق منها ؛

سه طایفه هستند که خداوند دعای آنها را برای حفظ و سلامتی نمی پذیرد :

۱ - کسی که زیر دیوار و سقف شکسته منزل کند .

۲ - کسی که در وسط جاده نماز بخواند .

۳ - کسی که مرکب خود را رها کند و آن را نبندد .

(الخصال ، ج ۱ ، ص ۱۴۱ . بحارالانوار ، ج ۷۶ ، ص ۱۵۷)

۱۰ - غیبت مانع قبولی نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من اغتاب مسلما او مسلمه لم يقبل الله صلوته و لاصيامه اربعین یوما و ليله الا ان یغفر له صاحبه ؛

هر کس که غیبت مرد یا زن مسلمانی را کند ، تا چهل شبانه روز نماز و روزه اش پذیرفته نیست ، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد .

(بحارالانوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۵۸)

۱۱ - آمادگی کامل برای نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

لا تقم الى الصلاه متكاسلا و لامتناعسا و لامتاقلا ؛

در حال کسالت و خواب آلودگی و سنگینی به نماز نایستید .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳)

۱۲ - وسوسه شیطانی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان العبد اذا اشتغل بالصلاه جاءه الشيطان و قال له : اذكر كذا ، اذكر كذا ، حتى يضل الرجل ان يدرى كم صلى ؛

هنگامی که نماز گزار مشغول نماز شد ، شیطان پیش او می آید و به او می گوید ، فلان چیز را به یاد آور ، فلان چیز را به یاد آور ، تا آن جا که او را آن چنان گم و غافل می کند که او حیران می شود در مورد این که در کجای نماز است (حواس انسان را پرت می کند) .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۶)

۱۳ - روزه مانع نماز

قال الكاظم - عليه السلام - :

لاتصم صوما يمنعك من الصلوه ، فان الصلوه احب الى الله من الصيام ؛

روزه ای را که مانع انجام نماز می شود نگیر ، چرا که نماز در پیشگاه خدا بهتر از روزه است .

(مستدرک الوسائل چاپ جدید ، ج ۲ ، ص ۴۳)

۱۴ - دروغ ، مانع نماز شب

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الرجل ليكذب الكذبه فيحرم بها صلاه الليل ؛

همانا مردی دروغ می گوید ، پس به خاطر آن دروغگویی از نماز شب محروم می شود .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۲۲)

۱۵ - نگاه بیجا ، مانع کمال نماز

فیما اوحی الله الی داود : لربما صلی العبد فاضرب بها وجهه و احجب عنی صوته اتدیری من ذلک یا داود ؟ ذلک الذی یکثر الالتفات الی حرم المؤمنین بعین الفسق و ذلک الذی حدثه نفسه لو ولی امرالضرب فیہ الاعناق ظلما ؛

خداوند تبارک و تعالی به حضرت داود (ع) وحی نمود که : ای داوود چه بسا بنده ای به نماز می ایستد و نماز می خواند و من آن نماز را به صورتش می زنم و صدایش را از خودم دور داشته به طوری که صدای قرائتش به من نرسد . ای داوود! آیا می دانی آن نمازگزار کیست ؟ او کسی است که زیاد به خانه ها و حریم مؤمنین با چشم فسق نگاه می کند و این کسی است که نفسش او را وسوسه می کند به اینکه اگر امیر و حاکم بر مردم بشود از راه ظلم گردنهای را بزند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۷)

۱۶ - نماز و آزدن همسر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من کان له امرئه توذیه لم یقبل الله صلاتها و لاحسنه من عملها حتی تعینه و ترضیه و ان صامت الدهر . . . و علی الرجل مثل ذلک الوزر اذا کان لها مؤذیا ظلما ؛

کسی که همسر خود را بیازارد ، نماز و اعمال نیک او مورد پذیرش الهی قرار نمی گیرد ، مگر آن که به کمک او پردازد و رضایتش را جلب کند ، گرچه همشه روزه دار باشد والبته شوهر نیز دارای همین نوع از عقاب است و در صورتی که همسر

خویش را بیازارد و به او ظلم روا دارد .

(وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۱۱۶)

۱۷ - نتیجه غلط خواندن نماز

قال الباقر - علیه السلام - :

ما لك من صلاتك الا ما اقبلت عليه فيها ، فان اوهمها كلها او غفل عن ادائها لفت فضرب بها وجه صاحبها ؛

از نمازت جز آن چه در آن رو آوردی به آن ، اگر همه آنها را غلط انجام بدهد ، یا از انجام آن غافل شود پیچیده شود ، سپس آن را بر صورت صاحب آن می زنند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۰ . اصول وافی ، ج ۲ ، ص ۱۰۶)

۱۸ - مانع تقرب به خدا

قال علی - علیه السلام - :

لاقربه بالنوافل اذا اضرت بالفرائض ؛

نوافل و مستحبات اگر به واجبات ضرر برساند موجب تقرب به درگاه خدای تعالی نخواهند بود .

(غررالحکم ، ص ۳۴۵)

۱۹ - کیفر مضاعف

قال امامنا الباقر - علیه السلام - :

من شرب الخمر فسکر منها لم يقبل الله صلاته اربعين يوما فان ترك الصلاه في هذه الايام ضوعف عليه العذاب لترك الصلاه ؛

کسی که شراب بنوشد و مست شود ، تا چهل روز ، نماز او قبول نیست ؛ پس اگر نمازی را در این روزها ترک کند ، عقاب و کیفر وی نیز چند برابر است .

(ثواب الاعمال ، ص ۵۵۱)

۲۰ - مانع کمال نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لاصلاحه لاحاقن و لاحاقب ؛

کسی که در حال خودداری از بول و با باد معده نماز بخواند ، نمازش کامل نیست .

(المحجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۲۵۴)

۲۱- آفت پرخوری

قال علی - علیه السلام - :

و ایاکم و البطنه فانها مقساه للقلب و مکسله عن الصلوه و مفسده للحسد ؛

از پرخوری دوری کنید که موجب قساوت قلب و باعث کسالت از اقامه نماز و سبب تباهی بدن است .

(غرالحکم ، ص ۸۰)

۲۲- عذاب نمازگزار ریاکار

قال الصادق - علیه السلام - :

یجاء بعبد القیامه قد صلی فیقول : یا رب صلیت ابتغاء وجهک ، فیقال له : بل صلیت ليقال ما احسن صلاه فلان ؟ اذهبوا به الی النار . . . ؛

چون روز قیامت فرا رسد ، بنده ای را می آورند که اهل نماز بوده و خود نیز چنین ادعا می کند به وی می گویند : تو بدان جهت نمازگزاردی که تو را ستایش کنند ، پس به ملائکه دستور می رسد او را به سوی آتش ببرید .

(بحارالانوار ، ج ۶۲ ، ص ۳۰۱)

۲۳- مانع زکات

قال علی - علیه السلام - :

لا یقبل الله الصلاه ممن منع الزکاه ؛

هر کس مانع دادن زکات شود ، نمازش قبول نمی شود .

(بحارالانوار ، ج ۹۶ ، ص ۲۹)

۲۴- نمازگزار غیبت کننده

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اغتاب مسلما او مسلمه لم يقبل الله صلاته و لا صيامه اربعين يوما الا ان يغفر له صاحبه - من اغتاب في شهر رمضان لم يوجر على صيامه ؛

کسی که غیبت شخص روزه داری نماید خداوند متعال نماز و روزه وی را تا چهل روز مورد پسند قرار نمی دهد ، مگر آن که غیبت شونده از وی راضی شود . (و افزود :) کسی که در ماه رمضان غیبت کند از روزه داری خویش اجری به دست نمی آورد .

(جامع الاخبار صدوق ، فصل الغیبه)

۲۵ - مستی مانع نماز

عن الباقر - عليه السلام - :

ما عصى الله بشىء اشد من شرب المسكر ان احدهم يدع الصلاه الفريضة و يثب على امه و ابنته و اخته و هو لا يعقل ؛

گناهی بدتر از شرب خمر ، نیست و شرابخوار ، در حال مستی ، نماز واجب را رها و با مادر و خواهر و دخترش همبستر می شود ؛ زیرا او در آن حال اندیشه خود را از دست داده است .

(وسائل الشیعه ، ج ۱۷ ، ص ۲۵۰)

۲۶ - عقوبت اخروی شرابخوار

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من شرب الخمر لم تقبل له صلاه اربعين ليله فان عاد فاربعين ليله من يوم شربها فان مات في تلك الاربعين ليله من غير توبه سقاه الله يوم القيامة من طينه خبال ؛

کسی که شراب می نوشد نماز وی تا چهل شبانه روز مقبول نیست و اگر بار دیگر لب به شراب زد باز هم تا چهل شب و اگر بدون (توبه) در این اوقات بمیرد ، خداوند متعال وی را از خاک فاسد سیراب خواهد ساخت .

(تفسیر القمی ، ج ۱ ، ص ۱۸۱)

۲۷ - عاقبت غفلت از نماز

عن ابی جعفر و ابی عبدالله - عليهما السلام - :

انما لك من صلاتك ما اقبلت عليه منها ، فان اوهمها كلها ، او غفل عن ادابها ، لغت فضررب بها وجه صاحبها ؛

همانا از نماز تو ، آن مقدار قبول می شود که در آن ، توجه داشته ای پس اگر شخص ، از تمامش غافل شود یا از آدابش غافل شود آن نماز ، مجاله می شود و بر روی خواننده آن پرتاب می شود .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۳۶۳)

۲۸ - نماز ریایی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من صلى صلوه يرائي بها فقد اشرك ؛

کسی که برای خودنمایی نماز بخواند مشرک است .

(بحار الانوار ، ج ۶۷ ، ص ۲۲۲)

۲۹ - پنج چیز مانع قبولی نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا يقبل الله صلاه خمسه نفر . الا بق من سیده و امراه لايرضى عنها زوجها و مدمن الخمر و العاق و اكل الربا ؛

خداوند نماز پنج گروه را نمی پذیرد :

۱ - بنده ای که از نزد مولای خود فرار کرده است .

۲ - زنی که شوهرش از وی راضی نیست .

۳ - شرابخوار و دائم الخمر .

۴ - کسی که عاق والدین شده است .

۵ - رباخوار .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۳۳۲)

فصل نهم : سهل انگاری در نماز

۱ - سبک شمردن نماز

فویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون :

پس وای بر نماز گزاران ، آن هایی که در نمازشان سهل انگارند .

(سوره ماعون ، آیات ۴ و ۵)

۲ - نماز از روی کسالت

ان المنافقین یخادعون الله و هو خادعهم و اذا قاموا الی الصلوه قاموا کسالی :

منافقان می خواهند خدا را فریب دهند در حالی که او آن ها را فریب می دهد و هنگامی که به نماز ایستد از روی کسالت می ایستند .

(سوره نساء ، آیه ۱۴۲)

۳ - نماز منافقان

ولایاتون الصلوه و هم کسالی :

منافقان نماز نمی خوانند مگر با کسالت و بی حالی .

(سوره توبه ، آیه ۵۴)

احادیث

۴ - تحقیر نماز و محروم از شفاعت

قال الصادق - علیه السلام - :

لاینال شفاعتنا من استخف بالصلاه ؛

هرکس نماز را سبک بشمارد ، به شفاعت ما دست نخواهد یافت .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۲۷۰ ، حدیث ۱۵)

۵ - سه مرتبه غفلت از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

إذا قام العبد الى الصلاة اقبل الله - عز و جل - عليه بوجهه فلا يزال مقبلا عليه حتى يلتفت ثلاث مرات فاذا التفت ثلاث مرات اعرض عنه ٤

وقتی بنده به نماز ایستاد ، خداوند متعال به وی توجه می کند و توجه اش را از او قطع نمی کند تا موقعی که سه مرتبه از یاد خدا غافل گردد ، در این هنگام خداوند سبحان نیز از او اعراض خواهد کرد .

(بحارالانوار ، ج ٨٤ ، ص ٢٤١)

٦ - دزدترین مردم

قال علی - علیه السلام - :

ان اسرق الناس من سرق من صلاته ؛

دزدترین مردم کسی است که از نمازش کم بگذارد .

(بحارالانوار ، ج ٨٢ ، ص ٢٢٢)

٧ - با عجله خواندن نماز

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

اسرق الناس فالذی یسرق من صلاته فصلاته تلف کما یلف الثوب الخلق فیضرب بها وجهه ؛ دزدترین مردم کسی است که به خاطر سرعت و شتابزدگی از نماز خود کم کند ، نماز چنین انسانی ، همچون جامه مندرسی در هم پیچیده شده ، به صورت او پرتاب می گردد .

(میزان الحکمه ، ج ٥ ، ص ٤٠٦)

٨ - نماز ناتمام

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مثل الذی لایتم صلاته کمثل حبلی حملت حتی اذا دنا نفاسها اسقطت فلا هی ذات حمل ولا ذات ولد ؛

مثل آن کسی که نمازش را کامل به جا نمی آورد ، مثل زن حامله ای است که (نه ماه) حملش را نگهداری کرده تا نزدیک زایمان بیچه را سقط کرده است . پس این چنین زن را نه زن حامله می گویند و نه زن صاحب فرزند .

(مستدرک الوسائل ، ج ١ ، ص ١٧٣)

۹ - بی توجهی در نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه عماد الدين ، فمن ترك صلاته متعمدا فقد هدم دينه ، و من ترك اوقاتها يدخل الويل ، و الويل واد في جهنم كمال قال الله تعالى : (ويل للمصلين ، الذينهم عن صلاتهم ساهون) ؛

نماز ستون دین است ، پس کسی که عمدا نمازش را ترک کند به تحقیق که دینش را منهدم کرده است و کسی نمازش را در وقتش به جا نیاورد داخل (ویل) می شود ، و (ویل) چاهی است در جهنم که خداوند می فرماید : (وای برای نماز گزارانی که از نماز خویش غفلت دارند) .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۲ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۲)

۱۰ - شتابزدگی در نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

... لاصلوه لمن لا يتم ركوعها و سجودها ؛

کسی که رکوع و سجودش را ناتمام و شتابزده به جا می آورد ، نمازش پذیرفته نیست .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۵۳)

۱۱ - پرهیز از سبک شمردن نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

اياكم ان يستخف احدكم بصلاته ؛

پرهیزید از این که یکی از شما نماز را سبک بشمارید .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۶)

۱۲ - کاهلی در نماز

قال الباقر - عليه السلام - :

لا تقم الى الصلوه متكاسلا و لامتناعسا و لامتاقلا فانها من خلل النفاق ؛

با حال مستی و خواب آلوده و کاهلانه نماز را به جا نیاور ، که اینها از روزنه های نفاق است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۳۹۸ . بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۱)

۱۳ - سبک شمردن نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ليس مني من استخف بصلاته لا يرد على الحوض لا والله ؛

کسی که نماز را سبک شمارد از من نیست ، به خدا سوگند که بر حوض (کوثر در قیامت) مرا ملاقات نخواهد کرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۵ . من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، باب ۲۹ ، حدیث ۱۸)

۱۴ - نماز با عجله

قال الصادق - عليه السلام - :

ان العبد اذا عجل فقام لحاجته يقول الله تبارك و تعالی : (اما يعلم عبدی انی انا اقضى الحوائج) ؛

زمانی که بنده برای رفع حاجت خود نمازش را با عجله بخواند ، خداوند می فرماید : (آیا بنده من نمیداند که حاجت او را من برآورده می کنم) .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۴)

۱۵ - نتیجه سبک شمردن نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

اذا قام العبد فى الصلاة فخفف صلاته قال الله تعالى لملائكته : اما ترون الى عبدی كانه یرى ان قضاء حوائجه بید غیرى ، اما يعلم ان قضاء حوائجه بیدی ؛

هر گاه بنده برای نماز به پا خیزد و نمازش را سبک ادا کند ، خداوند به فرشتگان خود می فرماید : آیا به بنده من نمی نگرید که گویا برآوردن حاجتهایش را به دست دیگری غیر از من می بیند آیا نمی داند که برآوردن حوائج او به دست من است .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۴۱ . تهذیب ، ج ۱ ، ص ۲۰۴)

۱۶ - پنجاه سال نماز غیرمقبول

قال الصادق - عليه السلام - :

والله انه لياتي على الرجل خمسون سنه ما قبل الله منه صلاه واحده ، فاي شىء اشد من هذا ، والله انكم لتعرفون من جيرانكم و اصحابكم من لو كان يصلى لبعضكم ما قبلها منه لاستخفاه بها ، ان الله لا يقبل الا الحسن فكيف يقبل ما استخف به ؛

به خدا سوگند ممکن است پنجاه سال بر انسان بگذرد و خداوند یک نماز از او نپذیرد و چه چیزی سخت تر از این است ، سوگند به خدا که شما از همسایگان و یاران خویش کسی را می شناسید که اگر برای یکی از شما نماز بگذارد به سبب سبک شمردنش آن را نمی پذیرد و خداوند جز خوب را قبول نمی کند و چگونه ممکن است چیزی را که خفیف شمرده شده است بپذیرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۵ . محجه البیضاء ، ج ۱

۱۷ - آفات سستی در نماز

قال الرضا - عليه السلام - :

... و اياك ان تكسل عنها (الصلوه) او تتوانى فيها او تتوانى بحقتها او تضعي حدها و حدودها او تنقرها نقر الديك او تستخف بها او تشتغل عنها بشىء من عرض الدنيا او تصلى بغير وقتها ، و قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - ليس منى من استخف بصلوته لا يرد على الحوض لا والله ؛

پرهیزید از این که در نماز سستی و تنبلی کنید و یا حدودش را ضایع کنید یا از روی دستپاچگی رکوع و سجده نماز را آن چنان به جا آورید که گویی همچون خروس منقار می زنید یا این که نماز را سبک بشمارید یا این که به جای نماز به امور دنیوی مشغول شوید و یا در غیر وقت نماز بخوانید ، در هر حال رسول خدا فرمود : از من نیست کسی که نمازش را سبک بشمارد . قسم به خدا بر حوض کوثر بر من نخواهد رسید .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۷۲)

۱۸ - پرهیز از سستی در نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

اياكم و الكسل ، ان ربكم رحيم ، يشكر القليل ، ان الرجل ليصلى الركعتين تطوعا يريد بهما وجه الله فيدخله الله بهما الجنة ؛
از سستی دوری کنید ، زیرا پروردگار شما مهربان است ، اندک را می پذیرد ، هر آینه مرد دو رکعت نماز مستحبی می خواند ، و با آن دو خدا را اراده می کند ، و خداوند به سبب این دو رکعت ، او را به بهشت داخل می کند .

(وسائل)

۱۹ - آفات سریع خواندن نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

ابصر علی بن ابی طالب - علیه السلام - رجلا ینقر صلاته فقال : منذ کم صلیت بهذه الصلاه ؟ فقال له الرجل : منذ کذا و کذا فقال : مثلک عند الله مثل الغراب اذا نقر لومت مت علی غیر مله ابی القاسم محمد - صلی الله علیه وآله - ثم قال علی - علیه السلام - : ان اسرق الناس من سرق من صلاته ؛

علی (ع) به مردی که نمازش را به سرعت می خواند ، نگاه کرد امام سؤال کرد از چه وقتی این طور نماز می خوانی ؟ مرد پاسخ داد : از فلان وقت تا به حال . امام فرمودند : مثل (نماز خواندن) تو در پیش خداوند مثل کلاغی است که (بسرعت) از زمین دانه می چیند ، اگر تو به این حالت بمیری ، مرده ای به غیر دین پیامبر اسلام ، امام فرمودند : همانا که دزدترین مردم کسی است که از نمازش بدزدد (یعنی کم کند) .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۴)

۲۰ - ترس شیطان از نماز گزار

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

لا یزال الشیطان یرعب من بنی ادم حافظ علی الصلوات الخمس ، فاذا ضیعهن تجرا علیه و اوقعه فی العظام ؛

شیطان همواره از فرزند آدم می ترسد مادامی که بر نمازهای پنجگانه مواظبت می کند ، آن گاه که آنها را ضایع کرد بر وی جری می شود و او را بر گناهان بزرگ داخل می کند .

(کافی ، ج ۲ ، ص ۳۸۶)

۲۱ - عذاب ضایع کننده نماز

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

لا تضيعوا صلاتکم ، فان من ضیع صلاته حشره الله مع قارون و فرعون و هامان - لعنهم الله و اخزاهم ، - و کان حقا علی الله ان یدخله النار مع المنافقین ، فالویل لمن لم یحافظ صلاته ؛

نماز خودتان را ضایع نکنید ، به حقیقت هر کس نماز خویش را ضایع کند ، خداوند عز و جل او را با قارون و فرعون و هامون محشور می کند ، خداوند به آنان لعنت کند و آنها را رسوا سازد ، و بر خدا لازم است آن ها را با منافقها به آتش داخل کند ، پس وای بر کسی که به نمازش مواظب نباشد .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۲)

۲۲- محرومیت از شفاعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا ينال شفاعتي من اخر الصلوه بعد وقتها ؛

کسی که نماز را از وقتش تاخیر بیندازد ، (فردای قیامت) به شفاعت من خواهد رسید .

(بحار الانوار ، ج ۸۳ ، ص ۲۰)

۲۳- سبک شمردن نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

ان شفاعتنا لاتنال مستخفا بالصلاه ؛

همانا شفاعت ما به کسی که نمازش را سبک بشمارد ، نمی رسد .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۷)

۲۴- کیفر سبک شمارنده نماز

عن سیده النساء فاطمه - سلام الله علیها - ابنه سید الانبیاء - صلى الله عليه وآله - :

انها سالت اباها محمدا - صلى الله عليه وآله - فقالت : يا ابتاه ! ما لمن تهاون بصلاته من الرجال و النساء ؟ قال : يا فاطمه ! من تهاون بصلاته من الرجال و النساء ابتلاه الله بخمسه عشر ، خصله ست منها في دار الدنيا و ثلاث عند موته و ثلاث في قبره و ثلاث في القيامة اذا خرج من قبره و اما اللواتي تصيبه في دار الدنيا : يرفع الله البركه من عمره ، و يرفع الله البركه من رزقه يمحوها الله - عز و جل - سيماء الصالحين من وجهه ، و كل عمل يعمله لايوجر عليه ، و لا يرفع دعاوه الى السماء و السادسه ليس له حظ في دعاء الصالحين . و اما اللواتي تصيبه عند موته : فاولهن انه يموت ذليلا و الثانيه جائعا و الثالثه يموت عطشا فلو سقى من النار الدنيا لم يرو عطشه و اما اللواتي تصيبه في قبره : فاولهن يوكل الله به ملكا يزعجه في قبره و الثانيه يضيق عليه قبره و الثالثه تكون الظلمه في قبره و اما اللواتي تصيبه يوم القيامة اذا خرج من قبره : فاولهن ان يوكل الله به ملكا يسحبه على وجهه و الخلائق ينظرون اليه و الثانيه يحاسب حسابا شديدا و الثالثه لا ينظر الله اليه و

لا یزکیه و له عذاب الیم ؛

فاطمه زهرا (س) از پدر بزرگوارش پرسید: پدر جان، یا رسول الله! زنان و مردانی که نسبت به نماز بی اعتنا هستند و نماز را سبک می شمارند، چه عواقبی را در پیش دارند؟ رسول خدا (ص) فرمود: ای فاطمه جان! هر کس از مردان و زنان نمازش را سبک بشمارد خداوند او را به پانزده بلا مبتلا می سازد: شش مورد در دنیا، سه مورد در وقت مرگ، و سه مورد آنها در قبر و سه مورد در قیامت زمانی که از قبر خارج شود:

الف) اما آن شش بلاهایی که در دنیا دامنگیرش می شود:

۱ - خداوند برکت را از عمرش می برد.

۲ - خداوند برکت را از رزقش می برد.

۳ - خداوند عز و جل سیمای صالحین را از چهره اش محو می کند

۴ - هر عملی که انجام می دهد پاداش داده نمی شود.

۵ - دعایش به آسمان نمی رود.

۶ - بهره ای از صالحین برای او نیست.

ب) اما آن سه بلاهایی که هنگام مرگ گرفتارش خواهد شد:

۱ - ذلیل از دنیا می رود

۲ - هنگام مرگ در حال گرسنگی خواهد بود.

۳ - تشنه از دنیا خواهد رفت اگرچه آب همه نهرهای دنیا را به او بدهند.

ج) اما آن سه بلایی که در قبر دامنگیرش می شود:

۱ - خداوند ملکی در قبر برای او می گمارد تا او را زجر دهند

۲ - قبرش برای او تنگ خواهد شد .

۳ - گرفتار ظلمت و تاریکی قبر خواهد شد .

(د) اما آن سه بلایی که در روز قیامت گرفتار خواهد شد :

۱ - خداوند ملکی را موکل می سازد او را با صورت بر روی زمین بکشد ، در حالی که خلائق تماشا می کنند .

۲ - محاسبه اعمالش به سختی انجام می شود .

۳ - خدا به نظر لطف به او نمی نگرد و برای اوست عذاب همیشگی .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۴)

۲۵ - نماز بی اثر

قال الباقر - علیه السلام - :

بینا رسول الله - صلی الله علیه و آله - جالس فی المسجد اذا دخل رجل فقام فصلی فلم یتم رکوعه و لاسجوده فقال - صلی الله علیه و آله - : نقر کنقر الغراب لئن مات هذا و هکذا صلاته لیموتن علی غیر دینی ؛

هنگامی که پیامبر (ص) در مسجد نشسته بود ، ناگهان مردی وارد شد و به نماز ایستاد ، لیکن رکوع و سجود را کامل به جا نیاورد . پیامبر (ص) فرمود : مانند کلاغ منقار بر زمین زد ، اگر این مرد بمیرد و نمازش به همین گونه باشد ، بر غیر دین من مرده است .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۴۰)

۲۶ - عقوبت کوتاهی در نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

من تهاون بصلاته . . . یرفع الله البرکه من عمره و من رزقه و یمحو الله تعالی سیماء الصالحین من وجهه و کل عمل یعمله لایوجر علیه و لا یرتفع دعائه الی السماء و لیس له حظ فی دعاء الصالحین و یموت ذلیلا و جائعا و عطشانا ؛

هر کس نسبت به نمازش کوتاهی کند ، خداوند متعال برکت را از عمر و مال او بر می دارد و سیمای شایستگان را از چهره اش می زداید ، هرکاری که انجام می دهد پاداشی نخواهد داشت دعایش مستجاب نمی شود ، بهره ای از دعای نیکوکاران

برای او نیست ، هنگام مرگ با احساس خواری ، گرسنگی و تشنگی از دنیا می رود .

(بحارالانوار ، ج ۸۳ ، ص ۲۱)

۲۷- با حالت خستگی نماز نخوانید

قال علی - علیه السلام - :

لا یقومن احدکم فی الصلاه متکاسلا و لناعسا و لایفکرن فی نفسہ فانه بین یدی ربہ - عز و جل - ؛

هیچ وقت (نماز گزار) هنگام نماز با حالت کسالت و خستگی و در حال چرت به نماز نایستد و نماز گزار در خود فکر نکند ، زیرا در برابر پروردگار بزرگ خود ایستاده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۹)

۲۸- نتیجه محافظت از نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

حافظوا علی الصلوات ، فان الله تعالی : اذا کان یوم القیامه یاتی بالعبد ، فاول شیء یشئلہ عنه الصلاه ، فان جاء بها تامه ، و الا زخ فی النار ؛

بر نمازها مواظبت کنید ؛ زیرا آن گاه که روز قیامت شد ، خداوند عز و جل بنده را می آورد و اول چیزی که از او سؤال می کند نماز است ؛ اگر آن را کامل ادا کرده باشد اهل نجات است ، و گرنه به آتش انداخته می شود .

(اصول کافی ، ج ۲ ، ص ۷۰)

۲۹- کوچک شمردن نماز

عن ابی جعفر - علیه السلام - قال :

لا تتهاون بصلاتک فان النبی - صلی الله علیه وآله - قال عند موته لیس انی من استخف بصلاته ؛

سستی مکن در امر نماز ، زیرا که رسول خدا (ص) فرمود : - در هنگام رحلت - نیست از من کسی که خفیف شمارد نمازش .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۲۶۹ ، حدیث ۷)

فصل دهم : نتیجه ترک کردن نماز

۱ – تداوم نماز

الذین هم علی صلاتهم دائمون :

آنان که همواره نمازشان را می خوانند و هرگز نماز را ترک نمی کنند .

(سوره معارج ، آیه ۲۳)

۲ – لجابت کافران در مورد نماز

و اذا قیل لهم اركعوا لایركعون :

و هنگامی که به آنها گفته شود رکوع کنید ، رکوع نمی کنند .

(سوره مرسلات ، آیه ۴۸)

۳ – عذاب سخت ترک کنندگان نماز

یتساءلون عن المجرمین ، ما سلكکم فی سقر ، قالوا لم نک من المصلین :

(اهل بهشت) سؤال می کنند از مجرمان چه چیز شما را به دوزخ فرستاد ، می گویند ما از نماز گزاران نبودیم .

(سوره مدثر ، آیات ۴۰ - ۴۳)

۴ – ترک نماز

فلا صدق و لاصلی :

(او هرگز) نه تصدیق کرد و نه نماز خواند .

(سوره قیامت ، آیه ۳۱)

۵ – نتیجه ترک عبادت

ان الذین یتکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین :

آنان که از عبادت کردن به خداوند تکبر می ورزند ، هرچه زودتر ذلیلانه به جهنم فرو خواهند رفت .

(سوره غافر، آیه ۶۰)

۶- مخالفت ابلیس از سجده بر آدم

و اذ قلنا للملائکه اسجدوا لادم فسجدوا الا ابلیس ابی و استکبر و کان من الکافرین :

و هنگامی که به فرشتگان گفتیم برای آدم سجده و خضوع کنید، همگی سجده کردند جز شیطان، که سر باز زد و تکبر ورزید (و به خاطر نافرمانی و تکبر) از کافران شد.

(سوره بقره، آیه ۳۴)

۷- ترک نکردن نماز حتی در صحنه جنگ

فان خفتم فرجالا او رکبانا فاذا امنتم فاذکروا الله کما علمکم ما لم تکنوا تعلمون :

و اگر (به خاطر جنگ یا خطر دیگری) بترسید (نماز را) در حال سواره و یا پیاده انجام دهید، اما وقتی امنیت خود را باز یافتید، خدا را یاد کنید (نماز را به طور معمول بخوانید) آن چنان که به شما تعلیم داد چیزهایی را که نمی دانستید.

(سوره بقره، آیه ۲۳۹)

احادیث

۸- ترک نماز، باعث انهدام دین

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

من ترک صلاته متعمدا فقد هدم دینه ؛

کسی که عملاً نمازش را ترک کند، به تحقیق که دینش را منهدم کرده است.

(بحارالانوار، ج ۸۲، ص ۲۰۲. میزان الحکمه، ج ۵، ص ۴۰۲)

۹- نتیجه کمک به تارک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

من اعان تارک الصلوه بلقمه او کسوه فکانما قتل سبعین نبیا اولهم ادم و اخرهم محمد ؛

کسی که ترک کننده نماز را به دادن طعامی یا لباسی یاری کند، مثل این است که هفتاد پیغمبر را کشته، که اول آنها آدم، و

آخر آن ها محمد (ص) است .

(لتالی الاخبار ، ص ۳۹۵)

۱۰- ترک نماز باعث حبط عمل

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من ترك صلاته حتى تفوته من غير عذر فقد حبط عمله ؛

کسی که نمازش را بدون عذر ترک کند (نخواند) تا وقت آن بگذرد ، عمل او نابود شده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۳ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۳)

۱۱ - فاصله کفر و ایمان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

بين العبد و بين الكفر ترك الصلاة ؛

فاصله کفر و بندگی ترک نماز است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۲ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۳)

۱۲ - مورد لعن واقع شدن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

تارك الصلاة ملعون في التوراه ملعون في الانجيل ملعون في الزبور ملعون في القران ملعون في لسان جبرئيل ملعون في لسان ميكائيل ملعون في لسان اسرافيل ملعون في لسان محمد ؛ ترك كنده نماز در تورات و انجيل و زبور و قرآن مورد لعنت قرار گرفته و به زبان جبرئيل و ميكائيل و اسرافيل و محمد (ص) ملعون است .

(انوار الهدايه ، ص ۱۹۷ ، الحکم الزاهره ، ص ۲۹۴)

۱۳ - دين و بی نمازی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اما الصلاة فلا خير في دين لا صلاة فيه ؛

دینی که در او نماز نباشد ، فایده و خیری ندارد (خیری در آن نیست) .

(سیره ابن هشام ، ج ۳ - ۴ ، ص ۵۰۴)

۱۴ - راه ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ما بین المسلم و بین ان یکفر الا ان یترک الصلاه الفریضه متعمدا او یتهاون بها فلا یصلیها ؛

فاصله بین مسلمان و بین کفرش چیزی جز ترک نماز واجب نیست که یا عمدا ترک نماید و اصلا قبول نداشته باشد و یا از بی اعتنائی نماز نخواند .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۶ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۲)

۱۵ - ترک نماز و هنگام مردن

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک صلوه لایرجو ثوابها و لایخاف عقابها فلا بالی ای موت یهودیا و نصرانیا او مجوسیا ؛ کسی که نماز را ترک کند ، امید به پاداش نمازش نمی باشد و از عذاب آن نیز ترسناک نیست ، پس باکی نیست که یهودی بمیرد ، یا نصرانی ، یا مجوسی .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۳ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۳)

۱۶ - عاقبت ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک الصلاه متعمدا کتب اسمه علی باب النار ممن یدخلها ؛

هرکس عمدا نمازش را ترک کند ، بر درب جهنم نامش از دوزخیان نوشته می شود .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۹۰۹۰)

۱۷ - ترک نماز عمدی

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من ترک الصلوه متعمدا فقد کفر ؛

هرکس عمدا نمازش را ترک کند ، کفر ورزیده است .

(لئالی الاخبار ، ص ۳۹۴)

۱۸- ترک کننده نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ليس بين العبد و الشرك الا ترك الصلوه فاذا تركها فقد اشرك ؛

میان بنده و شرک جز ترک نماز فاصله نیست و چون نماز را ترک کند ، مشرک است .

(نهج الفصاحه ، ص ۵۰۶)

۱۹- ترک نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

ان تارك الصلوه كافر ؛

همانا ترک کننده نماز واجب ، کافر است .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۲۸)

۲۰- مرز ایمان و کفر

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

بين الايمان و الكفر ترك الصلاه ؛

فاصله میان ایمان و کفر ، نماز نخواندن است .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۲ . کنز العمال ، حدیث ۱۸۸۶۹)

۲۱- رفع بلا از بی نماز

عن ابي عبدالله - عليه السلام - قال :

ان الله يدفع بمن يصلى من شيعتنا عمن لا يصلى من شيعتنا و لو اجمعوا على ترك الصلوه لهلكوا ؛

همانا ، خداوند به وسیله شیعیان نماز گزار ما از شیعیان بی نماز ما (بلا را) دفع می کند ، ولی اگر همه تارک نماز بودند هر آینه همه هلاک می شدند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۴)

۲۲ - پاسخ اهل دوزخ

قال علی - علیه السلام - :

الا تسمعون الی جواب اهل النار حین سئلوا (ما سلکم فی سقر؟ قالوا: لم نک من المصلین) ؛

آیا به پاسخ اهل دوزخ گوش فرانی دهید که وقتی از آن ها می پرسند : (چه چیز شما را گرفتار دوزخ ساخت ؟ می گویند : ما از نماز گزاران نبودیم) .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۴ . نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۰)

۲۳ - نتیجه ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه عماد الدین ، فمن ترک صلاته متعمدا فقد هدم دینه و من ترک اوقاتھا یدخل الویل ، و الویل واد فی جهنم کما قال الله تعالی : (ویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون) ؛

نماز ستون دین است ، پس کسی که نمازش را عمدا ترک کند دینش را منهدم کرده است ، و کسی که اوقات نماز را ترک کند داخل در (ویل) می شود و ویل وادی است در جهنم چنان که خدا فرمود : ویل جای نماز گزاران است آن نماز گزارانی که در نماز خود سهو کننده و غافلند .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۲)

۲۴ - ترک نماز نزد خداوند

عن ابی جعفر - علیه السلام - :

ان رجلا ذکر له رجلا فقال : انهتک وار تکب المحارم و استخف بالفرائض حتی انه ترک الصلوه و کان متکئا فاستوی جالسا و قال : سبحان الله ! ترک الصلوه المكتوبه ؟ ان ترک الصلوه المكتوبه عند الله عظیم ؛

مردی در پیش امام باقر (ع) از حالت مردی یاد نمود : مردی است بی پروا! مرتکب محارم می شود ، و واجباتش را سبک می شمارد ، حتی نمازش را ترک می کند ، امام باقر (ع) از حال تکیه به نشستگی شده ، فرمود : (سبحان الله ! نماز واجب را ترک

کرد؟ همانا ترک نماز واجب نزد خدا بزرگ است).

(مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۱۷۲)

۲۵ - لعن خدا بر تارک الصلوه

قال علی - علیه السلام - :

اللهم العن من ترک الصلوه متعمدا؛

خدایا لعنت کن کسی را که عمدا نماز را ترک کند.

(جامع احادیث الشیعه، ج ۴، ص ۷۶)

۲۶ - تفاوت ترک کننده نماز و زناکار

قال عن سعده بن صدقه انه :

سئل ابو عبدالله - علیه السلام - ما بال الزانی لاتسمیه کافرا و تارک الصلاه تسمیه کافرا و ما الحجه فی ذلك؟ فقال: لان الزانی و ما اشبهه انما یفعل ذلك لمکان الشهوه لانما نغلبه و تارک الصلوه لایترکها الا اسخفا بها و ذلك لانک لاتجد الزانی یاتی المرأه الا و هو مستلذ لاتیانه ایاها قاصدا الیها و کل من ترک الصلاه قاصدا لترکها فلیس یكون قصده لترکها اللذه فاذا نفیت اللذه وقع الاستخفاف و اذا وقع الاستخفاف وقع الکفر؛

سعده از حضرت امام صادق (ع) پرسید: چرا زانی را کافر نمی دانید و تارک نماز را کافر می دانید، حضرت در پاسخ فرمودند چون شخص زناکار و شبیه آن (شارب خمر، قمارباز و...) از جهت لذتی که در آن عمل است و آن لذت غالب می گردد بر نفسشان، آن عمل را انجام می دهند؛ ولی تارک نماز، نماز را ترک نمی کند مگر از جهت سبک شمردن و بی اعتنایی کردن به آن و نیز هر زانی از عمل خود لذت می برد و به خاطر قصد لذت آن عمل را انجام میدهد، ولی هیچ تارک نمازی را ترک نماز لذت نمی برد؛ بنابراین فقط به عنوان سبک شمردن نماز، نماز را ترک می نماید

. وقتی نماز سبک شمرده شد کفر می آید .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۸)

۲۷ - بیزاری از تارک الصلوه

قال الصادق - علیه السلام - :

جاء رجل الى النبي - صلى الله عليه وآله - فقال : يا رسول الله ! اوصيني ، فقال : لا تدع الصلاه متعمدا فان من تركها متعمدا فقد برئت منه مله الاسلام ؛

مردی پیش رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد : یا رسول الله ! مرا نصیحتی بفرمایید ، حضرت فرمود : نماز را عمدا رها مکن ، کسی که عمدا نماز را ترک کند ملت اسلام از او بیزار است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۲۹)

۲۸ - عقاب تارک الصلوه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من ترك الصلوه متعمدا من غير عله فقد برء من ذمه الله و ذمه رسوله ؛

کسی که نماز را عمدا و بدون علت ترک کند از امان خدا و رسولش دور خواهد بود .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۷۵)

۲۹ - نشانه کفر و نفاق

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الجفاء كل الجفاء و الكفر من سمع منادی الله تعالى ینادی بالصلاه و یدعوه الى الفلاح فلا یجیبه ؛

نشان خشونت و کفر (نفاق) آن است که کسی منادی خدا را بشنود که به نماز ندا می دهد و وی را به رستگاری می خواند و دعوت او را اجابت نکند .

(نهج الفصاحه ، ص ۲۷۹)

۳۰ - درخواست بی نماز در برزخ

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

تارك الصلاة يسال الرجعه الى الدنيا ، و ذلك قول الله تعالى : حتى اذا جاء احدهم الموت قال : (رب ارجعون ، لعلى اعمل صالحا فيما تركت ، كلا انها كلمه هو قائلها و من ورائهم برزخ الى يوم يبعثون) ؛

بى نماز درخواست مى کند به دنيا برگردد ، و اين است سخن خداوند متعال تا گاهى که به يکى از آنان مرگ آمد گويد : (پروردگارا مرا برگردانيد تا شايد عمل شايسته انجام دهم در آن چه باز گذاردم ، نه چنين است آن سخنى است او گوينده اش هست ، و از پشت آن ها تا روزى که برانگيخته شوند برزخ است .)

(بحارالانوار ، ج ۷۷ ، ص ۵۸ . اصول وافى ، ج ۲ ، ص ۶۵)

۳۱ - زيانکار

عن عبید بن زرارہ قال :

سالت ابا عبدالله - عليه السلام - عن قول الله - عز و جل - (و من يكفر بالايمان فقد حبط عمله ، و هو فى الآخرة من الخاسرين) (۱) قال : ترك الصلاة الذى اقر به . . . ؛

از امام صادق (ع) از سخن خدای عز و جل (هر کس به ایمان کافر شود به تحقیق عملش نابود شده و او در آخرت از زیانکاران است) پرسیدم ، فرمود : ترک کردن نماز است چنان نمازی که به آن اقرار کرده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۱۹)

۳۲ - ترک نماز موجب کفر

قال عن عبید بن زرارہ :

سالت ابا عبدالله - عليه السلام - عن الكبائر ، فقال : هن فى كتاب على - عليه السلام - سبع الكفر بالله و قتل النفس و عقوق الوالدين و اكل الربا بعد البيه و اكل مال اليتيم ظلما و الغراء من الزحف و التعرب بعد الهجره ؛ قال فقلت : هذا اكبر المعاصى فقال : نعم قلت : فاكل الدرهم من مال اليتيم ظلما اكبر ام ترك الصلاة قال : ترك الصلاة قلت : فما عدت ترك الصلاة فى الكبائر قال : اى اول ما قلت لك ؟ قلت : الكفر قال : فان تارك الصلاة كافر يعنى من غير عله ؛

عبید بن زرارہ گوید : از امام صادق (ع) پرسیدم که گناهان کبیره کدام است ؟ حضرت فرمود : گناهان کبیره در نوشتار على بن ابى طالب (ع) هفت چیز است :

۱ - کفر به خدا .

۲ - کشتن انسان .

- ۳

عاق پدر و مادر شدن .

۴ - ریا کردن .

۵ - خوردن مال یتیم به ناحق .

۶ - فرار از جهاد .

۷ - تعرب بعد از هجرت (برگشت به جاهلیت) .

عبید می گوید از امام پرسیدم : یک درهم از مال یتیم خوردن بزرگتر است یا ترک نماز ؟ حضرت فرمود : ترک نماز ، عرض کردم : شما ترک نماز را از گناهان کبیره به حساب نیاوردید حضرت فرمود : اولین گناه کبیره چه بود ؟ عرض کردم : کفر به خداوند . فرمود : شکی نیست که تارک نماز کافر است ، یعنی بدون علت .

(وسائل الشیعه ، ج ۱۱ ، ص ۲۵۴)

۳۳ - نتیجه ترک نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لتنقضن عری الاسلام عروه ، كلما انتقضت عروه تشبث الناس بالتي تليها ، فاولهن نقض الحكم ، و اخرهن الصلاه ؛

دستگیره های اسلام یک به یک شکسته می شود ، هرگاه یک دستگیره نابود شود مردم به آن چه نزدیک آن است چنگ می زنند ، اول آنها شکستن حکومت است (حکومت اسلامی را از دست صاحب آن خارج می کنند) و آخر آن ها نماز است (نماز را ترک می کنند) .

(اصول وافی ، ج ۲ ، ص ۷۲)

۳۴ - بی بهره از اسلام

قال الصادق - علیه السلام - :

لاحظ في الاسلام لمن ترك الصلاه ؛

تارک نماز ، حظ و بهره ای از اسلام ندارد .

(میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۲)

فصل یازدهم : اهمیت و فضیلت وضو

آیات

۱ - نماز و وضو

يا ايها الذين امنوا اذا قمتم الى الصلوه فاغسلوا وجوهكم و ايديكم الى المرافق و امسحوا برؤسكم و ارجلكم الى الكعبين . . . ؛
ای کسانی که ایمان آورده اید! هرگاه برای نماز برمی خیزید صورت خود را بشویید و دستهایتان را تا مرفق (بالای آرنج) شست و شو دهید و سر و پاهای خود را تا برآمدگی پشت پا دست بکشید .

(سوره مائده ، آیه ۶)

احادیث

۱ - وضو کلید نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

. . . والوضوء مفتاح الصلاه ؛

. . . وضو کلید نماز است .

(نهج الفصاحه ، حدیث ۱۵۸۸)

۲ - وضو در هوای سرد

قال الباقر - عليه السلام - :

ثلاث كفارات فاسبغ الوضوء في السبرات و بالمشى بالليل و النهار الى الجماعات و المحافظه على الصلوات ؛

سه چیز است که جبران کننده و محو کننده گناه است :

۱ - کامل گرفتن وضو در هوای بسیار سرد .

۲ - راه رفتن در شب و روز به سوی جماعت‌های اسلامی (نماز جماعت و جمعه) .

۳ - مراقبت بر انجام صحیح نمازها .

(معانی الاخبار ، ص ۳۱۴)

۳ - آداب وضو

قال الصادق - عليه السلام - :

من توحا و تمندل كتبت له حسنه ، و من توحا و لم يتمندل حتى يجف وضوئه كتبت له ثلاثون حسنه ؛

کسی که وضو بگیرد و خود را با حوله خشک نماید ، یک حسنه برای او نوشته می شود ، و هر که وضو بگیرد و خشک نکند ، بلکه صبر نماید تا اعضاء وضو به خودی خود خشک شود ، سی حسنه برای او نوشته می شود .

(بحار الانوار ، ج ۸۰ ، ص ۳۳۰)

۴ - تاثیر وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

خللوا بين اصابعكم لا يخلل الله بينها بالنار ؛

هنگام وضو میان انگشتان خود فاصله دهید تا خدا به وسیله آتش میان آنها را فاصله ندهد .

(نهج الفصاحه ، ص ۳۰۶)

۵ - مقدار آب وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الوضوء مد و الغسل صاع و سیاتی اقوام یستقلون ذلک فاولئک علی خلاف سنتی ؛

برای وضو ده سیر آب و برای غسل ، سه کیلو آب کافی است ، ولی افرادی در آینده می آیند که این مقدار را کم می شمارند (و آب زیادی مصرف خواهند کرد) که آنها بر خلاف راه من می روند .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۱)

۶ - نصف ایمان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الوضوء نصف الايمان ؛

وضو گرفتن نیمی از ایمان است .

(بحار الانوار ، ج ۸۰ ، ص ۲۳۸)

۷- اثر تجدید وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الوضوء على الوضوء نور على نور ؛

وضوی پس از وضو بسیار پسندیده است .

(محججه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۲)

۸- تجدید وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من جدد وضوءه من غير حدث جدد الله توبته من غير استغفار ؛

هر کس وضویش را بدون اینکه باطل شود تجدید کند ، خداوند توبه اش را بدون استغفار تجدید می کند .

(محججه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۲)

۹- پاکی به وسیله وضو

قال الرضا - عليه السلام - :

... لان يكون العبد طاهرا اذا قام بين يدي الجبار عند مناجاته ؛

... چون وضو یک ادب در برابر خدا است ، بنده به هنگام نماز ، وقتی که در برابر خداوند می ایستد ، پاک باشد .

(بحار الانوار ، ج ۶ ، ص ۶۴)

۱۰- وضو هنگام خواب

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من باب على طهر فكانما احیی الليل ؛

کسی که شب را با وضو بپارامد ، گویی که تمام شب را به احیاء و عبادت گذرانده است .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۲۶۶)

۱۱ - آثار وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

امتی الغر المحجلون من اثار الوضوء يوم القيامة ؛

امت مرا دست و پای نورانی باشد روز قیامت ، از آثار وضوء که در دنیا گرفته باشد .

(شهاب الاخبار ، ص ۱۲۲)

۱۲ - مسواک و وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

السواک شرط الوضوء ؛

مسواک کردن جزئی از وضو است .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۲۹۷)

۱۳ - مسواک هنگام هر وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

یا علی ! وعلیک بالسواک عند کل وضوء ؛

ای علی ! بر تو باد مسواک زدن به هنگام هر وضو .

(اصولی کافی ، ج ۸ ، ص ۷۲)

۱۴ - مسواک در سحر

قال الباقر - علیه السلام - :

ان السواک فی السحر قبل الوضوء من السنه ؛

سحرگاه ، پیش از وضو ، مسواک زدن از سنت اسلامی است .

(میزان الحکمه ، ج ۴ ، ص ۵۹۶)

۱۵ - وضو کامل

عن النبی - صلی الله علیه وآله - :

من توطأ فاسبغ الوضوء و صلی رکعتین لم يحدث فیهما نفسه بشیء من الدنيا خرج من ذنوبه کیوم ولدته امه ؛

کسی که وضو گیرد و آن را کامل به جا آورد ، و با آن دو رکعت نماز گزارد که در آن از دنیا با خود سخن نگوید ، از گناهان خویش مانند روزی که از مادر زاییده شده است ، بیرون می آید .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۲)

۱۶ - قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان المسلم اذا توطأ فاحسن الوضوء ثم صلی الصلوات الخمس تحاتت خطایاه کما تحاتت هذا الورق ؛

هنگامی که مسلمان وضو بگیرد و خوب وضو بگیرد ، سپس نمازهای پنجگانه را به جا آورد ، گناهان او فرو می ریزد ، همان گونه که برگهای این شاخه فرو ریخت .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۳۱۹)

۱۷ - پاکی ، کلید نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

مفتاح الصلاه الطهور ؛

کلید نماز ، پاکی است .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۲۸۱)

۱۸ - وضو امام سجاد (ع)

و كان علی بن الحسین - علیه السلام - اذا حضر الوضوء اصفر لونه ؛

امام سجاد (ع) هنگامی که برای وضو گرفتن آماده می شد رخسارش زرد می گشت .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۷۸)

۱۹ - بسم الله گفتن هنگام وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا وضوء لمن لم يسم الله ؛

کسی که در هنگام وضو بسم الله نگوید ، انگار وضو نگرفته است .

(محججه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۲۹۹)

۲۰- اهمیت (بسم الله) هنگام وضو

قال الصادق - عليه السلام - :

من ذكر اسم الله على وضوء فكانما اغتسل ؛

کسی که برای وضو خود (بسم الله) بگوید مانند این است که غسل کرده باشد .

(محججه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۲۹۹)

۲۱- تاثیر (بسم الله) هنگام وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من توجها فذكر اسم الله طهر جميع جسده و كان الوضوء الى الوضوء كفاره لما بينهما من الذنوب و من لم يسم لم يطهر من جسده الا ما اصابه الماء ؛

کسی که وضو بگیرد و بسم الله بگوید ، تمام بدن خود را طهارت داده است و این وضو کفاره گناهان او تا وضوی دیگر است ، و کسی که بسم الله نگوید از بدنش تنها آن چه را آب به آن رسیده طهارت داده است .

(محججه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۲۹۶)

۲۲- نماز کامل با طهارت

قال الصادق - عليه السلام - :

لا يتم الصلاة الا لذي طهر سابغ ؛

نماز تمام و مورد قبول نیست ، مگر با طهارت کامل .

(فلاح السائل ، ص ۴۳)

۲۳ - طهارت پنج عضو

قال علی - علیه السلام - :

لايجوز صلاه امرء حتى يطهر خمس جوارح : الوجه و اليدين و الراس والرجلين بالماء و القلب بالتوبه ؛

نماز گزار پنج عضو بدنش را پاک کند ، صورت ، دو دست ، سر و دو پا را با آب ، و قلب را با توبه ؛ در غیر این صورت ، جایز نیست که نماز بخواند .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۹)

۲۴ - آب وضو در اختیار دیگران گذاشتن

قال الصادق - علیه السلام - :

یوتی بعد یوم القیامه لیست له حسنه فقال له اذکروا تذکر هل لک من حسنه قال : فیتذکر ، فیقول : یا رب ما بی من حسنه الا ان فلانا عبدک المؤمن من ربی فطلبت منه ماء فاعطانی ماء فتوضات به و صلیت لک قال : فیقول الرب تبارک و تعالی قد غفرت لک ادخلوا عبدی الجنه ؛

روز قیامت بنده ای را می آورند که هیچ حسنه ای ندارد پس به او گفته می شود فکر کن و یاد بیاور آیا برای تو کار خیری هست ؛ بنده فکر می کند سپس میگوید : خدایا! من هیچ حسنه ای ندارم ، الا این که فلانی از بندگان مومن تو (روزی) از کنار من عبور کرد و من از او طلب آب کردم و او به من آب داد و با آن وضو گرفتم و برای تو نماز گزاردم ؛ پس خداوند تبارک و تعالی می فرماید : به درستی که من تو را بخشودم و دستور می دهد او را داخل بهشت کنند .

(بحار الانوار ، ج ۷ ، ص ۲۹۰)

۲۵ - وضو ، موجب رفعت درجه

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

یا علی !سباغ الوضوء فی السیرات و انتظار الصلاه بعد الصلاه ، و المشی باللیل و النهار الی الجماعات ؛

یا علی !سه چیز موجب رفعت درجه است :

۱ - کامل گرفتن وضو در هوای سرد .

۲ - انتظار نماز بعد از هر نماز .

۳- رفتن در روز و شب به طرف نماز جماعت .

(بحار الانوار، ج ۸۸، ص

۲۶ - وضو قسمتی از نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

بنيت الصلوه على اربعة اسهم : سهم منها اسبغ الوضوء و سهم منها الركوع و سهم منها السجود و سهم منها الخشوع ؛

نماز بر چهار بخش بنا شد : ۱ - کامل گرفتن وضو ، ۲ - رکوع ، ۳ - سجود ، ۴ - خشوع .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۶۵)

۲۷ - نور و برهان در قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من حافظ على الخمس باكمال طهورها و مواقيتها كانت له نورا و برهانا يوم القيامة ؛

کسی که نماز پنجگانه خویش را با وضوی تمام و با حفظ و قتهای آن ها انجام دهد ، این نماز در قیامت برای او نور و برهان است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۵۹)

۲۸ - خروج از خانه با وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و ما منکم من احد یخرج من بیته متطهرا الا و الملائکه تقول : اللهم اغفر له اللهم ارحمه ؛

وقتی یکی شما از خانه خارج می شوید با طهارت (با وضو) باشید ، در این صورت ملائکه در حق شما دعا می کنند : خدایا او را بیامرزد ، خدا بر او رحم کن .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۳۸۷)

۲۹ - کامل گرفتن وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اسبغ الوضوء على المكاره من الكفارات ؛

کامل گرفتن وضو در حال سختی ، کفاره (گناهان) است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۷۸)

۳۰ - مرگ با وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

خصال ست ما من مسلم یموت فی واحده منهن الا کان ضامنا علی الله - عز و جل - ان یدخله الجنه منها رجل توحا فاحسن الوضوء ثم خرج الی مسجد الصلوه فان مات فی وجهه کان ضامنا علی الله ؛

شش خصلت است که اگر هر مسلمان یکی از آنها را داشته باشد نمی میرد ، مگر این که خدا ضمانت بهشت رفتنش را خواهد نمود ، یکی از آن شش خصلت آن است که انسان وضو بگیرد ، بهترین وضو ، سپس جهت نماز به طرف مسجد (از خانه) حرکت کند ، پس اگر در این صورت بمیرد ، خدا ضامن (بهشت رفتن او) خواهد بود .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۲۷)

۳۱ - وضوی کامل

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا علی ! و تقم الصلاه بوضوء سابق فی مواقیتها ؛

یا علی ! با وضوی کامل در اول وقت ، اقامه نماز کن .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۴)

۳۲ - ورود به مسجد با وضو

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لا تدخل المساجد الا بالطهاره ؛

داخل مساجد مشو ، مگر با وضو .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۳۸۸)

۳۳ - گشایش دربهای بهشت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اسبغ وضوءه و احسن صلاته ، و ادى زكاه ماله و كف غضبه و سجن لسانه ، و استغفر لذنبه ، و ادى النصيحه لاهل بيت نبيه فقد استكمل حقايق الايمان و ابواب الجنه مفتحه له ؛

كسى كه وضوى خود را شاداب و كامل به جاى آورد ، و نماز خویش را نيكو بخواند ، زكات مالش را بپردازد ، و خشم خود را فرو نماند و زبانش را از گناهان مربوط به زبان ببندد ، و برای گناه خود با توبه طلب آمرزش كند ، و نسبت به اهل بيت پیامبر خویش خیرخواه باشد ، البته تمام حقايق ايمان در او كامل شده و درهای بهشت به روى او باز است .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۴)

۳۴ - بستر همانند مسجد

قال الصادق - عليه السلام - :

من تطهر ثم اوى الى فراشه بات و فراشه كمسجده ؛

هر كس وضو بگیرد ، سپس در رختخواب خود برود و بخوابد ، بستر او مانند مسجد او خواهد بود .

(وسائل الشيعه ، ج ۱ ، ص ۲۶۵ . ثواب الاعمال ، ص ۴۸)

۳۵ - اقتداء فرشتگان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا اباذر! اذا كان العبد فى ارض قفر فتوضا او تیمم ثم اذن و اقام و صلى امر الله - عز و جل - الملائكه فصفوا خلفه صفا لا یرى طرفاه یركعون بركوعه و یسجدون بسجوده و يؤمنون على دعائه ؛

ای ابوذر! هرگاه بنده ای در بیابانی تنها باشد و وضو بسازد یا تیمم کند ، سپس اذان و اقامه بگوید و نماز بخواند ، خدا فرشتگان را امر کند که پشت سر او صفی تشکیل دهند که دو طرف آن دیده نشود و به نماز او اقتدا نمایند و به دعای او آمین گویند .

(وسائل الشيعه ، ج ۴ ، ص ۶۲۱ . مكارم الاخلاق ، ص ۴۶۶)

۳۶ - تاءثیر اذكار وضو

قال على - عليه السلام - :

یا محمد! من تو ضا مثل وضوئی ، و قال مثل قولی ، خلق الله تبارک و تعالی من کل قطره ملکا یقدسه و یسبحه و یکبره فیکتب الله - عز و جل - ثواب ذلک له الی یوم القیامه ؛

ای محمد حنفیه! هر کس وضو بسازد ، همانند وضویی که من ساختم ، و بگوید (دعا کند) آن چه که من گفتم ، خداوند تبارک و تعالی از هر قطره آب وضوی او ، ملکی را برای او می آفریند ، که مشغول تقدیس و تسبیح و تکبیر برای خداوند هستند . و خداوند عز و جل ثواب این اذکار را تا روز قیامت برای او ثبت و ضبط خواهد نمود .

(من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲)

۳۷ - آفات وسوسه در وضو و نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

عبد الله بن سنان ، قال : ذكرت لابی عبدالله - علیه السلام - رجلا مبتلی بالوضوء و الصلاه و قلت : هو رجل عاقل فقال ابو عبدالله : و ای عقل له و هو یطیع الشیطان ، فقلت له : و کیف یطیع الشیطان ؟ فقال : سله هذا الذی یاتیه من ای شیء هو ؟ فانه یقول لک : من عمل الشیطان ؛

عبدالله سنان می گوید : خدمت امام صادق بودم ، از شخصی یاد کردم که گرفتار وضو و نمازش است (یعنی در وضو گرفتن و نماز خواندن وسوسه دارد) و گفتم که او مرد عاقل و خردمندی است . امام صادق (ع) فرمود : چه عقلی دارد ، در حالی که او اطاعت از شیطان

می کند؟ عرض کردم: چگونه از شیطان اطاعت می کند؟ فرمود: از او پیرس این وسوسه ای که عارضش می شود از کجا می آید؟ در پاسخ تو خواهد گفت: از کارهای شیطان است. (زیرا اگر شیطان او را وسوسه نمی کرد مانند سایر مردم اعمالش را انجام می داد، پس او هم می داند شیطان است که به او دستور می دهد و او از شیطان تبعیت می کند (و لذا بر او واجب است که به وسوسه شیطان اعتنایی نکند و اعمالش را بدون شک و وسوسه انجام دهد).

(وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۴۶)

۳۸ - وضو مطلوب

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

إذا اردت الصلوه فاحسن الوضوء ، ثم قم ، فاستقبل القبله ثم کبر ؛

زمانی که خواستی نماز بخوانی ، پس خوب وضو بگیر ، سپس رو به قبله بایست ، آن گاه تکبیر بگو .

(چهل حدیث ، ص ۱۵)

۳۹ - طهارت

قال الصادق - علیه السلام - :

لاصلوه الا بطهور ؛

هیچ نمازی درست نیست ، مگر با طهارت (وضو ، غسل ، تیمم) .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۲۶۱)

۴۰ - وضو پیش و بعد از نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

الوضوء قبل الطعام و بعده یذهب الفکر ؛

وضو پیش از غذا و بعد از غذا ، فکر را از بین می برد .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۲۵۶)

۴۱ - تجدید وضو

قال الصادق - عليه السلام - :

الطهر على الطهر عشر حسنات ؛

وضوی بر روی وضو ، ده حسنه است .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۲)

۴۲ - وضو هنگام غذا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا على ! ان الوضوء قبل الطعام و بعده شفاء في الجسد و يمن في الرزق ؛

يا على ! قبل از غذا و بعد از غذا ، وضو گرفتن ، شفای بدن و برکت در روزی است .

(بحار الانوار ، ج ۶۶ ، ص ۳۵۶)

۴۳ - اثر وضو در قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان امتی يدعون يوم القيامة غرا محجلين من اثار الوضوء ، فمن استطاع منكم ان يطيل غرته ، فليفعل متفق عليه ؛

همانا امت من در روز قیامت از آثار وضو ، پیشانی سفیدها خوانده می شوند ، پس هر کس از شما که می تواند بر نورانیت و سفیدی (چهره اش) بیفزاید این کار را بکند .

(رياض الصالحين ، ص ۲۹۶)

۴۴ - وضو برای نماز مغرب

قال الكاظم - عليه السلام - :

من توطأ للمغرب كان وضوئه ذلك كفاره لما رضى من ذنوبه في نهاره ما خلا الكبائر ؛

کسی که برای نماز مغرب وضو می گیرد ، وضویش کفاره گناهان گذشته آن روز اوست به جز گناهان کبیره .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۲)

۴۵ - وضو برای نماز صحیح

قال الكاظم - عليه السلام - :

و من توضا الصلاه الصبح كان وضوئه ذلك كفاره لما مضى من ذنوبه في ليله الا الكبائر ؛

کسی که برای نماز صبح وضو می گیرد ، وضویش کفاره گناهان گذشته آن شب اوست به جز گناهان کبیره .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۰۲)

۴۶ - طهارت جزئی از ایمان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الطهور شرط الايمان ؛

طهارت ، جزئی از ایمان است .

(رياض الصالحين ، ص ۲۹۷)

۴۷ - اثر وضو نیکو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من توضا فاحسن الوضوء خرجت خطايا من جسده ؛

کسی که نیکو وضو بگیرد ، خطاهایش از جسم او خارج می شود .

(رياض الصالحين ، ص ۲۹۶)

۴۸ - توصیه هایی از پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الا- ادلكم على ما يمحو الله به الخطايا ، و يرفع به الدرجات ؟ قالوا : بلى يا رسول الله . قال : اسباغ الوضوء على المكاره و كثره الخطى الى المساجد و انتظار الصلاه بعد الصلاه ؛

آیا شما را به کارهایی که خدا به سبب آن خطاها را از بین برده و درجات انسان را بالا می برد ، راهنمایی نکنیم ؟ گفتند : آری ، ای رسول خدا . فرمود :

۱ - وضوی تمام و کامل گرفتن بر شداید .

۲ - به سوی مساجد زیاد قدم برداشتن .

۳ - انتظار نماز (بعدی) پس از نماز (خوانده شده) .

(ریاض الصالحین ، ص ۲۹۷)

۴۹ - بهشت هشتگانه ، پاداش وضو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ما منكم من احد يتوضا فيبلغ - او فيسبغ الوضوء - ثم يقول اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ، و اشهد ان محمدا عبده و رسوله ، الا فتحت له ابواب الجنة الثمانية يدخل من ايها شاء ؛

هر يك از شما كه زياد و كامل وضو گرفته و سپس بگويد : شهادت ميدهم كه خدائي جز خدای يگانه نيست و برای او شريك وجود ندارد ، و شهادت می دهیم كه محمد (ص) بنده و فرستاده اوست ؛ دربهای بهشت های هشتگانه بر او گشوده شود تا از هر يك كه می خواهد داخل شود .

(ریاض الصالحین ، ص ۲۹۸)

۵۰ - وضو در حال طهارت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من توضا على طهر كتب الله له عشر حسنات ؛

كسی كه در حال طهارت ، وضو بگیرد ، خداوند ده پاداش برای او می نویسد .

(كنز العمال ، حدیث ۲۶۰۴۲)

۵۱ - وضو برای تلاوت قرآن

قال علی - عليه السلام - :

لا یقرا العبد القرآن اذا كان علی غیر طهور حتی یتطهر ؛

هنگامی كه وضو ندارید ، قرآن نخوانید ؛ تا اینکه وضو گرفته شود .

(خصال ، ج ۲ ، ص ۱۶۴)

۵۲ - طهارت ظاهر و باطن

قال الصادق - عليه السلام - :

طهر قلبك بالتقوى و اليقين عند طهاره جوارحك بالماء ؛

در وقت پاکیزه نمودن اعضای خود با آب ، دل خویش را به پرهیزگاری و یقین پاک گردان .

(بحارالانوار ، ج ۸۰ ، ص ۲۳۹)

۵۳ - یاد گرفتن وضو و نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

فاذا تعلم الوضوء و الصلاه غفر الله لوالديه ؛

اگر شخصی وضو و نماز را فرا گیرد ، خداوند پدر و مادر وی را می آمرزد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۳)

۵۴ - یاد دادن وضو به فرزند

قال الصادق - عليه السلام - :

حتى يتم له تسع سنين ، فاذا تمت له ، علم الوضوء و اضرب عليه و امر بالصلوه و اضرب عليها ، فاذا تعلم الوضوء و الصلاه غفر الله لوالديه ، ان شاء الله ؛

وقتی فرزندانان به سن نه سالگی رسید ، پس وقتی که نه سالش تمام شد وضو را به او یاد بدهید و اگر کوتاهی کرد او را ادب کنید و او را امر به نماز کنید و اگر کوتاهی کرد او را ادب کنید . پس وقتی فرزند وضو و نماز را یاد گرفت ، خدا پدر و مادرش را می آمرزد ، ان شاء الله .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۳)

۵۵ - همیشه وضو داشته باشید

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ذات يوم لابلوس : كم اصدقاؤكم من امتي يا ابليس ؟ قال الامير الجائر ، و الغنى المتكبر ، و الذى لايبالى من اين يكتسب و فيما ينفقه ، و العالم الذى صدق الامير على جوره ، و التاجر الخائن ، و المحتكر ، و الزانى ، و اكل الربا ، و البخيل ، و الذى

لا يبالى من اين يجمع المال . وقال النبى - صلى الله عليه وآله - : كم اعداءك من امتى ؟ قال ستة عشر نفرا ، انت يا محمد! انى ابغضك و العالم العامل بالعلم ، و حامل القران اذا عمل بما فيه ، و المؤذن لله خمس اوقات ، محب الفقراء و المساكين و اليتامى ، و ذوق قلب رحيم ، و المتواضع للحق و شاب نشا فى طاعه الله الذى يصلى

بالليل والناس نيام ، و الذي يمسك نفسه عن الحرام ، و الذي ينصح في الله ، (و في روايه يدعو للاخوان و ليس في قلبه شيء) ، و الذي ابدى يكون على الوضوء ، و حسن الخلق ، و المصدق بما ضمن الله له ، و المحصنات المستورات و المستعد للموت ، و صاحب السخاء ؛

پیامبر اسلام (ص) از ابلیس پرسید : در میان امت من دوستان تو چه کسانی هستند ؟ ابلیس پاسخ داد : (ده نفر) و افزود ، فرمانروای ظالم ، ثروتمند متکبر ، آن کس که باکی ندارد از چه راهی مال به دست آورد و در چه راهی مصرف کند ، دانشمند در خدمت ظالم ، تاجر خائن ، محتکر ، زناکار ، رباخوار ، بخیل ، و کسی که باکی ندارد که چگونه اموالش جمع و انباشته است . و سپس پیامبر (ص) فرمود : چند نفر در میان امت من دشمنان تواند ؟ پاسخ داد : شانزده نفر اولشان تویی یا رسول الله ! دانشمندی که به علمش عامل است اهل قرآن که به قرآن عمل کند ، مؤذن اذان پنجگانه ، کسی که دوستدار فقراء و مساکین و یتیمان است ، آدم رحیم و مهربان ، شخص متواضع در برابر حق ، جوانی که اهل نماز شب باشد . کسی که خود را از ارتکاب به حرام باز می دارد ، کسی که به خاطر خدا دیگران را نصیحت کند ، کسی که همیشه در حال وضو است ، و صاحب اخلاق خوب ، آدم تصدیق کننده به وعده های

خدا، زنان پاکدامن و افرادی که خود را برای مرگ آماده می سازند، و آدم سخاوتمند.

(المواعظ العددیه، ص ۲۲۶)

۵۶ - وضوی امام حسن مجتبی (ع)

كان الحسن بن علی - علیه السلام - اذا توضا ارتعدت مفاصله و اصفر لونه فقيل له : في ذلك فقال : حق علی کل من وقف بين یدی رب العرش ان یصفر لونه و يرتعد فرائضه ؛

امام حسن مجتبی (ع) به هنگام وضو مفاصلهایش می لرزید و رنگش زرد می شد. جهت عروض این حال را از آن حضرت پرسیدند، فرمود: بر هر کسی که در مقابل پروردگار عرش می ایستد، سزاوار است که رنگش زرد شود و اعضایش بلرزد.

(بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۳۳۹)

۵۷ - پاکی به وسیله وضو

قال الرضا - علیه السلام - :

انما امر بالوضوء لیكون العبد طاهرا اذا قام بين یدی الجبار و عند مناجاته . . . ؛

همانا امر شده است به وضو، تا آن که بنده پاک باشد، به هنگامی که می ایستد در مقابل خداوند جبار و همچنین وقت مناجات نمودن.

(عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۱۰۴)

۵۸ - فلسفه وضو

عن الصادق - علیه السلام - :

اذا اردت الطهاره و الوضوء فتقدم الی الماء تقدمك الی رحمه الله ؛ فان الله تعالی قد جعل الماء مفتاح قربته و مناجاته و دالا الی بساط خدمته . و كما ان رحمته تطهر ذنوب العباد ، فكذلك النجاسات الظاهره يطهرها الماء لا غیر . قال الله تعالی : (و هو الذی ارسل الرياح بشرا بين یدی رحمته و انزلنا من السماء ماء طهورا) . و قال - عز و جل - : (و جعلنا من الماء کل شیء حی) فکما احیی به کل شیء من نعيم الدنيا ، كذلك بفضلہ و رحمته جعل حیوه القلوب بالطاعات . و تفکر فی صفاء الماء و رفته و طهوره و برکتہ و لطیف امتزاجه بکل شیء و فی کل شیء ؛ و استعمله فی تطهیر الاعضاء الی امرک الله بتطهیرها و اءت بادابها فرائضه و سننه ؛ فان تحت کل واحده منها فوائد کثیره ؛ اذا استعملتها بالحرمه انفرجت لک عین فوائده عن قریب . ثم عاشر خلق الله تعالی کامتزاج الماء بالاشیاء ، یوعدی کل شیء حقه و لا یتغیر عن معناه ، معتبرا لقول رسول الله - صلی الله علیه و آله

- : (مثل المؤمن الخاص كمثل الماء) ، و لیکن صفوتك مع الله فی جميع طاعاتك كصفوه الماء حین انزله من السماء و سماه طهورا ؛ و طهر قلبك بالتقوى و یقین عند طهاره جوارحك بالماء ؛

(از کتاب مصباح الشریعه از امام صادق (ع) روایت شده است که) فرمود : چون آهنگ طهارت و وضو کنی ، به سوی آب پیش رو ؛ همانند اینکه به رحمت خدا نزدیک می شوی که همانا خداوند تعالی آب را کلید تقرب به خود و مناجات با خود و راهنمای وصول به آستانش قرار داده است و همچنان که رحمتش گناهان بندگان را می سترد ، آلودگیهای ظاهری را آب پاک می سازد ، نه چیز دیگر . خداوند تعالی فرمود : (اوست کسی که باها را پیشاپیش رحمتش بشارت (دهنده) فرستاد و از آسمان ، آب پاک کننده فر فرستادیم) و فرمود عز و جل : (ما هر چیز زنده را از آب آفریدیم) ؛ پس همچنان که همه نعمتهای دنیا را به آب زندگی بخشیده ، به فضل و رحمت خود حیات دلها را در طاعات قرار داد ، و در صفا ، زلالی ، پاک کنندگی و برکت آب و اینکه چسان دقیق و لطیف با همه چیز و در همه چیز آمیخته می شود بیندیش . و آن را در پاک نمودن اعضای که خدا تو را به تطهیرشان امر فرموده به کار ببر و آداب واجب و مستحب آن را به جای آور که در هر یک از آن آداب ، فواید بسیاری است که هر گاه با

حفظ حرمت ، آنها را به کار بری به زودی چشمه فواید آن برایت می جوشد ؛ سپس ، با خلق خدا آمیزش و معاشرت کن همانند آمیخته شدن آب با همه چیز که حق هر چیز را اداء می کند و در عین حال ماهیت آن ، تغییر نمی یابد ، تا از سخن رسول الله (ص) که فرمود : (مؤ من خاص ، همانند آب است) ، پندگیری . و باید(خلوص و) صفایت با خدا در همه عبادات و طاعات به صفای آب ماند ، مانند آن گاه که خداوند آن را از آسمان نازل نمود و پاک کننده اش نماید . و هنگام شست و شوی اعضای بدنت با آب ، قلب خود را با تقوی و یقین پاکیزه گردان .

(مصباح الشریعه ، باب ۱۰ . بحار الانوار ، ج ۷۷ ، ص ۳۳۹)

۵۹ - وضوی واجب

قال الباقر - علیه السلام - :

الوضوء فریضه ؛

وضو گرفتن واجب است .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۲۵۶)

۶۰ - نحوه گرفتن وضو

و فی العلل فی حدیث صلوه المعراج :

ثم قال ربی - عز و جل - : یا محمد! مد یدک فیتلقاک ماء یسیل من ساق عرشى الایمن . فنزل الماء فتلقیته بالیمن فمن اجل ذلك اول الوضوء بالیمنی . ثم قال : یا محمد! خذ ذلك فاعسل به وجهک - و علمه ذلك - فانک ترید ان تنظر الی عظمتی و انت طاهر ؛ ثم اغسل ذراعیك الیمن و الیسار - و علمه ذلك - فانک ترید ان تتلقى بیدیک کلامی ؛ و امسح بفضل ما فی یدیک من الماء راسک و رجلیک الی کعبیک - و علمه المسح براسه و رجلیه - و قال : انی ارید ان امسح راسک و ابارک علیک . فاما المسح علی رجلیک فانی ارید ان اوطنک موطنک لم یطاه احد قبلک و لا یطاه احد غیرک ؛

در کتاب علل الشرائع در ضمن حدیث نماز معراج آمده است : (. سپس پروردگرم فرمود : (ای محمد! دست خود را پیش ببر تا آبی که از ساق راست عرشم جاری است به تو برسد) پس آب فرو ریخت و من دست راست خود را بدان زد ، از این رو آغاز وضو با دست راست شد . سپس فرمود : (ای محمد! آن آب را بگیر و با آن روی خود بشوی - و نحوه مسح کردن سر و پا را به حضرتش تعلیم داد - زیرا که تو می خواهی

در حالی پاکی به عظمت من نظر کنی . سپس ذارع راست و ذارع چپ را بشوی - و نحوه شستن را به او تعلیم داد - که تو می خواهی با دو دستت کلام مرا دریافت کنی . و با باقیمانده آب دستانت سرت و دو پایت را تا قوزک مسح کن) - و نحوه مسح سر و پا را بدو آموخت - و فرمود : (من می خواهم سرت را مسح کنم و بر تو مبارک گردانم . و اما مسح بر دو پایت ، برای این است که) می خواهم قدمت را بر جایی بگذارم که پیش از تو ، کسی بر آن گام نگذارده و کسی جز تو بر آن گام نخواهد گذاشت .)

(علل الشرایع ، ص ۳۱۲)

۶۱ - با طهارت به مسجد رفتن

قال الصادق - علیه السلام - :

علیکم باتیان المساجد فانها بیوت الله فی الارض من اتاه مطهرا طهره الله من ذنوبه و کتب من زواره ؛

بر حضور در مساجد مواظبت کنید! چرا که مساجد ، خانه های خداوند در زمین است . کسی که با حالت طهارت وارد مسجد شود ، خداوند او را از گناهانش تطهیر می نماید و نام وی را در زمره زائرین خویش می نویسد .

(وسائل الشیعه ، ج ۱ ، ص ۲۶۷)

فصل دوازدهم : وقت نماز و اهمیت آن

آیات

۶۲ - ثابت بودن وقت نماز

فاقیموا الصلوه ان الصلوه کانت علی المؤمنین کتابا موقوتا :

نماز را بر پا دارید که راستی نماز وظیفه ثابت و معینی است برای مؤمنان .

(سوره نساء ، آیه ۱۰۳)

۶۳ - مراقبت از اوقات نماز

والذین هم علی صلوتهم یحافظون ، اولئک هم الوارثون :

و آنها که از نمازها مواظبت می نمایند ، آنها وارثانند .

(سوره مؤ منون ، آیات ۹ و ۱۰)

۶۴ - نمازهای پنج گانه روزانه

... و سبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل غروبها و من انى الليل فسبح و اطراف النهار لعلك ترضى :

قبل از طلوع آفتاب و پیش از غروب آن و همچنین در اثناء شب و اطراف روز تسبیح و حمد پروردگارت را به جا آور تا خشنود شوی .

(سوره طه ، آیه ۱۳۰)

۶۵ - نماز و وقت شناسی

فسبحان الله حين تمسون و حين تصبحون ، و له الحمد فى السموات و الارض و عشيا و حين تظهرون :

پس (به فکر آن روز بزرگ باشید) خدا را هنگام شام و صبحگاه در نماز مغرب و صبح تسبیح و ستایش بگوئید و سپاس اهل عالم در آسمانها و زمین مخصوص اوست و شما نیز در تاریکی شب و نیمه روز (در نماز عشاء و ظهر و عصر) به ستایش او مشغول شوید .

(سوره روم ، آیات ۱۷ و ۱۸)

۶۶ - وقت نماز صبح و ظهر

اقم الصلوه لعلك الشمس الى غسق الليل و قران الفجر ان قران الفجر كان مشهودا :

نماز را وقت زوال آفتاب تا اول تاریکی شب به یاد آر و نماز صبح را نیز به جای آر ، که آن به حقیقت مشهود نظر فرشتگان شب و فرشتگان روز است .

(سوره اسراء ، آیه ۷۸)

احادیث

۶۷-اهمیت نماز اول وقت

قال زين العابدين - عليه السلام - :

من اهتم بمواقيت الصلاه لم يستكمل لذه الدنيا ؛

آن که به وقتهای نماز اهمیت بدهد ، لذت دنیا را کامل نخواهد کرد .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۸۶ ، فروع كافي ، ج ۳ ، ص ۲۷۵)

۶۸- کار مانع از اول وقت

قال علی - علیه السلام - :

صل الصلوه لوقتها الموقت لها و لاتعجل وقتها لفراغ و لا- تؤخرها عن وقتها لاشتغال و اعلم ان كل شیء من عملك تبع لصلوتك ؛

نماز را در وقت مقرر آن به جای آور ، و به خاطر فراغت عجله مکن و به علت اشتغال آن را به تاءخیر میفکن ، و بدان که همه اعمال تو بسته به نماز تو است .

(نهج البلاغه ، نامه ۲۷)

۶۹- مانع وقت نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

حافظوا علی مواقیت الصلوات ، فان العبد لایاءمن الحوادث ؛

مراقب وقتهای نماز باشید (که تا وقتش فرا رسید انجام دهید) ؛ چرا که انسان از حوادثی که مانع انجام نماز در وقت گردد ، ایمن نیست .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰)

۷۰- وقت نماز صبح

قال الباقر - علیه السلام - :

وقت صلاه الغداه ما بین طلوع الفجر الی طلوع الشمس ؛

وقت نماز صبح از طلوع فجر تا طلوع خورشید است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۵۲)

۷۱- کمال نماز در اول وقت

قال الباقر - علیه السلام - :

ان الصلاه اذا ارتفعت فی اول وقتها رجعت الی صاحبها و هی بیضاء مشرقه تقول : حفظنی حفظک الله و اذا ارتفعت فی غیر وقتها بغیر حدودها رجعت الی صاحبها و هی سوداء مظلمه تقول : ضیغنی ضیعک الله ؛

هرگاه نماز در اول وقت بالا برود ، سفید و درخشان به سوی صاحبش باز می گردد و به او خطاب می کند : از من مواظبت نمودی خدا تو را حفظ کند ، و هرگاه در غیر وقت خود و بدون شرایط بالا برود ، سیاه و تاریک به سوی صاحبش باز می گردد و به او می گوید مرا تباه ساختی ، خدا تو را نابود کند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۷۸)

۷۲- محبوبیت نماز در وقت

قال الصادق - علیه السلام - :

افضل الاعمال الى الله الصلاه لوقتها ، و بر الوالدين والجهاد في سبيل الله ؛

بهترین اعمال نزد خداوند ، نماز اول وقت است پس از آن نیکی به پدر و مادر ، و سپس جهاد در راه خدا است .

(بحارالانوار ، ج ۷۴ ، ص ۸۵)

۷۳- ضایع نمودن وقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لايزال الشيطان ذعرا من المؤمن ما حافظ على الصلوات الخمس لوقتهن فاذا ضيعهن تجرا عليه فادخله في العظام ؛

شیطان همیشه از مؤمن می ترسد تا زمانی که بر نمازهای پنجگانه محافظت دارد و در وقتش به جا می آورد ، اما هنگامی که وقت نماز را ضایع کرد بر او جرات پیدا می کند و او را در گناهان بزرگ می اندازد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۸)

۷۴- دو وقت نماز

قال الرضا - علیه السلام - :

اعلم ان لكل صلاه وقتين اول و اخر فاول الوقت رضوان الله و اخره عفو الله ؛

بدان که هر نماز دو وقت دارد : اول وقت و آخر وقت . اول وقت خشنودی پروردگار و آخر آن بخشش خداوند است .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۴۹ . الحکم الزاهره ، ص ۲۸۶)

۷۵- تاءخیر نماز و محرومیت از شفاعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا ينال شفاعتي من اخر الصلاه المفروضه بعد وقتها ؛

(فردای قیامت) شفاعت من به کسی که نماز واجب را تا پس از وقت آن به تاءخیراندازد ، نخواهد رسید .

(امالی صدوق ، ص ۳۲۶)

۷۶ - نماز در وقت خودش

قال الصادق - عليه السلام - :

إذا صليت صلاه فریضه فصل لوقتها صلاه مودع تخاف الا تعود اليها ؛

نماز واجب را در وقت خودش بخوان ، مانند کسی که نماز وداع می خواند و می ترسد که بعد از این توفیق نماز خواندن نیابد .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۵۰)

۷۷ - غفلت از اول وقت

قال علی - عليه السلام - :

ليس عمل احب الى الله - عز و جل - من الصلاه فلا يشغلنكم عن اوقاتها شیء من امور الدنيا ، فان الله - عز و جل - ذم اقواما فقال : (الذين هم عن صلاتهم ساهون) یعنی انهم غافلون استهانوا باوقاتها ؛

عملی نزد خداوند محبوبتر از نماز نیست ، چیزی از امور دنیا شما را از خواندن نماز در اول وقت باز ندارد ، زیرا خداوند مذمت کرده و اقوامی را فرموده : (وای بر نماز گزارانی که از نمازشان غفلت ورزیدند) یعنی وای بر نماز گزارانی که از اوقات نماز غفلت کنند و در انجام نماز در اول وقت سهل انگاری نمایند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۲)

۷۸ - مذمت تاءخیر نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ثلاث لا توخر و هن الصلاه اذا انت و الجنازه اذا حضرت و الايم اذا وجدت كفوا ؛

سه چیز را نباید تاءخیر انداخت ، نماز همین که وقت آن رسید ، و برداشتن جنازه وقتی آماده شد ، و شوهر دادن بیوه وقتی هم

کفو خود را یافت .

(نهج الفصاحه ، ص ۲۶۲ ، حدیث ۱۲۶۱)

۷۹ - ثواب نماز صبح در اول وقت

قال الصادق - علیه السلام - :

فاذا صلى العبد صلاه الصبح مع طلوع الفجر اثبتت له مرتين تثبتها ملائكة الليل و ملائكة النهار ؛

پس هر گاه نماز گزار نماز صبح را با طلوع فجر به جای آورد دو مرتبه برای او نوشته می شود ، هم فرشته صبح و هم فرشته شب می نویسند (نماز صبح را فرشته روز و فرشته شب هر دو مشاهده می کنند) .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۲)

۸۰ - اذان در اول وقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا دخل الوقت يا بلال اعل فوق الجدار و ارفع صوتك بالاذان ؛

ای بلال! هنگامی که وقت نماز رسید بالای دیوار برو و صدای خود را به وسیله اذان بلند کن .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۷)

۸۱ - تاخیر نماز صبح

قال حجه بن الحسن العسكري - عجل الله تعالى فرجه الشريف - :

ملعون ملعون من اخر الغداه الى ان تنقضى النجوم ؛

ملعون است ، ملعون است ، کسی که نماز صبحش را تاخیر بیندازد تا زمانی که ستارگان محو شوند .

(بحار الانوار ، ج ۵۲ ، ص ۱۶)

۸۲ - تاخیر نماز مغرب

قال حجه بن الحسن العسكري - عجل الله تعالى فرجه الشريف - :

ملعون ملعون من اخر المغرب الى ان تشتبك النجوم ؛

ملعون است ، ملعون است ، آن کسی که نماز مغربش را تاخیر بیندازد تا زمانی که آسمان پدیدار شود .

(بحارالانوار ، ج ۵۲ ، ص ۱۵)

۸۳ – به گونه ای نماز بخوان که گویا با آن وداع می کنی

قال الصادق – علیه السلام – :

إذا صليت صلاة فريضه فصلها لوقتها صلاة مودع يخاف ان لا يعود اليها ابدا ثم اصرف ببصرك الى موضع سجودك فلو تعلم من عن يمينك و شمالك لاحسنت صلاتك و اعلم انك بين يدي من يراك و لا تراه ؛

وقتی نماز واجب می خوانی ، آن را در وقت خودش چنان بخوان که گویا دیگر به نماز موفق نمی شوی ، سپس چشم خود را به محل سجده ات متوجه گردان . اگر بدانی چه کسی جانب راست و چپت می باشد هر آینه نمازت را نیکو به جا می آوری بدان بدرستی که در مقابل کسی هستی که تو را می بیند و تو او را می بینی .

(بحارالانوار ، ج ۸۳ ، ص ۱۰)

۸۴ – آزمایش شیعیان در وقت نماز

قال الصادق – علیه السلام – :

امتحنوا شيعتنا عند مواقيت الصلاة كيف محاضتهم ؛

شیعیان ما را در اوقات نماز آزمایش کنید که چگونه بر خواندن نماز خود در موعد مقرر محافظت می کنند .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۴)

۸۵ – تاخیر نماز اول وقت موجب خشم خداوند

قال رسول الله – صلى الله عليه وآله – :

يا علی !و تقيم الصلاة بوضوء سابغ في مواقيتها و لاتوخرها فان في تاخيرها من غير عله غضب الله – عز و جل – ؛

یا علی ، با وضوی کامل در اول وقت ، نماز اقامه کن ، و نماز را از اول وقتش به تاخیر نینداز ، چون تاخیر نماز بدون علت و عذر خداوند قهار را به خشم خواهد آورد .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۴)

۸۶ – تأثیر نماز اول وقت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ما من عبد اهتم بمواقيت الصلاه و مواضع الشمس الا ضمنت له الروح عند الموت و انقطاع الهموم و الاحزان و النجاه من النار ؛
بنده ای (نمازگزار) که اهتمام و مواظبت به اوقات نماز نماید ، و مواضع آفتاب را برای وقت نمازش دقت کند ، من ضمانت
می کنم برای او در دم مرگ ، راحتی را و دفع و رفع هموم و درد و اندوه و نجات از آتش جهنم را .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۲)

۸۷- پاداش نماز اول وقت

عن الحسن العسكري - عليه السلام - :

كلم الله - عز و جل - موسى بن عمران - عليه السلام - قال : الهی ما جزاء من صلى الصلوات لوقتها ؟ قال : اعطيته سوله و
ايحه جنتی ؛

موسی به عمران با خداوند سخن گفت و از پروردگار خویش پرسید : خدایا! پاداش کسی که نمازش را اول وقت می خواند
چیست ؟ خداوند تبارک و تعالی فرمود : خواهش و خواسته او را برآورده می کنم و بهشت را بر او مباح می گردانم .

(بحارالانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۴)

۸۸ - نماز اول وقت نوری از در قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من حافظ على الخمس باكمال طهورها و مواقيتها كانت له نورا و برهانا يوم القيامة و من ضيعها حشر مع فرعون و هامان ؛
کسی که نمازهای پنج گانه اش را با طهارت کامل در اول وقت به جا آورد ، این نماز در قیامت برای او نور و برهان است و
کسی که نمازش را ضایع کند ، با فرعون و هامان محشور خواهد بود .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۲)

۸۹ - مواظبت از وقت نماز

قال الصادق - عليه السلام - :

الصلاه فى مواقيتها و المواظبه عليها ؛

نماز را اول وقت بخوانید و مواظبت بر آن کنید .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۸۱)

۹۰ - برتری نماز اول وقت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان فضل الوقت الاول على الاخر كفضل الاخره على الدنيا ؛

برتری نماز اول وقت بر نماز آخر وقت ، مانند برتری آخرت است بر دنیا .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۳۹۵ . میزان الحکمه ، ج ۵ ، ص ۴۰۱)

۹۱ - اهمیت وقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قال الله - عز و جل - ان لعبدى على عهدا ان اقام الصلوه لوقتها ان لا اعذبه و ان ادخله الجنة بغير حساب ؛

خداوند تبارک و تعالی فرمود : من تعهدی نسبت به بنده ام دارم که اگر نماز خود را در وقتش به پا دارد ، او را عذاب نکنم و بی حساب وی را به بهشت ببرم .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۹۰۳۶)

۹۲ - بخشایش یا عذاب خداوند

قال الباقر - عليه السلام - :

و من صلاها لغير وقتها موثرا عليها غيرها فان ذلك اليه ان شاء غفر له و ان شاء عذبه ؛

کسی که نماز را در غیر وقتش به جا آورد و چیز دیگری را بر نماز انتخاب کند و ترجیح دهد ، به درستی که این کار ، خدا را مختار می کند که اگر بخواهد او را ببخشد و اگر بخواهد او را عذاب کند .

(وسائل الشيعه ، ج ۳ ، ص ۸۳)

۹۳ - فضیلت اول وقت

قال الصادق - عليه السلام - :

فضل الوقت الاول على الاخير للمؤمن من ولده و ماله ؛

فضیلت اول وقت بر آخر وقت بهتر است برای شخص مؤمن از مال و اولادش .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۲)

۹۴ - آثار نماز اول وقت

قال الكاظم - عليه السلام - :

الصلوات المفروضات في اول وقتها اذا اقيم حدودها اطيب ريحا من قضيب الاس حين يوخذ من شجرة في طيبه و ريحه و طراوته فعليكم بالوقت الاول ؛

نمازهای واجب که در اول وقت آن با آداب و حدودش خوانده می شود خوشبوتر است از برگ آس (یعنی مورد) که در وقت سبزی و طراوت آن را بگیرند . پس بر شما باد که نماز را در اول وقت آن به جای آورید .

(ثواب الاعمال ، ص ۶۳)

۹۵ - نماز اول وقت ، جدایی از غافلین

قال الباقر - عليه السلام - :

ایما مؤمن حافظ علی الصلوات المفروضه فصلاها لوقتها فلیس هذا من الغافلین ؛

هر مؤمنی محافظت بر نمازش نماید ، و او را در وقتش به جا آورد ، از انسانهای غافل شمرده نمی شود .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۷۹)

۹۶ - ناءخیر نماز برای مریض

قال الصادق - عليه السلام - :

لکل صلاه وقتان اول و اخر ، فاول الوقت افضله و لیس لاحد ان یتخذ اخر الوقتین وقتا الا- من عله و انما جعل اخر الوقت للمریض و المعتل و لمن له عذر و اول الوقت رضوان الله و اخر الوقت عفو الله ؛

برای هر نماز دو وقت وجود دارد ، اول وقت و آخر وقت ، و اول وقت نماز خواندن افضل است از آخر وقت و نباید کسی آخر وقت را وقت نمازش قرار دهد ، مگر علت و عذری داشته باشد . آخر وقت برای مریضان ، معلولان و کسانی که عذری دارند قرار داده شده است . اول وقت خشنودی خداوند عالم است و آخر وقت بخشایش خداوند متعال است .

(بحار الانوار ، ج ۳ ، ص ۲۵ . دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۱۳۷)

۹۷ - سفارش به نماز اول وقت

قال علی - علیه السلام - :

اوصیک یا بنی بالصلاه عند وقتها ؛

فرزندم ! وصیت می کنم تو را (امام حسن علیه السلام) به خواندن نماز در اول وقت .

(وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۹۰)

۹۸ - فضیلت اول وقت

قال الباقر - علیه السلام - :

اعلم ان اول الوقت ابداء افضل ؛

بدان ، همانا اول وقت همیشه افضل است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۸)

۹۹ - ملاقات رسول خدا (ص) در قیامت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان ربکم یقول : هذه الصلوات الخمس المفروضات فمن صلاهن لوقتھن و حافظ علیھن لقینی یوم القیامه و له عندی عهد ادخله به الجنه و من لم یصلھن لوقتھن و لم یحافظ علیھن و ذلك الی ان شئت عذبتہ و ان شئت غفرت له ؛

رسول خدا فرمود : خدای شما می فرماید : این نمازهای پنجگانه فریضه است ، پس کسی این نمازها را در وقتش به جا آورد و محافظت بر او نماید ، روز قیامت مرا ملاقات خواهد کرد . و بر عهده من است که او را وارد بهشت کنم ، و کسی که در وقتش نمازها را به جا نیاورد و محافظت بر او نکند ، در این صورت بر من است که اگر بخواهم او را عذاب می کنم ، و اگر بخواهم او را می بخشایم .

(بحار الانوار ، ج ۸۳ ، ص ۱۸)

۱۰۰ - مجوز برای تاخیر نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

لکل صلاه وقتان و اول الوقتین افضلھما و لا ینبغی تاخیر ذلك عمدا و لکنه وقت من شغل او نسی او سها او نام ، و لیس لاحد

ان يجعل اخر الوقتين وقتا الا من عذر او عله ؛

برای هر نماز دو وقت وجود دارد : (اول و وقت و آخر وقت) و اول وقت نماز خواندن افضل است از آخر وقت ، و سزاوار نیست کسی که اول وقت را عمدا به تاخیر بیندازد ولی آخر وقت برای کسانی است که کاری داشته باشند ، یا فراموش کردند یا سهو بر آنها دست داده

و یا به خواب رفته اند و بر هیچ کس جائز نیست که آخر وقت را وقت نماز خود قرار دهد مگر از روی عذر و علتی موجه .

(بحارالانوار ، ج ۸۳ ، ص ۳۹)

۱۰۱ - تاخیر نماز در لحظه آخر عمر

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

فی مرضه الذی توفی فیهِ و اغمی علیه ثم افاق فقال : لا ینال شفاعتی من اخر الصلاه بعد وقتها ؛

پیامبر (ص) در بیماری که به علت آن رحلت فرمودند بیهوش شدند ، و در چند لحظه ای از بیهوشی به هوش آمدند و فرمودند : شفاعت من به کسی نمی رسد که نماز را از (اول) وقت خودش به تاخیر اندازد .

(بحارالانوار ، ج ۸۳ ، ص ۲۰)

۱۰۲ - مراقبت بر وقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

علیکم بالمحافظه علی اوقات الصلوه فلیس منی من ضیع الصلوه ؛

مراقبت بر وقت هر نماز برای شما لازم است ، پس کسی که نماز را سبک بشمارد از من نیست .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۹۸)

۱۰۳ - تاویل کلمه (سahون)

قال الصادق - علیه السلام - :

فی قول الله تعالی : (فویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون) . قال : تاخیر الصلاه عن اول وقتها لغير عذر ؛

امام صادق (ع) در تفسیر آیه فوق که (سahون) به چه کسانی گفته می شود ؟ می فرماید : آنان که نماز خود را از اول وقت بدون عذر به تاخیر می اندازند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۹۱)

۱۰۴ - بهترین اعمال

سئل النبی - صلى الله عليه وآله - :

عن افضل الاعمال ؟ قال : الصلاه لاول وقتها ؛

از پیامبر اسلام (ص) سؤال شد : بهترین اعمال چیست ؟ حضرت فرمودند : نماز در اول وقتش .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۲۷)

۱۰۵ – تاکید نماز در اول وقت

قال الرضا - عليه السلام - :

غفر الله لك لا توخرن صلوه عن اول وقتها الى اخر وقتها من غير عله ، عليك ابداء باول الوقت فاذنت و صلينا ؛

خدا تو را بیامرزد بدون عذر نماز را از وقت به تاخیر نینداز ، بر تو باد که همیشه نماز را در اول وقت آن به جا آوری .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۱۰۱)

۱۰۶ – مراقبت از اوقات نماز

قال الرضا - عليه السلام - :

قال الله - عز و جل - (والذين هم على صلواتهم يحافظون) (۲)

قال : يحافظون على المواقيت ؛

در مورد تفسیر آیه فوق (و آنها که از نمازها و مواظبت می نمایند) می فرماید : کسانی که اوقات نماز را محافظت می کنند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۳ ، ص ۹۶)

۱۰۷ – نماز در غیر وقت

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى في غير الوقت فلا صلاه له ؛

کسی که نماز در غیر وقت بخواند ، مثل اینکه نماز نخوانده است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۷۹)

۱۰۸ – خصلت خروس

قال الصادق - عليه السلام - :

تعلموا من الديك خمس خصال : محافظته على اوقات الصلوه . . . ؛

از خروس پنج خصلت را فرا گیرید ، یکی از آنها محافظت بر اوقات نماز است .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۰)

۱۰۹- گشوده شده درهای آسمان

قال الصادق - عليه السلام - :

إذا دخل وقت صلاة فتحت ابواب السماء لصعود الاعمال ؛

هنگامی که وقت نماز فرا می رسد ، درهای آسمان برای بالا رفتن اعمال باز می شوند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۷)

۱۱۰- بهترین اوقات

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

افضل الاعمال الصلوه فى اول وقتها ؛

بهترین اعمال ، نماز در اول وقت است .

(کنز العمال ، حدیث ۱۸۹۰۰)

۱۱۱- سفارش به اول وقت

قال الرضا - عليه السلام - :

إذا دخل الوقت عليك فصلها فانك لا تدري ما يكون ؛

هنگامی که وقت نماز فرا می رسد ، بر تو باد به خواندن نماز ، پس به درستی که نمی دانی چه پیش خواهد آمد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۷)

۱۱۲- نتیجه ترک اوقات نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و من ترك اوقاتها يدخل الويل . و الويل واد في جهنم ؛

و کسی که اوقات نماز را ترک کند ، داخل در (ویل) می شود و (ویل) بیابانی در جهنم است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۴)

۱۱۳ - اوقات نماز

قال الرضا - عليه السلام - :

ان لكل صلوه ثلاثه اوقات : اول و اوسط و اخر فاول الوقت رضوان الله ، و اوسطه عفو الله و اخره غفران الله و اول الوقت افضله ؛

برای هر نمازی سه وقت وجود دارد : اول وقت ، وسط وقت و آخر وقت . پس در اول وقت نماز به جا آورد مایه خشنودی خداست ، در وسط وقت (نماز بخواند) موجب عفو خداست ، و در آخر وقت (نماز بخواند) سبب آمرزش خدا است ، و اول وقت بافضیلت تر است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۵)

۱۱۴ - محروم از آفات آسمانی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا انزل الله عاهه من السماء عوفى منها حملة القران و رعاه الشمس اى الحافظون لاوقات الصلوه و عمار المساجد ؛

هنگامی که خداوند سبحان ، از آسمان آفت نازل کرد حاملین قرآن ، رعایت کنندگان خورشید ، یعنی کسانی که اوقات نماز را مراعات کنند ، و مساجد را آباد می سازند از این آفت در امانند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱)

۱۱۵ - دفع شیطان

قال الصادق - عليه السلام - :

و ملك الموت يدفع الشيطان عن المحافظ على الصلوه و يلقنه شهاده : (ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله) فى تلك الحاله العظيمة ؛

هنگام مرگ ملک الموت شیطان را از کسی که محافظت به (اوقات) نماز می کند، دفع می کند و شهادتین (اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله) را در این حالت به او تلقین می کند.

(جامع احادیث الشیعه، ج ۴، ص ۶۱)

۱۱۶ - دو وقت رضوان الله و عفو الله

قال الصادق - علیه السلام - :

اول الوقت رضوان الله و اخر الوقت عفو الله ؛

(نماز) اول وقت (رضوان الله) و موجب خشنودی خداوند است و آخر وقت (عفو الله) و موجب غفران و عفو و بخشایش خداوند است .

(دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۳۷)

۱۱۷ - تاخیر نماز عمد

قال الرضا - علیه السلام - :

حافظوا علی مواقیت الصلوات فان العبد لا یامن الحوادث و من دخل علیه وقت فریضه فقصر عنها عمدا متعمدا فهو خاطی ؛

محافظت بر اوقات نماز کنید، پس همانا انسان از حوادث در امان نیست و کسی که وقت نماز فریضه بر او داخل شد و عمدا کوتاهی کرد، خطا کننده است .

(بحار الانوار، ج ۸۳، ص ۲۰)

۱۱۸ - منظور از ساهون

قال الرضا - علیه السلام - :

من قوله تعالى : (ویل للمصلین ، الذینهم عن صلاتهم ساهون) یقول عن وقتهم یتغافلون ؛

در تفسیر این آیه : (وای بر نماز گزاران، آنهای که از نماز خویش غافلند)، می فرماید : ساهون آنهایی هستند که غافل از اوقات نمازهای واجب خود هستند .

(بحار الانوار، ج ۸۳، ص ۲۰)

۱۱۹ - مراقبت وقت نماز توسط شیعیان

قال علی - علیه السلام - :

شیعتنا رعاء الشمس و القمر و النجوم یعنی التحفظ من مواقیت الصلوه ؛

شیعیان ما مراعات کننده شمس و قمر و نجوم هستند ، یعنی اوقات نماز را مراعات می کنند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۹۳)

۱۲۰ - نماز اول وقت ، میزان انتخاب دوست

قال الصادق - علیه السلام - :

اخبثوا اخوانکم بخصلتین فان کانتا فیهم و الا فاعزب ثم اعزب ثم اعزب المحافظه علی الصلوات فی مواقیتها و البر بالاخوان فی العسر و اليسر ؛

برادران خود را در زمینه دو خصلت ، آزمایش کنید ، اگر این دو خصلت را دارا بودند (به دوستی و رفاقت با آنان ادامه دهید) ، و گرنه از آنان دوری کنید ، دوری کنید ، دوری کنید ، و آن دو خصلت عبارت است از :

۱ - مراقبت بر نماز در وقت .

۲ - احسان و نیکی به برادران در حالت تنگدستی و گشایش .

(وسائل الشیعه ، ج ۸ ، ص ۵۰۳)

۱۲۱ - غفلت از وقت نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

فی قوله تعالی : (الذینهم عن صلواتهم ساهون) اهی وسوسه الشیطان ؟ فقال لاکل احد یصیبه هذا و لکن ان یغفلها و یدع ان یصلی فی اول وقتها ؛

از حضرت امام صادق (ع) در مورد این آیه مبارکه سؤال شد آنان که از نماز خود سهو کننده بی خبرند ، که آیا منظور از ساهون وسوسه شیطان است ؟ حضرت فرمود : خیر ، اگر چه همه از وسوسه شیطان نصیبی دارند ، ولی (ساهون) در این آیه ، غفلت از نماز است ، به طوری که فراموش شود در اول وقت به جا آورده شود .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۳)

۱۲۲ - ضایع کردن وقت معین

عن داود بن فرقد قال :

قلت لابی عبدالله - علیه السلام - قوله تعالى : (ان الصلاه كانت على المؤمنین کتابا موقوتا) ، قال : کتابا ثابتا و لیس ان عجلت قليلا او اخرت قليلا بالذی یضرك ما لم تضيع تلك الاضاعه فان الله - عز و جل - یقول لقوم اضاعوا الصلوه و اتبعوا الشهوات فسوف یلقون غیا ؛

این فرقد گفت : از امام صادق (ع) در مورد این آیه پرسیدم (به درستی که نماز بر مؤمنین واجب است در وقت معین) . حضرت فرمودند : نماز واجب حتمی و ثابت و در وقت معین است ، و مختصر تعجیل و تاخیر در وقت معین . مادامی که نماز ضایع نشود ضروری به نماز نمی رساند پس به درستی که خدای عز و جل در مورد قومی فرموده است : ضایع

کردند نماز را و پیروی کردند خواهشها را ، پس زود باشد که ببیند شر را .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۹)

۱۲۳ - نمره مراقبت وقت نماز

قال الصادق - علیه السلام - :

هذه الصلوات الخمس المفروضات من اقامهن و حافظ علی مواعیتهن لقی الله یوم القیامه و له عنده عهد یدخله به الجنة : و من لم یصلهن بمواعیتهن فذلک الیه ان شاء غفر له ، و ان شاء عذبه ؛

این نمازهای پنجگانه را هر که به پا بدارد و مراقب وقت آن باشد ، پروردگار را ملاقات کند در حالی که قرار دادی و سندی با خداوند دارد که او را داخل بهشت گرداند ، ولی اگر مواظبت اوقات آن نشد چنین سندی ندارد ، چنانچه پروردگار بخواهد او را می بخشد و اگر بخواهد عذاب و توبیخ کند .

(ثواب الاعمال ، ص ۷۰)

۱۲۴ - زائر پروردگار

قال علی - علیه السلام - :

المنتظر وقت الصلاه بعد العصر ، زائر الله و حق علی الله - عز و جل - ان یکرم زائره و یعطیه ما ساءل ؛

هر کس که منتظر وقت نماز بعد از عصر است ، زائر پروردگار می باشد و بر عهده خداوند عزیز و جلیل است که زائر خود را گرامی بدارد و به او هر چه را خواهد عطا فرماید .

(الخصال باب الثلاثه ، حدیث ۱۲۷ . جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۷۸)

۱۲۵ - وقت نماز ، بهترین اوقات

قال الصادق - علیه السلام - :

ساعات اللیل اثنتا عشره ساعه و ساعات النهار اثنتا عشره ساعه ، و افضل ساعات اللیل و النهار اوقات الصلوات ، ثم قال - علیه السلام - : انه اذا زالت الشمس فتحت ابواب السماء و هبت الرياح و نظر الله الی خلقه ، لا یحب ان یصعدلی عند ذلک الی السماء عمل صالح ، ثم قال : علیکم بالدعاء فی ادبار الصلوات فانه مستجاب ؛

ساعاتهای شب دوازده ساعت است و ساعاتهای روز دوازده ساعت است ، و بهترین ساعاتها و قتهای نماز است ، سپس فرمود : آن گاه که خورشید میل کرد (ظهر شد) درهای آسمان باز می شود ، بادهای می وزد ، خداوند به مخلوقاتش نظر می کند . من

دوست دارم در این وقت برای من عمل نیکی بالا برود ، سپس فرمود : بر شما باد که بعد از نمازها دعا کنید ، زیرا آن پذیرفته است .

(اصول وافی ، ج ۲ ، ص ۸۷)

۱۲۶ - پیامبر (ص) و نماز اول وقت

عن عائشه قالت :

كان رسول الله - صلى الله عليه وآله - يحدثنا و نحدثه فاذا حضرت الصلوه فكانه لم يعرفنا و لم نعرفه اشتغالا بعظمه الله ؛
پیامبر خدا (ص) با ما و ما با او سخن می گفتیم ، چون هنگام وقت نماز می رسید پیامبر خدا (ص) به سبب توجه به عظمت حق تعالی ، چنان بود که گویی ما را نشناخته و ما او را نمی شناسیم .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۵۰)

۱۲۷ - جاذبه نماز

قال علی - عليه السلام - :

كان رسول الله - صلى الله عليه وآله - لايوتر على الصلوات عشاء و لاغيره و كان اذا دخل وقتها كانه لايعرف اهلا و لاجمعا ؛
رسول خدا (ص) هیچ چیز را نه شام و نه غیر آن را ، بر نماز مقدم نمی داشت ؛ هرگاه وقت نماز فرا می رسید ، رسول خدا (ص) دیگر نه خانواده می شناخت و نه دوست .

(سنن نبوی ، ص ۱۴)

۱۲۸ - موقعیت وقت نماز

عن علی - عليه السلام - قال :

حافظوا على الصلوات الخمس في اوقاتها فانها من الله عز و جل بمكان ؛

از علی (ع) نقل شده که فرمود : بر نمازهای پنجگانه در وقتهايش محافظت کنید ، زیرا آن از خداوند عز و جل در موقعیتی است .

(بحار الانوار ، ج ۷۷ ، ص ۳۹۲)

۱۲۹ - نماز امام رضا (ع) در اول وقت

عن ابراهيم بن موسى القزاز قال : خرج الرضا - عليه السلام - :

يستقبل بعض الطالبين و جاء وقت الصلوه فمال الى قصر هناك فنزل تحت صخره فقال : اذن فقلت منتظر يلحق بنا اصحابنا ، فقال : غفران الله لك لا توخرن صلوه عن اول وقتها الى اخر وقتها من غير عله ، عليك ابدا باول الوقت فاذنت و صلينا ؛

قزاز می گوید : امام رضا (ع) به عنوان استقبال بعضی از طالبین خارج شد ، وقت نماز فرا رسید حضرت امام با یاران به سوی قصری که در آن حوالی بود رفتند و در کنار سنگ بزرگی فرود آمدند و دستور داد تا اذان بگویند راوی می گوید عرض کردم : منتظر ملحق شدن بعضی از یاران هستیم که بیایند . حضرت فرمود : خداتو را بیامرزد ، بدون عذر نماز را از اول وقت به تاخیر نینداز ، بر تو باد همیشه نماز را در اول آن به جا آوری .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۱۸۵)

۱۳۰ - رسیدن وقت نماز

قال علی - عليه السلام - :

جاء وقت الصلاه ، وقت امانه عرضها الله على السموات و الارض و الجبال فابين ان يحملنها و اشفقن فيها ؛

هنگامی که وقت نماز فرا رسید ، وقت امانتی است که خدا بر آسمانها و زمین و کوهها عرضه کرد ، اما آنها از قبول آن دوری کردند و ترسیدند .

(تفسیر صافی ، ج ۲ ، ص ۳۷۰)

۱۳۱ - نماز در وقت خود

عن ابي جعفر - عليه السلام - قال :

هذه الفريضة من صلاها لوقتها عارفا بحقها لا يوتر عليها غيرها كتب الله له براءه لا يغذبه ، و من صلاها لغير وقتها موثرا عليها غيرها ، فان ذلك اليه ان شاء غفر له . و ان شاء عذبه ؛

از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود : این واجب ، هر کس آن را در وقتش بخواند و حق آن را بشناسد ، و غیر آن را بر آن نگزیند ، خداوند برای او بیزاری می نویسد ، هرگز بر وی عذاب نکند ، و هر کس آن را در غیر وقتش بخواند ، و غیر آن را برگزیند ، این به سوی اوست ؛ اگر بخواند او را می آمرزد و اگر بخواند او را عذاب می کند .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۳)

۱۳۲ - تاخیر نماز صبح تا طلوع آفتاب

قال الصادق - عليه السلام - :

وقت الفجر حين ينشق الفجر الى ان يتجلل الصبح السماء ، و لا ينبغي تاخير ذلك عمدا ، و لكنه وقت لمن شغل او نسي او نام ؛

وقت نماز صبح هنگامی است که فجر و سپیده منشق و باز گردد و گسترش پیدا کند تا آن که روشنایی صبح در آسمان پخش گردد . و سزاوار نیست تاخیر نماز صبح از این وقت مگر برای کسی که مشغول به کاری بوده که نمی توانسته از آن کار جدا گردد . و یا نماز را فراموش کرده باشد ، و یا کسی که خواب مانده و دیر از خواب بیدار شده باشد (که تاخیر نماز با این عذرها مانعی ندارد و نمازش صحیح است

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۱۵۱)

۱۳۳ - دارای دو خصلت

عن الصادق - علیه السلام - قال :

خصلتان من کانتا فیه ، و الا فاعزب ، ثم اعزب ، قيل : و ما هما ؟ قال : الصلاه فی مواقیتها ، و المواظبه علیها ، و المواساه ؛

دو خصلت است در هر کس این دو باشد فیها ، و گرنه دور شو ، سپس دور شو ، (یعنی لایق چیزی نیست) . عرض کردند آن دو چیست ؟ فرمود : خواندن نماز در وقتهایش و مواظب بودن بر آن ، و یاری رساندن به مردم .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۸۱)

۱۳۴ - اهمیت به وقت نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

ان ملک الموت قال : انه لیس فی شرق الارض و لا فی غربها اهل بیت مدر و لا وبر الا انا اتصفحهم فی کل یوم خمس مرات ، فقال رسول الله - صلی الله علیه و اله - : انما یتصفحهم فی مواقیت الصلاه ، فان کان ممن یواظب علیها عند مواقیتها لکنه شهاده ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله - صلی الله علیه و آله - و نحی عنه ملک الموت ابلیس ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : عزرائیل گوید : در شرق و غرب زمین اهل خانه گلی و نه اهل خانه مو و پشمی نیست ، مگر اینکه هر روز پنج مرتبه به آن ها نظر می کنم ، پیامبر خدا (ص) فرمود : جز این نیست به آنها در وقتهای نماز نظر می کند ، اگر از آنها باشد بر نماز در وقتهای آن مواظبت می

کند (هنگام مرگ) شهادتین بر او تلقین می کند، و شیطان را (در آن هنگام که می خواهد ایمان را از او بگیرد) دور می کند.

(وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۷۹)

۱۳۵ - نماز در غیر وقت

عن الصادق - علیه السلام - قال :

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - : من صلى الصلاه لغير وقتها رفعت له سoudاء مظلمه تقول ضيعتني ، ضيعةك الله كما ضيعتني ، في روايه عن الباقر - عليه السلام - انها اذا ارتفعت في اول وقتها رجعت الي صاحبها و هي بيضاء مشرقه يقول حفظتني حفظك الله ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود: پیامبر خدا (ص) فرمود: هر کس نماز را در غیر وقت آن بخواند برای او بالا می رود در حالی که سیاه و تاریک است، گوید: مرا تباه کردی خداوند تو را تباه گرداند همان طور که مرا تباه ساختی. در روایت دیگر آمده، همانا اگر نماز اگر در اول وقتش بالا رود به صاحبش سفید و نورانی بر می گردد و گوید: مرا حفظ کردی خدا تو را حفظ کند.

(وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۸۰ - ۷۸)

۱۳۶ - هنگام وقت نماز

سئل الصادق - علیه السلام - عن الرجل يكون في السفينه و تحضر الصلاه يخرج الى الشط لايرغب عن صلاه نوح - عليه السلام - فقال : صل في السفينه قائما فان لم يتهيالك من قيام فصلها قائما ؛

شخصی از امام صادق (ع) سؤال کرد: که مردی در کشتی است، و وقت نماز می رسد، می خواهد از کشتی بیرون آید و در کنار دریا روی زمین نماز بخواند. حضرت فرمود: از نماز نوح (ع) روی بر نگرداند (زیرا نوح در کشتی نماز خواند) و در همان

کشتی نماز بخواند و اگر نتوانست بایستد نشسته نماز بخواند .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۹۸)

۱۳۷ - مواظبت از وقت نماز

عن ابان بن تغلب قال :

كنت صليت خلف ابي عبدالله - عليه السلام - بالمزدلفه ، فلما انصرف التفت الي فقال : يا ابان ! الصلوات الخمس المفروضات ، من اقام حدودهن و حافظ على مواقيتهن لقي الله يوم القيامة ، و له عنده عهد يدخله به الجنة ، و من لم يقدر حدودهن ، و لم يحافظ على مواقيتهن لقي الله و لا عهد له ان شاء عذبه ، و ان شاء غفر له ؛

از ابان بن تغلب نقل شده گوید : بودم پشت سر امام صادق (ع) در مشعر نماز خواندم ، آن گاه که برگشت به من توجه شده ، فرمود : ای ابان ، نمازهای پنجگانه واجب ، هر کس حدهای آن ها را به پا دارد ، و بر وقتهای آن ها مواظبت کند ، به خدا ملاقات می کند ، و برای وی در نزد او پیمانی است به آن او را به بهشت داخل میکند و هر کس حدهای آنها را به پا ندارد ، و بر وقتهای آن ها مواظبت نکند ، به خدا ملاقات می کند و او را پیمانی نمی باشد اگر بخواهد او را عذاب می کند و اگر بخواهد او را می بخشد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۷۸)

۱۳۸ - برتری نماز اول وقت

عن الباقر - عليه السلام - قال :

اعلم ان اول الوقت ابداء افضل ، فعجل بالخير ما استطعت ، و احب الاعمال الى الله ما داوم العبد عليه و ان قل ؛

از امام باقر (ع) نقل شده که فرمود : آگاه باش همانا اول وقت همیشه برتر

است ، هر قدر می توانی به نیکویی بشتاب ، و دوست ترین عملها به خداوند آن است که بنده همیشه آن را به جا آورد ، هر چند اندک باشد .

(فروع ، ج ۳ ، ص ۲۷۴)

۱۳۹ - منتظر وقت نماز

عن الصادق - علیه السلام - قال :

كان رسول الله - صلى الله عليه وآله - يقول : من حبس نفسه على صلاة فريضة ينتظر وقتها فصلاها في اول وقتها ، فاتم ركوعها و سجودها و خشوعها ، ثم مجد الله تعالى ، و عظمه و حمده حتى يدخل وقت الصلاه الاخرى فلم يلغ بينهما كتب الله كاجر الحاج المعتمر ، و كان من اعلى عليين ؛

از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : پیامبر خدا (ص) می فرمود : هر کس وجود خود را برای نماز واجبی آماده نگاه دارد ، منتظر وقت آن باشد ، و آن را در اول وقتش بخواند ، و رکوع و سجود و خشوع آن را کامل به جا آورد سپس خدا را تمجید و تعظیم نماید و او را سپاسگزار باشد ، تا وقت نماز دیگر برسد ، و در میان این دو کار بیهوده انجام ندهد خداوند برای او مانند ثواب حج و عمره آورنده را می نویسد ، و از اهل علیین می باشد .

(معالم زلفی ، ص ۴۱)

۱۴۰ - معنی وقت نماز ظهر

عن ابي عبدالله - عليه السلام - :

الصلاه الوسطى الظهر و قوموا لله قانتين ، اقبال الرجل على صلاته و محافظته على وقتها حتى لا يلهيه عنها و لا يشتغله شيء ؛

نماز وسطی به نماز ظهر گفته می شود و به پا خیزند برای خدا به اطاعت و بندگی (در معنای جمله (قوموا لله قانتین) می فرماید) : توجه و رو آوردن نمازگزار به نماز و محافظت و مراقبت کامل از وقت نماز به آن طوری که هیچ چیز

او را از آن مشغول نکند و باز ندارد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۳۱)

۱۴۱ - نماز گزار اهل آتش نیست

قال علی - علیه السلام - :

تعاهدوا امر الصلاة و حافظوا علیها و استکثروا منها و تقربوا بها فانها کانت علی المؤمنین کتابا موقوتا الا تسمعون الی جواب اهل النار حین سئلوا : (ما سلککم فی سقر قالوا لم نک من المصلین) ؛

مواظب نماز باشید ، نماز را حفظ کنید ، زیاد نماز بخوانید . به وسیله نماز به خدا نزدیک شوید ؛ زیرا نماز کاری است که خدا در وقتهای معینی آن را واجب کرده است . مگر به پاسخ جهنمی ها آن گاه که سؤال می شوند گوش نداده اید ؟ چه چیز شما را در جهنم افکند ؟ آنان می گویند : ما نماز نمی خواندیم .

(نهج البلاغه ، خطبه ۱۹۱)

۱۴۲ - بازرگانی هنگام وقت نماز

(رجال لاتلهیهم تجاره و لایبع عن ذکر الله و اقام الصلاة و ایتاء الزکاه) ، عن الصادق - علیه السلام - فی هذه الایه قال : کانوا اصحاب تجاره فاذا حضرت الصلاة ترکوا التجاره و انطلقوا الی الصلاة ، و هم اعظم اجرا ممن لایتجر ؛

(مردانی آنها را بازرگانی و نه سوداگری از یاد خدا و به پاداشتن نماز و ادا کردن نماز سرگرمشان نمی سازد) - در این آیه از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود : اینها صاحبان بازرگانی بودند ، آن گاه که وقت نماز رسید بازرگانی را رها می کردند و به نماز می رفتند و اجر آنان از کسانی که تجارت نمی کنند بزرگتر است .

(بحارالانوار ، ج ۸۳ ، ص ۴)

۱۴۳ - وقت نماز هنگام جنگ

عن ابن عباس قال :

کان علی - علیه السلام - یوما فی حرب صفین مشغلا بالحرب و القتال و هو مع ذلک بین الصفین یراقب الشمس ، فقال له ابن عباس : یا امیر المؤمنین ما هذا الفعل ؟ قال : انظر الی الزوال حتی نصلی ، فقال له ابن عباس : و هل هذا وقت صلاة ؟ ان عندنا لشغلا بالقتال عن الصلاة !! فقال - علیه السلام - علی ما نقاتلهم ؟ انما نقاتلهم علی الصلاة ، و لم یترک صلاة اللیل قط حتی لیله الیهیر ؛

از ابن عباس نقل شده که گوید : علی (ع) روزی در صفین مشغول جنگ و قتال بود ، و او با این حال چشم به خورشید

داشت ، ابن عباس به او عرض کرد : یا امیرالمؤمنین این چه

کار است؟ فرمود: به زوال خورشید نگاه می‌کنم تا نماز بخوانم. ابن عباس به او عرض کرد: آیا این وقت نماز است؟ همانا نزد ما به جنگ اشتغال است از نماز. علی (ع) فرمود: برای چه با آن‌ها می‌جنگیم؟ جز این نیست با آن‌ها بر نماز می‌جنگیم. گوید: نماز شب را هرگز ترک نکرد حتی شب‌ها هریر که تا صبح مشغول جنگ بود.

(بحار الانوار، ج ۳، ص ۲۳)

۱۴۴ - محبوبترین کارها

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

احب الاعمال الى الله الصلاة لوقتها . . . ؛

محبوبترین کارها در نزد خداوند، نماز اول وقت است.

(کنز العمال، ج ۷، حدیث ۱۸۸۹۷)

۱۴۵ - ندای فرشته هنگام وقت نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ما من صلوه تحضر وقتها الا نادى ملك من بين يدى الناس قوموا الى نيرانكم التى اوقدتموها على ظهوركم ، بصلاتكم ؛

وقت هر نماز فرا می‌رسید، فرشته‌ای در میان مردم ندا سر میدهد برخیزید، به وسیله نمازتان، آن آتش گناه را که خودتان فراهم کردید، خاموش کنید.

(روضه الواعظین، ج ۲، ص ۳۱۸)

۱۴۶ - نماز را به تاخیر نیندازید

قال ابراهيم بن موسى القزاز :

(خرج الرضا - عليه السلام - يستقبل بعض الطالبين و جاء وقت الصلاة ، فمال الى قصر هناك ، فنزل تحت صخره ، فقال اذن ، فقلت تنتظر يلحق بنا اصحابنا فقال : غفر الله لك لا توخرن صلاه عن اول وقتها الى اخر وقتها من غير عله . عليك ابدا باول الوقت . فاذنت و صلينا ؛

امام رضا (ع) به عنوان استقبال از بعضی از طالبین خارج شد، (و ما عده ای از یاران آن حضرت بودیم). وقت نماز فرا رسید. قصری در آن حوالی بود. امام (ع) با یاران به سوی آن رفتند و در کنار سنگ بزرگی فرود آمدند. راوی می‌گوید: سپس امام به من فرمود: اذان بگو. عرض کردم منتظر رسیدن و ملحق شدن بعضی از یاران هستیم، که بیایند. حضرت فرمودند:

خدا تو را بیامرزد ، نماز را از اول وقت بدون عذر تاخیر نیندازید ، بر تو باد همیشه نماز را در اول وقت آن به جا آوری .
راوی گفت : پس اذان گفتم و

نماز را خواندیم .

(بحار الانوار ، ج ۸۳ ، ص ۲۱)

۱۴۷ - اهمیت اوقات نماز

قال علی - علیه السلام - :

ارتقب وقت الصلاه فصلها لوقتها . و لاتعجل قبله لفراغ و لاتوخرها عنه لشغل فان رجلا سال رسول الله - صلى الله عليه وآله - عن اوقات الصلاه . فقال رسول الله - صلى الله عليه وآله - اتانى جبرئيل - عليه السلام - وقت الصلاه حين الصلاه حين زالت الشمس فكانت على حاجبه الايمن ، ثم اتانى وقت العصر فكان ظل كل شىء مثله ثم صلى المغرب حين غربت الشمس ، ثم صلى العشاء الاخره حين الشفق ، ثم صلى الصبح فاغسل بها و النجوم مشتبهه فصل لهذه الاوقات و الزم السنه المعروفه ، و الطريق الواضح ؛

مراقب اوقات نمازت باش و آن را در وقت مقرر خود به جا آور ، به خاطر فراغت قبل از وقت نماز اقدام به اقامه آن نکن و همچنین به خاطر کاری که داری آن را به تاخیر نینداز (برای نمازت اهمیتی خاص قائل شود و حساب جدایی برای آن باز کن و هرگز نمازت را تابع چیزهای دیگر قرار نده ، بلکه سعی کن همه چیز را تابع و پیرو نماز کنی) ؛ زیرا مردی از رسول خدا (ص) از اوقات نماز پرسید ؟ حضرت چنین فرمود : جبرئیل در هنگام زوال شمس که آفتاب مقابل حاجب و ابروی راست او بود نازل شد . سپس جبرئیل وقت نماز عصر آمد ، که در آن هنگام سایه هر چیزی به قدر و اندازه خود او چیز گردیده بود . سپس پیامبر (ص) نماز

مغرب را وقتی که خورشید غروب کرد به جا آورد. آن گاه نماز عشاء را هنگامی که حمزه مغربیه زایل شد، خواند و به جا آورد و سپس نماز صبح را هنگامی که تاریکی آخر شب بود و ستارگان مشبک بودند، به جا آورد، آن گاه امیرالمؤمنین (ع) اضافه فرمود: ای محمد بن ابی بکر! نمازت را در این اوقات به جای آور و ملزم باش به اینکه کار نیکو انجام دهی، و سنت حسنه به جا آوری و راه روشن و راست را انتخاب کنی.

(بحارالانوار، ج ۸۳، ص ۱۵)

۱۴۸ - یادآوری برای نماز اول وقت

عن انس:

ان رسول الله - صلى الله عليه وآله - ياتي بيت فاطمه سته اشهر اذا خرج الى الصلاه الفجر يقول: يا اهل البيت، الصلاه الصلاه يا اهل البيت انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس و يطهركم تطهيرا؛

(انس بن مالك) صحابی معروف می گوید: پیامبر خدا (ص) در مدت شش ماه همیشه بعد از نماز صبح در کنار (بیت) فاطمه ندا در می داد که: ای اهل بیت! نماز، نماز (وقت نماز فرا رسید) و ای اهل بیت! همانا خداوند خواسته است تا شما را از پلیدیهای شرک و گناه و رذایل اخلاقی پاک نگاه دارد.

(تفسیر سیوطی، ج ۵، ص ۱۹۸)

۱۴۹ - تاخیر نماز از وقت فضیلت

قال الصادق - عليه السلام -:

من صلى الصلاه لغير وقتها رفعت له سوادا مظلما تقول ضيعك الله كما ضيعتني. و اول ما يسأل العبد اذا وقف بين يدي الله - عز و جل - عن الصلاه، فان زكت صلاته زكى سائر عمله، و ان لم يزك صلاته لم يزك عمله؛

کسی که نمازش را در غیر وقت آن بخواند (البته بدون عذر و علت) از نمازش ظلمت و تاریکی بلند می گردد، و می گوید خدا تو را ضایع کند که مرا ضایع کردی و اول چیزی که از بنده در مقابل خداوند - جلت عظمته - سوال می کنند، نماز است که اگر نماز او صحیح و مقبول باشد، اعمال و کارهای نیک او نیز مقبول خواهد شد، و هرگاه نمازش مقبول نباشد، دیگر

اعمال او نیز مطرود شود .

(بحارالانوار ، ج ۸۳ ، ص ۱۹)

۱۵۰- محاسن نماز اول وقت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

إذا زالت الشمس فتحت ابواب السماء و ابواب الجنان و استجيب الدعاء ، فطوبى لمن رفع له عند ذلك عمل صالح ؛

وقتی آفتاب از دایره نصف النهار گذشت ، درهای آسمان و درهای بهشت گشوده شده و دعا در این هنگام مستجاب می گردد . پس خوشا به حال کسی که در این ساعت عمل صالحی از او بالا رود .

(سفینه البحار ، ج ۲ ، ص ۴۴)

۱۵۱- وقت شرعی نماز

قال علي - عليه السلام - :

صل الصلوه لوقتها الموقت لها ؛

نماز را در اوقاتی که برای آن مقرر شده است به جا آور .

(نهج البلاغه ، نامه ۲۷)

۱۵۲- امتحان شیعه

عن اميرالمؤمنين - عليه السلام - قال :

اخيروا بخصلتين فان كانتا فيهم فهم شيعتي محافظتهم على اوقات الصلوات و مواساتهم مع اخوانهم المومنين بالمال و ان لم تكونا فيهم فاعزب ثم اعزب ثم اعزب ؛

شیعیان مرا به دو خصلت امتحان کنید ، که اگر دارای این دو خصلت بودند شیعه هستند اهمیت به نماز در اول وقت و دستگیری برادران دینی خود با مال ، اگر این دو در آن ها نبود از ما دورند و دورند و دورند .

(جامع الاخبار ، فصل ۱۹)

۱۵۳- تاخیر نماز بدون علت

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى الصلوات المفروضات في اول وقتها و اقام حدودها ، رفعها الملك الى السماء بيضاء نقيه ؛ تقول : حفظك الله كما حفظني استودعتني ملكا كريما . و من صلاها بعد وقتها من غير عله و لم يقم حدودها ، رفعها الملك سوداء مظلمه ؛ و هي تهتف به : ضيغنتي ضيعك الله كما ضيغنتي و لا رعاك الله كما لم ترعني ؛

کسی که نمازهای واجب را در اول وقت ادا کند و حدود آن ها را حفظ نماید . فرشته آن را سپید و پاکیزه به آسمان برد . نماز(به نماز گزار) گوید : (خدا تو را نگاه دارد همان گونه که مرا نگاه داشتی ؛ مرا به ملکی بزرگوار سپردی . و کسی که نمازها را بی سبب به تاخیر اندازد و حدود آنها را حفظ نکند ، فرشته نماز او را سیاه و تاریک به آسمان برد در حالی که نماز با صدای بلند به نماز گزار گوید : (مرا ضایع کردی ، خدای تو را ضایع کند

، آن چنان که مرا ضایع کردی ؛ و خدا تو را رعایت نکند آن چنان که تو مرا رعایت نکردی .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۹۰)

۱۵۴ - نماز اول وقت بهترین عمل

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

افضل العمل : الصلاه على ميقاتها ، ثم بر الوالدين ، ثم ان يسلم الناس من لسانك ؛

بهترین عمل ، به پا داشتن نماز در وقت معین و زمان فضیلت آن است و سپس نیکی به پدر و مادر و بعد از آن در امان بودن مردم از زبان تو است .

(کنز العمال ، ج ۱۵ ، ص ۹۴۸)

۱۵۵ - اوقات نمازهای پنجگانه

قال علي - عليه السلام - :

اما بعد ، فصلوا بالناس الظهر حتى تفي الشمس مثل مريض العنز ، و صلوا بهم العصر و الشمس بيضاء حيه في عضو من النهار حين يسار فيها فرسخان ، و صلوا بهم المغرب حين يفطر الصائم و يدفع الحاج الى منى ، و صلوا بهم العشاء حين يتوارى الشفق الى ثلث الليل ، و صلوا بهم الغداه و الرجل يعرف وجه صاحبه ، و صلوا بهم صلاه اضعفهم و لا تكونوا فتانين ؛

اما بعد ، نماز ظهر را با مردم (به جماعت) هنگامی برپای دارید که آفتاب میل به طرف مغرب کند و سایه آن به اندازه دیوار آغل بزر شود ، و نماز عصر را هنگامی بر پای دارید که آفتاب در پرده ای از روز همچنان روشن است و میتوان تا دو فرسخ پیاده راه رفت . نماز مغرب را در موقعی بگزارید که روزه دار افطار میکند ، و حاجیان از عرفات به منا می آیند ، و نماز عشاء را در وقتی که شفق ناپدید می شود تا یک سوم شب ، بر پای دارید . و نماز صبح را موقعی بر

پای دارید که اگر کسی در آن روشنی کم دیگری را دید او را بشناسد .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص ۹۸۶)

۱۵۶ – دو وقت برای نماز

قال الصادق – علیه السلام – :

لکل صلاه وقتان اول الوقت افضلها ؛

برای هر نمازی دو وقت می باشد ، که اول وقت ، برترین آنها است .

(الکافی ، ج ۳ ، ص ۲۷۴)

۱۵۷ – بهترین کارها

قال رسول الله – صلی الله علیه وآله – :

خیر الاعمال الصلوه فی اول وقتها ؛

بهترین کارها ، نماز در اول وقت است .

(کنز العمال ، ج ۷ ، حدیث ۱۹۲۶۵)

۱۵۸ – نماز در اول وقت نیکوست

قال الرضا – علیه السلام – :

الصلوه فی اول الوقت افضل ؛

نماز در اول وقت پسندیده تر است .

(بحار الانوار ، ج ۸۲ ، ص ۳۲۶)

فصل سیزدهم : اهمیت و فضیلت اذان

آیات

۱ – اذان و نماز

و اذا ناديتهم الى الصلوه اتخذوها هزوا و لعبا ذلك بانهم قوم لا يعقلون :

آنها هنگامی که (اذان می گویند و مردم را) به نماز می خوانید ، آن را به مسخره و بازی می گیرند ؛ این به خاطر آن است که آن ها جمعی هستند که درک نمی کنند .

(سوره مائده ، آیه ۵۸)

احادیث

۱ - اذان به خاطر خدا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

المؤذن المحتسب كالشاهر بسيفه في سبيل الله القائل بين الصفين ؛

اذان گویی که به خاطر خدا اذان بگویند ، مانند کسی است که در راه خدا شمشیرش را از غلاف بیرون می آورد ، و بین دو صف (کفر و اسلام) جنگ می کند .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۴۹)

۲ - اذان در گوش امام حسین (ع)

قال زين العابدين - عليه السلام - :

ان النبي - صلى الله عليه وآله - اذن في اذن الحسين - عليه السلام - بالصلاه يوم ولد ؛

در روز ولادت امام حسین (ع) پیامبر اسلام (ص) در گوش او اذان گفت .

(بحارالانوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۱۱۲)

۳ - نخستین اذان گو

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان اول من سبق الى الجنة بلال . . . لانه اول من اذن ؛

بلال نخستین کسی است که به سوی بهشت پیشی گرفت ، چون که او نخستین کسی بود که اذان گفت .

(وسائل الشيعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۴)

۴ - شنیدن اذان و شرکت در نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

من سمع النداء فلم یجبه من غیر عله فلا صلاه له ؛

هر که بانگ (اذان) را بشنود و بدون علت بدان پاسخ ندهد ، پس نمازی برای او نیست .

(وسائل الشیعه ، ج ۵۵ ، ص ۳۷۵)

۵ - اذان نابالغ

قال الصادق - علیه السلام - :

لاباس ان یوذن الغلام الذی لم یحتلم ؛

نوجوان نابالغ اذان بگوید اشکالی ندارد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۶۱)

۶ - هنگام شنیدن اذان

قال الصادق - علیه السلام - :

اذن کلما سمعت الاذان کما یوذن الموزن ؛

وقتی صدای اذان موزن را شنیدی ، اذان بگو .

(بحار الانوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۷۴)

۷ - اهل آسمان و شنیدن اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان اهل السماء لا یسمعون من اهل الارض شیئا الا الاذان ؛

همانا اهل آسمان نمی شنوند از اهل زمین چیزی مگر اذان را .

(میزان الحکمه ، ج ۱ ، ص ۸۲)

۸- مزد موذن

قال علی - علیه السلام - :

لاباس ان یجری علیه من بیت المال ؛

برای موذن از بیت المال مزدی بدهند ، اشکالی ندارد .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۶۱)

۹- رفع بد اخلاقی به وسیله اذان

عن ابی عمیر ، عن هشام بن سالم ، قال - علیه السلام - :

و من ساء خلقه فاذنوا فی اذنه ؛

کسی که اخلاقش بد است در گوش او اذان بگویید .

(میزان الحکمه ، ج ۱ ، ص ۸۴)

۱۰- اذان و اقامه در گوش نوزاد

قال الصادق - علیه السلام - :

المولود اذا ولد یوذن فی اذنه الیمنی و یقام فی الیسری ؛

فرزند وقتی به دنیا آمد ، در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگویید .

(مکارم الاخلاق ، ص ۲۶۱)

۱۱- نماز همراه با اذان و اقامه

قال علی - علیه السلام - :

من صلی باذان و اقامه صلی خلفه صف من الملائکه لایری طرفاه و من صلی باقامه صلی خلفه ملک ؛

هر کس که نماز خود را با اذان و اقامه بخواند ، صفی از فرشتگان پشت سر او به نماز می ایستد که دو طرف آن صف دیده

نمی شود و هر کس نماز خود را با اقامه تنها بخواند ، یک فرشته پشت سر او نماز می گزارد .

(ثواب الاعمال ، ص ۵۸)

۱۲ - دعای بین اذان و اقامه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الدعاء بين الاذان و الاقامة لا يرد ؛

دعای بین اذان و اقامه رد نمی شود .

(شهاب الاخبار ، ص ۴۴)

چون که قامت کنند بهر نماز

رد نگردد دعا ز راه نیاز

۱۳ - ندای خروس

قال لقمان الحكيم - عليه السلام - :

يا بني لا يكن الديك اليس منك و اكثر محافظه على الصلوات الا تراه عند كل صلوه يؤ ذن لها و باسحار يعلن بصوته و انت نائم ؛

پسرم ! مبادا چنین شود که خروس ، صبح از تو هوشیارتر و به اوقات نماز از تو مراقبتر باشد ؛ آیا نینمی به هنگام هر نماز اعلام دخول وقت می کند (اذان می گوید) و سحرگاهان صدا به آواز بلند سر می دهد ، در حالی که تو در خوابی .

(ارشاد القلوب ، باب ۱۸)

۱۴ - صفت مؤذنین

قال الصادق - عليه السلام - :

فی المؤذنین انهم الامناء ؛

اذان گویان (مؤذنین) امانتدارند .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۶)

۱۵ - پاداش یک اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن فی سبیل الله صلوه واحده ايمانا و احتسابا تقربا الی الله - عز و جل - غفر الله له ما سلف من ذنوبه ، و من عليه بالعصمه فيما بقى من عمره ، و جمع بينه و بين الشهداء فى الجنة ؛

کسى که برای خدا اذان یک نماز را از روی ایمان و اخلاص و تقرب به درگاه خداوند بگوید ، خدا گناهان گذشته او را ببخشد و بر او منت نهد که بقیه عمرش در عصمت الهی باشد و در بهشت او را در یک جا هم نشین شهیدان نماید .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۲۵)

۱۶ - پاداش یک سال اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن سنه واحده بعثه الله - عز و جل - يوم القيامة و قد غفرت ذنوبه كلها بالغه ما بلغت ، و لو كانت مثل زنه جبل احد ؛
کسى که یک سال اذان بگوید ، خداوند عز و جل روز قیامت او را مبعوث می کند ، در حالی که تمامی گناهانش هر اندازه هم که باشد بخشوده می شود ، گرچه به سنگینی کوه احد باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۲۴)

۱۷ - پاداش ده سال اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن عشر سنين اسكنه الله - عز و جل - مع ابراهيم - عليه السلام - فى قبته او فى درجته ؛
کسى که ده سال اذان بگوید ، خداوند او را در بهشت ، در بارگاه و یا در مقام حضرت ابراهیم (ع) ساکن می کند .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۲۴)

۱۸ - پاداش بیست سال اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن عشرين عاما ، بعثه الله - عز و جل - يوم القيامة و له من النور مثل زنه السماء ؛
کسى که بیست سال اذان بگوید ، خداوند متعال او را در روز قیامت به گونه ای محشور می کند که دارای نوری همانند وزن آسمان باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۲۴)

۱۹ - پاداش چهل سال اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن اربعين عاما محتسبا بعثه الله - عز و جل - يوم القيامة و له عمل اربعين صديقا عملا مبرورا متقبلا ؛

کسی که چهل سال برای خدا اذان بگوید ، خداوند او را در روز قیامت به گونه ای محشور می کند که دارای اعمال نیک و پذیرفته شده چهل انسان خالص و راستین است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۲۵ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۵)

۲۰ - آداب اذان

قال الصادق - عليه السلام - :

من السنه اذا اذن الرجل ان يضع اصبعه في اذنيه ؛

آداب اذان آن است که مؤذن دو انگشتش را هنگام اذان گفتن بر دو گوشش بگذارد .

(من لا يحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۱۸۴)

۲۱ - مقام اذان گویان

قال الصادق - عليه السلام - :

اطول الناس اعناقا يوم القيامة المؤمنون ؛

بلندترین گردن (مقام اذان گوها) در روز قیامت اذان گویان هستند .

(ثواب الاعمال ، ص ۱۹)

۲۲ - ندای زمین

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ما من صباح ولا روح الا و بقاع الارض ينادى بعضها بعضا يا جارتى هل مبرك ذاكر الله ؟ او عبد وضع جبهته عليك ساجدا لله ؟ فمن قائله نعم ، فاذا قالت نعم اهتزت و ابتهجت وترى ان لها الفضل على جارتها ؛

هیچ صبح و شام نیست مگر این که نقاط زمین همدیگر را ندا می کنند : ای همسایه من آیا بر تو گذشت کسی که ذکر خدا

نماید، یا بنده ای که پیشانی خویش برای سجده به خدا بر تو نهد؟ برخی گویند آری (و برخی نه)، هر کس آری بگوید، بر خود می‌بالد و شاد می‌گردد و خود را بر دیگری برتری می‌نهد.

(مکارم الاخلاق، ص ۴۶۶)

۲۳ - تنها اقامه گفتن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اقام و لم يؤذن لم يصل معه الا ملكاه اللذان معه ؛

هر کس برای نماز تنها اقامه بگوید و اذان نگوید، به او جز آن دو ملک که با وی هستند اقتدا نمایند.

(مکارم الاخلاق، ص ۴۶۶)

۲۴ - اذان گویان راستین

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

المؤذنون امناء المؤمنين على صلاتهم و صومهم و لحومهم و دمائهم ؛

اذان گویان امانتداران مومنان در نماز و روزه و گوشت و خون آنها هستند.

(وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۶۱۹. بحار الانوار، ج ۸۱، ص ۱۲۴)

۲۵ - شهادت زمین در قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ما من رجل يجعل جبهته في بقعه من بقاع الارض الا شهدت له بها يوم القيامة و ما من منزل ينزله قوم الا و اصبح ذلك المنزل يصلی عليهم او يلعنهم ؛

هیچ مردی پیشانی خویش را به نقطه ای از نقاط زمین نمی‌گذارد، مگر این که آن نقطه زمین در روز قیامت بر آن شهادت بدهد، و منزلی نیست که گروهی در آن فرو آیند، مگر سحرگاهان همان منزل بر آنان درود می‌فرستد، و یا نفرین می‌کند.

(مکارم الاخلاق، ص ۴۶۶)

۲۶ - اقتداء فرشتگان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا اباذر! اذا كان العبد في ارض قفر فتوضا او تيمم ثم اذن و اقام و صلى امر الله - عز و جل - الملائكة فصفوا خلفه صفا لا يرى طرفاه يركعون بركوعه و يسجدون بسجوده و يؤمنون على دعائه ؛

ای ابوذر! هرگاه بنده ای در بیابانی تنها باشد و وضو بسازد یا تيمم کند ، سپس اذان و اقامه بگوید و نماز بخواند ، خدا فرشتگان را امر کند که پشت سر او صفی تشکیل دهند که دو طرف آن دیده نشود و به نماز او اقتداء نمایند و به دعای او آمین گویند .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۲۱ . مکارم الاخلاق ، ص ۴۶۶)

۲۷ - اذان روز جمعه

روی انه كان بالمدينه اذا اذن المؤذن يوم الجمعة نادى مناد حرم البيع لقول الله - عز و جل - : (يا ايها الذين امنوا اذا نودى للصلاه من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله و ذروا البيع) (۳) ؛

هنگامی که در مدینه مؤذن اذان را روز جمعه بیان نمود و ندا داد بیع حرام است به خاطر قول خداوند عز و جل : (ای کسانی که ایمان آورده اید هرگاه شما را برای نماز روز جمعه بخوانند فی الحال به ذکر خدا بشتابید و کسب و تجارت را رها کنید که این نماز جمعه از هر تجارت سودمندی اگر بدانید برای شما بهتر خواهد بود .)

(من لا يحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۲۹۶)

۲۸ - اذان و اقامه جبرئیل

قال الباقر - عليه السلام - :

لما اسرى برسول الله - صلى الله عليه وآله - الى السماء فبلغ البيت المعمور و حضرت الصلاه فاذن جبرئيل و اقام ، فتقدم رسول الله - صلى الله عليه وآله - و وصف الملائكة و النبيون خلف محمد - صلى الله عليه وآله - ؛

وقتی رسول خدا (ص) در معراج خود به بیت المعمور (مرکز فرشتگان در آسمان چهارم) رسید ، و وقت نماز شد ، جبرئیل اذان و اقامه گفت ، پیامبر خدا ، جلو ایستاد و فرشتگان و پیامبران پشت سر رسول خدا (ص) برای نماز به صف ایستادند و به او اقتداء کردند .

(الكافي ، ج ۳ ، ص ۳۰۲ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۲)

۲۹ - پاداش عظیم

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ثلاثه لو تعلم امتی ما فيها لضربت عليها بالسهم : الاذان و الغدو الى الجمعة ، و الصف الاول ؛

سه کار است که اگر امت من پاداش عظیم آن را درک می کردند ، برای به دست آوردن آن ، ازدحام و قرعه کشی می نمودند :

۱ - اذان گفتن .

۲ - تسریع در رفتن برای نماز جمعه .

۳ - در صف اول نماز جمعه و جماعت قرار گرفتن .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۵۶)

۳۰ - اذان و اقامه در بیابان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

رجل فی ارض ففر فیوذن ثم یقیم ثم یصلی ، فیقول ربك للملئکه انظروا الی عبدی یصلی و لا یراه احد غیری فینزل سبعون الف ملک یصلون و راءه و یتستغفرون له الی الغد من ذلک الیوم ؛

مردی که در میان بیابانی اذان و اقامه بگوید و نماز به پا دارد ، پروردگار به فرشتگان می فرماید : به بنده ام بنگرید! نماز می خواند در حالی که کسی او را نمی بیند ، آن گاه هفتاد هزار ملک نازل می گردد و دنبال او نماز می گزارند و تا فردا برای او آمرزش می طلبند .

(مکارم الاخلاق ، ص ۴۶۵)

۳۱ - نیک به اذان نماز

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

إذا سمعت الاذان فات ولو حبوا ؛

هنگامی که اذان نماز را شنیدی هرچه سریعتر به مسجد بیا ، گرچه سینه خیز باشد .

(کنز العمال ، ج ۷ ، ص ۵۲۸)

۳۲ - شنونده اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من سمع الاذان فاجاب كان عند الله من السعداء ؛

کسی صدای اذان را شنید به آن روی آورد ، پیش خداوند می باشد از سعادت‌مندان .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۵۵)

۳۳ - درود فرشتگان بر مودن

قال النبي - صلى الله عليه وآله - :

الا- و ان المودن اذا قال (اشهد ان لا اله الا الله) صلى عليه تسعون الف ملك و استغفروا له و كان يوم القيامة في ظل العرش حتى يفرغ الله من حساب الخلائق ؛

آگاه باشید مودن وقتی (اشهد ان لا اله الا الله) را گفت ، نود هزار فرشته بر او درود می فرستند و طلب آمرزش می کنند در روز قیامت در سایه عرش خدا خواهد بود تا وقتی که خداوند از حساب انسانها فارغ شود .

(بحارالانوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۳۰)

۳۴ - آیه نماز جمعه مراد اذان است

قال المفسرون في قوله تعالى :

اذا نودی للصلوة . . . ان المراد النداء الاذان لصلاه الجمعة ؛

هرگاه شما را برای نماز می خوانند ، مراد از نداء اذان برای نماز جمعه است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۰۴)

۳۵ - تعداد کلمات اذان و اقامه

قال الباقر - عليه السلام - :

الاذان و الاقامه خمس و ثلاثون حرفا ، فعد ذلك بيده واحدا واحدا الاذان ثمانيه عشر حرفا و الاقامه سبعه عشر حرفا ؛

اذان و اقامه ، مجموعا ۳۵ جمله است ، و با دست خود یک به یک آنها شمرده شود ، اذان ۱۸ جمله و اقامه ۱۷ جمله دارد .

(الكافي ، ج ۳ ، ص ۳۰۵ . باب اذان ، ح ۳)

۳۶ - شاهدان اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان المودن في سبيل الله مادام في اذانه كشهيد يتقلب في دمه و يشهد له بذلك كل رطب او يابس بلغ صوته و اذا مات ما تعرضته هوام الارض في قبره ؛

مودن تا وقتی که اذان می گوید مثل شهیدی است که در خونش غوطه ور است و هر تر و خشکی که صدای او را می شنوند گواهی می دهد و آن گاه که بمیرد حیوانات زمینی در قبر با بدن او کاری ندارند .

(مستدرک الوسائل ، ص ۲۴۱)

۳۷ - آداب گفتن اذان و اقامه

قال الصادق - عليه السلام - :

الاذان ترتیل و الاقامه حذر ؛

اذان را به صورت ترتیل ، و اقامه را به صورت بیم و اندوه بخوانید .

(الكافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۹)

۳۸ - اذان در میدان جنگ

عند صلاه الظهر فامر الحسين - عليه السلام - ابنه فاذن و اقام و قام الحسين فصلى ؛

(هنگام ظهر فرا رسید) امام حسین (ع) به پسرش (امام سجاد یا حضرت علی اکبر) فرمود اذان و اقامه بگو او اذان و اقامه گفت و سپس نماز خواندند .

(بحار الانوار ، ج ۴۴ ، ص ۳۱۴)

۳۹ - حق مودن

قال زين العابدين - عليه السلام - :

حق المودن ، ان تعلم انه مذكر لك ربك - عز و جل - و داع لك الى حظك ، و عونك على قضاء فرض الله عليك ، فاشكره على ذلك شكرا للمحسنين اليك ؛

حق مودن بر تو آن است که بدانی همانا او یادآورنده پروردگار تو و دعوت کننده تو به بهره ات از خدا است و یار تو در ادای واجب الهی است ، پس قدردان او باش ، همچون سپاسگزاری از کسانی که به تو نیکی کرده اند .

(میزان الحکمه ، ج ۱ ، ص ۸۳)

۴۰ - کراهت حرف زدن بین اذان و اقامه

فی وصیه النبی لعلی - علیه السلام - :

و کره الکلام بین الاذان و الاقامه فی صلاه الغداه ؛

حرف زدن بین اذان و اقامه نماز صبح کراهت دارد .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۲۸)

۴۱ - گفتن اذان در هر حال

قال الباقر - علیه السلام - :

لاتدعن ذکر الله علی کل حال ، و لو سمعت المنادی ینادی بالاذان و انت علی الخلاء فاذا ذکر الله عز و جل و قل كما يقول المؤذن ؛

خداوند را در هیچ حالی ترک مکن ، و چنانچه شنیدی که مؤذن اذان می گوید و تو در بیت الخلا هستی ، خدا را یاد کن و همان را که مؤذن می گوید بگو .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۳۸)

۴۲ - فصاحت مؤذن

قال علی - علیه السلام - :

لیؤذن لکم افصحکم لیومکم افقهکم ؛

فصیح ترین شما اذان بگوید و فقیه ترین شما امامت کند .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۶۱)

۴۳ - اذان در وقت نماز

قال علی - علیه السلام - :

و لا یؤذن لصلاه یدخل وقتها ؛

هنگامی که وقت نماز داخل شد ، اذان بگویید .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۶۰)

۴۴ - به سمت قبله

قال علی - علیه السلام - :

يستقبل المودن القبلة في الاذان و الاقامة ؛

اذان گو هنگام اذان گفتن به سمت قبله باشد .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۵۷)

۴۵ - اذان ، عطیه الهی

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اعطاني الله - عز و جل - فاتحه الكتاب و الاذان و الجماعة في المسجد و يوم الجمعة ؛

خداوند عز و جل چهار چیز را به من عطا فرموده است : ۱ - سوره حمد ، ۲ - اذان ، ۳ - نماز جماعت در مسجد ، ۴ - روز جمعه .

(الخصال ، ج ۲ ، ص ۹)

۴۶ - سنت مستحب

قال الصادق - عليه السلام - :

من السنه الجلسه بين الاذان و الاقامة ؛

نشستن بین اذان و اقامه سنت مستحب است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۵۵)

۴۷ - تاثیر گفتن اذان و اقامه

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى باذان و اقامه صلى خلفه صفان من الملائكة و من صلى باقامه بغير اذان صلى خلفه صف واحد ، قلت له و كم مقدار

کل صف ، قال اقله ما بین المشرق و المغرب و اکثره ما بین السماء و الارض ؛

کسی که با اذان و اقامه نماز بخواند . دو صف از ملائکه در پشت سرش نماز می خوانند و کسی که بدون اذان و فقط با اقامه نماز بخواند یک صف از ملائکه با او نماز می خوانند . راوی سؤال می کند : مقدار هر صفی چقدر است ؟ می فرماید : اقلش ما بین مشرق و مغرب و اکثرش ما بین زمین و آسمان است .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۲۴۸)

۴۸- تاثیر اذان در خانه

عن سلیمان الجعفری قال سمعته بقول - علیه السلام - :

اذن فی بیتک فانه یطرد الشیطان و یتحب من اجل الصبیان ؛

سلیمان جعفری می گوید : از امام (ع) شنیدم که فرمود : در خانه خویش اذان بگوی ، تا شیطان از آن جا بگریزد و کودکان نیز به آن ذکر آشنا شوند .

(الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۱۱ ، حدیث ۳۵)

۴۹- شروع و پایان اذان

قال الصادق - علیه السلام - :

یا زراره ! تفتح الاذان بربع تکبیرات و تختمه بتکبیرتین و تهلیلتین ؛

ای زراره ! اذان را با چهار تکبیر شروع می شود و با دو تکبیر و دو تهلیل (لا اله الا الله) تمام می شود .

(الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۵ . باب اذان ، ح ۵)

۵۰- مقام اولین مودن در اسلام

قال رسول الله - صلی الله علیه و آله - :

یحشر بلال علی ناقه من نوق الجنة یوذن (اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله - صلی الله علیه و آله -) فاذا نادى کسی حله من حلل الجنة ؛

بلال حبشی در قیامت سوار بر شتری از شترهای بهشت است . و دو جمله اذان (اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله) (گواهی به یکتایی خدا و رسالت محمد) می گوید ، پس از اذان گفتن خداوند لباس زیبایی از زیورهای بهشتی بر پیکر او می

پوشاند .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۷ . بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۱۶)

۵۱ - تعلیم اذان به بلال

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ادع لي بلالا تعلمه ، فدعا علي - عليه السلام - بلالا فعلمه ؛

بلال حبشی را نزد من بیاور تا اذان را با او بیاموزم ، حضرت علی بلال را حاضر کرد و اذان را به او تعلیم داد .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۴)

۵۲ - تعلیم اذان از طریق وحی به پیامبر (ص)

قال الصادق - عليه السلام - :

لما هبط جبرئيل بالاذان على رسول الله كان راسه في حجر علي عليه السلام فاذن جبرئيل و اقام فلما انتبه رسول الله - صلى الله عليه وآله - قال : يا علي سمعت ؟ قال : نعم قال : حفظت ؟ قال نعم قال ادع لي بلالا تعلمه فدعاه علي - عليه السلام - بلالا فعلمه ؛

هنگامی که جبرئیل اذان را آورد سر پیامبر (ص) بر دامان علی (ع) بود ، جبرئیل اذان و اقامه را به پیامبر (ص) تعلیم داد ، هنگامی که پیامبر (ص) سر خود را برداشت ، از علی (ع) سؤال کرد آیا صدای اذان جبرئیل را شنیدی ؟ عرض کرد : آری . پیامبر (ص) بار دیگر پرسید : آیا آن را به خاطر سپردی ؟ گفت : آری . پیامبر (ص) فرمود : بلال را (که صدای رسایی داشت) حاضر کن و اذان و اقامه را به او تعلیم ده علی (ع) بلال را حاضر کرد و اذان را به او تعلیم داد .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۲)

۵۳ - نخستین اذان گوی اسلام

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

انه اول من اذن ؛

همانا او (بلال) نخستین کسی بود که اذان گفت .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۴)

۵۴ - خوشحالی پیامبر (ص) با نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

قم يا بلال فارحنا بالصلاه ؛

ای بلال خوشحال کن ما را به نماز .

(کنز العمال ، حدیث ۲۰۹۵۱)

۵۵ - نورانیت اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يا على الاذان نور ؛

یا علی! اذان نور است .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۵۴)

۵۶ - پاداش موذن بهتر است

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن محتسبا يريد بذلك وجه الله - عز و جل - اعطاه الله ثواب اربعين الف شهيد و اربعين الف صديق و يدخل في شفاعته اربعين الف مسيء من امتي الى الجنة ؛

کسی که اذان بگوید ، و به خداوند توجه داشته باشد ، خداوند به او ثواب چهل هزار شهید و چهل هزار راستگو را عطا می کند و چهل هزار از امت گنهکاران شامل شفاعتش گردیده و داخل بهشت می شوند .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۳۰)

۵۷ - آفات بی توجهی به اذان

قال على - عليه السلام - :

من سمع النداء و هو في المسجد ثم خرج فهو منافق ، الا رجل يريد الرجوع اليه ، او يكون على غير طهاره فيخرج ليتطهر ؛

کسی که صدای اذان را در مسجد شنید ، و بدون خواندن نماز (جماعت) از مسجد خارج شود منافق است ، مگر اینکه قصد

برگشت برای نماز خواندن دارد ، یا وضو ندارد و برای گرفتن وضو از مسجد خارج شود .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۶۱)

۵۸ - سربلندی اذان گویان در قیامت

قال علی - علیه السلام - :

یحشر المؤمنون یوم القیامه حوال الاعناق ؛

اذان گویان ، روز قیامت با سرافرازی و سربلندی محشور می شوند .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۴۹)

۵۹ - نجات از آتش

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ان لحوما محرمة علی النار و هی لحوم المؤمنین ؛

همانا ، گوشتهایی بر آتش (جهنم) حرام است (آتش آنها را نمی سوزاند) و آن گوشت بدن اذان گویان است .

(مستدرک الوسایل ، ص ۲۴۹)

۶۰ - ثواب برای اذان گو

قال الباقر - علیه السلام - :

المؤذن یغفر الله له مد بصره و مد صوته فی السماء و یصدقه کل رطب و یابس سمعه ، و له من کل من یصلی معه فی مسجده سهم و له بكل من یصلی بصوته ؛

خداوند مؤذن را به اندازه ای که چشمش می بیند و صدایش در آسمان می پیچد می آمرزد ، هر خشک و تری که آواز او را می شنود او را تصدیق می کند ، و از ثواب هر کس که با او در مسجد نماز گزارد سهمی نصیب او شود و به شمار هر کس که به بانگ او نماز بخواند حسنه ای برای او است .

(محجه البیضاء ، ج ۱ ، ص ۳۳۱ . من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۲۸۷)

۶۱ - پاداش شهید

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

للمؤذن فيما بين الاذان و الاقامه مثل اجر الشهيد المتشحط بدمه في سبيل الله ؛

برای شخص اذان گو در فاصله اذان و اقامه ، ثوابش مانند ثواب شهیدی که در راه خدا در خون خود می غلظد .

(ثواب الاعمال ، ص ۵۸)

۶۲ - واجب شدن بهشت بر مؤذن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اذن في مصر امصار المسلمين سنة و جبت له الجنة ؛

هرکس در یکی از شهرهای مسلمانان یک سال اذان بگوید بهشت بر او واجب می شود .

(محجه البيضاء ، ج ۱ و ص ۳۳۷ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۳)

۶۳ - تاثیر گفتن اذان و اقامه

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى باذان و اقامه صلى خلفه صفان من الملائكة و من صلى باقامه بغير اذان صلى خلفه صف واحد ما بين المشرق و المغرب ؛

هرکس که نماز را با اذان و اقامه بخواند ، دو صف از فرشتگان در پشت سرش نماز می گزارند ، و کسی که نماز را با اقامه تنها بخواند یک صف از فرشتگان در پشت سرش نماز می خوانند و اندازه صف به قدر میان مشرق و مغرب است .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۳۸ . ثواب الاعمال ، ص ۵۹)

۶۴ - ثواب حکایت کردن اذان مؤذن

قال الصادق - عليه السلام - :

من سمع المؤذن يقول : (اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله ،) فقال : مصدقا محسبا و انا اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله - صلى الله عليه وآله - و سلم اکتفی بهما عن کل من ابى و جحد و اعین بهما من اقر و شهد الا غفر الله له بعدد من انکر و جحد و بعدد من اقر و شهد ؛

کسی که بشنود مؤذن می گوید (اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله) و او در حال تصدیق شهادتین و طلب

ثواب بگوید : (و انا اشهد ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله اکتفی بهما عن کل من ابی و جحدوا عین بهما من اقر و شهد)
، به عدد منکران و تکذیب کنندگان و به شمار اقرارکنندگان و تصدیق کنندگان پاداش خواهد

داشت .

(محجه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۳۳۸ . ثواب الاعمال ، ص ۵۷)

۶۵ - طلب حاجت و شفاعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

المؤذنون امناء المؤمنين على صلاتهم و صومهم و لحومهم و دمائهم لا يساءلون الله - عز و جل - شيئا الا اعطاهم و لا يشفعون في شيء الا شفعا ؛

اذان گویان امانتداران مؤمنان بر نماز و روزه شان و خون و گوشتشان چیزی از خداوند درخواست نمی کنند ، مگر اینکه خداوند به آنها عطا می کند و در مورد چیزی هم شفاعت نمی کنند ، مگر اینکه شفاعتشان را خداوند می پذیرد .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۲۴)

۶۶ - اذان با صدای بلند

قال الصادق - عليه السلام - :

كان رسول الله - صلى الله عليه وآله - يقول لبلال اذا دخل الوقت يا بلال اعل فوق الجدار و ارفع صوتك بالاذان ؛

رسول خدا (ص) هنگامی که وقت نماز فرا می رسید به بلال می فرمود : بالای دیوار (مسجد) برو و اذان را با صدای بلند گو .

(وسائل الشيعة ، ج ۴ ، ص ۶۲۴)

۶۷ - سربلندی اذان گویان در قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا كان يوم القيامة و جمع الله - عز و جل - الناس في صعيد واحد بعث الله عز و جل الى المؤمنین بملائكة من نور معهم الويه و اعلام من نور يقودون جنائب اربتها زبرجد اخضر حقائقها المسك الاذفر ، يركبها المؤمنون فيقومون عليها قياما تقوهم الملائكة ينادون باعلى صوتهم بالاذان ؛

هنگامی که روز قیامت شود و خداوند همه انسانها را در یک زمین محشور کند ، خداوند فرشتگان نور را با پرچمها و علمهایی از نور به سوی اذان گوها بفرستد و آن فرشتگان شترها (یا اسبها) بهشتی را همراه خود به سوی اذان گوها روانه سازند که مهار آن ها از ... و ترکه آنها از مشک بسیار نفیس می باشد . اذان گوها بر آن مرکبها سوار می شوند و بر پشت آنها می ایستند ، فرشتگان (از روی تجلیل و احترام) مهار آن مرکبها را می کشند و اذان گوها با صدای بلند اذان می گویند .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۵)

۶۸ - محشور با شهداء و پیامبران

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

يحشر المؤمنون من امتي مع النبيين و الصديقين و الشهداء ؛

اذان گویان ، از امت من با پیامبران و راستگویان و شهیدان محشور می شوند .

(مستدرک الوسائل ، ج ۴ ، ص ۲۳)

۶۹ - تأثیر هفت سال اذان گفتن

قال الباقر - عليه السلام - :

من اذن سبع سنين محتسبا جاء يوم القيامة و لا ذنب له ؛

هر کس هفت سال برای خدا اذان بگوید ، روز رستاخیز بدون گناه وارد محشر می شود .

(ثواب الاعمال ، ص ۸۳ . من لا يحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۲۸۸ . وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۶۱۳)

۷۰ - اجابت اذان مؤذن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اجابه المؤمن ذن كفاره الذنوب ؛

اجابت اذان مؤذن ، كفاره گناهان است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۲۲۷)

۷۱ - فرار شیطان از اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الشيطان اذا سمع النداء هرب ؛

به درستی که شیطان وقتی صدای اذان را شنید فرار می کند .

(کنز العمال ، حدیث ۲۰۹۵۱)

۷۲ - قرعه برای اذان گفتن

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لو علم الناس ما في النداء و الصف الاول الاستهوا عليه ؛

اگر مردم می دانستند چه فضیلتی دارد اذان گفتن و شرکت در صف اول جماعت ، هر آینه برای این کار قرعه کشی می کردند .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۲۰۰)

۷۳ - اذان گفتن در همه حال

قال الرضا - عليه السلام - :

يؤذن الرجل و هو جالس و يؤذن و هو راكب ؛

شخص اذان گو چه نشسته و چه سواره اذان می گوید .

(من لا يحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۲۸۵)

۷۴ - دعا هنگام اذان

قال علي - عليه السلام - :

اغتنموا الدعاء عند اربع : عند قرائه القران و عند الاذان و عند نزول الغيث و عند التقاء الصفيين للشهادة ؛

در چهار زمان دعا را غنیمت شمارید :

۱ - هنگام قرائت قرآن .

۲ - هنگام اذان .

۳ - هنگام نزول باران .

۴ - هنگام رو به رو شدن دو لشکر مؤمنین و کفار برای جنگ .

(وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۱۱۱۴)

۷۵- اذان گفتن یک وظیفه است

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ولا تتخذن موذنا ياخذ على اذانه اجرا ؛

اذان گویی را که برای اذان گفتن مزد می گیرد ، انتخاب نکن .

(مکن لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۲۸۶)

۷۶- استغفار فرشتگان برای اذان گو

روی ان الملائکه اذا سمعت الاذان من اهل الارض قالت هذه اصوات امه محمد - صلى الله عليه وآله - بتوحيد الله فيستغفرون الله لامه محمد - صلى الله عليه وآله - حيث يفرغوا من تلك الصلاة ؛

(روایت شده است) که فرشتگان هنگامی که اذان مردم زمین را می شنوند می گویند : این آواز امت محمد (ص) به وجدانیت خداوند است از این رو برای امت او تا آن گاه که مردم از آن نماز فارغ شوند استغفار می کنند .

(من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۲۸۸)

۷۷- تاثیر اذان و اقامه در گوش نوزاد

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من ولد له مولود فليؤذن في اذنه اليمنى ، و ليقم في اليسرى ، فان ذلك عصمه من الشيطان ؛

کسی که فرزندی به او داده شد (به دنیا آمد) در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه بگوید ، زیرا این عمل ، نوزاد را از شر شیطان حفظ می نماید .

(بحارالانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۶۲)

۷۸- اقامه تنها در سفر

قال الصادق - عليه السلام - :

يجزى في السفر اقامه بغير اذان ؛

در سفر فقط اقامه کفایت می کند .

(من لايحضره الفقيه ، ج ١ ، ص ٢٩١)

٧٩ - اذان ، درمان بداخلاقی

قال الصادق - عليه السلام - :

من لم ياكل اللحم اربعين يوما ساء خلقه و من ساء خلقه فاذنوا في اذنه ؛

کسی تا چهل روز گوشت نخورد بداخلاق می شود ، وقتی که بداخلاق شد در گوش او اذان بگویید .

(من لايحضره الفقيه ، ج ١ ، ص ٢٩٦)

٨٠ - فايده اذان

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا تغولت لكم الغيلان فاذنوا باذان لصلوه ؛

هرگاه غول زده شدید (یعنی در بیابان وحشت زده شدید و پنداشتید که غول بیابانی سر راه شمارا خواهد گرفت) اذان بگویید .

(بحار الانوار ، ج ٨٤ ، ص ١٦٩)

٨١ - اجابت ندای مؤذن

قال علي - عليه السلام - :

اجابه المؤمن يزيده في الرزق ؛

اجابت دعوت اذان گو ، سبب افزایش روزی می شود .

(بحار الانوار ، ج ٨٤ ، ص ١٧٧)

٨٢ - تکرار اذان مؤذن

قال الباقر - عليه السلام - :

كان رسول الله - صلى الله عليه وآله - اذا سمع المؤمن يؤذن قال مثل ما يقوله في كل شيء ؛

رسول خدا (ص) وقتی صدای اذان مؤذن را می شنید ، و آن جملات را تکرار می کرد .

(الكافی ، ج ۳ ، ص ۳۱۰ ، ج ۲۹)

۸۳ - علاقه بلال به رسول خدا (ص)

قال الصادق - عليه السلام - :

ان بلالا كان عبد صالحا ، فقال : لا اودن لاحد بعد رسول الله - صلى الله عليه وآله - ؛

همانا كه بلال بنده ای شایسته بود و گفت : من برای احدی بعد از رسول خدا (ص) اذان نمی گویم .

(من لا يحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۲۸۶)

۸۴ - همسایگان پیامبر (ص)

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اجاب المؤذن و اجاب العلماء كان يوم القيامة تحت لوائى و يكون فى الجنة فى جوارى و له عند الله ثواب ستين شهيدا ؛

هرکس به مؤذن و دانشمند روی آورد روز قیامت در زیر پرچم من و در بهشت همسایه من خواهد بود و برای او در نزد خدا ثواب شصت شهید است .

(بحار الانوار ، ج ۸۴ ، ص ۱۵۴)

۸۵ - مؤذن ، دشمن ابلیس

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ذات يوم لابلis : كم اصدقاؤكم من امتى يا ابليس ؟ قال الامير الجائر ، و الغنى المتكبر ، و الذى لا يبالي من اين يكتسب و فيما ينفقه ، و العالم الذى صدق الامير على جوره ، و التاجر الخائن ، و المحتكر ، و الزانى ، و اكل الربا ، و البخيل ، و الذى لا يبالي من اين يجمع المال . و قال النبى - صلى الله عليه وآله - : كم اعداءك من امتى ؟ قال ستة عشر نفرا ، انت يا محمد! انى ابغضك و العالم العامل بالعلم ، و حامل القران اذا عمل بما فيه ، و المؤذن لله خمسه اوقات ، محب الفقراء و المساكين و اليتامى ، و ذو قلب رحيم ، و المتواضع للحق و شاب نشأ فى طاعة الله الذى يصلى بالليل و الناس نيام ، و الذى يمسك نفسه عن الحرام ، و الذى ينصح فى الله ، (و فى روايه يدعو للاخوان و ليس فى قلبه شىء) ، و الذى ابدأ يكون على الوضوء ، و حسن الخلق ، و المصدق

بما ضمن الله له ، و المحصنات المستورات ، و المستعد للموت ، و صاحب السخاء ؛

پیامبر اسلام (ص) از ابلیس پرسید : در میان امت من دوستان تو چه کسانی هستند ؟ ابلیس پاسخ داد : (ده نفر) و افزود ، فرمانروای ظالم ، ثروتمند متکبر ، آن کس که باکی ندارد از چه راهی مال به دست آورد و در چه راهی مصرف کند ، دانشمند در خدمت ظالم ، تاجر خائن ، محتکر ، زناکار ، رباخوار ، بخیل ، و کسی که باکی ندارد که چگونه اموالش جمع و انباشته است . و سپس پیامبر (ص) فرمود : چند نفر در میان امت من دشمنان تواند ؟ پاسخ داد : شانزده نفر اولشان تویی یا رسول الله ! دانشمندی که به علمش عامل است اهل قرآن که به قرآن عمل کند ، موذن اذان پنجگانه ، کسی که دوستدار فقراء و مساکین و یتیمان است ، آدم رحیم و مهربان ، شخص متواضع در برابر حق ، جوانی که اهل نماز شب باشد . کسی که خود را از ارتکاب به حرام باز می دارد ، کسی که به خاطر خدا دیگران را نصیحت کند ، کسی که همیشه در حال وضو است ، و صاحب اخلاق خوب ، آدم تصدیق کننده به وعده های خدا ، زنان پاکدامن و افرادی که خود را برای مرگ آماده می سازند ، و آدم سخاوتمند .

(المواعظ العددیه ، ص ۲۲۶)

۸۶ - اذان با صدای بلند

قال ابو عبدالله - علیه السلام - :

إذا أنت فلاتخفین صوتک فان الله یجرک مد صوتک فیه ؛

زمانی که

اذان گفتی ، صدایت را کوتاه مکن ، زیرا که خداوند به مقدار بلندی صدای تو در اذان ، پاداش می دهد .

(التهذیب ، باب اذان ، حدیث ۴۵)

۸۷ - آشنایی به وقت اذان

قال ابو عبدالله - علیه السلام - :

لا یستقیم الاذان و لایجوز ان یوذن به الا رجل مسلم عارف ؛

اذان بر پا نمی شود و نباید آن را بگوید ، مگر مرد مسلمانی که به وقت آن آشنا باشد .

(فروع کافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۷ ، حدیث ۱۳)

۸۸ - تحقیر اذان

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

سیاتی علی الناس زمان یترکون الاذان علی ضعفائهم ؛

زمانی خواهد آمد که اذان را تحقیر کرده و آن را به افراد ناتوان می سپرند .

(کنز العمال ، ج ۷ ، ص ۶۹۰)

فصل چهاردهم : اهمیت نماز جماعت

آیات

۱ - توصیه به نماز جماعت

واقیموا الصلوه و اتوا الزکوه و ارکعوا مع الراكعین ؛

نماز را بر پا دارید و زکات بدهید و رکوع کنید با رکوع کنندگان .

(سوره بقره ، آیه ۴۳)

۲ - توصیه به حضرت مریم برای نماز

یا مریم اقتنی لربک و اسجدی و ارکعی مع الراكعین ؛

ای مریم فرمانبردار خدا باش و سجده برای حضرت حق به جای آر و با اهل رکوع و عبادت به رکوع و بندگی برای پروردگارت برخیز .

(سوره آل عمران ، آیه ۴۳)

احادیث

۱- علت نماز جماعت

عن الرضا - علیه السلام - :

انما جعلت الجماعة لئلا يكون الاخلاص و التوحيد و الاسلام و العباده لله الا ظاهرا مكشوفاً مشهوراً ؛

نماز جماعت قرار داده شده است ، تا اخلاص و یگانگی و اسلام و عبادت برای خداوند آشکار ، باز و ظاهر باشد .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۲ . بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۲)

۲- خوش گمانی به نماز گزار

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی خمس صلوات فی الیوم و اللیله فی جماعه فظنوا به خیرا و اجیروا شهادته ؛

هر که پنج نماز شبانه روز را به جماعت می خواند به او خوش گمان باشید و گواهی اش را بپذیرید .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۸ . وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۱)

۳- ثواب پشت سر عالم

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من صلی خلف عالم فکانما صلی خلف رسول الله ؛

کسی که پشت سر عالم نماز به جا آورد ، مانند کسی است که پشت سر پیغمبر خدا نماز خوانده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۱۹)

۴- صف جهاد و صف جماعت

قال ابوالحسن موسی بن جعفر - علیه السلام - :

ان الصلوه فى الصف الاول كالجهد فى سبيل الله - عز و جل - ؛

نماز خواندن در صف اول ، مانند جهاد در راه خداست .

(وسائل الشيعه ، ج ۵ ، ص ۳۸۷)

۵ - ثواب اقتدا به عالم

قال الصادق - عليه السلام - :

الصلاه خلف العالم بالف ركعه ؛

نماز در پشت سر يك عالم برابر هزار ركعت است .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۵)

۶ - صف اول جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الله و ملكته يصلون على الذين يصلون الصفوف الاول ؛

به حقيقت خداوند و فرشتگانش بر كسانى كه صفهاى اول نماز جماعت را به هم پيوند مى دهند ، درود مى فرستند .

(كنز العمال ، ج ۲ ، ص ۶۲۳)

۷ - ليك به اذان نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا سمعت الاذان فات ولو حبا ؛

هنگامى كه اذان نماز را شنيدى ، هر چه سريعتر به مسجد بيا ، گرچه سينه خيز باشد .

(كنز العمال ، ج ۷ ، ص ۵۴۸)

۸ - امام جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

امام القوم وافدهم فقدموا في صلاتكم افضلكم ؛

امام جماعت هر جمعی نماینده آن در پیشگاه خداوند می باشد ، پس برای امامت جماعت خود بهترینها را برگزینید .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۰۹)

۹ - عذاب دنیوی برای تارک نماز جماعت

قال الصادق - علیه السلام - :

ان قوما جلسوا عن حضور الجماعه فهم رسول الله - صلی الله علیه وآله - ان يشعل النار فی دورهم حتی خرجوا و حضروا الجماعه مع المسلمین ؛

عده ای در هنگام وقت نماز جماعت می نشستند (و به نماز جماعت حاضر نمی شدند) پیامبر اسلام تصمیم گرفت که خانه های آنها را آتش بزند تا از منازلشان بیرون آمده و در جماعت مسلمین حاضر شوند .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۶)

۱۰ - نماز جماعت در صبح

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لان اصلی الصبح فی جماعه احب الی من ان اصلی لیلی حتی اصبح ؛

اگر نماز صبح را به جماعت بخوانم ، در نظرم محبوبتر از عبادت و شب زنده داری تا صبح است .

(کنز العمال ، ج ۸ ، حدیث ۲۲۷۹۲)

۱۱ - آفات جدایی از جمعیت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من فارق جماعه المسلمین فقد خلع ربقه الاسلام من عنقه قیل : یا رسول الله و ما جماعه المسلمین ؟ قال : جماعه اهل الحق و ان قلوا ؛

کسی که از جمعیت مسلمان جدا شود ، رشته اسلام را از گردنش باز نموده . از حضرت سؤال شد : منظور کدام جمعیت است ؟ آن حضرت فرمود : مردم و اهل حق ، هر چند کم باشند .

(امالی شیخ صدوق ، ص ۲۷۲)

۱۲ - فضیلت نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

صلاه الرجل في جماعه خير من صلاته في بيته اربعين سنه . قيل : يا رسول الله ! صلوه يوم ؟ فقال : صلوه واحده ؛

نماز خواندن انسان در جماعت بهتر است از نمازی که چهل سال در خانه خوانده شود . عرض کردند : یا رسول الله ! نماز یک روز ؟ حضرت فرمود : بلکه یک نماز .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۴)

۱۳ - اخطار پیامبر و ترک نماز جماعت

قال الصادق - عليه السلام - :

هم رسول الله - صلى الله عليه وآله - باحراق قوم في منازلهم لا يصلون بالجماعه ؛

حضرت پیغمبر (ص) خواست خانه ها را بر قومی که در منازل خود نماز می گزاردند و به جماعت حاضر نمی شدند ، بسوزاند .

(لتالی الاخبار ، ج ۴ ، ص ۲۰۵)

۱۴ - بی اعتنایی به نماز جماعت

عن ابی جعفر - عليه السلام - قال : قال علی - عليه السلام - :

من سمع النداء فلم یجبه من غیر عله فلا صلاه له ؛

هر کس که صدای اذان جماعت را بشنود و بدون هیچ عذری پاسخ ندهد ، نماز ندارد (نمازش مقبول نیست) .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۵)

۱۵ - براهت از آتش دوزخ و نفاق

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من صلى اربعين يوما جماعه یدرک التکبیره الاولى ، کتب له برائتان براهه من النار و براهه من النفاق ؛

کسی که نماز خود را با جماعت و با درک تکبیر اول نماز ، چهل روز انجام دهد ، خداوند دو براهت را برای او مقرر می

سازد :

۱ - براءت از آتش دوزخ .

۲ - براءت از نفاق .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۴)

۱۶ - ترك نماز جماعت

قال الباقر - عليه السلام - :

من ترك الجماعة رغبه عنها و عن جماعة المسلمين من غير عله فلا صلاه له ؛

كسى كه از روى بى ميلى ، بدون عذر و علت نماز جماعت را كه اجتماع مسلمانان است ترك كند ، نمازى براى او نيست .

(امالى شيخ صدوق ، ص ۲۹۰)

۱۷ - نماز جماعت با هر دشواري

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

الصلاه جماعه ولو على راءس زج ؛

در نماز جماعت شركت نماييد ، گرچه آن رابر سر آهن نوک نيزه و انجام دهيد (يعنى هر قدر سخت و دشوار باشد ، از حضور در جماعت دريغ نكنيد) .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۴)

۱۸ - رعايت حال مأمومين

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

انى لاكون فى الصلوه فاسمع بكاء الصبى فاخفف مخافه ان اشق على امه ؛

من گاهى در حال نماز كه هستم صدای گريه كودكى را مى شنوم و نماز را سبك و کوتاه مى كنم ، چرا كه مى ترسم مادرش را به رنج افكنم .

(كنز العمال ، ج ۷ ، ص ۶۰۱ ، حديث ۲۰۴۵۵)

۱۹ - دوری از ایمان

قال الصادق - علیه السلام - :

من خلع جماعه المسلمین قدر شبر ، خلع ربقه الايمان من عنقه ؛

کسی که به اندازه یک وجب از جماعت مسلمانان (عملاً) دوری کند ، ریسمان ایمان را از گردنش درآورده و به دور افکنده است .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۳)

۲۰ - ترک نماز جماعت بدون عذر

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لاصلوه لمن لم یصل فی المسجد مع المسلمین الا من عله ؛

کسی که بدون عذری در جماعت مسلمانها در مسجد شرکت نکند ، نمازش پذیرفته نیست

(وسائل الشیعه ج ۳ ، ص ۳۷۷)

۲۱ - نظم صفهای جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

یا ایها الذین اقیما صفوفکم و امسحوا بمناکبکم لئلا یكون فیکم خلل ، و لا تخالفوا فیخالف الله بین قلوبکم الا و انی اراکم من خلفی ؛

رسول خدا (ص) خطاب به جمعیتی فرمود : ای مردم صفهای (نماز جماعت) را منظم و مساوی کنید و دوش به دوش بایستید تا فاصله و جدایی میان شما نیفتد و نامرتب نباشید که خداوند دلهای شما را از یکدیگر دور گرداند و بدانید که من شما را از پشت سر می بینم که چگونه نظم را در صفهای جماعت برقرار می کنید .

(ثواب الاعمال ، ص ۵۲۰)

۲۲ - نماز و وحدت اسلامی

قال الصادق - علیه السلام - :

من صلی معهم فی الصف الاول کان کمن صلی خلف رسول الله فی الصف الاول ؛

کسی که در صف اول نماز جماعت شرکت نماید ، مانند آن است که در صف اول پشت سر پیامبر (ص) نماز خوانده باشد .

(وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۸۱)

۲۳ - نماز به صورت نماز جماعت

قال الرضا - علیه السلام - :

الصلوة فی جماعه افضل ؛

نماز به صورت جماعت با فضیلت ترین است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۴ ، ص ۴۵۰)

۲۴ - نماز جماعت پیامبران در بیت المقدس

ان رسول الله - صلی الله علیه وآله - قال :

اتیت بدابه ... فرکت و معی جبرئیل - علیه السلام - فسرت ... ثم دخلت بیت المقدس فجمع لی الانبیاء - علیهم السلام -
فقدمنی جبرئیل حتی امتهم ؛

دابه ای (مرکبی آسمانی) برای من آورده شد ... و در حالی که جبرئیل (ع) با من بود سوار شدیم و به سیر پرداختیم (سفر
معراج را آغاز کردم) ... سپس به بیت المقدس داخل شدم ، همه پیامبران (ع) به خاطر من گرد آمده بودند ، سپس جبرئیل
مرا پیش فرستاد تا امامتشان را (در نماز) به عهده گیرم .

(الاحادیث القدسیه ، ج ۱ ، ص ۱۳۶)

۲۵ - پرخاش رسول خدا (ص)

قال الصادق - علیه السلام - :

صلی رسول الله - صلی الله علیه وآله - الفجر فلما انصرف اقبل بوجهه علی اصحابه فسأل عن اناس هل حضروا ؟ فقالوا : لا
یارسول الله ، فقال اغیب هم ؟ فقال : اما انه لیس من صلاه اشد علی المنافقین من هذه الصلاه و العشاء ؛

رسول خدا (ص) روزی پس از ادای نماز صبح در مسجد رو به اصحاب کرده و از حال مردی که نامشان را یک به یک برد
پرسید که آیا اینان به جماعت حاضر شده اند ؟ اصحاب عرض کردند : نه یا رسول الله . حضرت با تعجب پرسید آیا آیا غایبند
؟ بعد فرمود : به راستی که هیچ نمازی بر منافقان از این نماز (صبح) و نماز عشاء دشوارتر نخواهد بود .

۲۶- تاخیر نماز به خاطر جماعت

عن جمیل بن صالح انه سال ابا عبدالله - علیه السلام - ایهما افضل؟ یصلی الرجل لنفسه فی اول الوقت او یؤخرها قليلا و یصلی باهل مسجده اذا كان امامهم؟ قال: یؤخر و یصلی باهل مسجده اذا كان الامام؛

جمیل بن صالح از امام صادق (ع) سؤال کرد: کدام یک از این دو افضل است: انسان در اول وقت نمازش را بخواند یا مقداری نماز را تاخیر بیندازد تا با اهل مسجد به جماعت نماز بخواند، زمانی که مسجد امام جماعت دارد؟ حضرت فرمود: نماز را به تاخیر بینداز، با اهل مسجد نماز بخوان، زمانی که مسجد امام جماعت دارد.

(وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۸۸)

۲۷- آفات بی میلی به مساجد

قال الصادق - علیه السلام - :

و من صلی فی بینه جماعه رغبه عن المساجد فلا صلاه له و لمن صلی معه الا من عله تمنع من المسجد؛

و هر کس از روی بی میلی به مساجد در خانه اش هرچند نماز جماعت بخواند برای او نمازی نخواهد بود و حتی برای کسانی که با او نماز خوانده اند، مگر آن که واقعا علتی مانع از حضور در مسجد بوده باشد.

(امالی طوسی، ج ۲، ص ۳۰۷)

۲۸- جبران و فوت تکبیر اول

عن عبدالله بن مسعود - رحمه الله - انه فاتته تکبیره الافتتاح یوما فاعتق رقبه و جاء الی النبی - صلی الله علیه وآله - فقال یا رسول الله فاتتني تکبیره الافتتاح یوما فاعتقت رقبه هل کنت مدرکا فضلها؟ فقال: لا فقال ابن مسعود ثم اعتق اخری هل کنت مدرکا فضلها؟ فقال: لا یابن مسعود! و لو انفق ما فی الارض جمیعا لم تکن مدرک فضلها؛

عبدالله بن مسعود روزی به تکبیر اول نماز جماعت نرسید و برای جبران فوت این ثواب یک بنده آزاد کرد، آمد خدمت رسول خدا (ص) عرض کرد: یا رسول الله من به تکبیر اول نماز جماعت نرسیدم و جهت جبران یک بنده آزاد کردم. آیا با این کار آن ثواب فوت شده را درک خواهم کرد؟ حضرت فرمود: خیر، ابن مسعود گفت: یک بنده دیگر آزاد خواهم کرد آیا به ثواب فوت شده خواهم رسید؟ حضرت فرمودند: خیر، ای ابن مسعود اگر آن چه در زمین است در راه خدا انفاق کنی

ثواب فوت شده را درک نخواهی کرد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۸۸)

۲۹ - مداومت بر نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و من لزم جماعه المسلمين حرمت عليهم غيبته و ثبتت عدالته ؛

کسی که بر نماز جماعت مداومت داشته باشد ، غیبت او بر مسلمانان حرام و عدالتش ثابت می شود .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۹۴)

۳۰ - فضیلت نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

صلاه الجماعه افضل من صلاه الفرد بخمس و عشرين درجه ؛

یک نماز که به جماعت برگزار گردد ، برتری و فضیلت دارد بر بیست و پنج نماز فرادی .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۴)

۳۱ - غیبت و قطع رابطه با تارک نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لاصلاه لمن لا یصلی فی المسجد مع المسلمین الا من عله و لاغیبه لمن صلی فی بیته و رغب عن جماعتنا و من رغب عن جماعه المسلمین سقطت عدالته و وجب هجرانه ؛

کسی که بدون عذر موجهی با مسلمین در مسجد نماز جماعت نمی خواند نمازش کامل نیست ، و کسی که در منزلش نماز می خواند و نسبت به جماعت مسلمین بی توجه است غیبتش جایز است و کسی که نسبت به جماعت مسلمین بی توجه است از عدالت ساقط است و واجب است دوری کردن از او .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۹۴)

۳۲ - امام جماعت فکر مامومین

قال الصادق - عليه السلام - :

ينبغي للامام ان يكون صلاته صلاه اضعف من خلفه ؛

بر امام جماعت شایسته است که نمازش بر اساس نماز ضعیفترین مامومین خود باشد (نماز را در حال نماز جماعت طولانی نکند).

(من لایحضره الفقیه ، ص ۳۸۱)

۳۳ - اهمیت نماز جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

الصلاه جماعه و لو علی راس زج اذا سئلت عن لایشهد الجماعه فقل : لا اعرفه ؛

نماز باید به صورت جماعت خوانده شود ، ولو بر نوک تیز پیکان باشد ، زمانی که از شما سؤال شد در مورد کسی که به جماعت حاضر نمی شود ، بگوئید او را نمی شناسیم .

۳۴ - تنظیم صفوف نماز جماعت

فی الروایه :

كان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یسوی صفوفنا کانما یسوی بها القداح ؛

راوی می گوید : رسول گرامی اسلام (ص) وقت نماز جماعت آن چنان صفوف جماعت ما را منظم می کرد که تو گویی کاسه ما را پهلوی هم می چیند و منظم می کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۴۷۰)

۳۵ - فضیلت دو رکعت نماز جماعت

قال الصادق - عليه السلام - :

ان الصلاه فی الجماعه تفضل علی صلاه الفرد ثلاث و عشرين درجه تکون خمسا و عشرين صلاه ؛

(دو رکعت) نماز جماعت فضیلت دارد بر نماز فرادی به بیست و سه درجه و بیست و پنج نماز محسوب می شود .

(ثواب الاعمال ، ص ۸۷)

۳۶ - فضیلت سمت راست

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

فضل میامن الصفوف علی میاسرها کفضل صلوه الجماعه علی صلوه الفرد ؛

فضیلت سمت راست بر سمت چپ ، صفهای جماعت همانند فضیلت نماز جماعت است بر نماز فرادی .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۴۶۵)

۳۷ - پاداش قدم برداشتن برای نماز جماعت

عن جعفر بن محمد عن ابائه - علیهم السلام - :

وفی وصیه النبی - صلى الله عليه وآله - لعلی - علیه السلام - قال ثلاث درجات منها المشی باللیل والنهار الی الجماعات ؛

رسول خدا (ص) در وصیتی به علی (ع) فرمود : سه چیز موجب درجه و قرب به خداست یکی از آن سه چیز ، روز و شب به طرف نماز جماعت قدم برداشتن است .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۲)

۳۸ - انتظار نماز جماعت کفاره گناهان

عن ابی الحسن - علیه السلام - :

انتظار الصلوه جماعه من جماعه الی جماعه کفاره کل ذنب ؛

انتظار نماز جماعت ، از نماز جماعتی تا نماز جماعتی دیگر ، کفاره همه گناهان است .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۳۸۸)

۳۹ - محو گناه

ابا الحسن موسی بن جعفر علیهما السلام یحدث عن ابيه - علیه السلام - انه قال :

من اسبغ وضوئه فی بیته و تمشط و تطیب ثم مشی من بیته غیر مستعجل و علیه السکینه و الوقار الی مصلاه رغبه فی جماعه المسلمین لم یرفع قدما و لم یضع اخری الا کتب له حسنه ، و محت عنه سیئه و رفعت له درجه فاذا ما دخل المسجد الی ان قال - علیه السلام - ثم افتتح الصلوه مع الامام جماعه الا وجبت له من الله المغفره و الجنة من قبل ان یسلم الامام ؛

امام موسی بن جعفر (ع) از پدر بزرگوارش نقل فرمود: کسی که در منزلش وضوی کامل بگیرد و مویش را شانه کند و خود را معطر نماید، سپس از خانه اش بدون عجله و با آرامش و وقار بیرون آید و به طرف محل نماز برود در حالی که میل به جماعت مسلمین دارد قدمی از زمین بر نمی دارد و نمی گذارد مگر این که یک حسنه برایش نوشته شود و یک گناه از او محو گردد و یک درجه به خدا نزدیک شود تا زمانی که داخل مسجد شود. تا اینکه فرمود: سپس نماز را با امام جماعت شروع کند از طرف خدا مغفره و بهشت بر او واجب

می شود قبل از اینکه امام سلام نماز را بدهد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۳۸۷)

۴۰- پاداش حرکت به سوی مسجد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

و من مشی الی مسجد یطلب فیہ الجماعه کان له بكل خطوه سبعون الف حسنه ، و یرفع له من الدرجات مثل ذلک ، فان مات و هو علی ذلک و کل الله به سبعین الف ملک یعودونه فی قبره و بیثرونه و یونسونه فی وحدته و یتغفرون له حتی یبعث ؛

کسی که به قصد شرکت در نماز جماعت به سوی مسجد گام بر می دارد ، خداوند متعال در مقابل هر گامی که بر می دارد ، هفتاد هزار حسنه به او پاداش می دهد و به همین میزان نیز درجات وی بالا خواهد رفت و اگر در چنین حالی بمیرد ، خداوند متعال هفتاد هزار فرشته را مامور می نماید تا در قبر به دیدار او رفته ، وی را بشارت دهند و در تنهایی قبر انیس او باشند و تا روز قیامت برایش طلب آمرزش کنند .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۲)

۴۱- برتری نماز جماعت در مسجد

وساله رجل فقال : ان لی مسجدا علی باب داری فایهما افضل اصلی فی منزلی فاطیل الصلاه او اصلی لهم و اخلف فکتب : صل بهم و احسن الصلاه و لا تثقل ؛

مردی از حضرت امام صادق (ع) سؤال کرد : مسجدی در همسایگی من قرار دارد من در خانه (با انجام مستحبات) و طولانی نماز بخوانم بهتر است یا در مسجد با جماعت (به طور مختصر) نماز بخوانم بهتر است ، امام در جواب نوشت : با جماعت نماز بخوان و از نماز فرادی طویل پرهیز .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ،

۴۲ - کامل کننده نماز

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

سوا صفوفكم فان تسوية الصف تمام الصلاة ؛

صفهای نماز جماعت ، را مساوی کنید ، پس همانا که مساوی کردن صفها ، کامل کننده نماز است .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۲۰)

۴۳ - ترک همسایگی مسجد

قال الصادق - عليه السلام - :

رفع الى امير المؤمنين - عليه السلام - بالكوفة ان قوما من جيران المسجد لا يشهدون الصلاة جماعه في المسجد فقال : ليحضرن معنا صلاتنا جماعه او ليتحولن و لا يجاورونا و لانجاورهم ؛

به حضرت علی (ع) خبر دادند که در کوفه قومی هستند در همسایگی مسجد ، که به جماعت مسلمین در مسجد حاضر نمی گردند امام فرمود : باید به جماعت ما و نماز با ما در مسجد حاضر شوند ، و گرنه باید کوچ کنند و از همسایگی مسجد دور شوند و با ما همسایه نباشند و ما نیز با آنان مجاور نباشیم .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۳)

۴۴ - همسایه مسجد و حضور در نماز جماعت

قال الباقر - عليه السلام - :

لاصلاه لمن لا يشهد الصلاة من جيران المسجد الامريض او مشغول ؛

کسی که همسایه مسجد است و به نماز (جماعت) حاضر نمی شود نمازش کامل نیست ، مگر مریض باشد یا عذر موجهی داشته باشد .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۵)

۴۵ - حضور در نماز جماعت با قصد پاک

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من اتى الجماعه ايمانا و احتسابا استائف العمل ؛

کسى که در نماز جماعت با ايمان و قصد پاک و خشنودى خدا داخل شود ، اعمال خود را از سر گيرد . (کنايه از اين است که گناهان گذشته اش بخشيده مى شود .)

(ثواب الاعمال ، ص ۸۷)

۴۶ - سبب ورود بهشت

قال الصادق - عليه السلام - :

من صلى عن يمين الامام اربعين يوما دخل الجنة ؛

کسى که سمت راست امام جماعت چهل روز نماز بخواند وارد بهشت مى شود .

(جامع احاديث ، ج ۶ ، ص ۴۶۵)

۴۷ - اخطار به همسايه مسجد

عن رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و ما منكم من احد يخرج من بيته متطهرا فيصلى الصلوه فى الجماعه مع المسلمين ثم يقعد ينتظر صلوه الاخرى الا و الملائكه تقول : اللهم اغفر له ، اللهم ارحمه ؛

وقتى شما از خانه خارج مى شويد ، با طهارت باشيد ، و شرکت در جماعت با مسلمين بکنيد ، و انتظار نماز باشيد ، در اين صورت ملائکه براى شما دعا مى کنند ، خدايا او را بيامرز ، خدايا بر او رحم کن .

(جامع احاديث ، ج ۶ ، ص ۳۸۷)

۴۸ - صفوف نماز جماعت ، مثل صفوف ملائکه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اما الجماعه صفوف امتى كصفوف الملائكه و الركعه فى الجماعه اربع و عشرون ركعه ، كل ركعه احب الى الله - عز و جل - من عبادته اربعين سنه ؛

اما نماز جماعت ، به درستي که صفوف امت من ، مثل صفوف ملائکه است و يک رکعت نماز در جماعت بيست و چهار رکعت به حساب مى آيد ، که هر رکعتى محبوبتر است نزد خدا از عبادت چهل سال .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۲)

۴۹ - صف اول و صف ملائکه

قال علی - علیه السلام - :

افضل الصفوف اولها و هو صف الملائکه و افضل المقدم ميا من الامام ؛

بهترین صفهای نماز جماعت ، صف اول است ، و آن صف ملائکه است و بهترین جای صف اول سمت راست امام است .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۸)

۵۰ - فضیلت یک رکعت

قال الرضا - علیه السلام - :

فضل الجماعه علی الفرد بكل رکعه الف رکعه ؛

فضیلت نماز جماعت بر نماز فردی هر یک رکعت برابر با دو هزار رکعت است .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۴)

۵۱ - نماز جماعت سبب ورود به بهشت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

فما من مؤ من مشى الى الجماعه الا خلف الله علیه احوال يوم القیامه ، ثم یامر به الى الجنه ؛ پس مؤ منی نیست که در راه نماز جماعت قدم بردارد مگر این که خداوند تبارک و تعالی ترس و هراس روز قیامت را برای او سبک می گیرد ، سپس او را امر می کند به ورود به بهشت .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۲)

۵۲ - اقتداء به امام جماعت اهل ولایت

قال الرضا - علیه السلام - :

و لاتصلی خلف فاجر و لا یقتدی الا باهل الولایه ؛

پشت سر آدم فاجر نماز نخوان ، اقتدافقط بر شخص اهل ولایت اهل بیت عصمت و طهارت جایز است .

(تحف العقول ، ص ۳۰۸)

۵۳ - بهترین صفوف نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

خير صفوف الصلاه المقدم ، و لو يعلم الناس ما فى الصف الاول لم يصل اليه احد الا باستهام ؛

بهترین صفوف نماز جماعت صف اول است ، اگر مردم می فهمیدند صف اول چقدر فضیلت دارد ، (همه مردم در صف اول شرکت می کردند) و در نتیجه با قید قرعه در صف اول نماز می خواندند .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۸)

۵۴ - استجابت دعا

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الله يستجيبى من عبده اذا صلى فى جماعه ثم ساله حاجه ان ينصرف حتى يقضيها ؛

زمانی بنده ای نمازش را به جماعت بخواند ، خداوند از او حیاء می کند ، و هنگامی که از او طلب حاجت کرد ، منصرف نشود ؛ مگر اینکه حاجتش را برآورد .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۴)

۵۵ - اقتداء به امام جماعت عادل

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اذا كان العبد خلف الامام كتب الله له مائه الف الف و عشرين درجه ؛

هرگاه بنده خدا پشت امام عادل به نماز بایستد برای او صد هزار هزار و بیست درجه خداوند ثواب منظور می کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۳۸۶)

۵۶ - محافظت بر صف اول

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و من حافظ على الصف الاول و التكبيره الاولى لا يوذى مسلما اعطاه الله من الاجر ما يعطى المودنون فى الدنيا و الآخرة ؛

کسی که محافظت و مداومت بر صف اول و تکبیر اول نماید ، و مسلمانی را اذیت نکند ، خداوند به او اجری معادل اجری که موذن در دنیا و آخرت دریافت می کند عطا خواهد کرد .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۸۷)

۵۷ - تنظیم صفوف نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

سدوا فرج الصفوف و من استطاع ان يتم الصف الاول او الذی یلیه فلیفعل ذلك فان ذلك احب الی نبیکم و اتموا الصفوف فان الله و ملائکته یصلون علی الذین یتمون الصفوف ؛

صفوف نماز جماعت ، که خالی است آن را پر کنید ، و هر کس که قدرت دارد بر این که صف اول را تمام کند یا پهلوی صف اول را پر کند این کار را انجام دهد پس به درستی که این کار نزد پیامبر اسلام محبوب است و تمام کنید صفهای (نماز جماعت) را ناقص نگذارید ، پس به درستی که خدا و ملائکه درود می فرستند بر آنان که صفوف را تکمیل کند .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۴۷۴)

۵۸ - اقتداء به سه گروه ممنوع است

قال الصادق - علیه السلام - :

ثلاثة لا یصلی خلفهم : المجهول ، و الغالی و ان کان یقول بقولک ، و المجاهر بالفسق و ان کان مقتصدا ؛

پشت سر سه گروه نماز نخوان (اقتداء نکن) :

۱ - پشت سر شخص ناشناخته .

۲ - مرد غلو کننده ، هر چند که امامی و هم عقیده تو باشد .

۳ - شخص متظاهر به فسق و گناه ، اگر چه مردی میانه رو و معقول باشد .

(خصال صدوق ، ص ۱۵۴)

۵۹ - آفات بی نظمی در نماز جماعت

قال الباقر - علیه السلام - :

ینبغی للصفوف ان تكون تامه متواصله بعضها الی بعض ، و یکون بین کل صفین قدر مسقط جسد الانسان اذا سجد ؛

سزاوار است که صفها کامل و به هم پیوسته باشند ، و میان دو صف فاصله به اندازه ای باشد که یک انسان بتواند سجده کند و اگر در نماز جماعت فاصله دو صف جلو و عقب کمتر از این باشد ، چنین نمازی ، نماز کامل و درستی نیست .

(دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۱۵۵)

۶۰ - فضیلت صف اول بر صف دوم

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

فضل الصف الاول على الثانى كفضلى على امتى ؛

فضیلت صف اول بر صف دوم (نماز جماعت) مثل فضیلت من است بر امتم .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۴۶۵)

۶۱ - تأثیر تکبیر اول

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من ادرك التكبيره الاولى اربعين يوما فى خمس صلوات كتب له براءة من النار و براءة من النفاق ؛

کسی تکبیر اول نماز پنجگانه را در نماز جماعت چهل روز درک کند ، برای او آزادی از آتش جهنم و آزادی از نفاق نوشته می شود .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۸۸)

۶۲ - مانع اقتدا به مامومین

قال الصادق - عليه السلام - :

من قال بالجسم فلا تعطوه شيئا من الزكاه و لاتصلوا خلفه ؛

هر کس قائل به جسمانیت خدا باشد از زکات چیزی به او ندهید و در پشت سرش نماز نخوانید .

(من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۳۷۹)

۶۳ - توجه رسول خدا (ص) به نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اقیموا صفوفکم ، فانی اریکم من خلفی کما اریکم من قدامی و من بین یدی و لاتخالفوا فیخالف الله بین قلوبکم ؛

صفهای نماز را مرتب کنید ، پس همانا من شما را از پشت سر می بینم ، همان طور شما را از جلو می بینم ، و بین صفهای خود جدایی و فاصله نیندازید ، که خدا بین قلبهای شما جدایی می اندازد .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۴۶۸)

۶۴ - آفات بی نظمی در نماز جماعت

عن ابن مسعود قال :

کان رسول الله - صلی الله علیه وآله - یمسح منا کبنا فی الصلوه و یقول : استووا و لاتختلفوا فتختلف قلوبکم ؛

رسول خدا (ص) شانه های نماز گزار را در نماز جماعت می گرفت و منظم می کرد ، و می فرمود : مساوی و منظم باشید ، نامنظم و جدا از هم نباشید که قلبهای شما از همدیگر جدا می شود .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۴۷۰)

۶۵ - فضیلت تکبیر اول

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

التکبیره الاولى مع الامام خیر من الدنيا و ما فیها ؛

تکبیر اول نماز را با امام جماعت گفتن بهتر است از دنیا و آن چه در آن است .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۸۸ . بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۵)

۶۶ - خروج بدون علت از مسجد

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

من سمع النداء فی المسجد فخرج منه من غیر عله فهو منافق الا ان یرید الرجوع الیه ؛

کسی که بانگ نماز را در مسجد بشنود و بدون علت از آن جا خارج شود ، منافق است ، مگر آن که قصد بازگشت به آن جا را داشته باشد .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۹)

۶۷ - نمازهای پنجگانه با جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من صلى الخمس في الجماعه و حافظ على الجمعة فقد اکتال الاجر بالمکيال الاوفى و قال تعالى : (ثم يجزيه الجزاء الاوفى) ؛

کسی که نماز پنج وقت خود را به جماعت بخواند و به نماز جمعه حاضر شود ، پس به تحقیق اجر خود را به حد کافی دریافت کرده است . سپس رسول خدا (ص) این آیه کریمه را تلاوت فرمود : (پس جزا داده شود بر آن ، جزای کاملتر) .

(جامع احادیث الشیعه ، ج ۶ ، ص ۳۸۶)

۶۸ - محرومیت از امور اجتماعی

عن امیر المؤمنین - علیه السلام - :

بلغه ان قوما لا یحضرون الصلاه فی المسجد فخطب فقال : ان قوما لا یحضرون الصلاه معنا فی مساجدنا فلا یواکلونا و لا یشاربونا و لا یشاورونا و لا یناکحونا و لا یأخذوا من فیئنا شیئا او یحضروا معنا صلاتنا جماعه ؛

به امیر المؤمنین علی (ع) خبر رسید که گروهی برای نماز در مسجد حاضر نمی شوند . حضرت خطبه ای خواند و در آن خطبه چنین فرمود : به درستی که گروهی برای نماز در مساجد ما حاضر نمی شوند پس با ما هم ، نه غذا بخورند ، نه آب بیاشامند و نه مشورت کنند و نه از ما (زن) بگیرند و از غنایم ما چیزی اخذ نکنند ، تا این که در نماز جماعت با ما حاضر شوند .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۴)

۶۹ - مقدار نماز جماعت

قال علی - علیه السلام - :

و اذا قمت فی صلاتک للناس ، فلا تکون منفرا و لامضیعا فان فی الناس من به العله و له الحاجه ؛

و هنگامی که به نماز جماعت برای مردم می ایستی باید نمازت نه نفرت آور و نه تزییع کننده باشد (نه آن قدر آن را طول بده که موجب تنفر مومنین شود و نه آن قدر سریع که نماز را ضایع کنی) چرا که در بین مردمی که با تو به نماز ایستاده اند ، هم بیمار وجود دارد و هم افراد حاجتمند هست .

(نهج البلاغه ، نامه ۵۲)

۷۰ - بهترین جای صف اول

قال الرضا - عليه السلام - :

و ان كنت خلف الامام فلا تقوم في الثاني ان وجدت في الاول موضعا ؛

اگر می خواهی در پشت امام جماعت قرار بگیری ، تا زمانی که در صف اول جای خالی برای تو هست در صف دوم قرار نگیر .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۹۰)

۷۱ - مورد شفیع امام جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان امامك شفيحك الى الله - عز و جل - فلا تجعل شفيحك سفيفا و لا فاسقا ؛

همانا امام و پیشنماز تو ، شفیع و واسطه تو به درگاه با عظمت الهی است ، پس هرگز کسی را که فاسد و بی خرد است وسیله و شفیع خود به درگاه الهی قرار مده .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۴۹۲)

۷۲ - اولین نماز جماعت

قال الصادق - عليه السلام - :

اول جماعه كانت ان رسول الله - صلى الله عليه وآله - كان يصلى و اميرالمؤمنين على بن ابى طالب - عليه السلام - معه ؛

نخستین جماعتی که برگزار شد ، روزی بود که رسول خدا (ص) داشت نماز می خواند و علی بن ابیطالب امیرالمؤمنین (ع) همراه آن حضرت بود .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۳)

۷۳ - سفارش رسول خدا (ص) در مقدار نماز جماعت

قال على - عليه السلام - :

و قد سالت رسول الله - صلى الله عليه وآله - حين وجهنى الى اليمن كيف اصلى بهم ؟ فقال : صل بهم كصلاه اضعفهم ، و كن بالمؤمنين رحیما ؛

من از رسول خدا (ص) به هنگامی که مرا به سوی (یمن) فرستاد ، پرسیدم ، چگونه با آنان نماز بخوانم ؟ آن حضرت در

پاسخ فرمود: (نمازی بخوان همچون نمازی که ناتوان ترین آن ها می خواند و نسبت به مؤمنان رحیم و مهربان باش).

(نهج البلاغه ، نامه ۵۲)

۷۴ - شفاعت کننده

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الله وعد ان يدخل الجنة ثلاثة نفور بغير حساب و يشفع كل واحد منهم في ثمانين الفا ، المؤذن و الامام ، و رجل يتوضا ثم يدخل المسجد فيصلى في الجماعة ؛

همانا خداوند به سه گروه وعده داد ، بدون حساب وارد بهشت شوند ، و هر يك از اين سه گروه (روز قیامت) می توانند هشتاد هزار نفر را شفاعت کنند و آن ها عبارتند از :

۱ - مؤذن .

۲ - امام جماعت .

۳ - کسی که وضو بگیرد ، سپس داخل مسجد شود و نماز را به جماعت به جا آورد .

(مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۸۸)

۷۵ - برتری نماز جماعت بر فردی

قال الباقر - عليه السلام - :

فضل صلاه الجماعة على صلاه الرجل فردا خمس و عشرون درجه في الجنة ؛

نماز جماعت بر نماز فردی بیست و پنج درجه بهشتی فضیلت و برتری دارد .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۱)

۷۶ - نماز صبح به صورت نماز جماعت

قال علی - عليه السلام - :

من صلى الفجر جماعة رفعت صلاته في صلاه الابرار و كتب يومئذ في وفد المتقين ؛

کسی که نماز صبح را به جماعت بخواند ، نمازش در میان نیکان بالا برده می شود ، و آن روز در جرگه پارسایان نوشته شود

(دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۵۳)

۷۷- نمره چهل روز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

من صلى اربعين يوما الصلوات في جماعه لا يغوته تكبيره الاحرام كتب له برائتان برائه من النفاق و برائه من النار؛

کسی که چهل روز نمازهای خود را با جماعت به جا آورد، به طوری که یک تکبیره الاحرام از او فوت نشود، برای او آزادی از آتش جهنم و آزادی از نفاق نوشته می شود.

(محجه البيضاء، ج ۱، ص ۲۴۴)

۷۸- مذمت نماز فرادی در خانه

قال الصادق - عليه السلام - :

و الصلاة في منزلک فردا هباء منثور، لا يصعد منه الى الله تعالى شیء؛

و نماز فرادی که در خانه ات می خوانی، هیچ و پوچ است، و چیزی از آن به درگاه الهی بالا نمی رود.

(امالی طوسی، ج ۲، ص ۳۰۷)

۷۹- نماز جماعت میزان تایید

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

إذا سئلت عن لا يشهد الجماعة فقل: لا اعرفه؛

هنگامی که از شما راجع به کسی که در نماز جماعت شرکت نمی کند بپرسند، بگوئید او را نمی شناسم.

(بحار الانوار، ج ۸۸، ص ۵)

۸۰- نجات از سختیها و دشواریهای قیامت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و اما يوم القيامة يجمع الله فيه الاولين و الاخرين للحساب فما من مومن مشى الى الجماعة الا خلف الله - عز و جل - عليه احوال

يوم القيامة ثم يامر به الى الجنة ؛

خداوند در روز قیامت همه انسانها را برای حساب جمع می کند ، و هیچ مومنی ، که در نماز جماعت شرکت نموده نمی ماند ، مگر آن که خداوند روز قیامت سختیها و دشواریها را برایش آسان می کند ، و سپس دستور میدهد که او را وارد بهشت کنند .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۶)

۸۱ - عبور از صراط

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

و من حافظ على الجماعه حيثما كان مر على الصراط كالبرق الخاطف اللامع في اول زمره مع السابقين ؛

کسی که محافظت و مداومت بر نماز جماعت کند ، مانند برق سریع و درخشان همراه نخستین گروه بهشتیان از روی صراط می گذرد .

(ثواب الاعمال ، ص ۳۴۳)

۸۲ - پیوند دلها در نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

استووا تستوى قلوبكم و تماسوا تراحموا ؛

صفهای نماز جماعت را هماهنگ و تنظیم نمایید تا دلهایتان متعادل شود ، و با هم در تماس باشید تا مهربانی افزوده شود .

(کنز العمال ، ج ۷ ، ص ۶۲۳)

۸۳ - تسریع در نماز جماعت

قال الصادق - عليه السلام - :

صلى رسول الله - صلى الله عليه وآله - الظهر و العصر فخفف الصلاة في الركعتين فلما انصرف ... قالوا : خففت في الركعتين الاخيرتين ؟ فقال لهم : او ما سمعتم صراخ الصبي ؛

روزی رسول خدا (ص) نماز ظهر و عصر را به جامی آورد ، ناگهان دو رکعت آخر نماز را تخفیف (تسریع) دادند ، اصحاب پس از نماز از حضرت سوال کردند ، که آیا دستور جدید آمده ؟ فرمود : برای چه ؟ گفتند : چرا دو رکعت آخر نماز را

سبکتر خواندی؟ فرمود: مگر صدای فریاد گریه کودک را نمی شنوید.

(وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۶۹)

۸۴ - به فکر ناتوان ترین مامومین باش

قال علی - علیه السلام - :

و صلوا بهم صلاه اضعفهم و لاتكونوا فتانین ؛

و با مردم همانند نماز گزاردن ناتوان ترین آنان نماز گزارید و (با طول داد آن موجبات زحمات آنان را فراهم نیاورید) و سبب فتنه و فساد نباشید .

(نهج البلاغه، ص ۵۲)

۸۵ - نماز با جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

لو يعلمون ما فی العشاء و الفجر لاتوهما و لو حبوا ؛

اگر بدانند آن چه را که در خواندن نماز عشاء و صبح با جماعت هست به آن می آیند، هرچند با زانوها و دستها باشد، مانند راه رفتن کودک با نشستگاه خود .

(اصول وافی، ج ۲، ص ۱۴۹)

۸۶ - تاخیر محافظت بر نماز جماعت

قال الباقر - علیه السلام - :

ثلاث كفارات : اسباغ الوضوء فی السبرات و المشی باللیل و النهار الی الصلوات و المحافظه علی الجماعات ؛

سه چیز موجب کفاره و پوشاندن (گناه) است :

۱ - وضوی کامل در هوای سرد .

۲ - در شب و روز برای نمازها، قدم برداشتن .

۳ - محافظت و ملامت بر نماز جماعتها .

۸۷ - علت نماز جماعت

قال الرضا - عليه السلام - :

انما جعلت الجماعة لثلاث تكون الاخلاص و التوحيد و الاسلام و العباده لله الا ظاهرا مكشوفاً لان في اظهاره حجه على اهل الشرق و الغرب لله وحده و ليكون المنافق و المستخف موديا لما اقر به يظهر الاسلام و المراقبه و ليكون شهادات الناس بالاسلام بعضهم ببعض جائزه ممكنه مع مافيه من المساعدة على البر و التقوى و الزجر عن كثير من معاصي الله ؛

علت تشريع نماز جماعت آن است که اسلام و توحيد و بندگی و اخلاص به خداوند متعال در معرض دید عموم و ظاهر و مشهور در میان مردم باشد ، زیرا در این صورت است که حجت در زمینه وحدانیت خداوند بر مردم شرق و غرب تمام می شود ، و مردمان منافق و بی اعتنا به نماز مطابق اقرار زبانی و ادار به عمل می شوند ، و مراقبت صورت می گیرد و گواهیهای مردم که علیه یکدیگر در زمینه اسلام امکان پیدا می کند علاوه آن که در چنین اجتماعاتی بر توسعه و گسترش نیکوکاری و تقوی مساعدت می شود ، عملاً جلوی بسیاری از گناهان گرفته می شود .

(وسائل)

٨٨ - استجابت دعا و نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الله يستحيى من عبده اذا صلى فى جماعه ثم ساله حاجه ان ينصرف حتى يقضيها ؛

همانا خداوند از بنده اش هنگامى كه به نماز جماعت مشغول است و سپس از او حاجتى بخواهد كه برآورده نشود ، حيا مى كند تا زمانى كه آن را اجابت كند .

(بحار الانوار ، ج ٨٨ ، ص ٤)

٨٩ - فضائل نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

اتانى جبرئيل مع سبعين الف ملك بعد صلاه الظهر فقال : يا محمد ان ربك يقرئك السلام و اهدى اليك هديتين لم يهدهما الى نبي قبلك ، قلت ، و ما تلك الهديتان قال : الوتر ثلاث ركعات والصلاه الخمس فى جماعه ، قلت يا جبرئيل و ما لامتى فى الجماعه ؟ قال : يا محمد اذا كان اثنين كتب الله لكل واحد بكل ركعه مائه و خمسين صلاه و اذا كانوا ثلاثه كتب لكل واحد بكل ركعه مائه صلاه و اذا كانوا اربعة كتب الله لكل واحد بكل ركعه الف و مائتى صلاه و اذا كانوا خمسه كتب الله لكل واحد بكل ركعه الفين و اربعمائه و اذا كانوا سته كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعه اربعه الاف و ثمان مائه صلاه و اذا كانوا سبعة كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعه تسعه الاف و ست مائه و اذا كانوا ثمانية كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعه تسعه عشر الفا و مائتى صلاه و اذا كانوا تسعه كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعه سته و ثلاثين الفا و اربع مائه صلاه ، و

اذا كانوا عشره كتب الله لكل واحد بكل ركعه سبعين الفا و الفين و ثمان مائه صلاه فان زادوا على العشره فلو صارت السموات كلها مدادا و الاشجار اقلاما و الثقلان مع الملائكه كتابا لم يقدروا ان يكتبوا ثواب ركعه واحده يا محمد تكبيره يدركها المؤمن من مع الامام خير من ستين الف حجه و عمره و خير من الدنيا و ما فيها سبعين الف مره و ركعه يصلحها المؤمن مع الامام خير من مائه الف دينار يتصدق بها على المساكين و سجده يسجدها خير له من عباده سنه و ركعه يركعها المؤمن مع الامام في جماعه خير من عتق مائه رقه ؛

جبرئيل پيش رسول خدا (ص) با هفتاد هزار ملك بعد از نماز ظهر آمد ، و گفت : ای محمد! همانا خداوند سلام بر تو می فرستد و دو هدیه برای شما فرستاده که برای هیچ پیامبری تاکنون نفرستاده است ، رسول خدا (ص) فرمود : آن دو هدیه چیست ؟ جبرئیل فرمود :

۱ - سه رکعت نماز وتر (دو رکعت شفع - یک رکعت وتر) .

۲ - نمازهای پنج گانه به صورت نماز جماعت .

رسول خدا (ص) فرمود : ای جبرئیل! نماز جماعت چه فایده ای برای امت من دارد ؟ جبرئیل فرمود : یا محمد! (برای هر نفر که در نماز جماعت شرکت کند ، پاداش ذکر نمود) :

۱ - در نماز جماعت دو نفر اقتداء کند . خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت یکصد و پنجاه (۱۵۰) نماز می نویسد .

۲ - زمانی در نماز جماعت سه

نفر اقتدا کند . خداوند برای هر یک نفر در یک رکعت ششصد (۶۰۰) نماز می نویسد .

۳- زمانی که در نماز جماعت چهار نفر اقتدا کند . خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت یک هزار و دویست (۱۲۰۰) نماز می نویسد .

۴- زمانی که در نماز جماعت شش نفر اقتدا کنند خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت چهار هزار و هشتصد (۴۸۰۰) نماز می نویسد .

۵- زمانی که در نماز جماعت هفت نفر باشند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت نه هزار و ششصد (۹۶۰۰) نماز می نویسد .

۶- زمانی که در نماز جماعت هشت نفر اقتدا کنند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت نوزده هزار و دویست (۱۹۲۰۰) نماز می نویسد .

۷- زمانی که در نماز جماعت نه نفر باشند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت سی و شش هزار و چهارصد (۳۶۴۰۰) نماز می نویسد .

۸- زمانی که در نماز جماعت ده نفر باشند ، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت هفتاد و دو هزار و هشتصد (۷۲۸۰۰) نماز می نویسد .

۹- اگر تعداد افراد از ده نفر گذشت ، در این صورت آسمان صفحه و کاغذ و درختان قلم و جن و انس و ملائکه نویسند باشند ، نمی توانند ثواب یک رکعت آن را بنویسند .

ای محمد! درک تکبیر اول نماز با امام جماعت ، فضیلت دارد بر ششصد هزار حج و عمره و هفتاد هزار بار

بهتر است از دنیا و آن چه در دنیا هست ، و یک رکعت نماز پشت سر امام به جماعت خواندن ، بهتر است از صد هزار دینار صدقه به مساکین دادن ، و یک سجده مؤمن با امام در نماز جماعت بهتر است از صد بنده آزاد کردن .

(بحار الانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۴)

۹۰ - اخطار پیامبر در ترک نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لینتهین اقوام لایشهدون الصلاه او لامرن مؤذنا یوذن ثم یقیم ثم امر رجلا من اهل بیتی و هو علی - علیه السلام - فیحرقن علی اقوام بیوتهم بحزم الحطب لانهم لایاتون الصلاه ؛

آنان که در نماز جماعت حاضر نمی شوند لازم است از این کار خودداری کنند ، و گرنه دستور خواهم داد مؤذن اذان و اقامه بگویند ، آن گاه پس از اقامه جماعت ، یکی از اهل بیت خود را (که علی باشد) فرمان می دهم تا خانه های کسانی را که در جماعت حاضر نشده اند با بسته های هیزم به آتش کشد .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۶)

۹۱ - نماز خواندن در خانه

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

لا-غیبه الا-لمن صلی فی بینه ، و رغب عن جماعتنا ، و من رغب عن جماعه المسلمین وجب علی المسلمین غیبه ، و سقطت بینهم عدالته ، و وجب هجرانه ، و اذا رفع الی امام المسلمین اندره و حذره ، فان حضر جماعه المسلمین ، و الا احرق علیه بینه ، و من لزم جماعتهم حرمت علیهم غیبه ، و ثبت عدالته بینهم ؛

پیامبر خدا (ص) فرمود : کسی که در خانه اش نماز می خواند و از جماعت ما اعراض کرده غیبت او جایز است ، و هر کس از جماعت مسلمانان اعراض کند ، بر مسلمانان واجب است غیبت او را بکنند ، و در میان آنها عدالت او ساقط می شود ، و واجب است از او دوری کنند و چون

امر او را به پیشوای مسلمانان می رسانند او را بیم می دهد و می ترساند ، پس اگر در جماعت مسلمانان حاضر شد ، و گرنه خانه او را می سوزانند . و کسی که در جماعت مسلمین حاضر شد غیبتش حرام است و عدالتش ثابت است .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۳۸)

۹۲ - کناره گیری از جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ان الشيطان ذئب الانسان كذئب الغنم ياخذ الشاه القاصيه و الناحيه فياكم و الشعاب و عليكم بالجماعه و العامه و المسجد ؛
شیطان گرگ انسان است همانند گرگ گوسفندان که همیشه میشهای دور افتاده و کناره گیر را می گیرد . پس از دسته بندیها (گروه گرایی و خط بازی) بپرهیزید و بر شما باد به حضور در جماعت و مجالس عمومی و مسجد .

(کنز العمال ، ج ۷ ، ص ۵۸۱ ، حدیث ۲۰۳۵۵)

۹۳ - وجوب نماز جماعت بر همسایگان مسجد

عن الصادق - عليه السلام - عن ابائه عليهم السلام قال :

اشترط رسول الله - صلى الله عليه وآله - على جيران المسجد شهود الصلاه ، و قال : ليتنهين اقوام لا يشهدون الصلاه او لا مرن
موذنا يوذن ثم يقيم ثم امر رجلا من اهل بيتي ، و هو على فليحرقن على اقوام بيوتهم بحزم الحطب لانهم لا ياتون الصلاه ؛

امام صادق (ع) از پدرانش عليهم السلام نقل کرده : پیامبر خدا (ص) بر همسایه های مسجد شرط کرد در مسجد حاضر شوند . فرمود : جماعتی که به نماز حاضر نمی شوند باز گردند ، و یا دستور می دهم مودن اذان و اقامه گوید ، سپس به مردی از اهل بیتم دستور می دهم و او علی است ، خانه جماعتی را با مجموعه هیزم می سوزاند برای اینکه آن ها به نماز نمی آیند .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۸)

۹۴ - تشکیل صف نماز جماعت

قال رسول الله - صلى الله عليه وآله - :

ثلاثه يضحك الله اليهم : الرجل اذا قام بالليل و القوم اذا صفوا في الصلاه ، و القوم اذا صفوا في قتال العدو ؛

سه گروهند که خداوند از آنان خشنود است :

۱ - کسی که نماز شب می خواند .

۲ - جمعی که نماز جماعت تشکیل می دهند .

۳ - دسته ای که در برابر دشمن در راه خدا صف آرایی کرده اند .

(ثواب الاعمال ، ص ۹۶)

۹۵ - امام جماعت و رعایت حال نمازگزاران

قال علی - علیه السلام - :

و اذا قمت فی صلاتک للناس فلاتکونن منفرا و لامضیعا ، فان فی الناس من به العله و له الحاجه ، و قد سالت رسول الله - صلی الله علیه و آله - حین وجهنی الی الیمن کیف اصلی بهم ؟ فقال : صل بهم کصلاه اضعفهم ، و کن بالمؤمنین رحیما ؛

هنگامی که برخاستی و خودت را مهیا ساختی تا با مردم نماز گزاری ، نماز را چندان طولانی مخوان که مردم را پراکنده سازی ، و سریع و تند هم مخوان که آن را تباه کنی ، زیرا در میان مردمی که با تو نماز می گزارند ، کسانی هستند که علیل و بیمار و ناتوانند ، یا گرفتاری و کار دارند . من از رسول خدا (ص) هنگامی که مرا برای تبلیغ اسلام به یمن می فرستاد پرسیدم : چگونه با مردم نماز بگزارم ؟ حضرت فرمود : با آنها مانند ناتوانترین آنان نماز گزار ، و بر حال مؤمنین ترحم کن .

(نهج البلاغه ، فیض الاسلام ، ص

۹۶ - رضایت مامومین

قال النبی - صلی الله علیه وآله - :

من ام قوما باذنهم و هم به راضون فاقتصد بهم فی حضوره ، و احسن صلاته بقیامه و قراءته و رکوعه و سجوده و قعوده ، فله مثل اجر القوم ، و لاینقص من اجورهم شیء ؛

پیامبر خدا (ص) فرمود : هر کس به اجازه و رضایت جماعتی به آنان پیشنماز باشد ، و آنان به او راضی باشند ، در حاضر شدنش با آنان استقامت ورزد ، و نماز خود را با قیام و قرائت و رکوع و سجود و قعود آن نیکو انجام دهد ، برای او مثل ثواب آن جماعت است ، و از ثواب آنها هم چیزی کم نمی شود .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۸)

۹۷ - فریضه بودن نماز جماعت

عن زراره و الفضیل قالا :

قلنا له : الصلاه فی جماعه فریضه هی ؟ فقال : الصلاه فریضه و لیس الاجتماع بمفروض فی الصلوات کلها ، ولکنها سنه ؛ من ترکها رغبه عنها و عن جماعه المؤمنین من غیر عله فلا صلاه له ؛

از زراره و فضیل نقل شده که گفتند : به او عرض کردیم نماز خواندن در جماعت فریضه است ؟ فرمود : نماز فریضه است ، در تمام نمازها جمع شدن فریضه نیست ، ولکن آن سنت است و هر کس از روی اعراض از آن نماز جماعت مسلمانان را بدون علت ترک کند ، برای او نماز نیست .

(وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۳۷۱)

۹۸ - خداوند بالای سر جماعت

قال رسول الله - صلی الله علیه وآله - :

ید الله علی الجماعه فاذا اشتد الشاذ منهم اختطفه الشیطان کما یختطف الذئب الشاه الشاذه من الغنم ؛

پیامبر خدا (ص) فرمود : دست خداوند بر سر جماعت است ، هر گاه از آنها کسی از جماعت جدا شود ، شیطان او را می رباید همان طور که گرگ گوسفند جدا شونده از رمه گوسفند را می رباید .

(کنز العمال ، ص ۲۰۷)

۹۹ - مواظبت بر نماز جماعت

عن علی - علیه السلام - قال :

مروه الحضر قراءه القران و مجالسه العلماء و النظر فی الفقه و المحافظه علی الصلاه فی الجماعات ؛

از علی بن ابی طالب (ع) نقل شده که فرمود : جوانمردی در حضور در وطن ، قرآن خواندن ، هم نشینی با علماء ، و نگریستن در احکام دین ، و مواظبت بر نماز خواندن در جماعتهاست .

(بحارالانوار ، ج ۸۸ ، ص ۱۰)

۱۰۰ - اقتضاء ایمان

مقتضی الايمان عدم ترك الجماعه من غير عذر سيما مع الاستمرار عليه فانه كما ورد لا يمنع الشيطان من شىء من العبادات منعها ، و يعرض عليه الشبهات من جهة العدالة و نحوها ، حيث لا يمكنهم انكارها ، لان فضلها من ضروريات الدين ؛

اقتضاء ایمان آن است بدون عذر نماز جماعت ترك نشود ، مخصوصا با مداومت بر آن ، در روایت آمده ، شیطان چیزی از عبادت را مانند نماز جماعت منع نمی کند ، بر آنان از جهت عدالت و مانند آن شبهه ها ایجاد می کند ، چون انکار آن برای آنان ممکن نیست ، زیرا فضیلت آن از ضروریات دین است .

(العروه الوثقی ، ص ۲۵۲)

۱۰۱ - اقامه نماز جماعت امام زمان (عج)

يجتمع المهدي - عليه السلام - و عيسى بن مريم - عليه السلام - فيجي وقت الصلوه فيقول المهدي لعيسى . تقدم ، فيقول عيسى انت اولي بالصلوه فيصلي عيسى ورائه ماموما ؛

در حدیث آمده است : پس از ظهور ، عیسی بن مریم (ع) در هنگام نماز در کنار امام حاضر می شود و امام به او امامت بر نماز جماعت را تعارف می کند ولی او می گوید : تو سزاوارتری به این امر ، و سپس به عنوان ماموم پشت سر او به جماعت می ایستد .

(منتخب الاثر ، ص ۴۷۹ . تذکره الخواص ، ص ۳۷۷)

۱۰۲ - حق امام جماعت

قال زين العابدين - عليه السلام - :

و اما حق امامك في صلاتك فان تعلم انه قد تقلد السفاره فيما بينك و بين الله والو فاده الي ربك و تكلم عنك و لم تتكلم

عنه و دعالك و لم تدع له ، و طلب فيك و لم تطلب فيه ، و كفاك هم المقام بين يدي الله و المساله له فيك ، و لم تكفه ذلك ، فان كان في شيء من ذلك تقصير كان به دونك و ان كان اثما لم تكن شريكه فيه و لم يكن لك عليه فضل فوقى نفسك بنفسه و في صلاتك بصلاته فتشكر له على ذلك ، و لا حول و لا قوه الا بالله ؛ حق امام جماعت اين است كه : بداني سفارت و وساطت بين تو و خدا ، و نمايندگی تو را در ورود به پيشگاه پروردگار متعال به عهده گرفته است ، وی از جانب تو سخن می گوید

، نه تو از ناحیه او ، او برای تو دعا می کند ، نه تو برای او ، او برای تو طلب فیض و رحمت از خدا می نماید ، نه تو درباره او ، هم ایستادن در پیشگاه خداوند ، و درخواست و دعا را از تو ، کفایت کرده نه تو برای او ، اگر در هر یک از این مراحل کوتاهی شود ، او مقصر است نه تو . اگر گنهکار باشد (برخلاف وظیفه خود رفتار کند) تو شریک جرم او نیستی . (نماز تو نیز در صورتی که او را به عدالت می شناختی و به او اقتدا کردی ، باطل نیست) با اینکه در مقابل این حق و خدمت احسانی به او نکرده ای پس او جانش را سپر جان تو ، و نمازش را سپر نماز تو قرار داده است ، بنابراین ، باید از این خدمت و محبتش قدردانی کنی و حق او را بشناسی . و نمی شود کاری را ترک کند و یا انجام داد مگر به کمک خداوند تبارک و تعالی .

(تحف العقول ، رساله حقوق علی بن الحسین (ع))

پی نوشتها

۱-سوره مائده ، آیه ۵.

۲-سوره مؤ منون ، آیه ۹.

۳-سوره جمعه ، آیه ۹.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقاتی و ترجمانی

اصفهان

گام‌های

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹